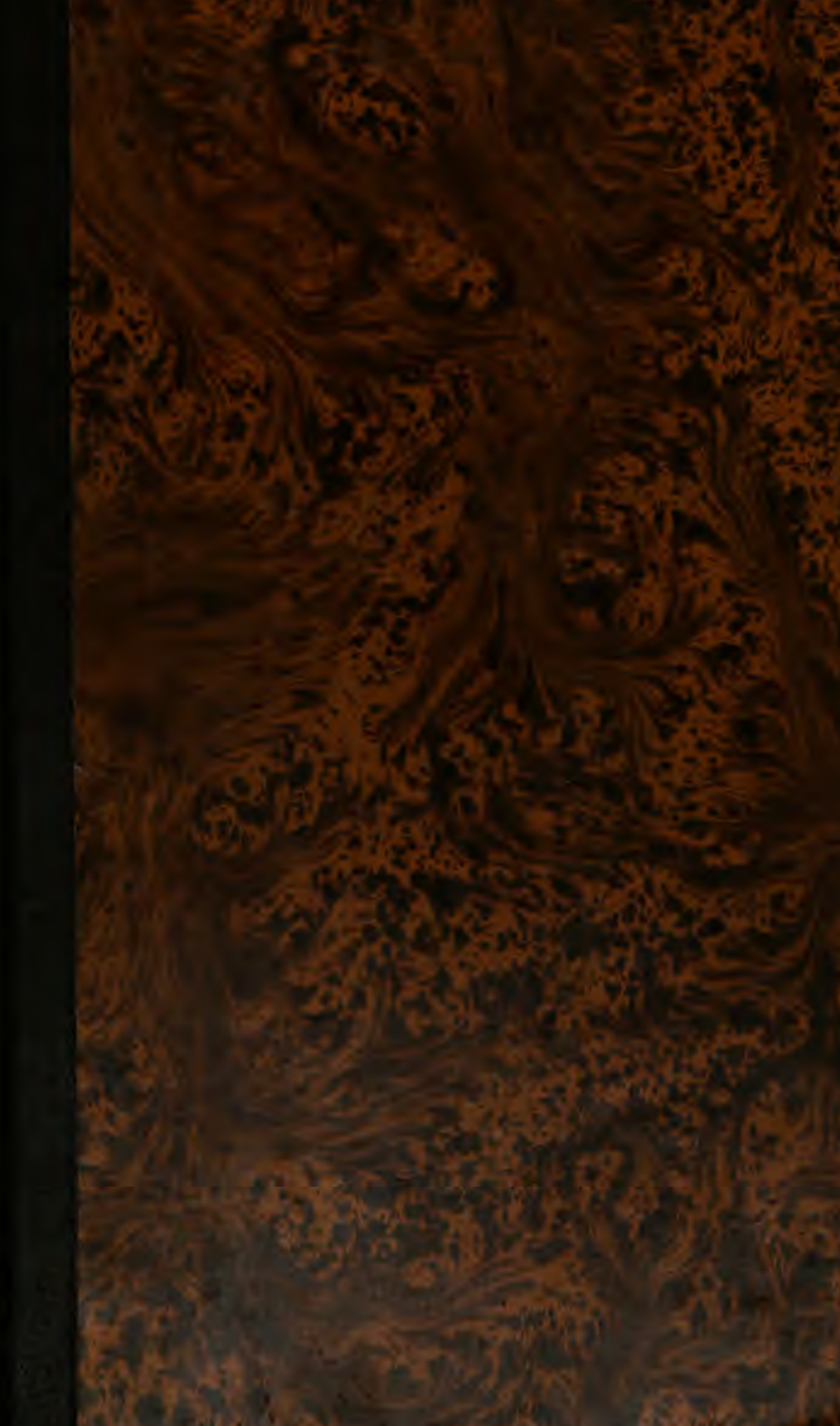

DOMI NUS ILLU
MINA TIO MEA
Taylor Institution

Kong
Olaf den Helliges Saga

udgiven

i

Oversættelse

af

det Kongelige

Nordiske Oldskrift-Selskab.

Anden Deel

med tilhørende Fortællinger.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets-Bogtrykker.

1831.

Kong Olaf den Helliges Saga.

162de Capitel.

Den Tidende spurgtes i Norge, at Kong Knud drog en overordentlig stor Hær sammen i Danmark, samt at han agtede med denne Krigsmagt at komme til Norge for at undertvinge det; men saasnart dette spurgtes, blev man mindre villig imod Kong Olaf, som derfor kun fik faa Tropper af Bønderne. Kongens Mænd talte med hverandre derom; da kvad Sigvat:

Sin Krigsmagt Englands Hersker
Udbyder, mindre Skibe
Og færre Folk vi have,
Ei sees dog Kongen frygte;
Heel stygt det var om Landets
Mænd nægted deres Bistand
Slig Drot, skjønt stundum Guldet
Bestukne Troskab gjenner.

Kong Olaf holdt Hirdstævne, stundum ogsaa Huusthing med alle sine Folk, og spurgte sine Mænd til Raads, hvad de fandt tjenligst: „Vi behøve nu ikke

at tvivle om, sagde Kongen, at Kong Knud jo vil komme og besøge os i Sommer, og han har en stor Hær, som I vel have spurgt, men vi have, saaledes som Sagerne nu staae, kun lidet Folk at stille imod ham, og paa Landsfolket kunne vi nu ikke forlade os." Paa Kongens Tale svarede de Mænd, som han henvendte sig til; men her er optegnet, hvad Sigvat sagde:

End i vor Drots Opfordring
Omtales meer: „os Fjenden
Angriber, Feighedens Rygte
Mod Skat tilfals kan vorde;"
Skjønt Kongens Venner svigtes
Af Lykken, vist hver ærlig
Mand sig fra sligt bør holde,
Sin Ære længst bevare.

163. Samme Sommer tildrog det sig i Helgeland, at Harek fra Thjotta kom ihu, hvorledes Asmund Grankelsøn havde plyndret og slaaet hans Huuskarle. Han gjorde derfor det Skib færdigt, som han havde, et Skib paa tyve Roerbænke, som laae tjeldet og kjølhalet ved hans Gaard, og lod sig forlyde med, at han agtede at seile ned til Throndhjem. En Aften gik derpaa Harek ombord med sine Huuskarle, og havde henved firsindstyve Mand med sig; de roede den Nat, og kom om Morgenen til Grankels Gaard, hvilken de sloge Kreds om, gjorde derpaa Anfald paa den, og stak Ild paa Husene; Grankel og hans Mænd bleve indebrændte, men nogle bleve dræbte udenfor, saa der omkom i alt tredive Mand. Efter denne Gjerning drog Harek hjem, og sad paa sin Gaard. Asmund

var den Gang hos Kong Olaf; derfor gik det ogsaa saa, at hverken krævede nogen paa Helgeland Böder af Harek for denne Gjerning, ikke heller tilbød han selv nogen.

164. Knud den Mægtige drog sin Hær sammen, og styrede til Limfjorden; og da han var færdig derfra, sejlede han med sin hele Krigsmagt til Norge, drog hastig frem, og laae ikke ved Land østenfor Fjorden, men sejlede strax over Folden, lagde til Land ved Agde, og stævnede der Thing; Bønderne kom ned og holdt Thing med Knud, der da blev tagen til Konge over det hele Land, uddeelte Forleninger og tog Skat af Bønderne, uden at nogen Mand talte imod ham. Kong Olaf var i Tønsberg just paa den Tid, da Kong Knuds Flaade sejlede over Folden. Knud foer derefter nordpaa langs Landet, hvor da Mænd kom til ham fra Herrederne, og alle lovede ham Lydighed. Nogen Tid blev han liggende i Egersund, hvor Erling Skjalgsøn kom til ham med sine Folk; da bekræftede Kong Knud og Erling deres Venskab paa ny, og det Løfte blev givet Erling af Kong Knud, at han skulde have alle Landstrækninger imellem Stad og Rygjebit under sin Bestyrelse. Siden foer Knud videre frem nordpaa, og fortsatte, kort at fortælle, sin Rejse indtil han kom til Throndhjem, og styrede til Nideros; her i Throndhjem stævnede han Thing fra otte Fylker, og blev paa dette Thing tagen til Konge over hele Norge. Thorer Hund var rejst fra Danmark med Kong Knud; Harek fra Thjotta havde ogsaa indfundet sig; begge disse Mænd bleve Kong Knuds Leensmænd og svore ham Huldskab og Troskab; Kongen gav dem anseelige For-

leninger, saavel som Finnefærden[1], og store Foræringer oven i Kjøbet; alle de Leensmænd, som vilde gaae over paa hans Parti, skjænkede han baade Forleninger og Penge, og lod dem alle faae større Magt, end de havde havt tilforn.

165. Da Kong Knud havde underlagt sig hele Norge, holdt han et talrigt Thing baade af sine egne Folk og af Landets Indbyggere, paa hvilket han offentlig bekjendtgjorde, at han vilde give sin Frænde, Hakon Jarl, Overbestyrelsen over alt det Land, han havde vundet paa dette Tog; desuden lod han sin Søn Hørde-Knud tage Plads ved Siden af sig i Højsædet, og gav ham Kongenavn, samt Danevælde. Kong Knud tog Gisler af alle Leensmændene og de mægtige Bønder, enten deres Sønner eller Brødre eller andre deres Frænder eller saadanne, som vare dem de kjæreste og han fandt mest skikkede, og befæstede dem paa denne Maade i deres Troskab imod ham. Men da Hakon Jarl havde overtaget Regjeringen i Norge, forenede hans Svoger, Einar Thambeskjælver, sig med ham, og overtog atter alle de Forleninger, han havde haft den Gang Jarler regjerede over Norge. Kong Knud gav Einar store Foræringer, viste ham megen Hengivenhed, og lovede, at Einar, saalænge Knud havde at sige over Norge, skulde være den fornemste og mest ansete Mand af alle Privatmænd i Norge, og tilføjede, at han fandt Einar, baade for hans Herkomsts Skyld og i enhver anden Henseende, mest skikket til at være Høvding og bære Hædersnavn, hvis ikke Jarlen eller hans Søn Endride

[1]) Reisen til Finmarken, for at handle og indkræve Skat af Lapperne.

var. Disse Løfter satte Einar megen Priis paa, og lovede derfor Huldskab og Troskab. Nu tiltog paa ny Einars Magt og Anseelse.

166. Der var en Mand ved Navn Thoraren, med Tilnavn Lovtunge, af Slægt en Islænder; han klædte sig prægtig og var ogsaa en god Skald; han havde opholdt sig hos Konger og andre Høvdinger, og var nu hos Kong Knud, om hvem han havde digtet en Lovsang, som var en Flok. Men da Kong Knud fik at vide, at han havde digtet en Flok om ham, blev han meget vred, og befalede, han skulde digte en Drape om ham til næste Dag, naar Kongen sad til Bords; gjorde han ikke det, vilde han lade ham hænge for den Dristighed, at han havde digtet en kort Drape om Kong Knud. Thoraren digtede da et Omkvæd, som han skød ind i sit Digt, og forøgede det tillige med nogle flere Viser. Omkvædet lød saaledes:

Som Herren Himlens Rige
Saa Jorden Knud bevogter.

Kong Knud gav ham en god Betaling for Kvadet, hvilken Drape er kaldet: Hovedløsen. Thoraren digtede en anden Drape om Kong Knud, som kaldes Togdrape; i denne fortælles om Kong Knuds Toge, hvorledes han drog fra Danmark til Norge. Følgende er een af dens Afdelinger:

Knud af Himlen yndet,
Mild af Sæder drog
Ud, min Ven, med talrig
Hær paa Krigertog;
Han, Kongen, førte
Ud af Limefjord

Ej uanseelig
Orlogskibes Flaade.

Kjække i Kampen
Agdeboer frygted
Helten, paa Havet
Dragende frem;
Overalt af Guld
Kongens Skibe straaled;
Meer end Sagnet der
Synet gjelde maatte.

Kulsorte løb
Lister forbi
Havvante Skibe
Med hurtigst Fart;
Egersund, mod Sønden
Liggende, da var
Heelt af Flaadens
Snekker opfyldt.

Søgutter, elskende
Indbyrdes Fred,
Hjørnagles gamle
Høj [1] tilbagelagde;
Stavnene ilte
Stat forbi,
Herlig sig da viste
Heltens Færd.

1) Hjørnagle menes med Tiden at være forandret til Hornalen eller Hornelen.

Af Stormen oprørt
Den rygende Sø
Lebte langs med Stim
De lange Skibe;
De fra Sønden
Svævede frem
Til de i nordlig
Rid indløbe.

Da gav snild
Jyllands Hersker
Sin Søsters Søn
Hele Norge;
Men egen Søn,
Det siger jeg,
Det skyggefulde
Svæomgivne Danmark.

Heri siges, at den, som kvad dette, havde selv været Øjenvidne til Knuds pragtfulde Tog; Thoraren roste sig nemlig af, at han havde været med Kong Knud paa dennes Rejse til Norge.

167. Hvad de Mænd angaaer, som Kong Olaf havde sendt til Øster-Gøtland efter hans Skibe, da føre de bort med de Skibe, som tyktes dem de bedste, men brændte de andre, og toge tillige med sig de Skibsredskaber og andre Sager, som tilhørte Kongen og hans Mænd. De sejlede østenfra, da de spurgte at Knud var dragen til Norge; de sejlede da om igjennem Øresund, og dernæst nordpaa til Vigen, og derpaa til Kong Olaf, som de bragde hans Skibe; han var den Gang i Tønsberg. Men da Kong Olaf spurgte, at Kong

Knud sejlede med sin Flaade til den nordlige Deel af Landet, saa lagde han ind i Oslofjord og op i det Vand, som hedder Drafn [1], og blev liggende der, indtil Kong Knuds Hær var sejlet forbi nordom. Paa Kong Knuds Rejse nordpaa langs med Landet holdt han Thing i hvert Fylke, og der blev ham Hyldingsed aflagt og Gisler stillede. Siden foer han øster over Folden til Sarpsborg, hvor man svor ham Troskab, som andensteds. Endelig drog Kong Knud til Danmark, og havde saaledes paa dette Tog underlagt sig Norge uden Strid; han regjerede da over tre store Riger; saa siger Halfred Hareksblese i sit Digt om Kong Knud:

Skjoldrødner! tapper Konge
England før og Danmark
Beherskede, saa Freden
Des mere blev grundfæstet;
Rovlystne Høges Hunger
Han nu ved Kampen stiller,
Ogsaa han al sin Vælde
Ud over Norge bredte.

168. Kong Olaf styrede med sine Skibe ud til Tønsberg, saasnart han spurgte, at Kong Knud var dragen til Danmark; siden drog han videre med de Folk, der vilde følge ham, og havde da sytten Skibe; med disse sejlede han ud efter Vigen, men fik kun liden Hjælp af Penge og Mandskab, undtagen de som boede paa Øerne og Udnæssene, de fulgde ham; Kongen gik da ikke op i Landet, men optog hvad han af Penge og Mandskab traf paa sin Vej, og mærkede han da vel,

[1]) Drammens Fjord.

at Landet var sveget ham fra; han drog nu frem, eftersom han havde Bør til; det traf sig ved Begyndelsen af Vinteren, at de havde kun temmelig slet Vind, saa at de maatte blive liggende længe ved Sælverne, hvor de erfarede adskillige Nyheder af Kjøbmændene nordenfra Landet; det blev da fortalt Kongen, at Erling Skjalgsøn havde samlet en Hær paa Jæderen, at hans Snekke laae fuldfærdig ved Landet, og at en stor Deel andre Mænd havde deres Skibe færdige der tilligemed Erling, baade Skuder og andre store Færger. Kongen sejlede østenfra med sin Flaade og laae nogen Tid i Egersund; hvor da begge Partier spurgte til hinanden, og Erling samlede da saa mange Folk, han kunde faae. Thomasmesse før Juul strax i Dagbrækningen tog Kongen ud af Havnen; da var Vinden god og temmelig stærk; de sejlede da nord forbi Jæderen; Vejret var noget fugtigt; strax foer der Nys om Kongens Sejlads langs med Kysten af Jæderen, imedens Kongen sejlede udenfor; men saasnart Erling erfarede, at Kongen sejlede østenfra, lod han alle sine Folk blæse sammen til at gaae ombord, hvorpaa alle skyndte sig til Skibene, og gjorde sig slagfærdige; men Kongens Skibe løb hurtig nordpaa til Jæderen; derpaa stævnede han ad den indre Vej, og agtede at tage ind i Fjordene, for der at samle sig flere Folk. Erling sejlede efter dem, og havde en heel Krigsmagt og mangfoldige Skibe; deres Skibe sejlede meget let, da de ikke havde andet inde end Mænd og Vaaben; Erlings Skib gik dog endnu langt hurtigere end de andre, hvorfor han lod rebe Sejlene, og oppebiede sine Folk.

169. Da saae Kong Olaf, at Erling og hans Folk kom dem stedse nærmere, thi Kongens Skibe vare stærkt ladede og gjennemtrukne af Søvand, da de havde ligget i Søen om Vinteren og hele Sommeren indtil nu; og da han saae, at der vilde være stor Forskjel paa deres Stridskræfter, dersom de paa een Gang skulde møde Erlings hele Flaade, saa lod han raabe fra Skib til Skib, at de skulde lade Sejlene synke, men ganske langsomt, og borttage Sejlstangen nedentil, hvilket de gjorde. Dette bemærkede Erlings Folk, hvorpaa denne raabte til sine Skibsfolk, og befalede dem at sejle stærkere til; „seer I," sagde han, „nu dale deres Sejl, og de undkomme fra os;" hvorpaa han lod Rebene tage af Sejlet paa sin Snekke, der da i en Hast skød frem forbi de andre Skibe. Kong Olaf styrede indenfor Bokn, hvor Landet da unddrog Skibene Synet af hinanden; siden befalede Kongen at stryge Sejlene og at roe frem i Sundet, hvor der var et snevert Sted; der lagde de da Skibene sammen; der gik en Klippeodde frem udenfor; alle Mænd vare da bevæbnede til Slag. Erling sejlede da til Sundet, og mærkede ikke noget til dem, førend Kong Olafs Flaade paa een Gang laae for dem, og de saae, at Kong Olafs Mænd roede dem imøde med alle Skibene paa een Gang; Erlings Folk strøge Sejlene, og grebe til Vaaben, men Kongens Flaade lagde imod dem paa alle Sider. Da begyndtes et meget skarpt Slag, under hvilket Nederlaget snart blev størst paa Erlings Side; Erling stod i Løftingen paa sit Skib med Hjelm paa Hovedet, Skjold for sig og Sværd i Haand. Sigvat Skald var bleven tilbage i Vigen, og spurgte der denne

Tildragelse; han var en stor Ven af Erling, havde faaet Foræringer af ham, og været hos ham i nogen Tid. Sigvat digtede en Flok om Erlings Fald, i hvilken forekommer denne Vise:

Erling (det ej omtvivles)
Fra bleg til rød har farvet
Tit Ørnens Fod, nu stød han
Sit Skib paa Sø mod Kongen;
Der, Bord ved Bord, det tøved
I talrig Flaades Midte
Med Sværd de kjekke Kæmper
Da sloges med hinanden.

Da begyndte Erlings Folk at falde, og saasnart Kongens Mænd fik Overhaand og entrede Snekken, faldt hver i sit Rum; Kongen gik mandig frem; saa siger Sigvat Skald:

Rask Herster, vred i Sindet,
Frem raste over Skibe,
Af Dødes Kroppe Dækket
Bedækkedes ved Tunge,
Af Kongens Sværd rødfarvet
Blev Jædersøens Vove,
Sig Blodets Strømme varme
I viden Hav udgøde.

Saa aldeles faldt Erlings Folk, at der ikke stod en eneste Mand oppe paa Snekken uden han allene; thi baade bade Mænd ikke gjerne om Skaansel, og heller ikke fik nogen den, om han end bad derom; og paa at tage Flugten var der ikke at tænke, da Skibene laae rundt om paa alle Sider af Snekken; saa siger Sigvat:

Ved Øen Bokn i Striden
Var Erlings Mandskab faldet,
Saa Kongen nord for Tunge
Kun vandt den tomme Snekke;
Dog langt fra tapre Venner,
I ryddet Snekkes Løfting
Skjalgs Søn, til Svig ej villig,
Den ene kjækt forsvared.

Da blev Erling anfaldet baade i Forrummet og fra de andre Skibe; der var et stort Rum i Løftingen, som stod højt op over de andre Skibe, saa at ingen kunde komme til at gjøre Angreb der uden med Skudvaaben eller lange Spyd, men imod alt dette værgede han sig vel. Erling forsvarede sig overhoved saa mandig, at ingen vidste noget Exempel paa, at een Mand saa længe havde udholdt saa mange Mænds forenede Angreb, og aldrig forsøgte han enten at erholde Skaansel eller at undkomme. Saa siger Sigvat Skald:

Skjalgs Hævner, haard i Sindet,
Ej Bøn om Fred udtalte,
Skjønt Vaabenstormen voxte
Fra Kongens tapre Skare;
Paa Havet den Hærfører
Det var bestemt at falde;
Til Bokn en Helt saa modig
Vil aldrig mere komme.

Kong Olaf gik da bagved Løftingen, og saae hvorledes Erling teede sig; Kongen talte til ham: „Modvendt færdes du i Dag, Erling", sagde han. Erling svarede: „Modvendte skulle Ørne rives." Derom taler Sigvat Skald:

Vist Erling, vel og længe
Om Landet værnet havde
Dog han ved Udsteen svared
Til Olafs rette Tale:
„Naar Ørne slaaes, de skulle
Sig vende mod hinanden."
Hvi dog paa onde Anslag
Alt før han pønse vilde!

Da sagde Kongen: „Vil du overgive dig Erling?" „Ja, jeg vil" svarede denne, hvorpaa han tog sin Hjelm af Hovedet, lagde Skjold og Sværd ned, og gik frem i Forrummet. Kongen stak ham med Hjørnet af sin Øxe i Kinden, og sagde: „Mærke skal man Forræderen." I det samme løb Aslak Fitjeskalle til, og hug Erling med sin Øxe i Hovedet, saa den stod i Hjernen, hvilket strax blev hans Banesaar, og saaledes lod Erling sit Liv. Da sagde Kongen til Aslak: „Gid du faae Skam for dit Hug, din Usling! Nu hug du Norge ud af min Haand." Da svarede Aslak: „Ilde var det, Konge, hvis du finder Mishag i denne Gjerning; jeg troede at hugge Riget dig i Hænde; men har jeg skadet eder, Herre, og ved dette paadraget mig eders Unaade, da vil denne Gjerning ikke bringe mig selv nogen Fordeel, thi den vil paadrage mig saa mange Mænds Fjendskab, at jeg snarere behøvede eders Beskyttelse og Venskab." Kongen sagde, at saa skulde være. Siden befalede Kongen hver Mand at gaae til sit Skib det snareste skee kunde: „vi ville ikke", sagde han, „plyndre denne Val, men hver Mand beholde hvad han har faaet"; de gik da atter ombord, og gjorde sig paa det hurtigste færdige; men da de vare

sejlfærdige, kom Bøndernes Skibe løbende søndenfra ind i Sundet; det gik da, som ofte er Tilfældet, skjønt der er en stor Magt samlet, naar man lider et stort Nederlag og mister sine Høvdinger, da bliver man raadvild, fordi Høvdingen mangler. Ingen af Erlings Sønner vare tilstede; der skete derfor intet Anfald fra Bøndernes Side, men Kongens Flaade sejlede sin Vej nordefter. Bønderne toge Erlings Lig, klædte det, og førte det hjem til Sole, saavel som de øvrige, som der vare faldne; mest beklaget blev Erlings Fald, og det var almindeligt Sagn, at Erling Skjalgsøn var den anseeligste og mægtigste Mand i Norge blandt alle, som ej bare Hæderstitel. Sigvat kvad:

Der Erling faldt; en bedre
Mand neppe Døden finder;
Stormægtig Fyrstetvinger,
Den Sejer kjæk udvirked;
Jeg neppe veed at nævne
En Mand, som hin, der kunde
I alt sin Hæder holde
Til Livets sidste Time.

Det siger ogsaa Sigvat, at Aslak begik et Frændedrab og meget ubesindigen:

Dræbt er nu Hørders Hersker,
Slægt-Fejden Aslak voldte,
(En saadan Kamp man skulde
Sig vogte for at yppe);
Sin Ætlings Drab ej nægte
Han kan; fra Strid dog holde
Sig fødte Frænder skulde;
Det Oldtids Bud man hædre!

Af Erlings Sønner vare nogle nord i Landet i Throndhjem hos Hakon Jarl, men andre nord paa Hørdeland, andre inde i Fjordene; de vare da i Færd med at samle Krigsfolk; men saasnart de spurgte Erlings Fald, fulgte paa Rygtet derom Opbud over Agde, samt Rogeland og Hørdeland. Der samledes en betydelig Hær, som derpaa drog med Erlings Sønner nordpaa efter Kong Olaf. Da Kong Olaf drog bort fra Slaget med Erling, sejlede han nord igjennem Sundene, og det var da langt hen paa Dagen. Man fortæller, at han digtede følgende Viser:

For Jæderen i Nat ej
Sig Landets Hær vil glæde,
Et farligt Slag er vundet
Af os og Ravnen mædsket;
Af ædel Slægt oprunden
For tidlig Erling døde;
Han Freden brød, og dette
Af Kongen haardt blev straffet.

For Jæderen i Nat ej
Lysfarvet Knøs sig glæder,
Et farligt Slag er vundet
Af os og Ravnen mædskes;
Det Ran mod mig blev øvet,
Han svarlig maa undgjelde,
Vred gik jeg frem paa Flaaden,
Det Drab dog Landet voldte.

Kongen sejlede siden med sin Flaade nordefter langs med Landet; han fik sandfærdig Efterretning om Bøndernes Udrustning; da vare mange Leensmænd hos

Kong Olaf, blandt andre alle Arnesønnerne. Herom taler Bjarne Guldbraaskald i det Kvad, han digtede om Kalf Arneson:

Kalf! du ved Bokn tilstæde
Var, hvor til Kamp opfordred
Krigbjærvest Haralds Arving,
Din Kjekhed vidt berømmes;
For Ulven I beredte
En herlig Fangst til Julen;
Først saaes du, hvor man stødes
Med Spyd og slakte Stene.

Ond Skjæbne Folket rammed
Mod Nord for Udsteen Erling
Blev hæftet; blege Planker
Der blodig Vove pløjed;
Dog snart det saaes, fra Kongen
Man Landet sveget havde;
Det hylded Agdeboer,
Thi deres Hær blev større.

Kong Olaf sejlede til han kom forbi Stad, og landede ved Herøerne, hvor han fik Efterretning om, at Hakon Jarl havde mange Krigsfolk i Throndhjem. Derpaa raadførte Kongen sig med sine Folk; Kalf raadte meget til, at man skulde søge til Throndhjem og holde Slag med Hakon Jarl, skjønt Stridskræfterne vare meget ulige; dette Raad fandt mange andres Bifald, og Afgjørelsen blev da overladt til Kongen selv.

170. Siden sejlede Kongen til Steenvaag, og laae der om Natten, men Aslak Fitjeskalle styrede med sit Skib ind til Borgund, og forblev der Natten over;

der var ogsaa Vigleik Arnesøn tilstede; og om Morgenen, da Aslak vilde gaae ombord, gjorde Vigleik Anfald paa ham, og hævnede Erling. Nu kom der Mænd til Kongen nordenfra fra Frekøsund, nemlig nogle af Kongens Hirdmænd, som havde siddet hjemme om Sommeren, hvilke bragde ham den Efterretning, at Hakon Jarl og adskillige andre Mænd om Aftenen vare ankomne med en stor Hær i Frekøsund, og vilde tage ham af Dage, hvis det kunde lykkes dem. Kongen sendte da nogle af sine Mænd op paa Fjeldet, som var der, hvorfra de kunde see nord til Bjørnø, og saae de da en stor Hær og mange Skibe komme nordenfra, hvorpaa de strax vendte tilbage, og forkyndte Kongen, at der kom en stor Hær nordenfra; men Kongen havde der kun tolv Skibe samlede. Siden lod Kongen blæse Hærblæst, og hans Mænd toge Tjeldingerne ned af Skibene og grebe til Aarerne; men da de vare færdige, og lagde ud af Havnen, seilede Thrøndernes Flaade nordenfor Thjotande, og bestod af fem og tyve Skibe. Da styrede Kongen indenfor Nyrve og ind omkring Hundsvær; men da de kom ligeudfor Borgund, kom Aslaks Skib dem imøde; da Folkene paa dette vare komne til Kongen, bragde de ham Efterretningen om, hvorledes Vigleik Arnesøn havde taget Aslak Fitjeskalle af Dage, fordi han havde dræbt Erling. Kongen var meget ilde tilfreds med denne Sag, men kunde dog ikke standse sin Reise formedelst den Ufred, som var forhaanden, men drog videre igjennem Veggjesund og forbi Skot. Der forlod en Deel af hans Folk ham; Kalf Arnesøn drog nemlig bort tilligemed mange andre Leensmænd og Skibsbefalingsmænd, hvilke sei-

lede Hakon Jarl imøde; Kong Olaf derimod fortsatte sin Færd, og standsede ikke før han kom ind i Rodrefjord[1], hvor han lagde til Land i Valdal; her gik han op af Skibene, af hvilke han da havde sex, som han lod opsætte paa Landet, og fik Sejl og andre Skibsredskaber bragte i Forvaring. Derpaa lod han Landtjeldingerne rejse paa den Øre, som hedder Sult, hvor der ere skjønne Sletter, og lod et Kors opreise der tæt ved paa Øren. Der boede en Bonde, ved Navn Bruse, paa Møre, og han var Høvding over Dalen; siden kom denne Bruse med adskillige andre Bønder ned for at hilse paa Kongen; de bøde ham sømmelig Velkommen, som det sig burde, og Kongen tog ligeledes venlig imod deres Hilsen. Da spurgte Kongen dem, om der var nogen fremkommelig Vej der ud af Dalene og ind paa Lesje. Bruse svarede, at der var en Steen-Ur[2] oppe i Dalen, som kaldtes Sivsuren, men denne var hverken fremkommelig for Folk eller Heste. Kong Olaf svarede: „Vi maae dog forsøge derpaa, Bruse; gaa det da, som Gud vil! kommer derfor her igjen i Morgen, I selv, og tager eders Heste med, og lader os da see, hvorledes det seer ud, naar vi komme til Uren, om vi kunne finde paa nogen Udvej til at kohmme derover med Heste og Folk."

171. Da det blev Dag, droge Bønderne ned med deres Heste, som Kongen havde befalet dem; de samlede da alle deres Sager og Klæder sammen i eet, men alle Folkene gik, og ligeledes Kongen selv; han gik indtil han kom til Korsbrinke, der hvilede han sig paa

¹) Eller Todrefjord, nuværende Norddalsfjord og Tafjord.
²) En med store Steen ligesom besaaet Plads.

Brinken, og sad der nogen Stund og saae ned over Fjorden, og sagde derpaa: „En møjsommelig Færd have vore Leensmænd beredt os, som nu ere blevne troløse, men dog en Stund vare vore Venner og trofaste Mænd." Der staae endnu tvende Kors paa Brinken, der hvor Kongen sad. Kongen satte sig derpaa til Hest, og vedblev at ride indtil han kom til Uren. Da spurgte Kongen Bruse, om der var nogen Sæter der i Nærheden, hvor man kunde opholde sig. Han svarede Ja. Kongen lod da sit Telt reise, og de bleve der om Natten, men om Morgenen befalede Kongen sine Mænd at drage til Uren, og forsøge, om de kunde komme derover med Vogne; siden droge de ogsaa derhen, men Kongen blev hjemme; men om Aftenen kom Kongens Hirdmænd tilbage, og sagde, at de havde haft megen Besvær, og havde dog intet udrettet, og tilføjede, at der vilde aldrig kunne lægges nogen Vej over; de forbleve da der den anden Nat, og Kongen holdt ved at bede den hele Nat igjennem; men saasnart han saae det dagedes, befalede han sine Mænd at fare til Uren, og endnu en Gang forsøge, om de ikke kunde faae Vogne derover; de gik, men nødig, og sagde, at de vilde intet kunne udrette. Men da de vare dragne bort, kom den Mand til Kongen, som havde Opsyn med deres Madforraad, og berettede Kongen, at der var ikke mere tilbage, end to Slagtenød, „og du har henimod fire hundrede Mand hos dig." Da sagde Kongen, at han skulde sætte alle Kjedlerne over Ilden, og komme noget af Kjødet i hver, og saa stege; men Kongen gik til, og gjorde Korsets Tegn derover, og befalede dem derpaa, at tillave Maden. Kongen gik

imidlertid til Uren, der hvor de skulde rydde Vejen, men da han kom derhen, sade de alle og vare mødige af Arbejdet. Bruse sagde: „Jeg sagde eder det nok, Herre, men I vilde ikke troe mig, at ingen kunde faae Bugt med denne Ur." Siden lagde Kongen sin Kappe, og sagde, at de skulde alle komme og endnu en Gang forsøge, hvilket da ogsaa skete; og kunde nu tyve Mand føre de Stene, hvorhen de vilde, som hundrede før ikke kunde rokke; Uren blev da ryddet til Middag, saa den var fremkommelig baade for Folk og Heste, endog med Kløvsadler, ligesaa vel som paa jevn Mark. Derpaa begave de sig til det Sted, hvor deres Mad var, hvilket nu hedder Olafshule; nærved Hulen er en Kilde, i hvilken Kongen vaskede sig; men naar Folks Kvæg bliver sygt der i Dalene og drikker af denne Kilde, kommer det sig snart. Siden satte Kongen sig til at spise, saavel som alle hans Folk; men da Kong Olaf var mæt, spurgte han, om der var nogen Sæter i Dalen ovenfor Uren under Fjeldet, hvor de kunde opholde sig om Natten. Bruse svarede: „Der ere nogle Sætere, som hedde Gresunger[1], men der kan ingen være om Natten for Bjergtrolde og onde Vætter, som ere der i Sætrene." Derpaa sagde Kongen, at de skulde fortsætte Rejsen, men han vilde blive der om Natten. Da kom den Mand til ham, som havde Opsyn med Maden, og sagde, der var en forfærdelig Hoben Proviant, „og jeg veed ikke", sagde han, „hvorfra den er kommen." Kongen takkede Gud for sine gode Gaver, og lod gjøre mange Dragter af den Mad,

---

1) Eller rettere Grønninger.

hvilke han gav de Bønder, der droge ned ad Dalen; men Kongen selv blev i Sæteren om Natten. Ved Midnat, da alle laae og sov, hørtes der en rædderlig Røst udenfor paa Pladsen, som sagde: „Saaledes svie Kongens Bønner til mig", sagde Uvætten, „at jeg ikke kan være i min Bolig, men jeg maa flye fra mit Hjem, og kommer her aldrig mere." Om Morgenen, da man vaagnede, drog Kongen til Fjelds; han sagde til Bruse: „Her skal bygges en Gaard, og den Bonde, som kommer til at boe her, vil aldrig mangle Livets Ophold, og aldrig skal Kornet fryse her, skjønt det fryser baade oven- og nedenfor." Derpaa drog Kongen over Fjeldet og kom til Enebo, hvor han var om Natten. Kong Olaf havde da været Konge over Norge i femten Aar, det Aar iberegnet, da han og Svend Jarl begge regjerede, og ligeledes det, som vi nu en Stund have fortalt om, og som da var ledet frem over Juul, den Gang han forlod sine Skibe og gik op paa Land, som nys er fortalt. Denne Beregning af hans Regjeringstid skrev Are Præst Thorgilson hin Frode, som baade var sanddru og mindsom, og saa gammel en Mand, at han kunde huske de Mænd og havde hørt Fortællinger af dem, som vare saa gamle at de for deres Alders Skyld kunde erindre disse Tildragelser; hvilket han ogsaa har skrevet i sine Bøger, hvor han har nævnet de Mænd, af hvem han har hørt sin Fortælling. Ellers er det det almindelige Sagn, at Kong Olaf var Konge i Norge i femten Aar, før han faldt, men de, som saa sige, regne til Svend Jarls Regjering det sidste Aar han var i Landet; thi Kong Olaf var efter den Tid Konge i femten Aar, forend han faldt.

imidlertid til Uren, der hvor de skulde rydde Vejen, men da han kom derhen, sade de alle og vare mødige af Arbejdet. Bruse sagde: „Jeg sagde eder det nok, Herre, men I vilde ikke troe mig, at ingen kunde faae Bugt med denne Ur." Siden lagde Kongen sin Kappe, og sagde, at de skulde alle komme og endnu en Gang forsøge, hvilket da ogsaa skete; og kunde nu tyve Mand føre de Stene, hvorhen de vilde, som hundrede før ikke kunde rokke; Uren blev da ryddet til Middag, saa den var fremkommelig baade for Folk og Heste, endog med Kløvsadler, ligesaa vel som paa jevn Mark. Derpaa begave de sig til det Sted, hvor deres Mad var, hvilket nu hedder Olafshule; nærved Hulen er en Kilde, i hvilken Kongen vaskede sig; men naar Folks Kvæg bliver sygt der i Dalene og drikker af denne Kilde, kommer det sig snart. Siden satte Kongen sig til at spise, saavel som alle hans Folk; men da Kong Olaf var mæt, spurgte han, om der var nogen Sæter i Dalen ovenfor Uren under Fjeldet, hvor de kunde opholde sig om Natten. Bruse svarede: „Der ere nogle Sætere, som hedde Gresunger[1], men der kan ingen være om Natten for Bjergtrolde og onde Vætter, som ere der i Sætrene." Derpaa sagde Kongen, at de skulde fortsætte Rejsen, men han vilde blive der om Natten. Da kom den Mand til ham, som havde Opsyn med Maden, og sagde, der var en forfærdelig Hoben Proviant, „og jeg veed ikke", sagde han, „hvorfra den er kommen." Kongen takkede Gud for sine gode Gaver, og lod gjøre mange Dragter af den Mad,

1) Eller rettere Grønninger.

hvilke han gav de Bønder, der droge ned ad Dalen; men Kongen selv blev i Sæteren om Natten. Ved Midnat, da alle laae og sov, hørtes der en ræddelig Røst udenfor paa Pladsen, som sagde: „Saaledes svie Kongens Bønner til mig", sagde Uvætten, „at jeg ikke kan være i min Bolig, men jeg maa flye fra mit Hjem, og kommer her aldrig mere." Om Morgenen, da man vaagnede, drog Kongen til Fjelds; han sagde til Bruse: „Her skal bygges en Gaard, og den Bonde, som kommer til at boe her, vil aldrig mangle Livets Ophold, og aldrig skal Kornet fryse her, skjønt det fryser baade oven- og nedenfor." Derpaa drog Kongen over Fjeldet og kom til Enebo, hvor han var om Natten. Kong Olaf havde da været Konge over Norge i femten Aar, det Aar iberegnet, da han og Svend Jarl begge regjerede, og ligeledes det, som vi nu en Stund have fortalt om, og som da var ledet frem over Juul, den Gang han forlod sine Skibe og gik op paa Land, som nys er fortalt. Denne Beregning af hans Regjeringstid skrev Are Præst Thorgilsøn hin Frode, som baade var sanddru og mindsom, og saa gammel en Mand, at han kunde huske de Mænd og havde hørt Fortællinger af dem, som vare saa gamle at de for deres Alders Skyld kunde erindre disse Tildragelser; hvilket han ogsaa har skrevet i sine Bøger, hvor han har nævnet de Mænd, af hvem han har hørt sin Fortælling. Ellers er det det almindelige Sagn, at Kong Olaf var Konge i Norge i femten Aar, før han faldt, men de, som saa sige, regne til Svend Jarls Regjering det sidste Aar han var i Landet; thi Kong Olaf var efter den Tid Konge i femten Aar, førend han faldt.

172. Efterat Kong Olaf havde været Natten over paa Lesje, drog han Dagen efter til Gudbrandsdalene og derfra ud paa Hedemarken. Da viste det sig, hvem der vare hans Venner, thi de fulgte ham, men de andre, som havde tjent ham med mindre Oprigtighed, forlode ham, men nogle bleve endog hans Uvenner og aabenbare Fjender, hvilket nu kom for Dagen; det lod sig da ogsaa tydelig mærke paa Oplændingerne, at de vare fortørnede over Thorers Drab, som forhen er fortalt. Kong Olaf gav mange af sine Mænd Lov til at vende hjem, saadanne som havde Gaard og Børn at sørge for, thi det syntes uvist, hvad Fred man vilde give de Mænds Gods, som droge bort fra Landet med Kongen; Kongen bekjendtgjorde nu ogsaa for Almuen, at det var hans Agt, da at drage ud af Riget, først over til Sverrig, hvor han da fremdeles vilde overlægge, hvorhen han vilde begive sig derfra; men sine Venner bad han betænke, at han haabede atter at komme tilbage til Land og Rige, hvis Gud forundte ham saa langt Liv; han sagde, det var hans Haab, at hele Folket i Norge endnu en Gang vilde blive ham underdanigt; „thi", sagde han, „i mine Tanker vil Hakon Jarl kun i kort Tid have Befaling i Landet, og faa ville undres derover, da Hakon Jarl forhen kun har haft ringe Lykke i sin Strid med mig; men det ville kun faa troe, skjønt jeg siger det, saaledes som det bæres mig for om Knud den Mægtige, at han, førend faa Aar ere omme, vil være død, og hans Herredømme forsvunden, og hans Slægt vil aldrig hæve sig mere, hvis det gaaer efter mine Ord." Da Kongen havde endt denne Tale, gjorde hans Mænd sig færdige til

Rejsen, og Kongen begav sig da med de Folk, der vilde følge ham, først over til Eideskov; der var da hos ham Dronning Astrid, Ulfhild og Kongens Søn Magnus, Rögnvald Brusesøn, Arnesønnerne: Thorberg, Finn og Arne, og endnu flere Leensmænd; han havde et udvalgt Følgeskab. Bjørn Staller fik Hjemlov og drog tilbage til sin Gaard, og mange andre af Kongens Venner vendte med hans Tilladelse tilbage til deres Gaarde; Kongen bad dem, at de skulde lade ham vide, om der tildrog sig noget i Landet, som han behøvede at vide; derpaa begav han sig paa Vejen. Det er at fortælle om Kong Olafs Rejse, at han drog fra Norge først over Eideskoven til Værmeland, derfra ud til Vatsbø, og derpaa over den Skov som Vejen gaaer igjennem til Nerike. Der opholdt sig en mægtig og rig Mand, ved Navn Sigtryg; hans Søn hed Ivar; Sigtryg var en anseet Mand, og hos ham blev Kongen en stor Deel af Foraaret. Men ved Begyndelsen af Sommeren lavede Kongen sig paa ny til Rejsen og fik sig Skibe, og sejlede derpaa om Sommeren til han kom til Garderige til Kong Jarisleif og hans Dronning Ingegerd; Dronning Astrid og Ulfhild bleve tilbage i Sverrig, men Kongen havde sin Søn Magnus med sig. Kong Jarisleif modtog Kong Olaf vel, og tilbød ham at blive hos sig og vilde give ham en Provins til de Omkostninger, han behøvede at holde sine Folk med; dette antog Kong Olaf, og forblev der. Det var alt før menig Tale, at Kong Olaf var en gudfrygtig Herre, som hele sit Liv igjennem idelig bad til Gud; men fra den Tid han mærkede, at hans Modstandere bleve mægtigere og det gik tilbage med hans

Herredømme, henvendte han uafladelig sit Sind til at tjene Gud; han forhindredes da heller ikke ved andre Tanker og alt det Arbejde, han før var plaget med; thi al den Stund han sad ved Regjeringen havde han arbejdet paa det, som syntes ham mest fornødent, først med at frelse og frede Landet for fremmede Mænds og Høvdingers Trældom, og siden at omvende Folket til den sande Tro, og derhos at indsætte Love og Landsret; og det gjorde han for at haandthæve Retfærdighed, at han revsede dem, som gjorde Uret. Det havde været en almindelig herskende Skik i Norge, at Leensmænds Sønner eller de mægtige Bønder gave sig ud paa Krigsskibe, og samlede sig Gods ved at hærge baade udenlands og indenlands, men saasnart Kong Olaf kom til Regjeringen, fredede han saaledes sit Land, at han afskaffede alt Røveri der i selve Landet, og overholdt dette saa strængt, at ingen slap derfra uden Straf paa Liv eller Lemmer, og der hjalp hverken andres Forbønner eller Tilbud af Pengebøder. Saa siger Sigvat Skald:

Tit de, som Ran paa Havet
Begik, den strænge Konge
For Skaansel Guld tilbøde,
Han nægted det at tage;
Hvert skyldigt Hoved segned
For Sværdet; Straffen rammed
Sørøverne; sit Rige
Hver Konning saa bør værge.

Ved Krigsbedrift udmærket
Den gjæve Drot mod Skjelme

Og Skurke grum sig viste,
Til Straf de Lemmer misted;
Ved Fødder og ved Hænder
Han driftig Tyv lod stille;
Af strængest Retfærd hegnet,
I Landet blomstred Freden.

Selv barske Viking-Skare
Erfared Kongens Vrede,
Thi Hoveder berøvet
Den blev af skarpe Klinger;
Mild Fader til vor Magnus
Har mangen Nytte stiftet;
Ved mangefoldig Sejer
Blev Olafs Hæder fremmet.

Han lod samme Straf overgaae den Mægtige, som den Ringe; men Indbyggerne forekom dette at være en overdreven Strænghed, og de fattede meget Fiendskab til Kongen, naar de efter hans Dom mistede deres Frænder, endskjønt disse virkelig vare strafskyldige; og dette var den første Begyndelse til Leensmændenes Opstand mod Kong Olaf, at de ikke vilde taale hans strænge Haandthævelse af Retten, men han vilde heller miste sin Værdighed, end efterlade hvad Ret var; ingen kunde heller med Sandhed beskylde ham for, at han var knap imod sine Mænd, thi han var saa mild som nogen imod sine Venner; men Grunden til at man begyndte Ufred imod ham var at man holdt ham for haard og stræng. Kong Knud søgte at forlokke ved store Foræringer, men anseelige Høvdinger bleve dog mest forledte derved, at han lovede dem alle større Værdig-

hed og Magt; hvortil da ogsaa kom, at man i Norge med Begjerlighed tog imod Hakon Jarl, thi han var overmaade yndet af Indbyggerne i den Tid han forhen regjerede over Landet.

173. Hakon Jarl var, som forhen er fortalt, med sin Flaade sejlet ud fra Trondhjem og draget ned til Møre imod Kong Olaf; men da Kongen styrede ind i Fjorden, satte Jarlen efter ham, og traf da paa Kalf Arneson og flere Mænd, som havde forladt Kong Olaf. Kalf blev vel modtaget af Jarlen. Siden styrede Jarlen derind, hvor Kongen havde sat sine Skibe paa Land i Rodrefjord i Valdal; disse Kongens Skibe tog Jarlen, lod dem sætte ud og gjøre i Stand, og satte Befalingsmænd over dem. Der var en Mand hos Jarlen, som hed Jøkul, en Islænder, en Søn af Baard Jøkulsøn fra Vatsdal. Jøkul fik Befaling over det Skib Bøffelen, som Kongen havde ejet, og digtede da denne Vise:

Det blev min Lod at styre
Fra Sult det Skib, hvorpaa jeg
Mig venter Storm (dog Pigen
Ej høre skal jeg frygter);
Det Kongen selv har ejet,
Den tykke Olaf, Skjoldet
Han svang, men dog i Sommer
Blev Sejren fra ham røvet.

Det er her i Forbigaaende at fortælle, hvilket først senere tildrog sig, at Jøkul traf paa Kong Olafs Folk og blev tagen til Fange; Kongen lod ham føre ud at halshugges, og der blev snoet en Vaand i hans Haar, som en Mand holdt i; Jøkul satte sig ned paa en Bakke,

og da kom der een frem for at halshugge ham, men da han hørte det hvine i Luften, rettede han sig op, saa Hugget traf ham i Hovedet og det var et stort Saar; Kongen saae, at det var dødeligt, og befalede dem, at lade det blive derved. Iskul satte sig da op og digtede denne Vise:

Haardt svier Saarets Flamme;
Tit havde jeg det bedre!
Vidt gaber Vunden, spruder,
Som Kilden, røde Strømme;
Af aabnet Hoved Blodet
Udspringer, jeg maa lide,
Thi mig rundhaandet Fyrste
Sin Vrede føle lader.

Og strax derpaa døde Iskul.

174. Kalf Arnesøn drog med Hakon Jarl til Throndhjem, og Jarlen bød ham til sig, og lovede at ville gjøre ham til Høvding. Kalf sagde, at han vilde først fare ind til Egge til sin Gaard, og siden tage sin Beslutning. Kalf gjorde saa; men da han kom hjem, mærkede han snart, at hans Kone Sigrid var temmelig forbittret, og opregnede al den Harm og Fortred, hun troede sig tilføjet af Kong Olaf, først at han lod hendes Hunsbonde Ölver dræbe, „og nu", sagde hun, „mine to Sønner, og du, Kalf, var selv tilstede ved deres Aflivelse, hvilket jeg mindst havde ventet." Kalf svarede hende, at det var meget imod hans Villie, at Thorer blev tagen af Dage; „jeg tilbød Bod for ham", sagde han, „men da Grjotgard blev fældet, mistede jeg ogsaa min Broder Arnbjørn." Hun svarede: „Vel var det, at du fik den Skade af Kongen, thi maaskee

du dog vil hævne ham, skjønt du ikke vil tage Hævn over min Harm; da din Stivsøn Thorer blev dræbt, kunde du see, hvor meget Kongen agtede dig." Saadanne bittre Klagemaal førte hun altid for Kalf. Han svarede ofte kort dertil, men til Slutningen føjede han sig dog efter hendes Forestillinger, og lovede at blive Jarlens Mand, naar denne vilde forøge hans Forleninger. Sigrid sendte Bud til Jarlen, og lod ham vide, hvorvidt det var kommet med Kalfs Sag. Men saasnart Jarlen blev underrettet derom, sendte han Bud til Kalf, at denne skulde komme til ham. Kalf sagde, at han ikke vilde opsætte denne Rejse, og drog strax efter til Nideros, og traf Hakon Jarl; han nød der god Velkomst, og havde Samtale med Jarlen; de kom vel overeens med hinanden, og det blev da aftalt imellem dem, at Kalf blev Jarlens Mand og fik store Forleninger af ham. Derpaa vendte Kalf tilbage til sin Gaard; han havde da største Delen af Throndhjem under sin Bestyrelse; men ved Vaarens Begyndelse beredte Kalf sig til sin Rejse, og udrustede sit Skib, som han selv ejede; og da han var færdig, sejlede han dermed over til England, thi han spurgte om Kong Knud, at denne ligeledes sejlede derhen. Da havde Kong Knud givet Thorkel den Højes Søn Harald Jarlsværdighed; Kalf Arnesøn begav sig strax til Kong Knud, da han kom til England. Saa siger Bjarne Guldbraaskald:

Vist Østersøens Vover
Med Stavnen Kongen pløjed,
Kamptræt at tye til Garde
Da nødtes Haralds Broder;

(Om Mænds Bedrifter ikke
Opdigtelser jeg samler)
Da ham forladt du havde,
I Hast du Knud besøgte.

Men da Kalf begav sig til Kong Knud, modtog Kongen ham vel, og holdt Samtale med ham, og yttrede iblandt andet i sin Tale, at han bad Kalf stille sig i Spidsen for en Opstand imod Kong Olaf, hvis han vendte tilbage til sit Rige; „men jeg," sagde Kong Knud, „vil give dig Jarls Navn, og lade dig styre Norge; min Frænde Hakon skal derimod rejse over til mig, hvilket jeg troer vil være ham bedst tjenligt, thi han er af saa ærlig Tænkemaade, at jeg troer han ikke vilde skyde et Spydskaft imod Kong Olaf, om de træffe sammen." Kalf hørte gjerne paa Knuds Forslag, og var meget begjerlig efter den høje Værdighed, saa at denne Raadslagning blev stadfæstet imellem Kong Knud og ham. Kalf lavede sig derpaa til Afrejsen, og ved Afskeden gav Kong Knud ham gode Foræringer; herom taler Bjarne:

Stridtapper Jarlers Frænde!
Dig Englands Konning hædred
Med Skjænk; du ypperligen
For ham din Sag udførte;
Før du fra Vesten rejste
Dig Londons Drot forundte
Forleninger, ej tog du
Mod dem; dit Liv er herligt!

Siden drog Kalf tilbage til Norge, og kom hjem til sin Gaard.

175. Hakon Jarl drog samme Sommer bort fra Landet og over til England; og da han kom did, begav han sig til Kong Knud. Kongen modtog ham vel. Jarlen havde en Fæstemø i England; og det var just i denne Henseende han foretog denne Reise, da han agtede at holde sit Bryllup i Norge, og vilde i England forsyne sig med saadanne Sager, som han troede ikke saa let at kunne erholde i Norge. Om Høsten lavede han sig til Hjemrejsen, men blev temmelig silde færdig; han stak da i Søen, saasnart han var færdig; men om hans Reise er der intet at fortælle, uden at Skibet forgik og der undkom ikke et Menneske; men efter nogles Sagn blev Skibet seet nordenfor Katanæs silde paa Dagen i en stærk Storm, og Vinden stod da ud mod Petlandsfjord; de, som følge denne Fortælling, mene, at Skibet blev drevet hen i Havsvælget, men det veed man med Sandhed, at Hakon forgik paa Søen, og at intet af hvad der var ombord paa Skibet kom i Land. Endnu om Høsten fortalte Kjøbmænd den Tidende, at man troede, Jarlen var forliist, men det vidste man, at han ikke kom til Norge det Efteraar, og Landet var saaledes uden Høvding.

176. Bjørn Staller opholdt sig hjemme paa sine Gaarde, siden den Tid han havde skilt sig fra Kong Olaf. Bjørn var en berømt Mand, og det spurgtes snart, at han sad hjemme og forholdt sig rolig, hvilket ogsaa Hakon Jarl og de andre Landshøvdinger spurgte. Siden sendte de Mænd og Budskab til Bjørn; Sendebudene afreiste, ankom til ham og bleve vel modtagne af ham; derpaa lod han dem kalde til sig, og spurgte

efter deres Ærende; Formanden for dem talte da, og bragde Bjørn Hilsen fra Kong Knud og Hakon Jarl og flere Høvdinger, og „derhos," sagde han, „har Kong Knud indhentet mange Efterretninger om dig, deriblandt ogsaa, at du længe har holdt med Kong Olaf, og været Kong Knuds Uven, hvilket tykkes os ilde, thi han vil være din, ligesom alle andre Dannemænds Ven, naar du vil lade dit Fjendskab mod ham fare; det vil ogsaa nu ene være dit Bedste, at du tyer til hans Hjælp og Venskab, som han gjerne yder, og som alle Mænd i Norden ansee det for en Hæder at opnaae; alle I, som have holdt med Kong Olaf, skulle betænke, hvorledes han har forladt eder, saa I nu alle ere uden Beskyttelse mod Kong Knud og hans Mænd; men forrige Sommer hærgede I hans Land og dræbte hans Venner, saa at I med Taknemmelighed maae tage derimod, naar han tilbyder eder sit Venskab, da det endog var rimeligere, at du maatte bede ham derom og endda give Penge til." Da han nu havde endt sin Tale, svarede Bjørn saaledes: „Jeg vil nu blive siddende i Fred og Ro paa mine Gaarde, og ikke tjene nogen Høvding." Sendebudet svarede: „Saadanne Mænd, som du, skulle tjene Konger; og det kan jeg nu sige dig, at du har to Kaar at vælge imellem, enten at drage i Landsflygtighed fra dine Besiddelser, som nu er Tilfældet med eders Stalbroder Olaf, eller ogsaa, hvilket er et antageligere Vilkaar, at tage mod Kong Knuds og Hakon Jarls Venskab, og blive deres Mand, og love dem Troskab; tag nu her imod din Sold!" i det samme heldte han engelske Sølvpenge ud af en stor Pung. Bjørn var en pengegjerrig Mand, og blev

175. ... saae Sold-
fra Landet ... Beslutning
begav ha ... at skulle for-
vel. Ja ... vist om Kong
just i de ... til Regjeringen i
han ag ... Sind hængte
Englan ... og bad Bjørn
troede ... forsikrer dig," sagde
sten lo ... imod det, du vil
silde ... " Formedelst de
færdi ... han sig da overmaade
uden ... Soldpengene til sig,
men ... til Kong Knud og
Ka ... da hjem.
sto ... hørte den Tidende, som
Fo ... var forliist; da vendte hans
sv ... angrede ham, at han havde
fo ... Olaf; han ansaae sig nu
p ... han havde svoret Hakon
K ... egsaa Bjørn noget Haab
f ... atter komme til Riget, hvis
... da det var høvdingløst; han
... færdig til sin Rejse, og
... og rejste derpaa Dag og Nat,
... Skibs, alt som Vejen førte
... ikke sin Rejse, før han om
... til Garderige og fik opsøgt
... overmaade glad, da Bjørn
... ham om mange Tidender fra
... Kongen, at Hakon Jarl havde
... var uden Høvding. Over

disse Tidender bleve mange Mænd glade, som havde fulgt Kong Olaf fra Norge, og der havde haft Ejendomme, Frænder og Venner, og de fik nu Lyst til at vende tilbage til Norge. Mange andre Tidender fortalte Bjørn fra Norge, saadanne som Kongen længtes efter at vide. Da spurgte Kongen ogsaa Bjørn om sine Venner, hvorledes de bevarede deres Troskab imod ham. Bjørn svarede, at det var forskjelligt. Siden stod Bjørn op, faldt Kongen til Fode, og omfavnede hans Knæ og sagde: „Alt giver jeg i Guds og eders Vold, Herre! Jeg har taget Penge af Knuds Mænd og svoret dem Troskabsed, men nu vil jeg følge eder, og aldrig forlade eder, saalænge vi begge leve." Kongen svarede: „Staa op, Bjørn! For mig skal du have Fred, men udson denne din Brøde hos Gud; vel kan jeg tænke, at kun faa Mænd i Norge holde deres Tro mod mig, naar saadanne Mænd som du lade sig forføre, men det er ogsaa sandt, at de ere stædte i stor Vaande, da jeg er saa langt borte, og de ere udsatte for vore Uvenners Fjendskab." Bjørn fortalte Kongen om, hvem der især stod i Spidsen for at vække Fjendskab mod Kongen og hans Mænd, og nævnte han som saadanne Erlings Sønner paa Jæderen og andre deres Frænder, Einar Thambeskjælver og Kalf Arnesøn, Thorer Hund og Harek fra Thjotta.

178. Siden den Tid Kong Olaf var kommen til Garderige, lagde han mange Slags Planer, og overtænkte, hvad han skulde beslutte sig til. Kong Jarisleif og Dronning Ingegerd bade ham at forblive der, og at overtage Bestyrelsen over det Landskab Vulgaria, som er en Deel af Garderige, og i hvilket Lan-

Folket den Tid var ganske hedensk. Kong Olaf overvejede ofte hos sig selv dette Tilbud, men da han raadførte sig derom med sine Venner, fraraadte de alle, at tage fast Ophold der, men opmuntrede ham til at vende tilbage til sit Rige Norge. Kongen havde endnu en anden Plan fore, nemlig at aflægge sit Kongenavn og at drage ud i Verden til Jordan og til Jerusalem eller andre hellige Steder, og der begive sig i Munkestand. Men med alt det løb det ham dog især om i Sindet, om han kunde have nogen Udsigt til at vinde sit Rige i Norge tilbage; men naar han havde dette i Tankerne, erindrede han sig, hvorledes alt i hans ti første Regjeringsaar var gaaet ham lykkelig og vel fra Haanden, men siden den Tid var hans Tilstand bleven meget besværlig og alt faldt ham vanskeligt; han tvivlede derfor paa, om det vilde være viselig handlet, at have saa megen Lid til Lykken, at han vovede sig med en saa liden Mandstyrke i Hænderne paa sine Fjender, da hele Almuen havde forenet sig om at gjøre ham Modstand. Saadanne Bekymringer bar han ofte i sit Sind, og satte sin Sag til Gud, og bad ham at lade det skee, som tjenligst var; dette pønsede han idelig paa og vidste ikke, hvad han skulde vælge, thi der syntes at være i Øjne faldende Vanskeligheder ved alt hvad han kunde falde paa. En Nat laae Kong Olaf i sin Seng, og vaagede langt ud paa Natten, tænkte paa sine Planer og var meget bekymret i sit Sind; da Tankerne nu vare trætte, faldt han i Søvn, men i en saa let Slummer, at det forekom ham, som han endnu vaagede og kunde see alt hvad der foregik i Huset; han saae en stor, ærværdig Mand i en kostbar Klædning; og det

bares ham for, at det maatte være Kong Olaf Tryggvesøn; denne Mand tiltalte ham saaledes: „Meget tvivlraadig er du i dine Planer, hvilken Beslutning du skal vælge; det tykkes mig underligt, at du har saa mange Betænkeligheder i denne Sag, og at du tænker paa, at aflægge det Kongenavn, som Gud har givet dig, saavel som det andet Forsæt, at ville blive her og tage imod et Rige af en fremmed, dig ubekjendt Konge; far heller tilbage til dit Rige, som du har arvet og længe regjeret over med den Magt, som Gud gav dig, og lad ikke dine Undersaatter faae Bugt med dig; det er en Konges Hæder at overvinde sine Fjender, og en ærefuld Død at falde i Strid med sine Mænd; eller har du nogen Tvivl om, at Retten er paa din Side i denne Strid, det skal du ikke gjøre, at dølge Sandheden for dig selv; derfor kan du djærvelig søge til dit Land, thi Gud vil vidne med dig, at det er din Ejendom." Da Kongen vaagnede, forekom det ham, at han saae et Glimt af Manden, i det han gik bort; men fra den Tid af fattede han Mod, og bestemte sig fuldt og fast til at fare til sit Rige i Norge, hvortil han ogsaa forhen havde haft mest Lyst, og som han vidste alle hans Mænd helst ønskede; han forestillede sig selv, at Landet vilde være let at vinde, nu da det, som han havde spurgt, var uden Høvding, og han tænkte, at hvis han selv kom derhen, da vilde mange staae ham bi. Men da Kongen aabenbarede denne sin Beslutning for sine Mænd, toge alle derimod med Taknemmelighed.

179. Der fortælles, at følgende Tildragelse forefaldt i Garderige, medens Kong Olaf opholdt sig

der: En fornem Enkes Søn fik en Byld i Halsen, og blev saa daarlig, at han slet ikke kunde synke, og man tvivlede om hans Liv. Drengens Moder gik hen til Dronning Ingegerd, thi hun kjendte hende, og viste hende Drengen. Dronningen sagde, at hun vidste ingen Lægedom derfor; „men gaa hen til Kong Olaf," sagde hun, „han er den bedste Læge her, og bed ham tage paa Drengens Byld, og hils ham fra mig, hvis han ellers ikke vil." Hun gjorde som Dronningen havde sagt, og da hun fandt Kongen, sagde hun til ham, at hendes Søn var dødsyg af en Byld i Halsen, og bad ham tage paa den. Kongen svarede, at han ikke var Læge, og viste hende hen til Lægerne. Hun sagde, at Dronningen havde viist hende til ham, „og hun bad at hilse, at I vilde anvende den Lægedom, som I bedst forstod, og hun sagde mig, at I var den kyndigste her i Landet." Siden gik Kongen hen og tog med Haanden paa Drengens Hals, og trykte sagte paa Bylden, indtil Drengen bevægede Munden; da tog Kongen Brød, brød det og lagde det overkors i Luven af sin Haand, derpaa stak han det i Munden paa Drengen, som sank det; fra den Tid af forsvandt al Pine af Halsen, og Drengen var paa nogle faa Dage fuldkommen frisk. Hans Moder og øvrige Frænder bleve meget glade; paa den Maade erfarede man først, at Kong Olaf havde saa megen Lægekraft i sine Hænder, som man ellers siger om de Mænd, som det er medgivet af Naturen, at de have lægende Hænder; men siden da Kongens undergjørende Kraft blev almindelig bekjendt, blev ogsaa dette holdt for et sandt Jærtegn.

[1] Det hændte sig en Søndag, at Kong Olaf var falden i saa dybe Tanker, at han ikke gav Agt paa Tiden; han havde en Kniv i Haanden, og holdt paa et lille Stykke Træ og snittede nogle Spaaner deraf; Skutelsvenden, som stod foran ham med et Bæger i Haanden, lagde Mærke til hvad Kongen gjorde, og at han tænkte paa andre Ting, og sagde: „Det er Mandag i Morgen, Herre!" Kongen saae op, da han hørte dette, og kom til Eftertanke om, hvad han havde gjort; derpaa lod han sig bringe et tændt Lys, samlede alle de Spaaner, han havde skaaret af, i sin Haand, stak Ild i dem med Lyset, og lod dem brænde op i sin bare Haand; deraf kunde man mærke, at han urygglig vilde holde Guds Lov og Bud og ikke vilde overtræde det, han vidste var rettest; tillige kunde man deraf see, hvor strængt han vilde revse andres Overtrædelser, da han straffede sig selv saaledes for denne Tankeløshed.

180. Da Kong Olaf havde fattet den Beslutning, at han vilde begive sig paa Hjemrejsen, gav han det tilkjende for Kong Jarisleif og Dronning Ingegerd. De fraraadte ham denne Rejse, og lovede ham i deres Rige saa stort et Herredømme, som han selv vilde finde passende, men bade ham, ikke at begive sig i sine Fjenders Vold med saa lidet Mandskab, som han der havde. Kong Olaf fortalte dem sine Drømme, samt at han meente, det var Guds Villie og Bestemmelse. Da de saaledes mærkede, at det var hans faste Forsæt, at vende tilbage til Norge, tilbøde de ham al

1) Det Næstfølgende er her optaget af Tillæggene i den islandske Udgave, og findes der i anden Deel S. 195.

den Hjælp og Understøttelse til Rejsen, som han vilde modtage. Kongen takkede dem høflig for deres Velvillie, og sagde, at han gjerne vilde modtage af dem alt hvad han behøvede til sin Rejse.

181. Strax efter Juul lod Olaf alt gjøre færdig til Rejsen; han havde omtrent to hundrede af sine Mænd; Kong Jarisleif lod dem faae alle de Heste og andre Ting, som de behøvede. Da Kongen nu var beredt, begav han sig paa Vejen; Kong Jarisleif og Dronning Ingegerd toge paa det hæderligste Afsked med ham; men sin Søn Magnus lod han blive tibage hos dem. Kong Olaf drog først paa Vinterføret ud til Havet, og om Foraaret da Isen gik op, gjorde de deres Skibe færdige, og da de vare sejlfærdige og fik Bør, sejlede de, og havde en lykkelig Rejse. Kong Olaf kom med sine Skibe til Gotland, og der spurgte de Tidender baade fra Sverrig og Danmark; nordenfra hørte de for vist, at Hakon Jarl var forliist og at Landet i Norge var uden Høvding; Kongen og hans Mænd fattede derfor godt Haab om Udfaldet af deres Rejse. Derfra sejlede de atter, da de fik Bør, og styrede til Sverrig; Kongen lagde med sine Skibe ind i Mælaren og styrede heelt op til Aaros, og sendte siden nogle Mænd op til Kong Onund, og satte ham Stævne til en Sammenkomst. Kong Onund tog vel imod sin Svogers Sendebud, og drog hen til en Sammenkomst med Kong Olaf, saaledes som denne havde sendt Bud om; da kom ogsaa Dronning Astrid med de Mænd, som vare fulgte med hende, til Kong Olaf, og det var et meget glædeligt Møde. Den svenske Konge tog ligeledes vel imod sin Svoger, da de kom sammen.

182. Nu ville vi fortælle hvad Bønderne toge sig for i Norge paa denne Tid. Thorer Hund havde forestaaet Finnefærden i disse to Aar, og havde begge Aar opholdt sig længe oppe paa Fjeldet og erhvervet sig Gods i Overflødighed; han havde drevet megen Handel med Finnerne. Han lod sig gjøre tolv Kofter af Rensdyrskind med saa megen Trolddom, at Vaaben ikke bed paa dem, endnu mindre end paa en Brynje; men den sidste Sommer udrustede han et Langskib, som han selv ejede, og bemandede det med sine Huuskarle; han stævnede ogsaa Bønderne sammen, og krævede Leding over hele det vestre Thinglav, samlede meget Krigsfolk sammen og foer om Foraaret nordfra. Harek fra Thjotta samlede ligeledes en stor Krigsmagt, og fik mange Folk; og mange flere anseete Mænd forenede sig til dette Tog, skjønt disse to vare de mest berømmelige. De lode offentlig bekjendtgjøre, at hele denne Hær skulde drage mod Kong Olaf, og forsvare Landet for ham, hvis han skulde komme østenfra. Einar Thambeskjælver havde mest at sige i det Throndhjemske, siden den Tid man fik Efterretning om Hakon Jarls Død, thi han ansaae sig og sin Søn for at være nærmest til at arve de Besiddelser og Løsøre, som Jarlen havde ejet; Einar erindrede sig da de Løfter og den Aftale, som var gjort med Kong Knud ved deres Skilsmisse, han lod da et godt Skib, som han ejede, udruste, og gik selv ombord derpaa med et stort Følgeskab; men da han var færdig, sejlede han paa dette Skib til Kong Knud; Kongen modtog ham vel. Derpaa fremførte Einar sit Ærende for Kongen, at han nemlig var kommen, for at faae Besked angaaende de Løfter, Kongen

da meget vankelmodig og tav stille, da han saae Sølvpengene, og overtænkte hos sig selv, hvad Beslutning han skulde tage; det syntes ham haardt, at skulle forlade sine Ejendomme, og det tyktes uvist om Kong Olaf nogensinde vilde komme igjen til Regjeringen i Norge. Da Sendebudet saae, at Bjørns Sind hængte ved Pengene, kastede han en Guldring, og bad Bjørn tage den, og aflægge Eden: „jeg forsikrer dig," sagde han, „at disse Penge ere lidet værd imod det, du vil faae, naar du gjæster Kong Knud." Formedelst de mange Penge og gode Løfter lod han sig da overmande af sin Gjerrighed, og tog derpaa Sølvpengene til sig, gik til Haande og aflagde Troskabsed til Kong Knud og Hakon Jarl. Sendebudene droge da hjem.

177. Bjørn Staller hørte den Tidende, som fortaltes, at Hakon Jarl var forliist; da vendte hans Sind sig pludselig, og det angrede ham, at han havde svigtet sin Troskab mod Kong Olaf; han ansaae sig nu løst fra den Ed, ved hvilken han havde svoret Hakon Jarl Lydighed. Da fattede ogsaa Bjørn noget Haab om, at Kong Olaf kunde atter komme til Riget, hvis han kom til Norge, nu da det var høvdingløst; han gjorde sig derfor meget hastig færdig til sin Rejse, og tog nogle Mænd med sig, og rejste derpaa Dag og Nat, snart til Hest, snart til Skibs, alt som Vejen førte det med sig, og standsede ikke sin Rejse, før han om Vinteren ved Juletid kom til Garderige og fik opsøgt Kong Olaf. Kongen blev overmaade glad, da Bjørn kom til ham, og spurgte ham om mange Tidender fra Norge. Bjørn fortalte Kongen, at Hakon Jarl havde tilsat Livet, og at Landet var uden Høvding. Over

disse Tidender bleve mange Mænd glade, som havde fulgt Kong Olaf fra Norge, og der havde haft Ejendomme, Frænder og Venner, og de fik nu Lyst til at vende tilbage til Norge. Mange andre Tidender fortalte Bjørn fra Norge, saadanne som Kongen længtes efter at vide. Da spurgte Kongen ogsaa Bjørn om sine Venner, hvorledes de bevarede deres Troskab imod ham. Bjørn svarede, at det var forskjelligt. Siden stod Bjørn op, faldt Kongen til Fode, og omfavnede hans Knæ og sagde: „Alt giver jeg i Guds og eders Vold, Herre! Jeg har taget Penge af Knuds Mænd og svoret dem Troskabsed, men nu vil jeg følge eder, og aldrig forlade eder, saalænge vi begge leve." Kongen svarede: „Staa op, Bjørn! For mig skal du have Fred, men udsoн denne din Brøde hos Gud; vel kan jeg tænke, at kun faa Mænd i Norge holde deres Tro mod mig, naar saadanne Mænd som du lade sig forføre, men det er ogsaa sandt, at de ere stædte i stor Vaande, da jeg er saa langt borte, og de ere udsatte for vore Uvenners Fjendskab." Bjørn fortalte Kongen om, hvem der især stod i Spidsen for at vække Fjendskab mod Kongen og hans Mænd, og nævnte han som saadanne Erlings Sønner paa Jæderen og andre deres Frænder, Einar Thambeskjælver og Kalf Arneson, Thorer Hund og Harek fra Thjotta.

178. Siden den Tid Kong Olaf var kommen til Garderige, lagde han mange Slags Planer, og overtænkte, hvad han skulde beslutte sig til. Kong Jarisleif og Dronning Ingegerd bade ham at forblive der, og at overtage Bestyrelsen over det Landskab Vulgaria, som er en Deel af Garderige, og i hvilket Land

den Hjælp og Understøttelse til Rejsen, som han vilde modtage. Kongen takkede dem høflig for deres Velvillie, og sagde, at han gjerne vilde modtage af dem alt hvad han behøvede til sin Rejse.

181. Strax efter Juul lod Olaf alt gjøre færdig til Rejsen; han havde omtrent to hundrede af sine Mænd; Kong Jarisleif lod dem faae alle de Heste og andre Ting, som de behøvede. Da Kongen nu var beredt, begav han sig paa Vejen; Kong Jarisleif og Dronning Ingegerd toge paa det hæderligste Afsked med ham; men sin Søn Magnus lod han blive tibage hos dem. Kong Olaf drog først paa Vinterføret ud til Havet, og om Foraaret da Isen gik op, gjorde de deres Skibe færdige, og da de vare sejlfærdige og fik Bør, sejlede de, og havde en lykkelig Rejse. Kong Olaf kom med sine Skibe til Gotland, og der spurgte de Tidender baade fra Sverrig og Danmark; nordenfra hørte de for vist, at Hakon Jarl var forliist og at Landet i Norge var uden Høvding; Kongen og hans Mænd fattede derfor godt Haab om Udfaldet af deres Rejse. Derfra sejlede de atter, da de fik Bør, og styrede til Sverrig; Kongen lagde med sine Skibe ind i Mælaren og styrede heelt op til Aaros, og sendte siden nogle Mænd op til Kong Ønund, og satte ham Stævne til en Sammenkomst. Kong Ønund tog vel imod sin Svogers Sendebud, og drog hen til en Sammenkomst med Kong Olaf, saaledes som denne havde sendt Bud om; da kom ogsaa Dronning Astrid med de Mænd, som vare fulgte med hende, til Kong Olaf, og det var et meget glædeligt Møde. Den svenske Konge tog ligeledes vel imod sin Svoger, da de kom sammen.

182. Nu ville vi fortælle hvad Bønderne toge sig for i Norge paa denne Tid. Thorer Hund havde forestaaet Finnefærden i disse to Aar, og havde begge Aar opholdt sig længe oppe paa Fjeldet og erhvervet sig Gods i Overflødighed; han havde drevet megen Handel med Finnerne. Han lod sig gjøre tolv Kofter af Rensdyrskind med saa megen Trolddom, at Vaaben ikke bed paa dem, endnu mindre end paa en Brynje; men den sidste Sommer udrustede han et Langskib, som han selv ejede, og bemandede det med sine Huuskarle; han stævnede ogsaa Bønderne sammen, og krævede Leding over hele det vestre Thinglav, samlede meget Krigsfolk sammen og foer om Foraaret nordfra. Harek fra Thjotta samlede ligeledes en stor Krigsmagt, og fik mange Folk; og mange flere anseete Mænd forenede sig til dette Tog, skjønt disse to vare de mest berømmelige. De lode offentlig bekjendtgjøre, at hele denne Hær skulde drage mod Kong Olaf, og forsvare Landet for ham, hvis han skulde komme østenfra. Einar Thambeskjælver havde mest at sige i det Throndhjemske, siden den Tid man fik Efterretning om Hakon Jarls Død, thi han ansaae sig og sin Søn for at være nærmest til at arve de Besiddelser og Løsøre, som Jarlen havde ejet; Einar erindrede sig da de Løfter og den Aftale, som var gjort med Kong Knud ved deres Skilsmisse, han lod da et godt Skib, som han ejede, udruste, og gik selv ombord derpaa med et stort Følgeskab; men da han var færdig, sejlede han paa dette Skib til Kong Knud; Kongen modtog ham vel. Derpaa fremførte Einar sit Ærende for Kongen, at han nemlig var kommen, for at faae Besked angaaende de Løfter, Kongen

havde gjort ham, at Einar skulde bære den højeste Hæ-
derstitel i Norge, naar Hakon Jarl faldt fra. Kong
Knud svarede, at denne Sag havde nu taget en anden
Vending: „Jeg har nu," sagde han, „sendt Bud og
Jærtegn til Danmark til min Søn Svend, og derhos,
at jeg har overdraget ham Norges Rige, men jeg vil
holde Venskab med dig, og du skal erholde af mig en
saadan Rang, som du har Byrd til, og være min
Leensmand." Einar saae da, hvorledes det stod til,
og hvad han kunde vente sig af sit Ærende; han gjorde
sig derfor rede til at rejse hjem; men da han nu kjendte
Kong Knuds Hensigt, og det var højst rimeligt, at
Kong Olaf vilde komme fra Garderige, saa at der ikke
længe vilde blive fredeligt i Landet, saa tænkte han ved
sig selv, at det var ikke værd at haste med Rejsen mere
end magelig skee kunde, hvis de skulde stride med Kong
Olaf, og han dog ikke skulde erholde større Magt og
Værdighed, end han havde tilforn. Einar stak da i
Søen, saasnart han dertil var færdig, og kom til
Norge, efter at de andre forræderske Planer, som bleve
lagte den Sommer, allerede vare komne i Gang.

183. Høvdingerne i Norge holdt deres Spej-
dere ovre i Sverrig og nede i Danmark, for at ud-
forske, om Kong Olaf kom fra Garderige, saa de fik
det strax at vide, da Kong Olaf var kommen fra Gar-
derige til Sverrig; men saasnart de fik denne Efterret-
ning, gik der Krigsbud igjennem hele Landet, og menig
Almue opbødes til Leding; der samledes da en stor
Hær. Leensmændene paa Agde og i Rogeland og Hør-
deland deelte sig da saaledes, at nogle droge nordpaa,
andre østerpaa, og begge Afdelinger bleve anseete for

endnu ikke at være mandstærke nok; Erlings Sønner fra Jæderen droge østerpaa med alle de Folk, som boede østenfor dem, over hvilken Hær de vare Høvdinger; men nordefter droge Aslak af Finnø og Erlend fra Gerde og andre Leenshøvdinger, som vare der nordenfra. Alle disse her nævnte Mænd havde svoret Kong Knud at tage Olaf af Dage, hvis Lejlighed dertil gaves.

184. Men da det spurgtes i Norge, at Kong Olaf var kommen østenfra til Sverrig, da samledes alle hans Venner, som vilde yde ham Hjælp. Den højbyrdigste Mand i denne Skare var hans Broder Harald Sigurdsøn, som den Gang var femten Aar gammel, en velvoxen og veltalende Mand; der vare ogsaa mange andre fornemme Mænd. De havde i alt sex hundrede Mand, da de droge bort fra Oplandene, og begave sig med denne Hær igjennem Eideskov til Værmeland; siden droge de videre frem til Sverrig, og spurgte sig for om Kong Olafs Rejse. Kong Olaf var i Sverrig om Foraaret, og sendte derfra sine Spejdere nordpaa ind i Norge, men alle de Efterretninger, han fik derfra, løb ud paa, at det vilde blive ufredeligt for ham, at drage did, hvilket ogsaa højlig fraraadtes ham af alle de Mænd, som kom nordenfra; men han havde fast foresat sig alligevel at drage derhen. Kong Olaf spurgte Kong Ønund, hvor megen Hjælp han vilde yde ham til at vinde sit Rige tilbage. Ønund svarede ham, at de svenske Mænd vare ikke meget for at drage i Krig til Norge, „thi Nordmændene," sagde han, „ere tapre og dygtige Stridsmænd; jeg vil snart lade dig vide, hvor megen Bistand jeg vil yde; jeg vil

skaffe eder fire hundrede Mand, og udvælge gode og til Slag velrustede Krigere blandt mine Hirdmænd; dernæst vil jeg give eder Lov til at drage igjennem vort Land, og at tage saa meget Krigsfolk med eder, som I kan faae, og som vil følge eder." Kong Olaf tog imod dette Tilbud, og lavede sig derpaa til Rejsen. Dronningen og Kongedatteren Ulfhild bleve tilbage i Sverrig.

185. Da nu Kong Olaf begav sig paa Rejsen, stødte de Folk til ham, som den svenske Konge gav ham til Undsætning; det var fire hundrede Mand; Kongen rejste saasnart de Svenske kom; først droge de op i Landet til Marker og derfra ind i Jernbæreland [1]; der traf den Hær Kongen, der, som vi nys have fortalt, var dragen ham imøde fra Norge; han fandt da sin Broder Harald og mange andre af sine Frænder og Venner; dette var et meget glædeligt Møde; de havde da alle tilsammen tolv hundrede Mand.

186. Der var en Mand ved Navn Dag, en Søn af den Kong Ring, som var rømt af Landet for Kong Olaf; men man siger, at Ring var en Søn af Dag Ringsøn, og en Sønnesøn af Harald Haarfager; Dag var altsaa en Frænde af Kong Olaf. Ring og hans Søn Dag havde nedsat sig i Sverrig, og havde der faaet et Landskab til deres Bestyrelse. Om Foraaret, da kom Olaf var kommen østenfra til Sverrig, sendte han Bud til sin Frænde Dag, at han skulde beslutte sig til at drage med ham med alt det Mandskab, han kunde bringe til Veje; men hvis de kunde vinde

[1]) Dalene i Sverrig.

Landet tilbage i Norge, da skulde Dag erholde en Provins at regjere over, der ikke var mindre end den, hans Forfædre havde haft. Da dette Budskab kom til Dag, behagede det ham meget, da han havde stor Lyst til at vende tilbage til Norge, og der overtage Bestyrelsen over det Landskab, hans Frænder havde haft; han svarede derfor hastig derpaa, og lovede at drage med. Dag var en snartalende og snarraadig Mand, og temmelig tilsindet, men just ingen Mand af dyb Forstand. Derpaa samlede Dag Folk, og fik næsten tolv hundrede Mand, med hvilke han begav sig til Kong Olaf.

187. Kong Olaf sendte Bud rundt omkring i Bygderne, at alle de Mænd, som vilde erhverve sig Gods, enten ved at gjøre Bytte eller ved at erholde de Ejendomme, som hans Fjender besade, skulde komme til ham og følge med ham. Kong Olaf drog derpaa frem med sin Hær og foer igjennem Skovbygderne, men undertiden igjennem Udørkener og ofte over store Søer; de trak da Skibene eller bare dem efter sig imellem Søerne; der strømmede Folk i Hobetal til Kongen, deels Skovbyggere, deels Stimænd. De Steder, hvor han tog Natteleje, kaldtes siden mangesteds Olafs Boder. Han fortsatte nu sin Rejse, til han kom ind i Jæmteland; da drog Kongen nordpaa til Kjølen, men hans Folk fordeelte sig rundt om i Bygderne, og rejste adspredte, saalænge de vidste at der ingen Ufred var at befrygte; naar de saaledes deelte deres Hær, fulgte Nordmændene med Kongen, men Dag tog en anden Vej med sine Folk.

188. To Mænd ere nævnte, af hvilke den ene hed Gauka-Thorer, den anden Afarfaste; de vare store

Stimænd og Ransmænd, og havde tredive Mand med sig, der dreve samme Haandtering. Disse Brødre vare større og stærkere end andre Mænd, og fattedes hverken Mod eller Tapperhed. De hørte tale om den Krigshær, som drog igjennem Landet, og talte med hinanden om, at det vilde være et snildt Foretagende, at følge med denne Konge til hans Land og at gaae i Slag med ham, for at forsøge sig; de havde nemlig aldrig før fægtet i nogen ordentlig opstillet Hær, og havde derfor stor Lyst til at see Kongens Slagorden. Dette Forslag syntes deres Stalbrødre ogsaa godt om. De begave sig derfor paa Vejen til Kong Olaf, og da de kom did, gik de med deres Selskab for Kong Olaf, og havde da alle disse Stalbrødre fuld Rustning paa. De hilste Kongen. Han spurgte dem, hvad de vare for Mænd; de navngave sig og sagde, de havde hjemme der i Landet, og derpaa fremførte de deres Ærende, og tilbøde Kongen at følge ham. Kongen sagde, at han tykkedes saadanne Mænd vilde yde ham god Bistand: „og vi have," sagde han, „megen Lyst til at modtage slige Folk; men ere I døbte eller ikke?" Gauka-Thorer svarede, at han hverken var Kristen eller Hedning; „vi Stalbrødre," sagde han, „have ingen anden Tro, end at vi forlade os paa vor egen Styrke og Lykke til Sejer, og dermed have vi været vel hjulpne hidtil." Kongen svarede: „Det er stor Skade, at saa dygtige Mænd ikke skulle troe paa Kristus, deres Skaber." Thorer svarede: „Er der nogen kristen Mand i eders Følge, Konge, som har skudt højere i Vejret, end vi Brødre?" Kongen bad dem lade sig døbe og antage den sande Tro, og derpaa følge ham: „vi ville da gjøre eder til anseе-

lige Mænd, men naar I ikke ville det, saa vender tilbage til eders forrige Haandtering." Afarfaste sagde, at han vilde ikke lade sig døbe; og de gik derpaa bort. Da sagde Gauka-Thorer: „Det er en stor Skam, denne Konge gjør os, at han saaledes forkaster os; det hændtes mig aldrig før, at jeg fandtes uværdig til at gaae i Tog med andre Mænd; aldrig skal jeg under saadanne Omstændigheder vende tilbage." Derpaa gave de sig i Følge med andre Skovbyggere, og fulgte saaledes Hæren. Kong Olaf drog da vesterpaa til Norge.

189. Men da Kong Olaf saaledes drog mod Vesten til Norge og over Kjølen, og drog ned af Fjeldet, saaledes at Landet laae mod Vesten ud til Søen, medens mange af hans Folk droge foran ham og mange bagefter, men han selv red saaledes, at der var Plads nok omkring ham, da var han tavs og talte ikke med nogen, men red saaledes en lang Tid af Dagen og saae sig omkring; da red Biskoppen hen til ham, og talte til ham, og spurgte, hvad han tænkte paa, siden han var saa tavs, thi Kongen var ellers munter og snaksom med sine Mænd paa Rejser, og muntrede derved bestandig dem, som vare omkring ham. Kongen svarede meget alvorlig: „Underlige Ting bares mig for en Stund; det forekom mig, jeg saae ud over Norge, da jeg saae vester ned af Fjeldet; det randt mig da i Sinde, at jeg mangen Dag havde været glad i dette Land; jeg fik da et Syn, saa jeg saae over hele Throndhjem, og derpaa over hele Norge, og jo længere dette Syn svævede mig for Øje, desto videre saae jeg, indtil jeg saae over hele Verden; jeg kunde ogsaa nøje kjende de Steder, som jeg før havde seet og hvor jeg jevnlig var

kommen; jeg saae ogsaa andre Steder, nogle, som jeg aldrig før har seet, men kun hørt omtale, saavel som andre, som jeg aldrig før har hørt nævne, baade beboede og ubeboede, saa vidt som Verden strækker sig." Biskoppen svarede, at dette var et stort, helligt og mærkeligt Syn.

[1] Kort efter denne Tildragelse saae Kongen fem Mænd ride imod sig; det var Kalf Arneson; han hilste Kongen sømmelig, men Kongen betragtede ham, og bad Gud være med ham. Kongen spurgte ham, hvor han agtede sig hen, da han var kommen saa højt op paa Fjeldet; „jeg troede," sagde han, „at du havde nu vigtigere Ting at tage vare i Landet, nu du skal vinde dig et Jarldømme, end, som Jægere, at drage op til Fjelds." Kalf svarede: „Her vil jeg standse min Rejse, da jeg har truffet eder; mine Forretninger i Landet ere ikke faa, dog lægger man fuldt saa meget til; men Hæderstitel venter jeg mig ikke af Kong Knud, skjønt det er sandt, at vi have taget Penge af ham og lovet ham, ikke uden Kamp at antage dig paa ny; der er nu en stor Hær samlet paa Stiklestad, og der er mange Bønder, som troe at have megen Harm at hævne paa eder; jeg har ogsaa en stor Skare Mænd der, med hvilke jeg agter at staae eder bi; i Begyndelsen naar Hæren fylkes, vil jeg og mine Mænd være i Bøndernes Hær, og paa Skrømt skyde paa eders Mænd, men fra det Øjeblik af der rinder Blod paa Jorden, ville vi alle være dine Mænd, thi vi ere da løste fra alle vore Løfter og Eder til Kong Knud." Kongen tav en Stund,

1) Følgende er her optaget af Tillæggene i den islandske Udgave, hvor det findes i anden Deel S. 197.

og sagde derpaa til Thorberg: „Hvad mener du, kan vi troe Kalfs Ord?" „Jeg veed ikke," sagde Thorberg, „Kalf er klogere end vi, men for det første vil jeg ikke raade til det værste, skjønt jeg frygter for, vi ville kun have lidet Gavn af hans Klogskab eller hans snilde Raad." Skjønt Finn ikke blev adspurgt, saa troede han dog at kunne skjønne, hvilken Troskab Kalf vilde vise dem, „thi Kalf," sagde han, „er listig som en Ræv; lad I en Vaand snoe i hans Haar, og jeg vil da hugge hans Hoved af, eller lad en Riiskvist lægge om hans Hals, og jeg vil da skyde Blokken bort fra hans Fødder, og han hænge saa i Galgen til Straf for sit Forræderi mod Land og Konge!" „Nu er du vred, Finn!" sagde Kongen, „siden du vil lade din Broder dræbe, og ikke spare dine egne Hænder til at tage ham af Dage, men det sømmer sig ikke for dig saa at gjøre." Finn svarede: „Det sømmer sig vel for mig, Herre! thi for kort siden har du lært mig at hindre onde Anslag, hvor jeg saae Svig hos nogen Mand; det er bedre jeg dræber min Broder, end andre Mænd, da jeg er mest forpligtet til at afholde ham fra onde Anslag." Finn vilde da have anfaldet Kalf, men han kom ikke dertil, da Kongen lod ham holde tilbage. Kalf drejede da af paa en anden Vej, og standsede ikke, før han kom tilbage til sine Folk.

190. Da Olaf siden drog ned af Fjeldet, laae der en Gaard paa hans Vej, som hedder Sule, og ligger øverst i Bygden Værdalsfylke. Da de droge ned imod Gaarden, laae der nogle Agre ved Vejen. Kongen befalede sine Mænd, at drage rolig afsted og ikke gjøre Bøndernes Agre nogen Skade; hvilket de

ogsaa efterkom, saalænge Kongen var tilstede; men de som fulgte bag efter, gave ikke Agt derpaa, men sprængte afsted over Ageren, saa den blev ganske og aldeles nedtraadt. Bonden, som boede der, og hvis Navn var Thorgeir Flek, havde to voxne Sønner. Thorgeir tog vel imod Kongen og hans Mænd, og bød ham al den Befordring paa Rejsen, som han kunde skaffe. Kongen tog venlig derimod, og spurgte Thorgeir om Nyheder, hvorledes det stod til i Landet, og om der var samlet nogen Hær imod ham. Thorgeir sagde, at der var sammendraget en stor Hær i Throndhjem, og at did vare komne Leensmænd baade norden- og søndenfra; „men jeg veed ikke," sagde han, „om de med denne Hær agte sig imod eder eller andenstedshen." Derpaa beklagede Thorgeir sig for Kongen over den Skade, han havde lidt, og hans Folks Kaadhed, at de havde nedtraadt alle hans Agre. Kongen sagde, at det var ilde gjort, hvis der var tilføjet ham nogen Meen. Han red derpaa derhen, hvor Kornet havde staaet paa Ageren, og saae at det nu altsammen laae nedtraadt paa Jorden; han red rundt omkring Ageren, og sagde derpaa: „Det haaber jeg, Bonde, at Gud vil oprette denne din Skade, og at denne Ager, før en Uge er omme, vil være bedre, end før den blev ødelagt." Det blev ogsaa den bedste Ager, saaledes som Kongen havde sagt. Kongen blev der om Natten, men om Morgenen lavede han sig til at fortsætte sin Reise. Han sagde, at Bonden Thorgeir skulde drage med ham, men denne tilbød sine Sønner i sit Sted; Kongen derimod sagde, at han skulde selv følge med, men Drengene vilde ikke blive der tilbage; Kongen bad

dem ikke at fare med, men de vilde ikke lade sig sige, og hans Hirdmænd vilde da binde dem. Kongen sagde, da han saae dette, at de vilde yok komme tilbage igjen. Det gik ogsaa saaledes, som Kongen havde sagt om Drengene.

191. Nu rykkede de frem med Hæren ud til Staf; men da Kongen kom til Stafamyrer, gjorde han Holdt, og fik her sikker Efterretning om, at Bønderne droge med en Hær imod ham, og at han snart maatte vove et Slag med dem. Da mønstrede Kongen sin Hær og lod holde Mandtal; da fandtes der ni hundrede Hedninger i Hæren. Men da Kongen erfarede dette, bad han dem at lade sig døbe, da han ikke vilde have nogen Hedning hos sig; „vi bør ikke," sagde han, „sætte vor Lid til Mængden, men forlade os paa Gud, ved hvis Kraft og Miskundhed vi ville faae Sejer; men ikke vil jeg blande Hedninger imellem mine kristne Mænd." Da Hedningerne hørte dette, raadsloge de med hverandre, og til Slutning lode fire hundrede Mand sig døbe, men fem hundrede afsloge at antage Kristendommen, og disse vendte da tilbage til deres eget Land. Derpaa gik ligeledes begge Brødrene, Gauka-Thorer og Afarfaste, frem med deres Folk, og tilbøde ham deres Hjælp; han spurgte, om de havde antaget Daaben og den sande Tro. Gauka-Thorer svarede Nej; hvorpaa Kongen befalede ham, at antage Kristendommen eller i andet Fald at drage bort. De gik derpaa bort, og gave sig i Samtale sammen, og overlagde, hvilken Beslutning de skulde fatte. Da sagde Afarfaste: „Naar jeg skal sige min Mening, da agter jeg ikke at vende tilbage, men jeg vil gaae i Striden

og slaae mig til een af Parterne; thi det kommer mig paa eet ud, hvilket Parti jeg hører til." Da svarede Gauka-Thorer: „Naar jeg skal gaae i Striden, saa vil jeg staae Kongen bi, thi han trænger mest til Hjælp, og naar jeg skal troe paa en Gud, kan jeg ikke da ligesaa godt troe paa Hvide-Krist, som paa nogen anden Gud? Jeg raader derfor til, at vi lade os døbe, naar det er Kongen saa meget derom at gjøre; lad os da siden drage i Striden med ham!" Dette samtykkede de alle, gik derpaa til Kongen, og sagde, de vilde lade sig døbe; hvorpaa de bleve døbte af Præsterne, og confirmerede af Bispoppen. Kongen optog dem derpaa blandt sine Hofsinder, og sagde, at de i Striden skulde staae under hans eget Banner. Kong Olaf havde da faaet vis Efterretning om, at det ej vilde vare længe, førend det vilde komme til Slag imellem ham og Bønderne; og siden da han var færdig med Mønstringen over sine Folk og der var holdt Mandtal, fandtes det, at han havde over tre tusende Mand, hvilket holdtes for at være en stor Hær samlet paa eet Sted. Derpaa holdt Kongen en Tale til sin Hær, og sagde: „Vi have en stor Hær og smukke Folk; nu vil jeg lade mine Mænd vide, hvorledes jeg vil have mine Folk skikkede i Orden: jeg vil lade mit Banner drage frem midt i Hæren, og dette skulle mine Hirdmænd og Gjæster følge, samt de Krigsfolk, som kom til os i Oplandene, og de, som kom til os her i Throndhjem; men paa højre Side af vort Banner skal Dag Ringsøn stille sig med alle de Folk, som han bragde os til Undsætning, og han skal have det andet Banner; men paa venstre Side af vort Banner skal de Tropper være, som den svenske Konge

gav os, og alle de, som kom til os i Sverrig, og de skulle have det tredie Banner. Jeg vil, at man skal dele sig i Hobe, saaledes at Frænder og Bekjendte søge sammen, thi da vil den ene bedst kunne komme den anden til Hjælp, og den ene kjende den anden. Vi ville mærke alle vore Folk ved at gjøre Feldttegn paa vore Hjelme og Skjolde og male derpaa med Kride det hellige Kors, og naar vi komme i Striden, skulle vi alle have eet Løsen: Frem, frem! Krist-Mænd, Kors-Mænd, Kongs-Mænd! Vi komme til at danne tynde Fylkinger, thi vi have færre Folk, og jeg vil ikke at de med deres Mængde skulle overfløje os. Nu fordele vore Mænd sig i Hobe, og disse siden i Fylkinger, og hver give vel Agt paa, om han er ved det Banner, han skal følge! Vi ville nu blive i vor Slagorden og i fuld Rustning baade Nat og Dag, indtil vi faae at vide, om det kommer til nogen Træfning imellem os og Bønderne." Da Kongen havde endt sin Tale til Hæren, fylkede de deres Folk og stillede dem i Orden efter Kongens Befaling. Men derpaa holdt Kongen Sammenkomst med Feldtøversterne; da vare de Mænd, som Kongen havde sendt ud i Herrederne efter Folk, komne tilbage; de kunde da fortælle om de Bygder, hvor de havde været, at der var ganske øde paa stridbare Mænd, da alle Folk vare dragne hen til Bøndernes Hær, men naar de traf nogle Mænd, vilde kun faa følge dem, da de fleste svarede til deres Opfordring, at just derfor vare de blevne hjemme, fordi de ingen af Parterne vilde holde med, de vilde ikke stride mod Kongen, og heller ikke imod deres Frænder; de havde derfor kun faaet faa Folk. Da spurgte Kongen sine

Mænd til Raads, hvad de ansaae for gavnligst. Finn Arnesøn svarede paa Kongens Tale: „Jeg vil sige eder, hvad jeg troer her burde gjøres, hvis jeg maa raade: vi skulle drage frem med Hærskjold over alle Bygderne og røve alt Gods, og saa aldeles brænde hele Bygden, at der ikke bliver en Hytte tilbage, og saaledes betale Bønderne for deres Forræderi; da tænker jeg ville mange rive sig løs fra Bondehæren, naar de see Røg og Lue staae op af deres Huse, og kun lidet vide, hvorledes det gaaer deres Børn eller Koner eller de Gamle, Fædre eller Mødre eller anden Slægt; og begynde først nogle at bryde Flokken, da haaber jeg Fylkingerne ville snart opløse sig, thi det er saaledes Bøndernes Natur, at de Raad, som ere de nyeste, ere dem alle de kjæreste." Da Finn endte sin Tale, gav man den lydeligt Bifald, thi mange syntes vel om at erhverve sig Bytte, alle syntes at Bønderne havde fortjent denne Revselse, og fandt rimeligt det som Finn sagde, at mange Bønder da vilde skille sig fra Hæren. Thormod Kolbruneskald kvad denne Vise:

Hvert Land, som ligger inden
For Inders, vi hærge
Med Brand, thi væbnet Folket
Mod Kongen det forsvarer;
I Krat, hvis jeg maa raade,
Skal Ilden tændes; snarlig
Indthrønder egne Huse
Til Kul opbrændte finde.

Men da Kong Olaf hørte sine Folks Heftighed, krævede han Lyd og sagde: „Vel have Bønderne fortjent at medhandles saaledes som I nu true dem; I vide,

at jeg før saa har gjort, har ladet deres Gaarde brænde, og tilføiet dem andre haarde Revselser; men da jeg lod deres Gaarde brænde, gjorde jeg det, fordi de affaldt fra den sande Tro, og optoge paa ny hedenske Ofringer og Vildfarelser, og vilde ikke adlyde vore Befalinger, men da havde vi Guds Ære at haandthæve; men dette Forræderi mod deres Herre og Konge er af langt mindre Vigtighed, om de ikke bevare deres Troskab mod os, endskjønt det vil ikke være ringe i alle brave Mænds Øine. Her staaer det nogenlunde i min Magt, at vise nogen Skaansel imod dem, som forsynde sig imod mig, langt anderledes end mod hine, som viste Fjendskab mod Gud. Jeg vil derfor, at vi skulle drage fredelig frem og ikke øve noget Hærværk; jeg vil først drage til en Sammenkomst med Bønderne; forliges vi da, da er det vel, men ville de holde Slag med os, da ere tvende Kaar forhaanden: falde vi i Striden, da er det godt for os, ikke at fare hisset med Hænder besmittede ved Ran, men seire vi, da ere vi de rette Arvtagere efter dem, som stride imod os, thi de ville da enten falde eller flye, og i begge Tilfælde have de forbrudt al deres Ejendom; og da er det godt at kunne gaae til store Boer og herlige Gaarde, men ingen Mand har godt af det som er brændt; og med plyndret Gods gaaer det ligesaa, at en langt større Deel gaaer til Spilde, end det, som kommer til Gavn. Vi ville nu drage adspredte ud efter Dalene, og tage saa mange vaabendygtige Mænd med os, som vi kunne faae; det skal ogsaa være tilladt at tage Slagtekvæg og hvad andet man behøver til Livets Ophold, men ikke at anrette nogen anden Skade; jeg bifalder ogsaa, at

I dræbe Bøndernes Spejdere, hvis I træffe dem. Dag og hans Mænd skulle drage nedenom langs Dalene, men vi ville fare ad den alfare Vej, og lader os da mødes til Aften, og alle tage Natteleje paa samme Sted!"

192. Der fortælles, at Kong Olaf, da han fylkede sin Hær, lod danne en Skjoldborg, som skulde holde foran ham i Slaget, og han valgte dertil de stærkeste og tapreste Mænd; derpaa lod han sine Skalde kalde til sig, og befalede dem at gaae ind i Skjoldborgen: „I skulle," sagde han, „være her, og see de Begivenheder, som forefalde, og I behøve da ikke at høre det af andres Mund, hvorom I siden skulle fortælle og digte." Der vare da tilstede Thormod Kolbrunneskald og Gissur Guldbraafostre og hans Søn Hofgarde-Ref, og den fjerde var Thorfinn Mund. Da sagde Thormod til Gissur Guldbraafostre: „Lad os ikke staae saa tæt, Stalbroder! at Sigvat Skald ikke kan komme til sin Plads, naar han kommer; han vil vel staae nærmest ved Kongen, og anderledes vil Kongen vel heller ikke have det." Kongen hørte dette, og svarede: „Ingen skal drive Spot med Sigvat, skjønt han nu ikke er her; ofte har han staaet os trolig bi; han vil ogsaa nu bede for os, og vi ville have det høiligen behov." Thormod svarede: „Maaskee, Konge, I nu har Forbønner mest behov; men tyndt vilde der dog blive omkring eders Bannerstage, Konge, hvis alle eders Hirdmænd nu vare paa Vejen til Rom; det er ogsaa sandt, at vi ofte klagede over, at ingen kunde faae Plads for Sigvat, skjønt de havde noget at tale med eder." Da talte Skaldene med hverandre om, at

det nu vilde være passende at digte nogle Mindeviser til Erindring om de Begivenheder, der nu snart vilde forefalde; da kvad Gissur:

Ei gjæve Bondes Datter
Skal spørge jeg bedrøvet
Det Budskab hørte; Trængslen
Blir svær paa Skaldethinget;
Om end den kloge Kriger
Sig Kampen nærme siger,
Vi Norges Konge vise
I Piles Iling Troskab.

Derpaa kvad Thorfinn denne Vise:

Fra Skalderækkens Fjelde
Sig skumle Byger rejse,
Værdølers Hær til Slaget
Mod egen Drot sig ruster;
Vi gavmild Konning værge,
Med Blod vi Ørnen læske,
At Thrønders Fald vi fremme,
Saa min Opmuntring lyder.

Derpaa kvad Thormod Kolbruneskald:

Alt, brave Bueskytte!
Os Landsestormen truer,
Stridsøxen stolt sig hæver,
Af Rædsel ingen blegne!
Til Kamp sig hver berede,
Men Fejgheds Rygte hade,
I glad Begejstring gange
Med Olaf vi til Striden.

Disse Viser lærte man da strax udenad.

193. Derpaa fortsatte Kongen sin Reise, og drog ud efter Dalene; han tog sig Natteleje, og hele hans Hær samledes da, og laae om Natten under aaben Himmel, blot bedækkede med Skjoldene. Men saasnart det dagedes, lod Kongen Hæren bryde op, og rykkede videre frem efter Dalene, da de vare blevne færdige. Da kom der en stor Mængde Bønder til Kongen, som for største Delen gave sig ind i hans Hær, og alle vidste de eenstemmig at fortælle, at Leensmændene havde draget en stor Hær sammen, og agtede at gaae imod Kongen, og at indlade sig i Træfning med ham.

[1] Kong Olaf lod da hver Mand gaae til Skrifte hos Biskoppen og Præsterne, og lod synge prima messa, derpaa lod han synge Messe, og tage corpus domini; men da de andre gik til Skrifte, gik Gauka-Thorer og Afarfaste med deres Følge hen og satte sig paa et andet Sted. Kongen spurgte, hvorfor de ikke gjorde ligesom de andre. „Vi have ikke noget at hviske med Biskoppen om," sagde Gauka-Thorer. „Det forholder sig ikke saa," sagde Kongen, „men det kan vel være, at I ikke ere synderlig vante dertil." Kongen lod dem da tilsige til Skriftegang, og de bare sig da siden ad som de andre Mænd.

Da tog Kongen nogle Mark Sølv, og leverede en Bonde dem med de Ord: „Disse Penge skal du forvare, og siden uddele; noget deraf skal gives til Kirkerne, andet til Præsterne, og noget til de Fattige, hvilket alt skal gives til Bedste for deres Sjæle, som

1) Dette Stykke findes i den islandske Udgave i anden Deel Side 201.

falde i Slaget og stride imod os." Bonden spurgte: „Skal disse Penge gives til Sjælebod for eders Mænd, Konge?" Da svarede Kongen: „Disse Penge skal du give til Bedste for deres Sjæle, som ere i Striden paa Bondernes Side og falde for vore Mænds Vaaben; men hvad de Mænd angaae, som følge os i Striden og falde der, da ville vi alle blive frelste."

194. Den Nat Kong Olaf tilbragde blandt Krigshæren, hvorom nys er fortalt, vaagede han længe og bad til Gud for sig og andre og sin Hær, og sov lidet, men henimod Dag faldt han i en let Slummer; og da han vaagnede, brød Dagen frem. Kongen holdt det endnu for vel tidlig at vække Hæren; han spurgte da, om Thormod Kolbruneskald var vaagen; denne var i Nærheden, og spurgte hvad Kongen vilde ham. Kongen sagde: „Kvæd os en Vise!" Thormod satte sig op, og sang saa højt, at man kunde høre ham over hele Hæren; han kvad det gamle Bjarkemaal, hvoraf følgende er Begyndelsen:

Dagen er oprunden,
Hanens Vinge suser,
Vel for vakre Kæmper
Varsles Arbejdstimen;
Vaager, stedse vaager,
Venners Hovedsmænd!
Alle de ypperste
Ædlings Hofsinder!

Har den haandfaste,
Rolf den Skytte,
Ædelfødt den ej

Er, som Flugt vil tage;
Ej til Viin I vækkes,
Ej til Snak med Kvinder;
Jeg til Hildes haarde
Leg[1] nu eder vækker!

Da vaagnede Hæren, og da Sangen var tilende, takkede man ham for Kvadet, som fandtes meget herligt og særdeles passende for Øjeblikket, og gav det Navn af Huuskarlenes Opmuntring. Kongen takkede ham for Kvadet og den Fornøjelse, han havde gjort dem, og tog en Guldring, som vejede en halv Mark, og gav ham den. Thormod takkede Kongen for Gaven, og sagde: „En god Konge have vi, skjønt det er uvist, hvor gammel han bliver; men det er min Bøn, Konge, at I ikke lader os adskilles, hverken i Liv eller Død." Kongen svarede: „Vi alle skulle følges ad, saalænge som jeg maa raade, og I ikke ville forlade mig." Da sagde Thormod: „Det haaber jeg, Konge, hvad enten vi have Fred eller Ufred, at jeg maa blive i Nærheden af eder, saalænge det er mig muligt, i hvad vi end spørge om, hvo der vinder Sejer; derpaa kvad Thormod:

Nær dig, thingdjærve Konning!
Jeg være skal, til atter
Hid dine Skalde vende,
Naar ventes deres Komme?
Ej fejl det slaaer, o Kriger,
Skjønt Ravnes Flok vi mædske,
At vi undkomme heden,
Naar ej vi her os lægge.

---

1) Kampen.

195. Kong Olaf lod nu Hæren rykke ud efter Dalene; Dag drog da endnu med sine Folk den anden Vej; Kongen standsede ikke sin Mars, førend han kom ud paa Stiklestad; da saae de Bøndernes Hær; denne drog vidt adspredt frem og var saa stor, at der vrimlede af Krigsfolk paa hver Sti, og mange Steder gik de i store Flokke; de saae en Trop drage ned fra Værdalen, hvilken havde været paa Spejderi, og kom nær til det Sted, hvor Kongens Folk vare, men de mærkede ikke Kongens Mænd, førend der var kun et saa kort Stykke imellem dem, at man kunde kjende hverandre; det var Rut fra Viggje med tredive Mand. Da befalede Kongen, at Gjæsterne skulde gaae imod Rut og dræbe ham; hvilket man strax var villig til. Da sagde Kongen til Islænderne: „Det er sagt os, at I have for Skik, at Bønderne skulle om Høsten give deres Huuskarle et Slagtefaar; nu vil jeg derfor give eder denne Rut[1] til Slagtning." Islænderne vare da lette at overtale til denne Gjerning, og fore strax imod Rut tilligemed de andre Mænd; Rut blev dræbt tilligemed hans hele Trop. Kongen gjorde Holdt, og standsede Hæren, og da han kom paa Stiklestad, befalede han sine Mænd at stige af Hestene og gjøre sig færdige. Man gjorde efter Kongens Befaling, saa Hæren stillede sig i Orden og opsatte Fanerne. Dag var da ikke kommen endnu med sine Folk, hvorfor denne Fløj af Fylkingen manglede. Da sagde Kongen, at Oplændingerne skulde rykke frem paa dette Sted, og opsætte deres Faner. „Jeg finder det raadeligst," sagde Kongen,

---

1) hrútr betyder en Vædder.

„at min Broder Harald ikke er med i Slaget, thi han er endnu et Barn." Denne svarede: „Visselig skal jeg være med i Slaget, men er jeg endnu ikke saa stærk, at jeg kan holde mit Sværd, da er der gode Raad derfor, naar man binder min Haand fast til Sværdgrebet; ingen skal vise bedre Villie, end jeg, til at gjøre Bønderne Skade, og jeg vil følge mine Stalbrødre." Der siges, at Harald da kvad denne Vise:

Den Fløj jeg tør forsvare,
Hvor Pladsen mig tildeles,
Af Vrede Skjold vi rødne,
Det volder Kvinden Glæde;
Ej kampglad Yngling viger
For Spyd i Vaabenbraget,
Hvor Heltes Mod paa Mødet
I morderſk Strid sig viser.

Harald fik ogsaa sin Villie frem, saa han var med i Slaget.

196. Thorgils Alma hed den Bonde, som den Gang boede paa Stiklestad; han var en Søn af Grim Gode. Thorgils bød Kongen sin Bistand og vilde gaae med ham i Slaget. Kongen sagde ham Tak for sit Tilbud; „men jeg vil," sagde Kongen, „at du ikke gaaer med i Slaget, Bonde; viis os heller den Tjeneste at hjælpe vore Saarede efter Slaget, og at sørge for de Faldnes Begravelse; samt, hvis det skulde komme dertil, at jeg falder i dette Slag, saa sørg for min Begravelse, saa godt du kan, hvis man ikke formener dig det." Thorgils lovede Kongen at opfylde hans Begjering.

197. Men da Kongen havde fylket sin Hær, holdt han følgende Tale til dem: han opmuntrede dem at vise Mod og Mands Hjerte og at gaae djærvelig frem, hvis det kom til Slag; „vi have," sagde han, „gode og mange Stridsfolk, men skjønt Bønderne have en noget større Hær, saa vil dog Lykken raade for Sejeren; det vil jeg nu lade eder vide, at jeg ikke vil flye af dette Slag, enten skal jeg overvinde Bønderne eller falde her; derom vil jeg bede, at den ene af disse Ting maa her skee, hvilken Gud finder at være os bedst tjenlig. Det maa være vor Fortrøstning, at vi have større Ret paa vor Side, end Bønderne, samt at Gud vil bevare vor rette Ejendom efter dette Slag, eller i andet Fald give os en langt større Erstatning for alt det Tab, vi her lide, end vi kunne ønske os. Men bliver det min Lod, at have noget at sige efter Slaget, da skal jeg gjengjelde eder, hver efter sin Fortjeneste og eftersom enhver gaaer modig frem i Striden; vinde vi Sejer, da ville vi faae nok baade af Jordegods og Løsøre til at uddele imellem eder, hvilket vore Fjender nu besidde. Lader os strax i Begyndelsen gjøre et heftigt Anfald, thi Udfaldet vil snart vise sig, hvor der er saa stor Forskjel paa Stridskræfterne; vi kunne have Haab om Sejer, naar vi overraske Fjenden ved et pludseligt Angreb, men det vil falde os tungt, skulle vi stride i Længden til vi blive trætte, saa at vore Mænd blive udygtige til Strid; thi vi have ikke Folk nok, som de, til at kunne dele, saaledes at nogle gaae frem, medens andre hvile og dække sig; men hvis vi gjøre et saa heftigt Anfald, at de forreste vende sig til Flugt, da vil den ene styrte over den anden, og

deres Nederlag vil da blive desto større, jo flere de ere." Da Kongen endte denne sin Tale, gave alle den lydeligt Bifald.

198. Thord Falesøn bar Kong Olafs Banner; saa siger Sigvat Skald i den Arvedrape, han digtede om Kong Olaf, og som han indrettede efter Fortællingen om Opstanden:

Thord midt i Slagets Hede
Med Olaf trolig fulgtes;
De gjæve begge fægted
I hjerteligst Forening;
Hin Ogmunds ædle Broder
Sin Pligt al Fyldest gjorde,
Højt løftet gylden Fane
Han bar foran sin Konning.

199. Kong Olafs Rustning var saaledes: han havde en forgyldt Hjelm paa Hovedet, og et hvidt Skjold, paa hvilket det hellige Kors var malet med Guld, i den ene Haand havde han det Kastespyd, som nu staaer ved Alteret i Kristkirke i Nideros; han var gjordet med Sværdet Hneiter, som var et meget skarpt Sværd og hvis Haandfang var belagt med Guldtraad; han var iført en Ringebrynje; herom taler Sigvat Skald:

Olaf slog Folk for Fode,
Den føre tit vandt Sejer,
Iført sit Pantser Fyrsten
Sig djærv til Angreb viste;
De Svenske, som fra Østen
Med gavmild Herre fulgtes,
I blanke Blodstrøm vaded;
Den Strid jeg klart fortæller.

200. Da Kong Olaf havde fylket sine Folk, vare Bønderne endnu langt borte. Da sagde Kong Olaf, at hans Folk skulde sætte sig ned og hvile sig; Kongen satte sig da ned med alle sine Folk, og de sade saaledes, som de bedst kunde svale sig; men han selv bøjede sig ned og lagde sit Hoved paa Finn Arnesøns Skjød, og faldt i Søvn, og det varede nogen Stund; da saae de Bøndernes Hær, som rykkede frem imod dem og havde opsat sine Faner, og udgjorde en overordentlig stor Mængde. Da vakte Finn Kongen, og sagde, at Bønderne nu rykkede stærkt frem imod dem; men da Kongen vaagnede, sagde han: „Hvorfor vakte du mig, Finn, og lod mig ikke nyde min Drøm i Ro?" Finn svarede: „Hvad du end drømte, saa maatte det dog nu være eder vigtigere, at vaagne og gjøre eder færdig imod den Hær, som drager imod os, seer I ikke, hvor nær Bondehæren nu er kommen?" Kongen svarede: „De ere os ikke saa nær, at det jo var bedre, jeg havde sovet." Da sagde Finn: „Hvad drømte du, Konge, som tykkes eder saa vigtigt, at det gjør eder ondt, I ikke vaagnede af eder selv?" Da fortalte Kongen sin Drøm, at ham tyktes han saae en Stige, som rakte ned fra Himmelen, og det forekom ham, at han steg saa højt op i Luften, at han saae Himmelen aabne sig, og dertil naaede Stigen; „jeg var just," sagde han, „kommen paa det øverste Trin, da du vakte mig." Finn svarede: „Mig huer eders Drøm ikke saa godt, som den maaskee huer eder; thi jeg mener, den vil betegne eders nære Død, om det hele ellers er andet end Drømmeværk."

[1] Der hvor de stode, voxte nogle Bær paa en Tue; Kongen tog nogle af Bærrene, og lod dem trille i sin Haand; i det samme saae Kongen, hvor Bøndernes Banner var sat op, og sagde da: „Usle Bær!" sagde han. Rognvald Brusesøn svarede: „Der fortalte du dig, Konge! Folk vilde du have sagt." „Du har Ret, Jarl!" sagde Kongen, „ikke vil du tale mindre fejl, naar du har (saa) kort Tid tilbage at leve." Det gik i Opfyldelse, som der fortælles i Jarlenes Sagaer.

201. Der forefaldt endnu en anden Tildragelse, da Kong Olaf kom til Stiklestad: der kom en Mand til ham der fra Herrederne, men dette vakte især Opmærksomhed, fordi denne Mand ikke lignede de andre, som da vare komne til Kongen; det var saa høj en Mand, at ingen naaede ham længere end til Skulderen; han var isvrigt en smuk, anseelig Mand med fagert Haar, og vel bevæbnet; han havde Hjelm paa Hovedet, og Ringebrynje, rødt Skjold, og var gjordet med et indlagt Sværd, og havde i Haanden et stort guldbelagt Spyd, med saa tykt et Skaft, at det fyldte Haanden. Denne Mand gik for Kongen, og hilste ham og spurgte, om han vilde modtage hans Bistand. Kongen spurgte, hvad han var for en Mand, hvad han hed, hvad Slægt han var af eller hvad Landsmand han var. Han svarede: „Jeg har min Slægt i Jæmteland og Helsingeland, og hedder Arnljot Gelline; men især kan jeg sige det om mig, at det var mig, som hjalp eders Mænd, I havde sendt til Jæmteland at kræve Skat, og jeg leverede dem en Sølvdisk, som jeg

[1]) Dette Stykke findes i den islandske Udgave i Tillæggene i anden Deel S. 201.

skikkede eder til Jærtegn paa, at jeg vilde være eders Ven." Da spurgte Kongen Arnljot, om han var døbt eller ikke? Han sagde ham da sin Tro, at han nemlig troede paa sin egen Kraft og Styrke, „og denne Tro," sagde han, „har hjulpet mig tilfulde hidtil." Kongen sagde: „Nu mener jeg, du skal troe paa, at Jesus Kristus har skabt Himmel og Jord og alle Mennesker, og til ham skulle alle de, som gode og retfærdige ere, komme efter Døden." Arnljot svarede; „Jeg har hørt tale om Hvide-Krist, men kjender ellers intet til hans Færd og Herredømme; men nu vil jeg troe alt hvad du siger mig og ganske overgive min Skjæbne i din Haand." Siden blev Arnljot døbt, og underviist i saa meget af Troen, som Kongen fandt nødvendigst, hvorpaa han lod ham indtræde forrest i sin Fylking foran sit Banner, der hvor Gauka-Thorer, Afarfaste og deres Følgesvende vare.

202. Vi ville nu fortælle det vi før kom fra, at Leensmændene og Bønderne havde sammendraget en uovervindelig Hær, strax da de spurgte, at Kong Olaf havde forladt Garderige og var kommen til Sverrig; og da de hørte, at han igjen var draget derfra til Jæmteland, og agtede sig over Kjølen til Værdalen, saa førte de Hæren ind i det Throndhjemske, og samlede hele Almuen sammen, Fri og Ufri, og drog saa ind til Værdalen; de havde saa stor en Hær, at ingen der nogensinde havde seet dens Lige; men det gik ogsaa som sædvanligt er i en stor Hær, at Folkene vare meget ulige; der vare mange Leensmænd og en talrig Mængde af mægtige Mænd og Bønder, men den største Hob bestod af ringe Bønder og Arbejdsfolk. Den største

Deel af denne Hær var samlet i det Throndhjemske og bar et bittert Had og Fjendskab til Kong Olaf.

203. Den Gang Kong Knud havde underkastet sig Norge, som vi forhen have fortalt, og havde sat Hakon Jarl til at regjere derover, gav han Jarlen en Hirdbiskop, som hed Sigurd; han var dansk af Slægt og havde længe været hos Kong Knud. Denne Biskop var meget heftig i Sind og pralende i Ord, og ydede ved sin Tale Kong Knud megen Hjælp, men var en stor Fjende af Kong Olaf. Denne Biskop var ofte tilstede i denne Hær, og holdt idelig Taler til Bønderne, hvorved han særdeles tilskyndte dem til Opstand mod Kong Olaf.

204. Paa et Huusthing, som da var meget talrigt, holdt Biskop Sigurd en Tale; han tog saaledes til Orde: „Her er nu samlet saa stor en Hær, at man i dette fattige Land aldrig vil faae en større at see af indenlandske Mænd; det kommer nu an paa, at denne talrige Styrke bliver vel anvendt, thi dette behøves høilig, hvis denne Olaf ikke vil aflade at hærge paa eder. Det har han alt vant sig til i sine unge Dage, at rane Kvæg og dræbe Mænd; i den Hensigt drog han rundt om i mange Lande, men tilsidst vendte han tilbage til dette Rige, og begyndte da med at yppe Fjendskab med de bedste og mægtigste Mænd, saadanne som vor Herre Kong Knud, som alle ere pligtige at tjene af al Formue; i hans Skatland satte han sig fast; paa samme Maade teede han sig mod den svenske Konge; Jarlerne Svend og Hakon fordrev han fra deres Fædrenerige, men grummest var han mod sine egne Fræn-

der, da han forjog alle Kongerne fra Landet; dog var dette ganske vel i en vis Henseende, thi de havde forhen brudt deres Tro og Ed mod Kong Knud, og været ham behjælpelige i alt det Onde han tog sig fore; det tog imidlertid en Ende med deres Venskab, som man kunde vente sig; han lemlæstede dem, og bemægtigede sig deres Penge, Ejendomme og Lande, og ødelagde saaledes alle de højbaarne Mænd i Landet; men siden vide I selv, hvorledes han har handlet med Leensmændene, dræbt de anseeligste og jaget mange i Landflygtighed. Han har ogsaa draget rundt om i dette Land med Ransmænd, brændt Herrederne og dræbt og plyndret Indbyggerne; er der vel nogen mægtig Mand her tilstede, som han ikke højlig har fornærmet? Nu kommer han med en fremmed Hær, for det meste Skovbyggere og Stimænd og andre Ransmænd; mene I han nu vil vise Mildhed, da han fører slige Udaadsmænd med sig, han der øvede sligt Hærværk før, da alle de, som fulgte ham, søgte at afholde ham fra Vold? Derfor raader jeg eder, at I skulle mindes eders Løfter til Kong Knud, og de Raad han gav eder, hvis Kong Olaf skulde komme tilbage her til Landet, hvorledes I skulde bevare den Frihed, som Kong Knud lovede eder, og han bad eder at modstaae og forjage disse Fredsforstyrrere, som have sammenrottet sig; nu er det Tiden, at gaae imod dem og nedhugge dette Pak til Føde for Ørne og Ulve, og lade hver ligge, hvor han falder, med mindre I heller ville slæbe deres Lig hen i Skove og Steenrøser; ingen driste sig til, at føre dem til Kirkerne, thi de ere Vikinger og Ildgjerningsmænd."
Da han havde endt sin Tale, gave alle den lydeligt Bi-

fald, og lovede alle hverandre, at de vilde gjøre som han havde sagt.

205. De Leensmænd, som vare komne sammen her, holdt Stævnemøder og Samtaler med hverandre, i hvilke de raadsloge og anordnede, hvorledes man skulde fylke, og hvo der skulde være Høvdinger for Hæren. Da sagde Kalf Arneson: „Det passer sig bedst, at Harek fra Thjotta bliver øverste Befalingsmand over denne Hær, thi han er af Harald Haarfagers Slægt, og Kongen bærer meget Nag til ham for Grankels Drab, saa han vil være mest udsat for Forfølgelse, hvis Olaf kommer til Regjeringen; men desuden er Harek en erfaren Kriger og ærekjær Mand." Harek svarede, at de Mænd vare bedst skikkede dertil, som vare i deres bedste Aar, „men jeg," sagde han, „er nu en gammel Mand og kan ikke vel gaae i Strid; dernæst er der Slægtskab imellem mig og Kong Olaf, og lad være, han kun lidet har agtet derpaa, saa sømmer det sig dog ikke for mig, at jeg stiller mig mere i Spidsen for denne Ufred, end enhver anden Mand, som er her i vor Forsamling; men du, Thorer, er vel skikket til at være Hovedsmand i Træfningen med Kong Olaf; du har Grunde nok dertil: baade maa du hævne paa ham dine Frænders Død, og det at han fordrev dig fra Landet og fra dine Besiddelser; du har ogsaa lovet Kong Knud dette samt dine Frænder, at hævne Asbjørn, eller troer du, der vil gives nogen bedre Lejlighed end denne, til at hævne dig paa Olaf for al denne Spot og Skam, han har tilføjet dig?" Thorer svarede paa hans Tale: „Jeg trøster mig ikke til, at rejse Banner imod Kong Olaf eller at være Høvding over

denne Hær; Thronderne udgjøre her den største Mængde, og jeg kjender deres Stolthed, at de ikke ville adlyde mig eller nogen anden Mand fra Helgeland; men det er ikke nødvendigt, at erindre mig om den Uret, jeg har lidt af Kong Olaf, jeg husker ret vel mit Tab, da han lod fire Mænd tage af Dage, alle anseelige Mænd af Rang og Byrd: min Brodersøn Asbjørn, mine Søstersønner Thorer og Grjotgard, og deres Fader Olver, og enhver enkelt af dem er jeg pligtig at hævne; dette har jeg heller ikke undladt, af mine Huuskarle har jeg udvalgt elleve af de raskeste Mænd, og vi skulle ikke staae tilbage for nogen i at skifte Hug med Kong Olaf, naar vi faae Lejlighed dertil."

206. Kalf Arnesøn tog da til Orde: „Det er højst fornødent ved det Foretagende, vi have begyndt paa, at sørge for, at det ikke bliver til Tant, nu da Hæren een Gang er samlet; andet vil der til, hvis vi skulle holde Feldtslag med Kong Olaf, end at den ene efter den anden skal undslaae sig for at paatage sig denne Vanskelighed; thi det maae vi betænke, at skjønt Kong Olaf ikke har Folk i Forhold til den Hær, som vi have, saa er dog Anføreren uforsagt, og alle hans Folk ville troligen følge ham; men dersom vi vise nu nogen Frygt, vi som skulle forestaae Befalingen over vore Tropper, og ikke nu ville sætte Mod i Hæren og opmuntre den og stille os i Spidsen, da vil den største Deel betages af Frygt, og derpaa vil enhver søge sin Vej; men skjønt her nu er en stor Hær, saa ville vi dog, hvis Kong Olaf kommer med sin Hær, uundgaaelig lide et Nederlag, med mindre vi selv ere bestemte i vore Beslutninger og den hele Hob gaaer driftig frem

alle som een. Skeer dette ikke, da er det bedre, ikke at vove nogen Træfning med Kong Olaf, og da er det rimeligst at overgive sig til ham paa Naade og Unaade; og vel var han stræng, da han havde mindre Grund dertil, end ham nu mon tykkes, men jeg veed dog, at der ere Mænd ansatte i Kongens Hof, som ville forskaffe mig Tilgivelse, hvis jeg attraaer den. Ville I nu som jeg, da skal Thorer og du, Harek, gaae ind under det Banner, som vi ville opreise, og fylke Folket derved; lader os da alle være hurtige og bestemte i den Plan, vi have lagt, og saaledes anføre Bondehæren, at de ikke bemærke nogen Frygt hos os, og dette vil opmuntre Almuen, naar vi selv ere frimodige til at fylke og opmuntre Folkene." Men da Kalf havde endt sin Tale, gave alle deres Samtykke tilkjende, og sagde, at de vilde efterkomme alt hvad han anordnede; de vilde da alle, at Kalf skulde være deres Hovedsmand, og han anviste da enhver den Plads, han vilde.

207. Kalf lod sit Banner opsætte og opstillede derunder sine Huuskarle samt Harek og hans Folk; men Thorer var med sin Flok forrest i Spidsen af Fylkingen foran Banneret; der bleve ogsaa paa begge Sider af Thorer stillede udvalgte Folk af Bønderne, de raskeste og bedst udrustede. Denne Fylking var baade lang og bred og i denne stode Thrønder og Helgelænder; men paa højre Side af den stilledes en anden Fylking, og paa venstre Haand af Hovedfylkingen stode Ryger, Hørder og Sygner, og disse havde det tredie Banner.

208. Thorsteen Knarresmed hed en Mand; han var Kjøbmand og en dygtig Skibsbygger, en stor og stærk Mand, en hidsig Mand og en stor Drabsmand;

han var kommen i Uenighed med Kong Olaf, der havde taget et nyt og stort Kjøbmandsskib fra ham, hvilket han selv havde bygget; men dette var skeet for hans egen Overmods Skyld og Mandebod, som han skulde betale. Thorsteen var da tilstede i Hæren, han gik frem foran Fylkingen og derhen hvor Thorer stod, og sagde saa: „Her vil jeg, Thorer, være i Flok med eder, thi jeg agter, dersom Kong Olaf og jeg træffe paa hinanden, at bære Vaaben paa ham, hvis jeg kan komme ham saa nær, for at betale ham det Skibsran, da han berøvede mig eet af de bedste Skibe, der nogensinde have faret i Kjøbmandsfærd." De toge imod Thorsteen, som saaledes kom i samme Flok med dem.

209. Da alting var beskikket ved Bøndernes Fylking, holdt Leensmændene Taler til dem, og bade dem give Agt hver paa sin Plads, hvor han var stillet, og under hvilket Banner han hørte, og hvor nær ved Banneret han havde sin Plads; de bade dem da at vise sig som vakre og raske Mænd til at indtræde i Fylkingen, naar Lurene lode sig høre og Hærblæsten begyndte, thi de havde da endnu et langt Stykke Vej at rykke frem med Hæren, og det kunde let hænde sig at Fylkingerne kom til at stride paa Marsen. Siden opmuntrede de Krigsfolket, og Kalf sagde, at alle de Mænd, som havde nogen Harm at hævne paa Kong Olaf, skulde gaae frem under det Banner, som skulde imod Kongens, og erindre sig alt det Meen, han havde gjort dem, thi de vilde, sagde han, ikke finde nogen bedre Lejlighed til at hævne deres Harm og at befrie sig fra den Underkuelse, Vold og Trældom, som Kongen havde paaført dem; „den er nu," sagde han, „en fejg

Usling, der ikke fegter mandelig, thi eders Modstandere ere ikke uskyldige, og de ville heller ikke skaane eder, naar Lejlighed gives." Ved hans Tale hørtes lydeligt Bifald, og høje Raab og gjensidig Opmuntring lød igjennem Hæren.

210. Derpaa rykkede Bønderne frem med Hæren til Stiklestad, hvorhen Kong Olaf allerede var kommen med sine Tropper. Forrest i Hæren gik Kalf Arnesøn og Harek. Da begge Hærene mødtes, begyndte dog ikke strax Angrebet, thi Bønderne opsatte Anfaldet, fordi deres Tropper droge ikke alle lige hurtig frem, og de biede endnu efter dem, som vare tilbage. Thorer Hund drog sidst med sin Flok, thi han skulde tage vare paa, at ingen af Krigsfolket rømte bort, naar Krigsraabet begyndte eller naar Hærene fik hinanden i Sigte; de biede derfor efter Thorer. Bønderne havde det Feldtskrig, hvormed de opmuntrede deres Folk til Striden: Frem, frem, Bønder! Kong Olaf gjorde ikke Anfald, fordi han ventede paa Dag. Man siger, at Bøndernes Hær beløb sig til ikke mindre, end tolv tusinde, men Sigvat siger saa:

Det heftig Harm mig volder,
At østfra Kongen ledte
Kun faa i Krigerflokken,
Han gyldent Sværdgreb krysted;
Hans utroe Undersaatter
Blev Sejeren beskjæret,
Thi dobbelt Magt de havde;
Det hans Ulykke fremmed.

211. Da begge Hærene bleve staaende, og man kunde kjende hverandre, sagde Kongen: „Hvorfor er

du her, Kalf? Vi skiltes dog som Venner paa Søndmør, og det sømmer sig ilde for dig, at skyde Fiendeskud imod os, da dine Brødre ere her paa vor Side." Kalf svarede: „Med mange Ting gaaer det nu anderledes end Sømmelighed kræver. I skiltes ved os sidste Gang saaledes, at det var nødvendigt at gjøre sig gode Venner med dem, som vare tilbage, og hver faaer nu at blive paa den Plads, han en Gang er kommen; men vi skulde endnu forliges, hvis det beroede paa mig." Da svarede Finn: „Det mærker man paa Kalf, at naar han taler venlig, har han Ondt i Sinde." Kongen sagde: „Maaskee, Kalf, du vil forliges med os, dog forekommer din Adfærd mig ikke fredsommelig." Da sagde Thorgeir af Kviste: „I skulle nu nyde samme Fred, som mange forhen have erholdt af eder, og I ville nu komme til at undgjelde det." Kongen svarede: „Du behøver ikke at være saa begjerlig efter at prøve Styrke med os, thi dig er det ikke tilskikket at seire over os i Dag, dig som jeg fra en ringe Mand hævede til Magt og Værdighed." Thorer Hund kom da med sin Flok, og gik frem foran Banneret, og raabte: Frem, frem, Bondemænd! Da istemmede Bønderne et Krigsraab, og skøde baade med Pile og Spyd. Kong Olaf sagde ogsaa, at hans Mænd skulde raabe Krigsraab; lød da Krigsraabet paa begge Sider: men da dette ophørte, da opmuntrede de hverandre med det aftalte Feldtskrig: Frem, frem, Krist-Mænd, Kors-Mænd! Kongs-Mænd! Da de Bønder, som stode yderst i Slagordenen, hørte dette, gjentoge de det samme Raab som de hørte raabe, men de andre Bønder, som derfor troede, de vare af Kongens Folk, bare

strax Vaaben paa dem, saa at de strede indbyrdes, og der faldt mange, forend Bønderne mærkede deres Vildfarelse. Det var et dejligt Vejr og klart Solskin, men da Slaget begyndte, blev Himmelen og Solen røde, og før det endtes, blev det mørkt, som om Natten. Kong Olaf havde fylket paa et ophøjet Sted, og hans Folk gjorde derfra et Anfald ned paa Bønderne, og satte saa heftig ind paa deres Fylking, at denne bugnede saa meget, at de Forreste i Kongens Fylking kom til at staae der, hvor de øverste af Bøndernes Hær stode tilforn; da vare mange af Bønderne færdige til Flugt, men Leensmændene og deres Huuskarle holdt Stand, og der blev en meget skarp Strid. Saa siger Sigvat Skald:

Hærskarens Trin var tunge,
Rundtom da Jorden dundred;
Det Fredens Tab forkyndte
Og farligst Træfnings Bulder;
Da pantserklædte Kæmper,
Med blanke Hjelme smykte,
Mod Stiklestad fremstruste
Heel raskt i Morgenstunden.

Bønderne opmuntrede deres Folk til at holde Stand, og trængte stærkt paa dem. Derom taler Sigvat Skald:

Frem Thrønder (nu fortryde
De saadan Færd) da strede,
Om Fanen, midt i Hæren,
Tæt samledes den Skare.

Da gjorde Bondehæren Anfald fra alle Sider; de, som stode forrest, hug med Sværd, de næste stak med

Spyd eller skøde med Pile, eller kastede med Stene og slakte Stave. Da blev Striden meget ødelæggende, og der faldt mange paa begge Sider. I den første Træfning faldt Gauka-Thorer og Afarfaste og Arnljot Gelline og deres hele Flok, og havde da hver af dem dræbt een eller to for sig, nogle flere; da begyndte Fylkingen at mindskes foran Kongen, som befalede Thord at bære Banneret frem; Kongen selv fulgte dette, og den Flok, som han havde udvalgt til at være det nær i Slaget, de vaabendygtigste og bedst udrustede Mænd i hans Hær; herom taler Sigvat Skald:

Min Herre, det jeg spurgte,
Sit Banner nærmest fulgte,
Stor Fanestang betegned
Hans Plads i Stridens Tummel.

Da Kong Olaf gik ud af Skjoldborgen og frem forrest i Fylkingen, og Bønderne saae hans Aasyn, forfærdedes de og bleve raadvilde; derom taler Sigvat:

Jeg troer, at kampglad Olaf
Med Løveblik forfærded
De Krigere, som torde
Mod det sit eget hæve;
Ej Thrøndske Bønder voved
Hans slangeklare Øjne
At møde; Herre-Drotten
Heel frygtelig dem tyktes.

Der blev en meget haard Strid, og Kongen gik selv frem i Striden; saa siger Sigvat Skald:

I Faldnes Blod sit Værge
Med egne Hænder farved
Da Folkets Konge; han af

Det selv blev haardt anfaldet;
I Vaabenlegen ivrig
Han rødbrun Klinge svinged,
Og end den ofte kløved
Indthrønders Hovedskaller.

Kong Olaf stred med største Mandighed; han hug Thorgeir af Kviste, den Leensmand, som vi nys nævnte, tvers over Ansigtet, hug Næsestykket paa hans Hjelm isønder og kløvede hans Hoved nedenfor Øjnene, saa at det næsten skiltes fra Kroppen; og da han faldt, sagde Kongen: „Er det nu sandt, hvad jeg sagde dig, Thorgeir, at du vilde ikke faae Sejer over os i Slaget, naar vi skiftede Hug sammen." I samme Øjeblik satte Thord Bannerstagen saa haardt i Jorden, at den blev staaende, thi han havde faaet Banesaar, og faldt der under Banneret. Da faldt ogsaa Thorfinn Mund og Gissur Guldbraafostre, der havde anfaldet to Mænd, af hvilke han dræbte den ene og saarede den anden, før han selv faldt; saa siger Hofgarde-Ref:

Allene kampdjærv Kriger
Mod kjække tvende fægted,
Højt Sværdet klang, thi Hugget
Ihjel da slog den ene;
Snart bravest Bueskytte
Den anden Saar tilføjed,
Som Elvens Strømme, Blodet
Udvælded for hans Klinge.

Da skete det, som tilforn er fortalt, at Himmelen var klar, men Solen forsvandt, saa det blev mørkt; derom taler Sigvat Skald:

Ej for et ringe Under
Ansee det Mænd, at Solen
Paa skyfri Himmel skjultes,
Ei Folk at varme mægted;
Sin klare Lysning Dagen
Da savned, hvilket Varsel
For Kongens Død! I Østen
Tildragelsen jeg spurgte.

I det samme kom Dag Ringsøn med sin Trop, og begyndte strax at fylke sine Folk og opsatte sit Banner; men da det var meget mørkt, kunde han ikke strax begynde Anfaldet, thi de vidste ikke med Vished, hvem de havde for sig; dog vendte de sig imod den Side, hvor Rygerne og Hørderne stode. Alle disse Tildragelser forefaldt paa een Gang, eller dog det ene kort før det andet. Kalf Arnesøns Frænder Kalf og Olaf stode paa den ene Side, og vare store og tapre Mænd; Kalf var en Søn af Arnfinn Arnesøn, Armods Sønnesøn; paa den anden Side af Kalf Arnesøn stred Thorer Hund. Kong Olaf hug til Thorer, og traf ham midt over Skuldrene; Sværdet bed ikke, men det syntes, som der stod en Støvsky ud af hans Rensdyrskinds-Kofte; derom taler Sigvat Skald:

Mild Konning mest det prøved,
Hvad kloge Finners Trolddom
Udrette kunde; kraftig
Den hjalp firskaaren Thorer;
Da tapre Kriger svinged
Mod Hundens brede Skuldre
Guldprydet Sværd, men sløvet
Dets Eg ej bide kunde.

Thorer hug til Kongen, og de skiftede dog nogle Hug med hinanden, men Kongens Sværd beed ikke, saa vidt som Koften naaede; men Thorer blev dog saaret i Haanden. Saa kvad fremdeles Sigvat:

Hvo Thorers Mod omtvivler,
Sand Klogskab neppe viser;
Hvo saae en Hund udføre
En større Daad end Thorer?
Naar han i Skjolderækkers
Storm heftig frem sig trængte,
Og voved løs at hugge
Frækt paa sin egen Konning.

Kongen sagde til Bjørn Staller: „Slaa du Hunden, som Jern ikke bider paa!" Bjørn vendte sin Øxe i Haanden, og gav ham med Øxehammeren et saa stærkt Slag over Skulderen, at han ravede derved; men Kongen vendte sig derpaa imod Kalf og hans Frænder, og bibragte Kalfs Frænde Olaf sit Banesaar; da rendte Thorer Hund med sit Spyd til Bjørn Staller og gjennemborede ham midt paa Livet, og gav ham Banesaar, i det han sagde: „Saa bede vi Bjørne." Thorsteen Knarresmed hug til Kong Olaf med sin Øxe, og traf ham paa det venstre Been ved Knæet; Finn Arnesøn dræbte strax Thorsteen; men ved dette Saar hældede Kongen sig op til en Steen, kastede sit Sværd, og bad Gud hjælpe sig; da stak Thorer Hund med et Spyd til Kongen, og Stikket traf ind under Brynjen, og gik ham op i Livet; da hug Kalf til Kongen, og dette Hug traf ham paa venstre Side paa Halsen; men deri ere dog ikke alle enige, om det var Kalf, som bibragde Kongen dette Saar; af disse tre Saar fik Kongen sin

Bane. Efter hans Fald faldt ogsaa den hele Trop, som havde fulgt ham. Bjarne Guldbraaskald kvad følgende om Kalf Arnesøn;

Kampmuntre Helt! du Landet
Med væbned Haand forsvared
Mod Olaf; Modstand viste
Den tapreste blandt Fyrster;
Det spurgte jeg, og Stordaad
'Paa Stiklestad du øved,
Hvor Fanen fløj, vist er det,
Du stred til Kongen segned.

Sigvat Skald kvad om Bjørn Staller:

Bjørn, som jeg hørte, viste:
Hver værdig Staller sømmer
I Faren Mod; til fremmedt
Land han sin Konge fulgte,
Ved hæderkronet Herres
Hoved i Strid sig lagde;
Af trofast Livvagts Skare
Slig Død maa højt berømmes.

212. Dag Ringsøn fortsatte Slaget, og gjorde første Gang et saa haardt Anfald, at Bøndernes Rækker bleve brudte, og nogle begave sig paa Flugt; da faldt en stor Mængde af Bønderne, blandt andre følgende Leensmænd: Erlend fra Gerde og Aslak fra Finnø. Da blev det Banner, under hvilket Bønderne forhen vare dragne frem, nedhugget, og Fægtningen var paa det heftigste; man kaldte det Dags Anfald. Da vendte følgende sig imod Dag: Kalf Arnesøn og Harek fra Thjotta, og Thorer Hund med sin Trop; da maatte Dag vige for Overmagten og begav sig paa Flugten

med alle dem, som endnu vare tilbage; der var en Dal, som den største Deel af de Flygtende droge igjennem; der faldt en Mængde; derpaa spredtes Hoben ad til begge Sider; mange Mænd vare stærkt saarede, og mange saa trætte, at de ikke vare skikkede til noget. Bønderne forfuigte ikke de Flygtende ret langt, thi Høvdingerne vendte snart om og droge tilbage til Valpladsen, da mange der havde deres Frænder at opsøge.

213. Thorer Hund gik hen til det Sted, hvor Kong Olafs Lig laae, og viste det den sidste Pligt, han lagde Liget ned, rettede Lemmerne, og bredte et Klæde over det, og da han tørrede Blodet af Ansigtet, da var, fortalte han siden, Ansigtet saa smukt og rødmosset i Kinderne, som om Kong Olaf kun sov, og langt klarere, end den Gang han levede. Da kom noget af Kongens Blod paa Thorers Haand, og løb op i Haanden, hvor han forhen havde faaet et Saar; fra den Stund af behøvede man ikke at forbinde dette Saar, saa hurtig lægtes det; Thorer bevidnede selv denne Begivenhed, da Kong Olafs Hellighed blev almindelig bekjendt iblandt Almuen, og Thorer Hund var selv den første til at forsvare Kong Olafs Hellighed, blandt de Mænd som havde været med iblandt hans Modstandere.

214. Kalf Arnesøn søgte efter sine Brødre, som der vare faldne; han fandt Thorberg og Finn Arnesøn, og man har det Sagn, at Finn kastede efter ham med et kort Sværd, og vilde dræbe ham, og skjeldte ham og kaldte ham en Fredsbryder og Forræder; men Kalf brød sig ikke derom, og lod Finn, og ligeledes Thorberg, bære bort fra Valpladsen; derpaa undersøgte

man deres Saar, der ej befandtes dødelige, da de vare faldne formedelst deres tunge Vaaben og af Mødighed. Siden lod Kalf sine Brødre føre ombord, og sejlede selv bort med dem; men saasnart han rejste, begave alle i Bondehæren, som havde deres Hjem der i Nærheden, sig ligeledes bort, saa nær som de, der røgtede deres Frænder, og havde at gjøre med de Saarede eller de Faldnes Lig. De Saarede bleve da førte hen til Gaarden, saa at alle Huse bleve fulde af dem, og over nogle blev tjeldet udenfor. Saa forunderlig stor en Mængde der var kommen sammen i Bøndernes Hær, ligesaa besynderlig var den Hurtighed, hvormed den igjen oploestes, saasnart der først begyndtes derpaa; dette kom for en stor Deel deraf, at de Fleste havde samlet sig fra Herrederne deromkring, og disse vare nu meget begjerlige efter at komme hjem.

215. De Bønder, som havde hjemme i Værdalen, gik til Høvdingerne Harek og Thorer, og beklagede deres Nød: „De Flygtninger," sagde de, „som ere undkomne herfra, ville drage op igjennem Værdalen, og tilføje os en stor Skade paa vore Gaarde, men vi kunne ikke komme hjem, saalænge de ere i Dalen; tjener os nu i at sætte efter dem, og lad ingen levende Sjæl undkomme; thi det samme vilde de have tiltænkt os, hvis de havde faaet Overhaand i vort Møde, og saa ville de endnu gjøre, hvis vi træffes igjen, og de have Overmagten; men maaskee de ville standse i Dalene, naar de ikke vide at de have noget at befrygte, og de ville da strax fare fjendtlig frem i vore Bygder." Bønderne talte meget vidtløftig derom, og dreve med megen Heftighed paa, at Høvdin-

gerne skulde drage hen og dræbe dem, som vare undkomne. Da Høvdingerne nu raadsloge om dette med hverandre, tyktes dem, at Bønderne havde Ret i deres Paamindelse, og besluttede da, at Thorer Hund skulde drage med Værdølerne; han havde sex hundrede Mand med sig, som udgjorde hans Trop; de begave sig paa Vej om Aftenen da det begyndte at mørkne, men Thorer fortsatte sit Tog om Natten op til Gaarden Sule, hvor han fik Efterretning om, at Dag Ringsøn og mange andre Afdelinger af Kong Olafs Mænd vare komne dertil om Aftenen, havde opholdt sig der, for at holde Nadver, og vare siden dragne op paa Fjeldet; da sagde Thorer, at han vilde ikke streife omkring efter dem paa Fjeldene, men han vendte sig igjen ned i Dalen, saa de fik kun faa dræbte; siden droge Bønderne hjem til deres Boliger, og Dagen efter gik Thorer ombord paa sine Skibe; men de af Kongens Mænd, som kunde komme afsted, undflyede og skjulte sig i Skovene; nogle fik ogsaa Hjælp af Folk.

216. Harald Sigurdsøn var meget saaret; men Røgnvald Brusesøn førte ham Natten efter Slaget hen til en Bonde; denne tog imod Harald, havde ham hemmelig hos sig, og lod ham der helbrede; siden gav han ham sin Søn til at følge ham; de droge forklædte over Fjelde og igjennem Ørkener, og kom lykkelig til Jæmteland. Da kvad Harald følgende:

Fra Skov til Skov jeg sniger
Mig nu med ringe Hæder;
Hvo veed om ej med Tiden
Jeg dog navnkundig vorder.

217. Harald Sigurdsøn, Kong Olafs Broder, var femten Aar gammel, da Kong Olaf faldt; saaledes kvæder Thjodolf Skald i den Drape, han digtede om Kong Harald, hvilken kaldes Sexstefja:

Ved Haug jeg spurgte, heftig
Sypdiling Fyrsten ramnied,
Bolgarers Hærger Bistand
Sin Broder vel der yded;
Da tolv og trende Vintre
Hans Alder var, han nødig
Fra falden Olaf skiltes,
Og skjule Hjelmen maatte.

Harald traf Røgnvald i Jæmteland, og de fore om Høsten derfra til Sverrig, hvor de forbleve om Vinteren; næste Sommer rejste de over til Garderige til Kong Jarisleif, som modtog dem vel; der forblev Harald, og ligeledes Røgnvald, i lang Tid; saa siger Bølverk Skald i den Drape, han digtede om Kong Harald:

Ved Stridens Ophør, Konge!
Du blodig Klinge tørred,
Af Rov var Ravnen mættet,
Paa Bakken Ulven tuded;
Saa drog, stridbare Fyrste!
Du næste Aar til Garde,
Vist ingen Landbetvinger
Dig overgaaer i Hæder.

Arnor Jarleskald omtaler, at Røgnvald Brusesøn i lang Tid efter var Landværnsmand i Garderige, og holdt der mange Træfninger:

Saa Tiden svandt og deeltes,
At Helten, kjæk i Striden,
Ti Feltslag holdt og viste
Sin Kraft i Garderige.

218. Thormod Kolbruneskald var i Slaget under Kong Olafs Banner, og da Kongen var falden og Anfaldet var paa det haardeste, faldt Kongens Mænd den ene efter den anden, og af dem, som endnu stode, vare de fleste saarede. Thormod var stærkt saaret; han gjorde da ligesom de andre, i det han flyede derfra, hvor det største Mandefald var, men de fleste løb ganske deres Vej; derpaa begyndte Dags Træfning, som fik Navn af Dags Anfald, og da søgte alle de af Kongens Hær, som endnu kunde føre Vaaben, derhen, men Thormod kom ikke med i Slaget, thi han kunde ikke føre Vaaben, og var da udygtig til at stride baade af Mødighed og af Saar, og han stod hos sine Stalbrødre, skjønt han ikke selv kunde tage Haand i med; da blev han truffen i den venstre Side af en Piil, han brød Pileskaftet af, og kastede det bort, gik derpaa bort fra Slaget og hen til Husene; han fandt et stort Huus for sig; Thormod havde sit dragne Sværd i Haanden, og da han gik ind, mødte der ham en Mand, som sagde: „Ilde er det at høre paa den Hylen og Jamren herinde; det er en stor Skam for raske Karlfolk, at de ikke kunne taale Smerten af deres Saar; maaskee Kongens Mænd have viist Manddom i Striden, men kun slet udholde de Smerten af Saarene." Thormod spurgte efter hans Navn; han navngav sig Kimbe. Thormod spurgte, om han var med i Slaget? „Ja, jeg var med Bønderne," sagde han, „som bedst var." „Er du saaret?" sagde

Thormod; „lidet," svarede Kimbe, „men var du med i Slaget?" Thormod svarede: „Jeg var med dem, som det var bedst at følge." Kimbe saae, at Thormod havde en Guldring paa Haanden, og sagde: „Du maa være een af Kongens Mænd, giv du mig Guldringen, saa vil jeg skjule dig, men dersom Bønderne træffe paa dig, ville de betale dig for Ulejligheden." Thormod sagde: „Tag Ringen, hvis du kan faae den af, thi jeg har nu mistet mere, end den er værd." Kimbe rakte sin Haand ud, for at tage Ringen, men Thormod løftede sit Sværd og hug Haanden af ham, og man siger, at Kimbe da teede sig ligesaa ilde over sit Saar, som de, han forhen havde lastet. Kimbe gik sin Vej, men Thormod satte sig ned i Laden, og blev siddende der en Stund, og hørte paa Mændenes Tale. Der blev mest talt derom, at hver fortalte hvad han troede at have bemærket i Slaget, og de talte om den Mandighed, der var udviist i Striden; nogle roste Kong Olafs Tapperhed, men andre ophøjede ligesaa meget andre Mænd; da kvad Thormod:

Ædelt var Olafs Hjerte,
I Blodet frem han vaded
Paa Stiklestad, hvor skarpe
Staalklinger svungne bleve;
Til Strid blev Hæren egget,
Hver Kriger sig dog skjerme
Jeg saae, kun Fyrsten ikke;
Haardt Kampen greb de fleste.

Thormod gik siden bort, og kom hen til et Kammer, hvor han gik ind; der vare mange andre saarede Mænd; der gik en Kone, som forbandt deres Saar, og der

var en Ild antændt paa Gulvet, hvorved hun varmede Vand til at rense Saarene; Thormod satte sig ned nærmest ved Døren, hvor den ene gik ud og den anden ind af dem, som droge Omsorg for de Saarede. Da vendte en Mand sig imod Thormod, betragtede ham, og sagde: „Hvi er du saa bleg? er du saaret? hvorfor forlanger du ikke at forbindes?" Thormod kvad da denne Vise:

Rødmusset er jeg ikke,
Ved saadan Mand den lyse
Og smækkre Kvinde glæde
Sig kan; jeg saaret glemmes;
Dags Træfning og de dybe
Spor efter danske Vaaben
De Vunders bittre Smerte
Du, Guldets Yder! voldte.

Siden gik Thormod hen til Ilden, og stod en Stund ved den; da sagde Lægekvinden til ham: „Gak ud, Mand, og tag mig den Dragt Brænde, som ligger udenfor Døren." Han gik ud, bar Brændet ind, og kastede det paa Gulvet; da saae Lægekvinden ham i Ansigtet, og sagde: „Forfærdelig bleg er denne Mand; hvad fejler dig?" Da kvad Thormod:

Sig Kvinden undrer over,
At jeg er bleg; ej mange
Af Vunder favre vorde;
Mig Pilestormen rammed;
Den mørke Malm, fremslynget
Af Kraft, mig gjennembored,
Og nærmest Hjertet, troer jeg,
Det skarpe Jern mig bider.

„Lad mig see dine Saar, saa vil jeg lægge Bind om," sagde hun. Derpaa satte han sig ned, og tog Klæderne af; men da Lægekvinden saae hans Saar, undersøgte hun det, han havde i Siden, og mærkede, at der sad et Jern deri, men hun vidste ikke, hvor det vendte hen. Hun havde kommet Løg og andre Urter i en Steenkjedel, hvilket hun kogte til en Grød, og gav de Saarede denne at spise, for at faae at vide, om Saarene gik ind i Livet, thi naar det var Hulsaar, stod der en Løglugt ud af Saaret. Hun bar ogsaa noget deraf hen til Thormod, og bad ham spise, men han sagde: „Tag det bort; jeg er ikke syg for Grød." Derpaa tog hun en Tang, og vilde trække Jernet ud, men det sad fast, og lod sig ikke rokke; det stod ogsaa kun lidet frem, da Saaret var opsvulmet. Da sagde han: „Skær du ind til Jernet, saa at man kan faae godt fat paa det med Tangen, giv mig den saa, og lad mig rykke til!" Hun gjorde saa. Da tog Thormod Guldringen af sin Haand, og gav hende den, og bad hende gjøre dermed hvad hun vilde; „det er en gjæv Mands Gave," sagde han, „thi Kong Olaf gav mig denne Ring i Morges." Derpaa tog Thormod Tangen og rykkede Pilen ud, men paa denne vare Gjenhager, hvorpaa hang Kjødtrevler af Hjertet, nogle hvide og andre røde, og da Thormod saae dette, sagde han: „Kongen har født os godt, fed er jeg om Hjerterødderne." Derpaa segnede han tilbage og var da død, og hermed endes hvad vi have at fortælle om Thormod.

219. Kong Olaf faldt om Onsdagen den fjerde Kalendarum Augusti [1]; det var henimod Middag de mødtes,

[1]) Den 29 Julii.

og strax før Middag begyndte Slaget; Kongen faldt før Klokken tre; men Mørket varede fra Klokken halv to til Klokken tre; saa siger Sigvat Skald om Udfaldet af Striden:

Os engelsk Krig tilføjed
Haardt Tab, da saaret Konning
I den ved Livet skiltes;
Før stærkest Værn han knuste;
Mod Oddes Hagl, hvor Skjolde
Blev kløvede, han styrted;
Der Folket Olaf fældte,
Men Dag ved Flugt sig redded.

Og fremdeles kvad han:

Ej vides nogensinde,
Af Herser eller Bønder
En saadan Styrke samlet
Til Kongemord at være;
Kun saa en saadan Herster,
Som Olaf var, de kunde
Angribe; mangen herlig
Mand der i Blodet svømmed.

Bønderne plyndrede ikke de Faldne, og strax efter Slaget paakom endog mange af dem, som havde været imod Kongen, en Slags Forfærdelse; ikke desto mindre vedbleve de i deres onde Villie, og befalede, at alle de Mænd, som holdt med Kongen og vare faldne, skulde ikke have den Ligfærd og Begravelse, som sømmede sig for hæderlige Mænd, og kaldte dem alle Ransmænd og Fredløse; men de Mænd, som vare mægtige og havde mistet deres Frænder i Slaget, brøde sig

ikke om denne Bestemmelse, men førte siden deres Frænder til Kirke, og lode dem hæderlig begrave.

220. Thorgils Almesøn og hans Søn Grim fore om Aftenen, da det var blevet mørkt, til Valpladsen; de toge Kong Olafs Lig og bare det hen til en lille øde Hytte, som laae paa den anden Side af Gaarden; de havde Lys og Vand med sig, afklædte da Liget og vaskede det, og svøbte det i Linklæder, lagde det derpaa ned i Huset, og tildækkede det med Riis, saa at ingen kunde see det, om der end kom nogen ind i Huset; derpaa gik de bort og hjem til Gaarden. Mange Tiggere fra begge Partier og fattige Folk vare fulgte med Hæren, og tiggede om Mad; men om Aftenen efter Slaget havde mange af disse Folk opholdt sig deromkring, og da det blev Nat, søgte de Huusly i alle Husene baade store og smaae. Iblandt andre var der en blind Mand, som der fortælles om, at det var en Tigger, der havde en Dreng med sig, som ledte ham; de gik ude omkring Gaardene og søgte efter Natteły; de kom her til nysomtalte Huus, hvor Dørene vare saa lave, at man næsten maatte krybe derind; da den blinde Mand nu kom ind i Huset, følte han for sig omkring paa Gulvet, om der ikke var noget, man kunde sætte sig paa; han havde en Hat paa Hovedet, og da han saaledes bukkede sig ned, sank Hatten ham ned for Ansigtet; han mærkede der var vaadt paa Gulvet, og i det han tog op med den vaade Haand, rørte han med Fingrene ved sine Øjne; strax kom der en saadan Kløe paa hans Øjenlaage, at han gned sine Øjne med de vaade Fingre; derpaa raabte han ud af Huset, og sagde, at der inde kunde man

ikke ligge, da der var ganske vaadt, og da han kom ud, saae han strax saa meget, at han kunde skilne sine Hænder og hvad der ellers var saa nær, at det var synligt for Nattens Mørke. Han gik strax hen til Gaarden og ind i Stuen, og fortalte alle, at han havde faaet sit Syn igjen, og han var nu ganske seende, men mange vidste, at han længe havde været blind, thi han havde længe før været det og gaaet omkring i Bygderne; han fortalte, at han først havde faaet sit Syn igjen, da han var kommen ud af en lille, ussel Hytte, hvor der var ganske vaadt inde; „jeg tog deri med Hænderne," fortalte han, „og gned mig med denne Fugtighed i Øjnene;" ligeledes sagde han, hvor dette Huus laae; men alle de Tilstedeværende, som saae denne Tildragelse, undrede sig meget over denne Begivenhed, og talte med hverandre om, hvad der kunde være inde i det Huus; men Bonden Thorgils og hans Søn Grim kunde nok vide, hvoraf dette var kommet, og bleve meget bange for, at Kongens Fjender skulde fare hen og ransage Huset; de listede sig derfor hemmelig bort, og gik hen til Huset, toge Liget, og flyttede det ud i en indhegnet Mark, og skjulte det der; siden vendte de tilbage til Gaarden, og sov der Natten over.

221. Thorer Hund kom om Torsdagen ned fra Værdalen til Stiklestad, med en stor Deel Folk; der vare ogsaa allerede i Forvejen en Mængde Bønder; man fortsatte da Rydningen af Valpladsen, førte sine Venner og Frænder bort, og drog Omsorg for de Saarede, som man vilde helbrede; men en stor Deel af disse vare døde efter Slaget. Thorer Hund gik derhen, hvor Kongen var falden, og søgte efter Liget, men fandt det

ikke; han spurgte sig derpaa for, om der var nogen, som kunde sige ham, hvor Kongens Lig var kommet hen, men der var ingen, som kunde sige ham noget derom; da spurgte han Bonden Thorgils, om han ikke vidste noget til, hvor Kongens Lig var. Thorgils svarede: „Jeg var ikke med i Slaget, og veed kun lidet om, hvad der forefaldt; der gaaer nu mange Rygter derom; nogle fortælle, at Kong Olaf har været seet i Nat oppe ved Staf, og at han havde en Trop Folk med sig; men hvis han er falden, saa ville de af eders Parti have skjult hans Lig ude i Skoven eller i een eller anden Steenhob." Men skjønt Thorer meente at være vis paa, at Kongen var falden, saa fandt mange dog hint Rygte troligt, og knurrede over, at Kongen var undkommen af Slaget, og at han snart vilde faae sig en Hær, og anfalde dem paa ny. Thorer drog derpaa til sine Skibe, og seilede ud efter Fjorden; da begyndte Bøndernes Hær at adsprede sig, og førte alle de Saarede med sig, som flyttes kunde.

222. Thorgils Almesøn og hans Søn Grim havde Kong Olafs Lig i deres Varetægt, og vare meget bekymrede over, hvorledes de skulde faae det forvaret, saa at hans Fjender ikke skulde komme til at mishandle det, thi de hørte Bønderne tale om, at det var det bedste, hvis Liget fandtes, at brænde det, eller føre det ud paa Havet og nedsænke det der. Thorgils og hans Søn havde om Natten seet et Skin, ligesom af et Lys, over det Sted, hvor Liget laae paa Valpladsen, og ligeledes saae de siden, da de havde skjult det, et Lysskin hver Nat paa det Sted, hvor Liget var henlagt; de frygtede for, at Kongens Fjender

kunde lede efter Liget paa det rette Sted, saasnart de saae dette Tegn; det var dem derfor meget om at gjøre, at faae Liget flyttet hen til et eller andet Sted, som man kunde ansee for passende. De gjorde derfor en Kiste, saa god som de kunde, og lagde deri Kongens Lig; men siden gjorde de en anden Kiste, og fyldte den med Steen og Halm, for at den kunde være tungere, og tillukte den derpaa omhyggelig; og da hele Bøndernes Hær havde forladt Stiklestad, beredte Thorgils og Grim deres Rejse; de bragde Kongens Lig heimelig ombord, og satte Kisten ned under Dækket; det var en Roerskude, Thorgils havde faaet, hvor der vare syv til otte Mænd ombord, hvilke alle vare hans Frænder eller Venner; den anden Kiste, som var fyldt med Steen, havde de ligeledes med, og denne satte de paa Skibet, saa at alle kunde see den; siden sejlede de ud efter Fjorden, fik god Bør, og kom om Aftenen i Mørkningen til Nideros, hvor de lagde til ved Kongebryggen. Derpaa sendte Thorgils nogle Mænd op i Byen, og lod Biskop Sigurd sige, at de vare ankomne med Kong Olafs Lig. Men da denne Efterretning bragdes, sendte Biskoppen sine Mænd ned til Bryggen, hvor de toge en Roerskude, lagde hen til Thorgils's Skib, og bade om at faae Liget. Thorgils og hans Mænd toge den Kiste, som stod ovenpaa Dækket, og bare den over paa Skuden, hvorpaa de andre roede ud paa Fjorden og nedsænkede Kisten; det var da mørk Nat; men Thorgils og hans Medfølgere sejlede op ad Aaen indtil de kom forbi Byen, og landede ved et Sted, som hedder Sør-Li; dette laae ovenfor Byen; der bare de Liget op og ind ved et afsides Huus, som laae

borte fra de andre Huse, og holdt der Vagt over det. Thorgils gik ned i Byen, og gav sig i Tale med de Mænd, som havde været Kongens bedste Venner, og spurgte dem da, om de vilde tage imod Kongens Lig, men der var ingen, som torde det. Siden førte Thorgils og hans Medfølgere Liget op efter Aaen, og grove det ned der i en Sandmæl [1], og flyede alting saaledes, at man ej skulde see, der nylig havde været gravet. Med alt dette vare de færdige før det blev Dag, hvorpaa de atter gik ombord, sejlede strax ud af Aaen, og vendte tilbage til ders Hjem paa Stiklestad.

223. Kong Svend, som var en Søn af Knud og Alfiva, Alfinn Jarls Datter, havde faaet Regjeringen over Jomsborg i Venden; der erholdt han det Budskab fra sin Fader Kong Knud, at han skulde begive sig til Danmark, samt at han siden skulde drage til Norge, overtage Regjeringen der, og erholde Kongenavn over Norge. Svend rejste til Danmark, og førte en stor Hær med sig derfra; Harald Jarl og mange andre mægtige Mænd ledsagede ham; herom taler Thoraren Lovtunge i det Kvæde, kaldet Glælognskvæde, som han digtede om Kong Svend:

Aabenbarlig
Danske fulgte
Troe paa Tog
Deres Konning;
Ypperst Jarl
Var allerforrest;
Af de Mænd,
Ham ledsaged,

[1]) Sandmark eller nøgen Gruusmark.

Hver især
Var udmærket.

Siden drog Svend til Norge, ledsaget af sin Moder Alfiva, og blev da tagen til Konge paa alle Lovthing; han var kommen østenfra til Vigen den Gang Slaget holdtes paa Stiklestad og Kong Olaf faldt. Han fortsatte sin Reise, indtil han om Høsten kom til det Throndhjemske, hvor han blev tagen til Konge, som paa de andre Steder. Kong Svend indsatte nye Love i Landet, i mange Henseender overeensstemmende med de i Danmark gjeldende Love, men nogle langt strængere: Ingen maatte reise ud af Landet uden Kongens Tilladelse, gjorde nogen det, da faldt hans Eiendom til Kongen; enhver, som begik Drab, skulde have forbrudt sit Jordegods og Løsøre; hvis nogen var landsforviist, og der tilfaldt ham en Arv, da tilegnede Kongen sig Arven; til Juul skulde hver Bonde give Kongen et Maal Malt af hver Arne, og et Laar af hver Oxe, hvilket kaldtes Vennegave, og et Spand [1] Smør, og hver Huusmoder skulde give en Rokketot, det vil sige, saa meget uspundet Hør, som man kunde spænde omkring med den længste Finger og Tommelfingeren; Bønderne skulde opføre alle de Huse, Kongen vilde have paa sine Gaarde; hver syv skulde stille en Soldat og det fra femten Aars Alder at regne, og paa samme Maade skulde forholdes med Skibsrums Besætning; hver Mand, som roede til Havs paa Fiskeri, skulde betale Kongen Landværnstold, som var fem Fiske, hvorfra han end roede ud; hvert Skib, som

[1]) Paa flere Steder i Norge to Pund.

sejlede ud af Landet, skulde give Kongen et Rum tværsover Skibet; hver Mand, som sejlede til Island, hvad enten han var indfødt eller fremmed, skulde betale Kongen Landøre; endelig skulde danske Mænd have saa stor Anseelse i Norge, at een dansk Mands Vidnesbyrd skulde kunne fælde ti Nordmænds. Men da denne Lovgivning blev forkyndt og bekjendtgjort for Almuen, begyndte man strax at dadle den lydelig, og at føre Klager derover indbyrdes. De, som ikke havde deeltaget i Opstanden mod Kong Olaf, sagde: „Nu have I det saa godt, I Indthrønder, det er det Venskab og den Løn, I faae af Knytlingerne, fordi I strede mod Kong Olaf, og fældede ham fra Riget; der var lovet eder Fred og Rettebøder, men i dets Sted have I paadraget eder Trængsel og Trældom, Synd og Skam og Nidingskab." Dette var ikke let at modsige; alle saae, at man havde baaret sig galt ad, men man vovede dog ikke den Gang at gjøre Opstand imod Kong Svend, især fordi man havde sendt Kong Knud sine Sønner eller andre Frænder til Gisler, og desuden var der ingen Formand til at staae i Spidsen for Opstanden. Men det varede ikke længe, førend man beklagede sig bitterlig over Kong Svend, og især tilskrev man Alfiva alt, hvad man besværede sig over; og da tilstode mange Mænd Sandheden om Kong Olaf.

224. Den samme Vinter begyndte mange Mænd i Throndhjem at tale overlydt om, at Kong Olaf virkelig var en hellig Mand, og at mange Jærtegn skete ved hans Helligdom; mange begyndte da at paakalde Kong Olaf for hvad de troede mest at have behov; og mange fik da formedelst disse Paakaldelser deres Hel-

bred igjen, men nogle Lykke paa deres Rejse, eller hvad andet de især havde Trang til.

225. Einar Thambeskjælver var den Gang kommen hjem til sine Gaarde, og havde de Forleninger, som Kong Knud havde overdraget ham ved deres Sammenkomst i Throndhjem, og som Jarlerne forhen havde givet ham. Einar havde kun taget liden Deel i Opstanden mod Kong Olaf, og roste selv deraf. Han havde ikke glemt, at Kong Knud havde lovet ham Jarledømmet over Norge, men ikke holdt sit Løfte. Einar var den første iblandt de mægtige Høvdinger, som bekjendtgjorde Kong Olafs Hellighed.

226. Finn Arnesøn forblev kun i kort Tid paa Egge hos Kalf, thi det fortrød ham højlig, at denne havde været i Slaget imod Kong Olaf, og han gjorde ham bestandig haarde Bebrejdelser derfor. Thorberg Arnesøn yttrede ikke saa megen Uvillie, som Finn, men han længtes dog efter, at komme hjem til sin Gaard. Kalf gav disse sine Brødre et godt Langskib med alle Redskaber og Udrustning, samt god Besætning; de rejste da hjem til deres Gaarde. Arne Arnesøn laae længe af sine Saar, men blev endelig helbredet og uden Lyde, og rejste siden om Vinteren ned til sin Gaard. Alle disse Brødre forligede sig med Kong Svend, og opholdt sig rolig hjemme.

[1] Der taltes meget om Kong Olafs Hellighed, samt hvem der skulde sige det til Kong Knud. Thorer Hund lovede at gjøre det; „thi jeg," sagde han, „har

---

1) Følgende, som har til Overskrift: „Thorer Hund fortæller Knud Olafs Jærtegn," findes i den islandske Udgave anden Deel S. 207.

selv erholdt et Jærtegn af Kongen, men alt for længe holdt det skjult; jeg og elleve andre af mine Kamerader havde kjøbt Finnerne til, at de skulde gjøre os Skindpelse, som Jern ikke kunde bide paa; men paa den Pels, som jeg fik, var Ærmet kort, jeg fik et Hug over Haanden, saa at Tommelfingeren næsten gik af; men da vi gave Kongen Banesaar, løftede han sine Øjne til Himmelen, og da kom jeg til Erkjendelse af min Synd, jeg blev saa betaget at jeg hverken saae eller hørte, imidlertid løb Kongens Blod langs op ad mit Spydskaft og kom paa min Haand, da jeg kom til mig selv igjen, da var min Finger groet til, og det seer ud, som om der laae en Traad rundt om Fingeren; dette Jærtegn skal jeg vise Kong Knud, han veed, hvor værdig dertil jeg var." Thorer Hund rejste til England, og fortalte Kong Knud alt, hvorledes det var gaaet til. Knud blev meget utilfreds over denne Beretning. Thorer spurgte om Grunden dertil. Kongen svarede; „Jeg stod i den Tro, at een af os to vilde blive hellig, og havde ventet det om mig selv; dog skal jeg nu være den første af Kong Olafs Fjender, som lægger Gods til hans Skrin og troer paa hans Helligdom, og jeg vil nu ikke komme til Norge, eftersom Olaf er hellig."

227. Om Sommeren efter blev der megen Tale om Kong Olafs Hellighed, og dette forandrede nu alles Mening om ham; der vare da ogsaa mange, som sandede, at Kong Olaf var hellig, af dem, som før havde næret det bittreste Fjendskab imod ham, og i ingen Henseende ladet ham vederfares Ret; man begyndte da ogsaa at dadle de Mænd, som især havde

egget til Strid mod Kong Olaf, hvorfor man især beskyldte Biskop Sigurd, som derover fik saa store Uvenner, at han ikke saae anden Udvej for sig, end at rejse bort, og at drage over til England til Kong Knud. Siden sendte Thronderne Bud til Oplandene, at Biskop Grimkel skulde komme op til Throndhjem. Kong Olaf havde nemlig sendt denne Biskop tilbage til Norge, den Gang han selv drog over til Garderige, og siden den Tid havde Biskop Grimkel opholdt sig i Oplandene. Da dette Budskab nu kom til Biskoppen, gjorde han sig strax færdig til denne Rejse; det bidrog da ogsaa meget til, at han rejste, at han holdt det for Sandhed, som fortaltes om Kong Olafs Jærtegn og Hellighed.

228. Biskop Grimkel begav sig hen til Einar Thambeskjælver, der med Glæde tog imod ham; hvorpaa de talte om mange Ting, især om de vigtige Begivenheder, som nys vare forefaldne i Landet; de bleve ogsaa i mange Raadslagninger fuldkommen enige. Derpaa rejste Biskoppen til Kjøbstaden Nideros, hvor hele Folket ligeledes modtog ham vel. Han anstillede nøjagtige Undersøgelser om de Jærtegn, som da fortaltes om Kong Olaf, og fik gode Efterretninger derom. Siden sendte han Bud ind til Stiklestad til Thorgils og hans Søn Grim, og stevnede dem ind til sig i Byen; de begave sig ogsaa strax til ham, og berettede ham alle de Tegn, de vare blevne vaer, og hvor de havde skjult Liget. Derpaa sendte Biskoppen Bud efter Einar Thambeskjælver, der ligeledes kom til Byen, hvorpaa han og Biskoppen havde en Sammenkomst med Kongen og Alfiva, og forlangte, at Kongen skulde give Lov til

at Kong Olafs Lig blev optaget af Jorden; Kongen gav Tilladelse dertil, og bad Bispoppen bære sig ad dermed, som han vilde; den Tid vare mange Mennesker komne til Byen. Biskoppen, Einar og flere Mænd med dem droge hen til det Sted, hvor Kongens Lig var jordet, og lode der grave derefter, men Kisten var da næsten af sig selv kommen op af Jorden. Mange raadte da til, at Biskoppen skulde lade Kongens Lig begrave i Klemenskirken. Det var tolv Maaneder og fem Dage efter Kong Olafs Fald, at hans Helligdom blev optagen; da var hans Kiste endnu splinterny, som om den havde været nys høvlet. Biskop Grimkel gik da hen til Kong Olafs Kiste, da den blev aabnet, og da opstod af den en himmelsk Vellugt; derpaa blottede Biskoppen hans Ansigt, som da var ganske uforandret; det havde endnu sin sædvanlige Farve og Rødme i Kinderne, som om han nys var hensovet; men desuden kunde de Mænd, som havde seet Kong Olaf, da han faldt, kjendelig mærke, at hans Haar og Negle havde voxet, ret ligesom han havde levet her i Verden den hele Tid efter sit Fald. Da gik ogsaa Kong Svend og alle de tilstedeværende Høvdinger hen at see Kong Olafs Lig; da sagde Alfiva: „Det er forunderligt, hvor langsomt Menneskers Legemer raadne i Sand; det vilde have været anderledes, hvis det havde ligget i Muldjord." Siden tog Biskoppen en Sax, og klippede af Kongens Skjæg og Haar; thi han havde haft en sid Skjæg, som da var Brug. Biskoppen sagde til Kongen og Alfiva: „Nu er Kongens Haar og Skjæg saa langt, som da han døde, og har imidlertid voxet saa meget, som I nu her kunne see." Da sagde

Alfiva: „Først da holder jeg dette for en Helligdom, naar det ikke brænder i Ilden, men vi have ofte seet Mænds Haar voxe og være heelt og uskadt, skjønt de have ligget længer i Jorden, end dette Lig." Derpaa lod Biskoppen sig bringe Ild paa et Fyrfad, og viede Røgelse, og lagde derpaa Kong Olafs Haar i Ilden, men da al Røgelsen var fortæret, tog Biskoppen Haaret, som da var uforbrændt, ud af Ilden, og lod Kongen og andre Høvdinger see det; da sagde Alfiva, han skulde lægge det paa uviet Ild, men Einar Thambeskjælver svarede og bad hende tie, og talte hende meget haardt til. Derpaa erklærede Biskoppen med Kongens Samtykke og efter menig Mands Dom, at Kong Olaf i Sandhed var en hellig Mand. Hans Legeme blev da baaret hen til Klemenskirke, hvor der i Forvejen var beredt et Sted til det over Højalteret; Kisten blev betrukken med Peld, og over den blev sat en Tjelding af Purpur. Der skete da strax mange Jærtegn ved Kong Olafs Helligdom.

229. Paa det Sted i Sandmælen, hvor Kong Olafs Legeme havde ligget, udsprang en klar Kilde, ved hvis Vand mange bleve helbredte af deres Svagheder. Dette Sted blev indhegnet, og har siden stedse været omhyggelig forvaret; der blev først bygget et Kapel, hvis Alter blev sat paa samme Sted, hvor Kongens Lig havde ligget, men nu staaer Kristkirken paa dette Sted; da Erkebiskop Eisten lod opføre denne store Kirke, lod han Højalteret sætte paa selvsamme Sted, hvor Kongen havde ligget og hvor Højalteret havde været i den forrige Kirke. Man siger, at Olafskirke staaer der, hvor den øde Hytte stod, i hvilken Kong

Olafs Lig blev indsat om Natten; det Sted, hvor Kong Olafs Helligdom blev baaren af Skibet, kaldes nu Ser-Li, og er nu midt inde i Byen. Biskoppen havde omhyggelig Tilsyn med Kongens Helligdom, og klippede hans Haar og Negle, thi begge Dele voxte, ligesaa fuldt som om han endnu var et levende Menneske i denne Verden; saa siger Sigvat:

Jeg lyver, om ej Olafs
Haar voxer, som i Live
Paa Mennesker; hans Svende
Helst med min Sang jeg glæder;
Det Hoved, som til Blinde
Har givet Syn, end bærer
Det Haar, i Garde voxte,
Hvor Valdemar gav Frelse.

Thoraren Lovtunge digtede et Kvæde om Kong Svend, hvilket kaldes Glælognskvide; deri forekomme disse Viser:

Nu Svend har sig
Sæde beredt
I Throndhjem som
Folkets Konning!
Der vil sit hele
Liv igjennem
Ringes Giver
Bolig have.

Olaf der
Nylig boed,
Før han hensvæved
Til Himmerige;

Der dog tog,
Som alle vide,
Den Kongelige
Levendes Natur.

Haralds Søn
Sig ret værdig
Havde gjort,
Til Himmerige;
Før han af denne
Verden drog;
Nu for Guds Søn
Han Sæde har taget.

Her højlovlig
Konning ligger
I sin hele
Legems-Form;
Saa at, som var
Han i Live,
Haar og Nægle
Paa ham voxe.

Der af sig selv
Bjelder klinge
Over hans
Sengethrone;
Folk hver Dag
Hører over
Konningmanden
Klokker lyde.

Og der paa
Alterbordet
Krist til Behag
Kjerter brænde;
Saa har Olaf,
For han døde,
Egen Sjel
Fra Synd befriet.

Hele Skarer
Knæle der,
For af hellig Drot
Hjælp at udbede;
Deden gaae Blinde,
Og de som ønske
Talens Brug,
Helbredede.

Bed du Olaf,
(Han er Guds Mand)
At han dig sit
Land vil unde;
Godt Aar og Fred
For alle Folk
Hos Herren selv
Han udvirker.

Naar du i hellig
Boglige Sanges
Hvælving fremfører
Dine Bønner.

230. Det tildrog sig paa Stiklestad, som foran er skrevet, at Kong Olaf, da han blev saaret, kastede Sværdet Hneiter fra sig, men en svensk Mand havde just brudt sit Sværd, og tog da Hneiter op og stred med det. Denne Mand undkom af Slaget, drog med andre Flygtninge, og kom endelig ind i Sverrig hjem til sin Gaard. Han beholdt Sværdet hele sin Levetid, og siden hans Søn, og saaledes den ene efter den anden af denne Slægt; tillige fortalte den ene den anden Sværdets Navn, samt hvorfra det var kommet. Det hændte sig i en langt senere Tid under Miklegaards Kejser Kirjalaks Regjering, at der i Miklegaard vare mange Tropper Væringer; da traf det sig en Sommer, at Kongen var paa et Krigstog og hans Krigsfolk laae i Lejr; Væringerne holdt Vagt og bevogtede Kongen, og laae paa Marken udenfor Lejren, men de som først havde holdt Vagt, begave sig derpaa til Hvile; de vare alle fuldtvæbnede; naar de saaledes lagde sig til at sove, plejede hver at have sin Hjelm paa Hovedet og sit Skjold over sig, men Sværdet under Hovedet, og skulde da holde sin højre Haand om Hjaltet; een af disse Krigere, som Lodden var truffen at sove den sidste Deel af Natten, vaagnede i Dagningen; da var hans Sværd borte, og da han søgte efter det, fandt han det liggende langt fra sig henne paa Marken; han stod op og tog Sværdet, og tænkte, at hans Kamerader, som havde vaaget, havde spillet ham dette Puds og listet Sværdet fra ham; men de nægtede at have nogen Deel deri. Den samme Hændelse traf sig tre Nætter; da undrede han sig selv saare, og alle de, som saae og hørte dette, og man spurgte, hvorledes det kunde

hænge-sammen; da fortalte han, at dette Sværd kaldtes Hneiter, og at Kong Olaf havde ejet og selv baaret det i Slaget paa Stiklestad i Norge, og tillige fortalte han, hvorledes det siden var gaaet med Sværdet; siden blev dette fortalt Kejser Kirjalaks; hvorpaa han lod denne Mand kalde til sig og gav ham saa meget Guld som den tredobbelte Vægt af Sværdet, men Sværdet lod Kongen bære hen i Olafskirken, som Væringerne søge, og der var det siden over Alteret. Endride den Unge hed en Leensmand i Norge i Harald Gilles Sønners, Inges, Eystens og Sigurds Dage; Endride var i Miklegaard, da denne Begivenhed forefaldt, og bragde Efterretning derom til Norge, hvilket Einar Skulesøn vidner i den Drape, han digtede om Kong Olaf den Hellige, hvilket Digt netop er kvædet om denne Tildragelse.

231: Kong Svend Knudsøn regjerede i nogle Aar over Norge; han var meget barnagtig baade af Alder og Forstand. Hans Moder Alfiva forestod da mest Regjeringssagerne, og Indbyggerne hadede hende meget baade da og siden; danske Mænd havde da megen Overmagt i Norge, hvilket meget mishagede Folket. Naar saadant kom paa Tale, gave Indbyggerne især Thrønderne Skylden for, at Kong Olaf den Hellige var fældet fra Regjeringen og at Nordmændene vare komne under denne slette Regjering, som bragde Trældom og Trængsel over alle Undersaatter, baade de Mægtige og Almuen; det var derfor Thrøndernes Pligt, sagde de, at skaffe Raad derfor og at bringe en Opstand tilveje, hvorved Indbyggerne kunde blive befriede fra dette Herredømme; man holdt ogsaa for, at Thrønderne

havde den største Styrke i Norge, baade formedelst Høvdingerne og den større Folkemængde. Da Thrønderne fornam, at deres Landsmænd saaledes beklagede sig over dem, vedgik de ogsaa, at dette virkelig forholdt sig saa, at de havde begaaet en stor Fejl ved at tage Kong Olaf af Dage, samt at de vare blevne meget ilde lønnede derfor; Høvdingerne holdt Stævnemøder og Raadslagninger indbyrdes; for disse Planer var Einar Thambeskjælver Ophavsmand, tilligemed Kalf Arnesøn, der ligeledes mærkede, i hvilken Snare Kong Knud havde fanget ham ved sin Ophidselse; alle de Løfter, Kongen havde gjort ham, vare da blevne tilsidesatte, thi Kong Knud havde lovet Kalf Jarlsværdighed og Bestyrelsen over hele Norge, og Kalf havde været Overanfører i Slaget mod Kong Olaf, hvorved han skilte ham ved Liv og Rige; ikke desto mindre havde Kalf ikke faaet nogen højere Værdighed, end før, saa han fandt sig højlig skuffet; der gik da Budskab imellem Brødrene Kalf og Finn, Thorberg og Arne, og de forligte sig atter med hverandre.

232. De, som regne nøjagtigst, sige, at Kong Olaf den Hellige regjerede over Norge i femten Aar efter at Svend Jarl havde forladt Landet, men Aaret i Forvejen antog han Kongenavn i Oplandene. Sigvat siger:

Vel femten Vintre Olaf,
Med herlig Aand begavet,
For dette Rige raaded,
Til han den Vælde misted;
Har nordlig Verdens Ende
En større Drot behersket?

Kun Skade! saadan Konning
Saa kort en Tid regjered.

Kong Olaf var fem og tredive Aar gammel, da han faldt, efter Are Præst hin Frodes Beretning; han havde holdt tyve Træfninger; saa siger Sigvat:

Paa Gud kun nogle troed,
Uenigt var da Folket,
Af Feldtslag kjæk Anfører
Vel tyve holde maatte;
Paa højre Haand den Ædling
De Kristnes Hær bad stande;
Ham, Fader til vor Magnus,
Gud Herren blid modtage!

Nu er der fortalt en Deel af Kong Olafs Historie om de Begivenheder, som forefaldt medens han regjerede over Norge, saavel som om hans Fald, og at man begyndte at troe paa hans Hellighed; men nu skal det heller ikke forsømmes, som dog mest tjener ham til Hæder, Fortællingen om hans underlige Gjerninger.

233. Svend Alfivasøn fik først Regjeringen over Norge efter Kong Olafs Fald, men efter tre Aars Forløb fik man Efterretning om, at der i England samledes en Hær under Tryggve, Gyda den Engelskes Søn. Kong Svend opbød Leding fra de nordlige Dele af Landet, og drog øster til Vigen, men Tryggve drog med sin Hær til Hørdeland, og den ene spurgte til den anden. Nu fortsætte vi Fortællingen, som vi forhen begyndte: da Kong Svend var i Throndhjem og spurgte disse Tidender, opbød han strax Leding, og sendte Bud til Leensmændene, og stævnede dem til at drage med sig; Einar Thambeskjælver blev siddende hjemme, og

vilde ikke drage med Kong Svend. Kalf Arnesøn besatte et Skib paa tyve Roerbænke med sine Huuskarle, og sejlede ud af Throndhjemsfjord, førend Kongen var færdig, og styrede ned til Møre; de havde sat hinanden et Stævnested, hvor de skulde mødes. Da Kong Svend var færdig med sin Flaade, sejlede han ligeledes sydpaa langs med Landet; men da han laae i Sveggjadarsund, roede Kalf Arnesøn søndenfra igjennem Sundet; da raabte Kongens Folk til dem, og bade dem forene sig med dem, værge hans Land og følge Kongen. Kalf svarede: „Jeg har tilfulde opfyldt mit Løfte, maaskee endog mere end jeg burde, at stride med mine egne Landsmænd for at befæste Knytlingernes Herredømme." Kalf roede derpaa nordpaa langs med Landet, indtil han kom hjem til Egge. Ingen af Arnesønnerne ydede Kongen Hjælp i denne Ledingsfærd.

234. Kong Svend sejlede med hele sin Flaade søndenfra langs med Landet, og Tryggve nordenfra imod ham, saaledes som her siges:

Tilskyndt af Æren Tryggve
Fra Norden drog til Striden,
Men Konning Svend fra Sønden;
Snart holdtes skarpest Træfning;
Ved deres Trætte var jeg
Nærværende; ret hastig
Ved Livet mange skiltes,
Højt Sværdes Klirren gjalded.

Saaledes hedder det i Tryggves Flok. De mødte hinanden nordenfor Jæderen i Sognesund indenfor Bokn, der hvor Erling Skjalgsøn var falden:

Den Søndag Morgen, Kvinde!
Ej var det som om Møen
Løg eller Øl os bragde,
Thi Sværdet mange rammed;
Kong Svend bad sine Kæmper
Skibsstavne sammenføje
Til Strid, og Ravnes Flokke
Raat Kjød af Faldne slugte.

I dette Slag faldt Tryggve og en stor Deel af hans Hær, men Kong Svend fik Sejer, og regjerede endnu næste Vinter over Landet.

235. Samme Vinter holdt Einar Thambeskjælver og Kalf Arneson Stævnemøde og Raadslagning i Kjøbstaden Nideros; Kong Svend var den Gang sønder i Landet. Da kom der et Sendebud fra Kong Knud til Kalf-Arnesøn med den Befaling, at Kalf skulde sende Kongen tre Tylfter Øxer, som maatte være gode og udsøgte. Kalf svarede: „Jeg sender ikke Kong Knud nogen Øxer, men siger ham, at jeg skal skaffe hans Søn Svend saa mange, at han ingen Mangel skal have derpaa." Tidlig paa Foraaret gjorde Einar Thambeskjælver og Kalf Arneson sig færdige til deres Rejse, og havde et anseeligt og udvalgt Følgeskab med sig af de ypperste Mænd i Throndelagen. De begave sig om Foraaret over Kjølen til Jæmteland, derfra til Helsingeland, og kom ind i Sverrig; der forskaffede de sig Skibe, og sejlede om Sommeren over til Gardarige, hvor de om Høsten kom til Aldeigeborg; derfra sendte de nogle Mænd til Holmgaard til Kong Jarisleif med det Ærende, at de tilbøde Magnus, Kong Olaf den Helliges Søn, at de vilde antage ham og

føre ham tilbage til Norge, yde ham Bistand til at vinde sit Fædrenerige tilbage, og forsvare ham i dets Besiddelse. Da dette Budskab kom til Kong Jarisleif, holdt han Raadslagning med Dronningen og sine Høvdinger, og det blev da besluttet, at der skulde sendes Bud til Nordmændene, hvorved de indbødes at komme til Kong Jarisleif og Magnus, til hvilken Rejse der blev givet dem sikkert Lejde. Men da de kom til Holmgaard, blev der sluttet en saadan Forening imellem dem, at alle de Nordmænd, som vare komne derhen, gik Magnus til Haande og bleve hans Mænd; og de sluttede den edelige Overeenskomst med Kalf Arnesøn og alle de Mænd, som havde deeltaget i Slaget paa Stiklestad imod Kong Olaf, at Magnus skulde være dem alle hengiven og tro, endskjønt han fik Regjeringen over Norge; Magnus skulde da være Kalf Arnesøns Fostersøn, men Kalf skulde være pligtig til at udføre alt, hvad Magnus troede der kunde bidrage til at gjøre hans Herredømme mægtigere og mere uafhængigt end forhen.

236. Magnus Olafsøn begyndte efter Juul paa sin Rejse fra Holmgaard, og drog op til Aldeigeborg, hvor de gave sig til at udruste deres Skibe; herom siger Arnor Jarleskald i Magnuses Drape:

Nu han, som krigsvant Sværdet
Rødfarver, over Folket
Regjerer; det, skjønt ikke
Fortalt, jeg nøje kjender;
Knap ti og eet Aar talte
Den tapre Ven af Hørder,

Som yder Guld, da Flaaden
Med ham udløb fra Garde.

Om Foraaret sejlede Magnus til Sverrig; saa siger Arnor:

Den unge Helt opfordred
Til Leding sine Gutter,
Til Roerbænk egen Rusning
Livvagten hastig bragde
Fra Øst havkolde Kjøle
Den tapre Konning førte,
Og til Sigtuna siden
Ham dunkle Byger ledte.

I, dernæst, o kjække Fyrste!
Gjennem Sverrigs vide Bygder
Drog med Hæren, og den stedse
Der af Landets Mænd foragdes;
Saa dit Hædersrygte voxte,
Østens Folk sig gjerne skyndte
Hen til Kamp med hvide Skjolde
Og med stærkt beslagne Landser.

Krigerst Helt! du kom fra Østen,
Skrækkens Hjelm din Isse pryded,
Hid til Throndelaugen; ederts
Fjender da, man siger, skjalve;
Ung du var, o Ulves Mætter!
Dog din Kraft dem snart fortrængte,
Vældig, Skjoldung, Skibes Herster,
Flygted vred for dig af Landet.

Her fortælles, at Kong Magnus kom østenfra over Kjølen til Throndhjem, hvor mange Folk strømmede til ham, men hans Fjender flyede. Kong Svend forlod strax Landet, da Magnus kom ind i Norge, og flyede til Danmark, thi han fik ikke saa stor en Hær samlet, at han kunde gjøre Magnus Modstand. Magnus blev da tagen til Konge over Norge, og underlagde sig det hele Rige; han blev kaldt Magnus den Gode.

237. Kong Magnus lod gjøre et Skrin, og lod det besætte med Guld og Sølv og dyrebare Stene; dette Skrin var baade i Størrelse og i andre Henseender dannet som en Ligkiste, med et lavt Rækværk om nedentil, og med et Dække over, der gik spidst til som et Tag, fra hvilket der hævede sig et Hoved og en Tinde; bagpaa vare Hængsler og foran Kramper, hvor det var til at lukke med en Nøgel. Derpaa lod Kongen mange Helligdomme lægge i Kong Olafs Skrin, og der skete mange Jærtegn ved Kong Olafs Helligdom; da kvad Sigvat:

Ham med det bedste Hjerte,
Min Konge, hvem til Ære
Et gyldent Skrin man rejste,
Den Helgens Priis jeg synger;
Selv han Gud Herren gjæsted;
Dog til hans Gravsted mange
Med Blindhed slagne komme,
Det seende forlade.

Da blev det lovtaget, at helligholde Kong Olafs Aartid over hele Norge; og denne Dag blev strax fejret med samme Højtidelighed, som de ypperste Festdage; da kvad Sigvat:

Af Gud Kong Olaf, Fader
Til Magnus, herliggjøres,
Her, ved hans Højtid, skulle
Vi i mit Huus os fryde;
Jeg uden Svig er skyldig
Den Helligdag at fejre
For ham, som gyldne Ringe
Mig gav, hvem tit jeg savner.

238. Sigvat Skald havde faaet Tilladelse til at drage hjem, da Kong Olaf rejste over til Garderige; men næste Sommer begav han sig ud af Landet og drog til Rom; da kvad han denne Vise:

Jeg klangfuldt, guldomvundet
Sværd, som mig Kongen skjenked,
Lod hjemme blive; trættet
Af Krig, til Rom jeg stunded,
Mens djærve Kæmper stilled
Ulvindens Hunger, kasted
Jeg sølverhjaltet Værge,
For viet Stav at følge.

Men om Høsten da Sigvat var paa Tilbagevejen, spurgte han Kong Olafs Fald, hvilket bedrøvede ham meget; han kvad da:

Jeg stod paa Mont en Morgen
Ved Borgene og tænkte
Paa svundne Tid, da Skjolde
Og Brynjer sprang i Mængde;
Jhu jeg kom den Konning,
Som styred glad sit Rige
I Livets Vaar, da hisset
Ham Thord, min Fader, gjæsted.

En Dag gik Sigvat igjennem en Landsby, og hørte en Bonde, der jamrede sig meget, fordi han havde mistet sin Kone, han slog sig for Brystet, sønderrev sine Klæder og ønskede sig Døden; Sigvat kvad da:

En Mand vil døe, naar Kvinden
Han ikke meer kan favne;
Hvo Elsktes Død begræder
Sin Elskov dyrt betaler;
Vor Konges Mænd dog finde
At deres Tab er større,
Den tapre Drotten minder,
Og blodig Taare fælder.

Sigvat kom hjem til sin Gaard i Norge; han spurgte da, at mange dadlede ham og bebrejdede ham, at han ilde havde forladt Kong Olaf; da kvad han en Vise:

Med Helveds hede Lue
Den hvide Krist mig straffe,
Hvis jeg fra Olaf flygted,
I sligt er jeg uskyldig;
Jeg det vil aldrig dølge,
Som mange Vidner kjende:
Jeg var til Rom paa Rejse,
Mens andre Farer prøved.

Siden drog Sigvat til Kong Magnuses Hof, og blev hos ham; han blev hans Hirdmand og var vel yndet af Kongen. Kong Svend Knudsøn drog til Danmark, og overtog Regjeringen der tilligemed sin Broder Hørdeknud; Bjarne Guldbraaskald siger saa i Kalfs-Flok:

Du Arven ret uddeelte
Til unge Kongesønner;

Sandt er det, Svend allene
Med Danmark usjes maatte;
Fra Garde, Kalf! ledsaged
Du hid stridlystne Magnus,
Du voldte det, at atter
Sit Rige han har vundet.

Den samme Vinter døde Svend Alfivasøn i Danmark paa Sotteseng; men Knud den Mægtige døde denne Vinter i Engelland idibus Novembris [1]; da havde han i syv Aar været Konge over tre store Riger, England, Danmark og Norge, over England og Danmark i fire og tyve Aar, men først over Danmark allene i tre Aar, og havde været Konge i alt i syv og tyve Aar. Efter ham blev hans Søn Harald Konge i England; han var gift med Gunhild, Kejser Henriks Datter, men hun døde tre Aar efter uden Børn.

239. Thorer Hund drog ud af Landet kort efter Kong Olafs Fald; han foer ud til Jerusalem, og efter mange Mænds Sagn kom han aldrig tilbage. Thorers Søn hed Sigurd, der var Fader til Rannveig, som var gift med Jon, Arne Arnesøns Søn; deres Børn vare Vidkunn Jonsøn i Bjarkø, Sigurd Hund, Erling og Jardthrud.

240. Harek fra Thjotta blev hjemme paa sin Gaard, ligetil Kong Magnus Olafssøn kom til Landet og blev Konge; da rejste Harek hen til ham i Throndhjem; da var just Asmund Grankelsøn hos Kongen, og da Harek gik op af sit Skib, hug Asmund ham Banehug, hvilken Gjerning han gjorde i Tillid til Kong

1) Den 13 November.

Magnuses Beskyttelse; siden gav Kong Magnus Asmund Leen og Syssel i Helgeland, og man har mange Fortællinger om Stridighederne imellem Asmund og Hareks Sønner.

241. Kalf Arnesøn havde i Begyndelsen mest at sige hos Kong Magnus i Regjeringssager, men da vare der flere som erindrede Kong Magnus om, hvad Kalf havde virket paa Stiklestad; og da blev det Kalf vanskeligt at holde sig i Kongens Yndest. Det traf sig en Gang, da mange Mænd vare hos Kongen og de førte deres Klagemaal for ham, da kom ogsaa den Mand, som vi før have nævnt, Thorgeir Flek fra Værdalen for Kongen med sit Ærende, men Kongen gav ikke Agt paa hans Ord, men hørte efter dem, som vare ham nærmere. Da sagde Thorgeir til Kongen saa højt, at alle de, som vare inde, hørte det:

Tal dog med mig,
Konning Magnus!
Med din Fader
Fulgtes jeg,
Der mit Hoved
Hug modtog,
Da over Drotten
Dræbt de stege.

Du elsker de onde
Og usle Folk,
Hvis Forræderi
Djævelen forlysted.

Da gjorde de andre megen Støj derover, og nogle bade endog Thorgeir at gaae bort; men Kongen kaldte

ham hen til sig, gjorde en saadan Ende paa hans Sag, at han var vel fornøjet dermed, og lovede ham sit Venskab.

242. Kort efter var Kong Magnus til Gjæstebud paa Gaarden Haug i Værdalen; ved Bordet sad Kalf paa den ene Side af ham, og Einar Thambeskjælver paa den anden; da var det allerede kommet saa vidt, at han havde fattet Uvillie imod Kalf, men skattede Einar Thambeskjælver højest. Kongen sagde til Einar: „Vi ville ride hen til Stiklestad, jeg vil tage de Steder i Øjesyn, hvor saa mærkelige Begivenheder ere forefaldne." Einar svarede: „Jeg kan ikke give eder Underretning derom, men lad eders Fosterfader Kalf tage med, han vil kunne fortælle eder alt hvad der er forefaldet." Da Maaltidet var til Ende, gjorde de sig færdige til Rejsen. Kongen sagde til Kalf: „Du skal fare med mig ud paa Stiklestad." Kalf sagde, at det var ikke værd. Da stod Kongen op og sagde: „Du skal fare med, Kalf!" Siden gik Kongen ud; Kalf klædte sig hurtig paa, og sagde til sin Skosvend: „Du skal ride ud til Egge, og bede mine Huuskarle bringe alting ombord paa mit Skib førend Solens Nedgang." Kongen red med Kalf til Stiklestad, hvor de stode af Hestene og gik derhen, hvor Slaget havde staaet; da sagde Kongen til Kalf: „Viis mig det Sted, hvor Kongen faldt." Kalf svarede, i det han rakte sit Spyd frem: „Her laae han." Kongen sagde: „Hvor var da du, Kalf?" „Her hvor jeg nu staaer." Kongen sagde og blev blodrød i Ansigtet: „Da kunde din Øxe nok naae til ham." Kalf svarede: „Ikke naaede min Øxe til ham," hvorpaa

han gik bort, sprang da paa sin Hest, tillige med alle sine Mænd, men Kongen red tilbage til Haug. Kalf standsede ikke, før han kom hjem til Egge; da laae hans Skib færdigt ved Stranden, alt Løsøre var bragt ombord, og Skibet var bemandet med hans Huuskarle; de styrede da strax om Natten ud efter Fjorden, og Kalf sejlede Dag og Nat eftersom han havde Vind; han sejlede vester over Havet, og opholdt sig der længe, og hærgede paa Skotland, Irland og Sydersøerne; herom taler Bjarne Guldbraaskald:

Mod dig, o Thorbergs Broder!
Sig Haralds Frænde viste
Som Ven (det du fortjente),
Til han det Venskab svigted;
Thi Avindsmænd for Kongen
Dig idelig bagvasked,
Vist Olafs Arving ikke
Den Sag vil Nytte bringe.

243. Kong Magnus begyndte at vise Haardhed imod Bønderne, saa at mange bleve haardt straffede af ham, deels paa deres Gods, deels paa Livet, og dette gik især ud over Thrønderne. Da begyndte Bønderne at knurre imellem sig selv og sagde: „Hvad mon denne Konge tænker paa, at han saaledes imod os overtræder de Love, som Kong Olaf den Gode indsatte; han glemmer nok, at vi aldrig have taalt Uret; mon han ikke vil have samme Skjæbne som sin Fader og andre Høvdinger, som vi toge af Dage, naar vi ikke længere kunde finde os i deres Overmod og Lovløshed?" Denne Knurren hørtes vidt omkring i Landet. Indbyggerne i Sogn havde samlet en Hær, og agtede at holde Slag

med ham. Dette bleve Kongens Venner opmærksomme paa, hvorfore de holdt Stævne med hverandre, og bleve enige om, at der skulde vælges en Mand til at give Kongen Underretning om denne Misfornøjelse; men de magede det saa, at Lodden faldt paa Sigvat.

244. Sigvat digtede den Flok, som har faaet Navn af Fritalenhedsviser, hvilken begynder med, at Kongen syntes dem at være vel stræng imod Bønderne, samt at disse havde forenet sig om at vække Ufred imod ham; han kvad:

Mod Syd, i Sogn, jeg spørger
Et Oprør; Sigvat Kongen
Fraraader Slag at prøve,
Dog gaaer han, skal det holdes;
Adspredte Vaaben griber!
Det Kongen vil, forsvarer
Med dem hans Land! hvor længe
Skal Kampen vel udsættes!

I dette Kvæde forekomme ogsaa følgende Viser:

Den Hakon, som paa Fitje
I Striden faldt, blev kaldet
En Ven af Folket, elskedes
Af det, dog Ran han straffed;
Den Lov, hin ejegode,
Hvem Adelsteen har fostret,
Udgav, i Landet holdes;
Det lærte Bonden gjemmer.

Nu Rigets Mænd jeg mener
Kun fordre Ret; thi fordum

Olafer, siden Jarler,
Vel freded deres Eje;
Saa Haralds ædle Arving
Som Tryggves Søn lod holde
De gode Love, Folket
Af disse Konger gaves.

Dit Raad, min Drot! ej vredes
Bør ved frimodig Tale,
Thi eders egen Hæder
De Sandheds Ord kun fremme;
Hvis Landets Røst ej lyver
Dets Folk nu værre Love
Maa lystre, end du fordum
I Ulvesund det loved.

Hvo, strænge Hersker! raader
Dig til dit Ord at svigte?
Det tynde Staal du prøver
Vel tit, den sejerrige
Landsherre stedse burde
Vel faste Løfter holde,
Dig, krigersk Høvding! aldrig
Kan sømme dem at bryde.

Hvo, stridbar Fyrste! raader
Dig at nedhugge Kvæget
For Undersaatter? Riget
Ej saadan Færd vil taale,
Ej før sin unge Konning
Sligt Raad har nogen givet;

Ved Ran jeg troer at Folket
Alt kjedes, Hæren vredes.

Du, Ransmænds Undertrykker!
Dig vogte for det Rygte,
Som her blandt Folk udspredes,
Med Maade Haand bør stækkes;
Den er en Ven, som andre
Advarsel giver; Helten
Til Landbostemmer lytte,
Og deres Ønsker høre!

Den Trusel vist er farlig!
De Gamle, som jeg hører,
Mod Kongen selv vil drage,
Slig Fare maa afvendes;
Alt er det øjensynligt,
At Folket taust er blevet,
Med Hoved Thingmænd helde,
Og skjulte Raad oplægge.

Det haardest er i disse
Anseete Bønders Klager,
Paa Undersaatters Odel
Min Drot sit Eje kaster;
Hvo arvet Jord til anden
Ved rappe Domme tvinges
At give, Kongens Fogder
For Rettens Tvang beskylder.

Efter denne Paamindelse forandrede Kongen sig vel; der vare ogsaa mange andre, som talte denne Sag for

Kongen; endelig holdt han Samtale med de viseste Mænd, og gav den Lov, som endnu gjelder i Throndhjem, og kaldes Graagaasen. Kong Magnus erhvervede sig alle sine Undersaatters Venskab og Kjerlighed, og blev derfor kaldt Magnus den Gode.

245. Den norske Konge Magnus og den danske Konge Hørdeknud havde i Begyndelsen Ufred med hinanden, men Indbyggerne baade i Norge og i Danmark bleve kjede deraf, hvorpaa nogle Mænd droge imellem dem for at handle om Fred; tilsidst kom Kongerne selv sammen i Gøteelven, og sluttede Forlig og edeligt Forbund paa det Vilkaar, at den ene skulde arve den andens Lande, hvis een af dem døde før den anden og ikke efterlod sig nogen Søn. Englands Konge, Harald Knudsøn døde fem Aar efter sin Fader Knud den Mægtiges Død; da fik Hørdeknud Regjeringen over England, og var Konge baade over England og Danmark i to Aar; da døde han barnløs.

246. Kong Magnus Olafsøn tiltraadte Regjeringen over Danmark efter Hørdeknud, og herskede da baade over Danmark og Norge; paa den Tid blev Danmark meget ødelagt ved Krig, thi Svend Ulfsøn søgte ved Vaabenmagt at tilkæmpe sig Riget; han holdt flere Slag med Kong Magnus, i hvilke denne vandt Seier.

247. Kong Magnus giftede sin Søster Ulfhild med Hertug Otta i Saxland; deres Søn er Magnus, fra hvem der nedstammer en stor Slægt; de Hertuger, som have regjeret over Brunsvig, regne saaledes deres Herkomst fra Kong Olaf den Hellige. Kong Magnus drog med en Hær til Venden, og indtog der Jomsborg,

og brændte den og Egnen langtomkring; derpaa vendte han tilbage til Danmark; der forlod Hæren ham, og Kongen blev tilbage uden at have mange Folk hos sig.

248. Den samme Høst gjorde Venderne et Tog med en overordentlig stor Hær; men da Kong Magnus fik Efterretning derom, samlede han Folk, og drog imod dem med saa stor en Magt, han kunde tilveiebringe; da forenede ogsaa hans Svoger, Hertug Otta, sig med ham; de mødte Vendernes Hær paa Lyrskovshede kort fra Hedeby; der laae Kong Magnus med sin Hær om Natten ude under aaben Himmel paa deres Skjolde; næste Dag var det Aftenen før Mikkelsmesse; da kom Kongens Spejdere til ham, og berettede, at de havde seet Vendernes Hær, og at Kongens ingenlunde kunde maale sig med denne. Dette udbredte megen Frygt i hans Hær, og mange tilskyndede Kong Magnus at flye; Kongen var da meget bekymret, thi han havde endnu aldrig flygtet, og vilde indlade sig i Slag, hvis hans Mænd kunde bevæges dertil; Hertug Otta raadte ligeledes til Kamp. Da Kongen saaledes laae i disse Tanker, faldt han i Søvn, og hans Fader, Kong Olaf den Hellige, aabenbarede sig for ham: „Er I frygtsom nu," sagde han, „fordi Hedningerne have en stor Hær; derfor skal I ikke frygte, thi jeg vil staae eder bi; staaer op og begynder Slaget, saasnart I høre min Luur, og værer uforfærdede og uden Frygt!" Da vaagnede Kongen, just som Solen stod op, og fortalte sin Drøm, hans Mænd bleve meget glade derover, og fattede Mod; da saae de Vendernes Hær, som gik over Skotborgaa; da hørte alle Kong Mag-

nuses Krigere Klokkelyd oppe i Luften over sig, og alle de Mænd, som havde været i Nideros, kjendte Klangen, at det var som om der blev ringet med Glad, som er Klokken i Klemenskirken i Kjøbstaden Nideros. Derpaa kastede Kong Magnus sin Brynje, og tog i Haanden Kong Olafs Øxe, som kaldtes Hel, og gik strax frem imod Vendernes Hær; saa siger Arnor Jarleskald:

Utrættet Konge Brynjen
Bortkasted, og fremstyrted
Med breden Øxe, Sværde
Om Hørders Fyrste hvinte;
Men Helten Hel omfatted
Med begge Hænder, kløved
De blege Fjenders Isser,
Gud selv uddeelte Lande.

Da gjorde Kong Magnuses Hær et saa haardt Anfald, at Venderne vege; de, som stode forrest, gave sig paa Flugt, men de bagerste stode saaledes, at de første ikke kunde komme til at flye, og den ene faldt da ovenpaa den anden. Kongen og hans Folk nedsloge Venderne som Kvæg; og det er kyndige Mænds Sagn, at dette Nederlag var det største i Norden siden Kristendommens Indførelse; derpaa forfulgte de de Flygtende og dræbte en overordentlig Mængde; saa siger Thjodolf Skald:

I hundred Kæmpers Række
Stod forrest Haralds Slægtning,
Ej Ravnen mangled Æde,
Dog flygted Venders Skarer;

Hvor Magnus Sejren gaves,
Den Mile brede Hede
Med Lig af faldne Fjender
Saaes heelt bedækket være.

249. Guthorm hed en Mand, en Søn af Ketil Kalf af Ringenæs og Gunhild, Olaf den Helliges Søster. Guthorm drog i Vesterviking, havde sit Tilholdsted og Vinterophold i Dublin i Irland, og levede i god Forstaaelse med Kong Margad. Om Sommeren droge Kong Margad og Guthorm til Bretland, og erhvervede sig der en overordentlig Mængde Gods; siden sejlede de hen til Ongulsøsund, hvor de skulde dele Byttet, men da det meget Sølv og alle Slags Kostbarheder bleve frembaarne, vilde Kongen ene have alt dette Gods, og tog da kun lidet Hensyn paa sit Venskab med Guthorm; men denne fortrød paa, at han og hans Mænd skulde berøves deres Part. Kongen sagde til ham, at han maatte vælge imellem tvende Kaar: „det ene er at finde dig i det, som vi ville have, det andet at holde Slag med os, og da skal den, som sejrer, have dette Gods, men tillige skal du forlade dine Skibe; dem vil jeg have." Guthorm fandt det haardt at vælge imellem disse Vilkaar; det syntes ham, at han i det ene Tilfælde ganske uskyldig vilde miste sine Skibe og sit Gods, men paa den anden Side var det ogsaa meget farligt, at indlade sig i Kamp med Kongen og den store Hær, han havde, thi der var saa stor Forskjel paa deres Stridskræfter, at Kongen havde sexten Langskibe, men Guthorm kun fem Skibe. Han bad derfor Kongen at unde sig Frist i tre Dage til at overlægge med sine Mænd, thi han haabede i den Tid at

kunne bøje Kongens Sind og bevæge ham til et gunstigere Sindelag ved sine Mænds Forestillinger; men Kongen vilde ikke tilstaae denne hans Begjering. Det var just Hellig Olafs Aften; da besluttede Guthorm heller at døe med Ære eller vinde Sejer, end at udsætte sig for Skam og Foragt og gjelde for fej. Han paakaldte da Gud og den hellige Olaf, sin Frænde, bad dem om Bistand og Hjælp, og lovede til den hellige Mands Huus at give Tiende af alt det Bytte, der tilfaldt ham, hvis han fik Sejer. Derpaa fylkede han sine Folk, og stillede dem imod hin store Hær, og stred med den, og ved Guds og den hellige Olafs Bistand vandt han Sejer, men Kong Margad faldt tilligemed alle hans Mænd. Efter denne herlige Sejer vendte Guthorm glad tilbage fra dette Tog med alt det Bytte, de havde faaet i Slaget; af det Sølv, som de havde faaet, blev udtaget den tiende Deel, efter Løftet til Kong Olaf den Hellige; dette var overordentlig meget Gods, saa at Guthorm af dette Sølv lod gjøre et Billede af den Korsfæstede efter sin Væxt eller sin Stavngjemmers, og dette Billede er langt større end nulevende Mennesker. Dette saaledes udarbejdede Billede gav Guthorm til Kong Olaf den Helliges Alter, hvor det siden den Tid er blevet opbevaret til Erindring om Guthorms Sejer og Kong Olaf den Helliges Jærtegn.

250. Følgende Begivenhed forefaldt i Grækenland, da Kirjalaks var Konge der: Kongen drog til Bløkumannaland, men da de kom til de Peitzinske Sletter, mødte en hedensk Konge dem med en forfærdelig stor Hær; disse Hedninger havde Hestfolk og store

Vogne med Aabninger paa, som de strede igjennem; men naar de lejrede sig om Natten, stillede de deres Vogne ved Siden af hverandre udenfor Lejren, og der udenfor gravede de en stor Grav; denne hele Befæstning var saa stor, som det kunde være en Borg; den hedenske Konge var blind. Da Grækernes Konge kom derhen, opstillede de deres Slagorden paa Sletten udenfor Hedningernes Vognborg; men Hedningerne stillede deres Fylking derimod; de rede frem fra begge Sider, og beredte sig til Slag; da gik det ulykkeligt til, thi Grækerne maatte flye, og havde lidt et stort Nederlag, men Hedningerne vandt Sejer. Derpaa dannede Kongen en Fylking af Frankerne og Flamlænderne, hvilke rede frem og strede med Hedningerne, men det gik dem ligesom de forrige, at mange flyede, men alle de, som ej undkom, bleve dræbte. Da blev Grækernes Konge meget vred paa sine Krigere; disse svarede ham og bade ham tage sine Viinbælge, Væringerne, til Hjælp. Kongen svarede, at han vilde ikke ødelægge sine kosteligste Tropper, ved at føre saa faa Mænd, hvor tappre de end vare, imod saa stor en Hær. Da svarede Thorer Helsing, som da var Befalingsmand over Væringerne, paa denne hans Tale: „Og om der end laae en brændende Ild for os, da vilde jeg og mine Kæmper styrte os i den, naar jeg kun vidste, at I, o Konge! derved kunde vinde Fred og Held." Kongen svarede: „Gjører Løfte til den hellige Kong Olaf eder til Bistand og Sejer!" Væringerne bestode af fem hundrede Mand; hvilke gjorde det højtidelige Løfte, at de vilde lade en Kirke bygge i Miklegaard paa deres Bekostning og med gode Mænds Understøttelse, og lade

denne Kirke opføre til Hæder og Ære for Kong Olaf den Hellige. Derpaa rykkede Væringerne frem paa Sletten; men da Hedningerne saae dette, sagde de til deres Konge, at der kom endnu en Trop Grækere, men det var kun en Haandfuld Folk. Da spurgte Kongen: „Hvad er det for en ærværdig Mand, som rider paa en hvid Hest i Spidsen for dem?" „Vi see ingen," svarede de. Der var en saadan Forskjel paa deres Stridskræfter, at der var tresindstyve Hedninger imod een kristen Mand, men ikke desto mindre rykkede Væringerne mandelig frem til Kamp, men strax da de kom sammen, paakom der Hedningerne en Rædsel, saa at de begave sig paa Flugten; men Væringerne nedlagde snart en stor Mængde. Da nu Grækerne og Frankerne, som forhen havde flyet for Hedningerne, saae dette, ilte de strax til for at sætte med dem efter de Flygtende; Væringerne vare da komne op i Vognborgen, og anrettede der et frygteligt Nederlag; men da Hedningerne flyede, blev den hedenske Konge taget til Fange, hvilken Væringerne førte med sig, og de Kristne indtoge Hedningernes Lejr og Vognborg. Derefter vendte Kongen tilbage til Miklegaard, og lod den Kirke bygge, som han havde lovet, og lod den indvie til den hellige Jomfru Marie og den hellige Kong Olaf; men Væringerne henlagde saa meget Gods til dette hellige Huus, at der gik mange Kostbarheder til, før Kirken var færdig og indvendig prydet med al den Herlighed og Pragt, som de kunde vise Gud og den hellige Kong Olaf.

251. Der var en Greve i Danmark, en ond og avindsyg Mand; han havde en norsk Trælkvinde,

som var fra Thrøndelagen, og dyrkede Kong Olaf, og troede oprigtig paa hans Hellighed. Men nysnævnte Greve havde ingen Tro til alt det, der fortaltes om denne Helgens Jærtegn, men sagde, det var kun Snak og Rygte, og gjorde sig lystig over al den Lov og Priis, som Indbyggerne i Norge ydede den gode Konge. Nu kom den Højtidsdag, paa hvilken hin milde Konge lod sit Liv, og som alle Nordmænd holdt hellig; denne vilde hin uforstandige Greve ikke holde for hellig, men befalede sin Trælkvinde, at hun skulde bage og hede Ovnen paa den Dag; nu kjendte hun Grevens Heftighed, og vidste, at han vilde straffe hende haardt, hvis hun ikke efterkom hvad han havde befalet hende; hun gik derfor strax hen, og lagde Dej og gjorde Ild i Ovnen, men jamrede sig alt som hun arbejdede, og paakaldte Kong Olaf, og sagde, at hun aldrig vilde troe paa ham, hvis han ikke lod see noget Tegn og hævnede denne Vanart. Nu skulle I høre en retfærdig Revselse og et virkeligt Jærtegn: Det hændte sig øjebliklig, at Greven blev blind paa begge sine Øjne, og alt det Brød blev til Steen, som hun havde skudt ind i Ovnen; nogle af disse Stene bleve siden bragte til den hellige Kong Olafs Alter, og til mange flere Steder.

252. Vester i Valland var der en Mand, saa elendig, at han var en Krøbling, og maatte gaae paa sine Knæ og Hænder. Han var en Gang falden i Søvn ude paa Vejen; da drømte han, at der kom en anseelig Mand til ham, som spurgte, hvor han agtede sig hen, hvorpaa han navngav en By. Hin anseelige Mand sagde da til ham: „Drag hen til den Olafskirke,

som ligger i London, der vil du blive helbredet." Men derpaa vaagnede han, og begav sig strax paa Vejen til Olafskirke; omsider kom han til Londons Brygge, og spurgte Borgerne der, om de kunde sige ham, hvor Olafskirke var, men de svarede, at der vare saa mange Kirker, at de vidste ikke, til hvilken Helgen hver især var helliget. Kort efter kom en Mand hen til ham, og spurgte, hvorhen han vilde; han sagde ham det; „Vi skulle følges ad," sagde den sidst ankomne, „og gaae med hinanden til Olafskirke, jeg kjender Vejen derhen." Derpaa gik de over Bryggen, og igjennem den Gade, som førte til Olafskirke; men da de kom til Kirkegaardsporten, da steg den anden Mand over Tærskelen, men Krøblingen væltede sig ind over den, og stod op strax og var helbredet, men da han saae sig om, var hans Ledsager forsvunden.

[1] Om Sigvat Skald.

Sigvat Skald var hos Kong Magnus den Gode, og sørgede bestandig over Kong Olafs Fald, hvilket man kan see af følgende Vise, som han den Gang digtede:

Til Kongens Livvagts Lege
Jeg tværs forbi mon gange,
Saa bleg som Bast; i Brystet
Min Sorrig immer voxer;
Jeg mindes, da min Herre,
Den højberømte, fordum
Med mig og andre legte
Paa sines Odelsgaarde.

[1]) Følgende er optaget af Tillæggene i den islandske Udgave anden Deel S. 208.

Da Sigvat kom fra Rom og drog igjennem Danmark, da rejste han skjult for Kong Knuds Skyld, som stedse forfulgte Kong Olafs Venner. Han kom til Gjæst hos en mægtig Bonde, men uden at give sig tilkjende; da morede man sig om Aftenen med at tale om Skaldskab, og iblandt andet dadlede nogen Sigvats, at han ikke iagttog Versemaalet. Da kvad Sigvat denne Vise:

De, som paa Digtekunsten
Sig bedst forstaae, vist ikke
I brave Sigvats Sange
Vil Skaldelyder finde;
Hvo som er saa paastaalig,
At han vil det gjendrive,
Som alles Munde tale,
Sig selv kun gjør til Daare.

Men om Natten, da Sigvat var falden i Søvn, kom Bondens Datter til ham og vakte ham og sagde, at han skulde staae op og rejse bort, „thi du blev kjendt i Aftes," sagde hun, „af den Vise, du kvad; og Kong Knud har over hele sit Rige befalet at dræbe dig, hvis du findes; du vil derfor blive dræbt i Morgen, hvis du ikke i Nat drager bort."

Denne Vise kvad Sigvat til Alfiva derom, at der var saa dyr Tid, medens hendes Søn Svend var Konge over Norge:

Den unge Mand ret længe
Alfivas Tid vil mindes,
Da nød vi Studeføde,
Som Buk med Næver føres;

Alt sligt gik anderledes,
Da Olaf Riget styred,
Af Korn da hver en Lade
Var overfyldt i Landet.

Sigvat digtede en Arvedrape om Kong Olaf den Hellige, og agtede deri at efterligne Historien om Sigurd Fofnersbane. Sigvat landede ved den Ø, som hedder Sula [1]; da han var kommen der, indtraf den Begivenhed, at en Bonde paa Fastlandet faldt i en svær Sygdom og havde lidet Haab om at komme sig, men hans Kone passede ham nedsænkt i Sorg; og da Bondens Kræfter begyndte at aftage, da aabenbaredes Kong Olaf for hans Kone i en Drøm, og sagde til hende: „Vi ville indgaae en Handel med hinanden, jeg skal passe din Huusbonde, men du skal drage hen til min Skald Sigvat, og sige ham, at jeg vil, at han skal indrette den Drape, han digter om mig, ikke efter Sigurds Saga, men efter Opstands-Sagaen." Efter denne Aabenbarelse drog Konen til Sigvat, og sagde ham, hvad Kongen havde aabenbaret hende, og derpaa rejste hun hjem igjen; men medens hun havde været hjemmefra, havde Kong Olaf viist sig for Bonden og helbredet ham. Sigvat forandrede da Drapen, og indrettede den efter Opstands-Drapen. Noget efter faldt Sigvat i en haard Sygdom, i hvilken Kong Olaf viste sig for ham, og bød ham drage med sig, og bestemte den Dag, da han vilde komme ham imøde. Da nu Dagen kom, som Kongen havde bestemt, kvad Sigvat denne Vise:

1) Skal uden Tvivl være Sæla eller Selja, nuværende Sæls.

Vel seent fra Sønden kommer
Nu stridbar Haralds Arving,
Paa denne Dag han ventes,
Den Konning bittert savnes;
Sværdbryder! hvad der end kan
Den salige opholde,
I Sæls jeg ham venter,
Som alt i Dag jeg bied.

Derpaa døde Sigvat, og vi troe, at Kong Olaf har opfyldt hvad han lovede ham, og at han viser mange megen Miskundhed, dem, som ham paakalde.

253. Kong Magnus den Gode, Kong Olaf den Helliges Søn, regjerede, som foran er fortalt, over Norge; da var Røgnvald, Bruse Jarls Søn, hos ham, men over Ørkenøerne regjerede Thorfinn Jarl Sigurdsøn, Røgnvald Jarls Farbroder. Da sendte Kongen Røgnvald Jarl til Ørkenøerne, og befalede, at han skulde overtage sin Fædrenearv. Thorfinn lod Røgnvald faae Trediedelen af Øerne, thi saa meget havde hans Fader Bruse haft ved sin Død. Thorfinn var den Gang gift med Ingeborg Jarlemoder, Finn Arnesøns Datter. Røgnvald troede, at der tilkom ham to Dele af Øerne, saaledes som Olaf den Hellige havde overdraget hans Fader Bruse, og som denne havde haft i hans Levetid. Dette var Begyndelsen til en Strid imellem Frænderne, hvorom man har en udførlig Fortælling. De holdt et Slag i Petlandsfjord; da var Kalf Arnesøn hos Thorfinn Jarl. Saa siger Bjarne Guldbraaskald:

Jeg hørte, Kalf! hvorledes
Finns Svoger I til Krigen

Har fulgt, da hurtig Skibe
Mod Jarlen selv du førte;
Vel dristigt Anslag Bruse
Opspandt, men du forstyrred
Det, ved den Hjælp, du yded
Den kjække Thorfinns Frænde.

Kong Magnus vaagede omhyggelig over Kong Olafs Helligdom, og klippede hans Haar og Negle. I Slutningen af Kong Magnuses Regjering kom Harald Sigurdsøn til Norge, og de regjerede i eet Aar begge over Norge, før Kong Magnus døde i Jylland i Danmark. Siden regjerede Kong Harald, Kong Olaf den Helliges Broder, over Norge, og han bevarede da Kong Olafs Helligdom, ligesom Magnus før havde gjort; men da Harald var færdig til at drage fra Landet over til England, tillukte han Kong Olafs Skrin, og kastede Nøglen ud i Nid, men nogle sige, han kastede den overbord ude ved Agdenæs. Da var der fra Kong Olafs Fald forløbet fem og tredive Aar, netop saa mange, som Kong Olaf levede her i Verden. Siden den Tid har Kong Olafs Skrin ikke været aabnet. Da Kong Harald laae med sin Hær ved Solunder, havde han en Drøm, i hvilken Kong Olaf aabenbarede sig for ham, og kvad følgende Vise:

Ved mangen Sejr erhverved
Berømte digre Konning
Sig Ære; som en Helgen
Jeg faldt i eget Rige;
For Drottens sidste Raad jeg
Maa frygte, Døden nærmes,

Du graadig Ulv vil mætte,
Fra Gud ej saadant kommer.

Kong Harald faldt paa dette Tog i England.

254. Kong Haralds Sønner, Olaf og Magnus, bleve efter ham Konger i Norge. Kong Magnus levede kun kort, og derefter var Olaf allene Konge over Norge; han var vennesæl og fredsommelig; han lod en Kirke bygge i Kjøbstaden Nideros paa det Sted, hvor Kong Olaf først havde været jordet; han lod dette Tempel bygge færdig, hvorpaa det blev indviet og kaldet Kristkirken; der var da Olafs Skrin og en Bispestol, og der skete mange Jærtegn. Mange Mænd søgte derhen paa den Aarsdag, da Kirken var indviet, og paa den Dag, da Guds Helgen Kong Olaf forlod denne Verden og gik til den evige Herlighed. Der havde nu tre syge Mænd ladet sig bringe hen til hans hellige Grav, hvor de haabede at erholde Miskundhed og Helsen, og een af dem, som ganske blind var kommen derhen, fik sit Syn paa Messeaftenen; men paa Messedagen selv, da Helligdommene bleve baarne ud, og Skrinet efter Sædvane blev nedsat paa Kirkegaarden, da fik en anden, som i lang Tid havde været døvstum, sin Helsen, og han ydede da rigelig Gud og den hellige Kong Olaf Lov og Priis med flydende Tunge; den tredie var en Kone, som var søgt derhen ovre fra Sverrig af, og havde paa denne sin Rejse liidt megen Nød; hun var blind, men hun satte sin Lid til Guds Barmhjertighed, og kom rejsende til denne Højtid; hun blev blind ført ind i hin hellige Mands Huus om Dagen under Messen, men før denne var tilende, kunde hun med begge Øjne see det hellige Skrin; hun drog derfra med

sunde Øjne og glad Aasyn, men havde forhen været blind i nitten Aar.

255. Det tildrog sig i Nideros, da Kong Olafs Skrin blev baaret igjennem Gaden, at Skrinet blev saa tungt, at man ikke kunde faae det af Stedet; derpaa blev Skrinet sat ned, og Gaden brudt op, og undersøgt hvad der var under; da fandt man Liget af et Barn, som var blevet myrdet og skjult paa dette Sted; dette blev da baaret bort og Gaden igjen sat i Stand, som den havde været tilforn; og nu lod Skrinet sig bære som sædvanlig.

256. Olaf Kyrre døde paa Sotteseng øster i Vigen. Hans Søn Magnus Barfod blev Konge i Norge efter sin Fader. Følgende Begivenhed tildrog sig i Kjøbstaden Nideros, hvor Kong Olaf hviler: Der kom Ild i et Huus i Byen, og den udbredte sig vidt omkring; da blev Kong Olafs Skrin baaret ud af Kirken, og man satte Skrinet imod Ilden; da løb en uforstandig og ubesindig Mand hen, og slog paa Skrinet, og truede den hellige Mand, og sagde, at hele Byen og Kirken vilde fortæres af Ilden, hvis han ikke kom til Hjælp med sine Bønner; og nu lod den almægtige Gud Ilden standse, saa at Kirken blev sparet; men den uforstandige Mand sendte han strax efter om Natten saadan Øjenverk, at han laae af Pine, indtil den hellige Kong Olaf ved sin Bøn udvirkede ham Barmhjertighed hos den almægtige Gud, og han kom sig i samme Kirke.

257. Endnu en anden Begivenhed tildrog sig i samme Kjøbstad: En Kvinde blev ført hen til det Sted, hvor hin hellige Kong Olaf hviler; hun var saa vanfor,

at hendes hele Legeme var saaledes sammenvoxen, at begge Fødderne laae krumbøjede op til Sædet[1]; men da hun flittig bad til Olaf og grædende havde paakaldet ham, da helbredte han hende saaledes for denne hendes store Vanførhed, at hendes Fødder og Been og andre Lemmer strakte sig ud af deres sammenkrympede Stilling, og hver Led og Lem fik sin naturlige Dannelse; hun kunde ikke krybe, da hun kom derhen, men gik sund og glad derfra til sin Hjemstavn.

258. Den norske Konge Magnus Barfod faldt i Irland; da kom hans Sønner Sigurd, Eysten og Olaf til Regjeringen i Norge. Der var en ung Mand, dansk af Æt, som Hedningerne toge og førte til Venden, og holdt i Fangenskab der tillige med andre Krigsfanger; om Dagen blev han sat i Jern uden Vagt, men om Natten saaledes bunden i Fjædder, at han ikke kunde løbe fra dem. Denne Ulykkelige fik aldrig Søvn eller Ro for Sorg, og pønsede idelig paa, hvad han skulde gjøre, og hvorfra han skulde faae Hjælp; han klagede sig meget over sin Trældom og Frygt, og over den Sult og de Pinsler, han led, og havde intet Haab om at blive udløst af sine Slægtninger, da disse allerede to Gange havde løskjøbt ham fra Hedningerne, saa han kunde vel tænke, de vilde finde det altfor vanskeligt og bekosteligt at gjøre det samme tredie Gang. Lykkelig er den Mand, som ikke hjemsøges af saadan Modgang i denne Verden, som den, han maatte friste. Han havde nu foresat sig at løbe bort, og see til at undkomme, hvis det kunde lykkes ham; han gav sig i

[1]) Disse Ord ere tilføjede efter Heimskringla i Magnus Barfods Saga, Kap. 24.

Færd dermed om Natten, efter først at have dræbt Bondens Søn ved at afhugge hans Hoved, og søgte derpaa til Skoven med Fjædderen paa; men om Morgenen efter, da det blev lyst, mærkede Hedningerne det, og satte efter ham med Hunde, som de plejede at opspore de Bortløbne med. De fandt ham i Skoven, hvor han havde lagt sig i Skjul for dem, grebe ham og sloge og mishandlede ham ilde paa allehaande Maader; derpaa slæbte de ham hjem, og lode ham neppe beholde Livet, men viste ham ingen anden Barmhjertighed. De satte ham strax i et mørkt Fængsel, hvor der sade femten andre kristne Fanger, og lænkede ham baade med Jern og andre Baand saa fast de kunde. Den Elendighed og de Pinsler, han før havde lidt, syntes ham kun at være en Skygge imod alt dette Onde; intet Menneske saae ham med sine Øjne i disse hans Pinsler, som kunde bede om Barmhjertighed for ham, og ingen ynkedes over hans Elendighed, uden de andre Kristne, som laae bundne der tilligemed ham, de sørgede og græd over hans Lidelser og deres egen Ulykke. En Dag foresloge disse ham følgende: de bade ham at gjøre Løfte til den hellige Kong Olaf og indvie sig til Tjenestemand i hans Æres-Huus, hvis han ved Guds Miskundhed og hans Bønner kunde komme bort af dette Fængsel; dette Forslag antog han med Glæde, og hengav sig strax til det hellige Sted, som de havde bedet ham. Næste Nat forekom det ham, at han saae en ikke stor Mand staae hos sig, som tiltalte ham paa følgende Maade: „Hør, du elendige Menneske," sagde han, „hvorfor staaer du ikke op?" Han svarede: „Min Herre, hvilken Mand er du?" Manden sagde: „Jeg

er Kong Olaf, som du paakaldte." „O! o! min gode Herre, med Glæde vilde jeg staae op, hvis jeg kunde, men jeg ligger bunden i Jern, og desuden i Fjædder tilligemed de Mænd, der ligge bundne her ved Siden af mig." Da kaldte Manden paa ham, og talte saaledes: „Stat op hurtig og frygt ikke, sandelig er du nu løs." Derpaa vaagnede han, og fortalte sine Kammerader det Syn, han havde haft; de bade ham at staae op og forsøge, om det var sandt; han rejste sig, og fandt, at han var løs. Da sagde hans Kammerader, at det ikke vilde hjælpe ham noget, thi Døren var laaset baade uden og inden. Da yttrede en gammel Mand, som ogsaa led meget der, at han ikke maatte mistvivle om den hellige Mands Barmhjertighed, som havde løst ham af hans Baand; „thi til den Ende har han gjort det Jærtegn ved dig, at du ved hans Miskundhed skulde erholde din Frihed, men ikke dig til større Elendighed og Pinsler; skynd dig nu derfor, sagde han, og opsøg Døren, og kan du nu slippe bort, da er du hjulpen." Han gjorde saa, og finder strax Døren aaben, og flygter strax paa Øjeblikket bort i Skoven. Bevogterne bleve det snart vaer, sloge Hundene løse, og satte i en Hast efter ham, men han ligger og skjuler sig, og seer grant, det arme Menneske, hvor de lede efter ham; men saasnart de kom i Nærheden af ham, forvildedes Sporet for Hundene, og dem alle slog Synet saaledes fejl, at ingen kunde finde ham, skjønt han laae for Fødderne af dem; de vendte da hjem, og klagede og sørgede meget, fordi de ikke kunde finde ham; men den hellige Kong Olaf tillod ikke, at han blev funden, da han var kommen til Skoven, og gav ham igjen sin Hørelse

og Helsen, thi Hedningerne havde forhen saaledes slaaet og forstødt hans Hoved, at han var bleven døv. Dernæst kom han paa et Skib med to andre kristne Mænd, som længe havde ligget der og lidt mange Pinsler; de betjente sig da alle tilsammen saa hurtig som muligt af dette Fartøj, og iværksatte saaledes lykkelig deres Flugt. Siden begav han sig til den hellige Mands Huus; men da han nu var frisk og vaabendygtig, fortrød han sit Løfte, og brød det Ord, han havde givet hin milde Konge. En Dag løb han bort, og kom om Aftenen til en Bonde, som gav ham Herberge for Guds Skyld; da han der laae om Natten og sov, saae han tre skjønne og smykkede Møer komme til sig, hvilke tiltalte ham haardt og irettesatte ham strængelig, hvorledes han kunde fordriste sig til at løbe bort fra hin gode Konge, der havde viist ham saa megen Barmhjertighed, ved at udløse ham fra Lænker og al anden Pinsel, og hvorledes han dog kunde ønske sig bort fra den livsalige Herre, til hvem han forhen havde givet sig. Derpaa vaagnede han ganske forfærdet, og stod strax op aarle paa Dagen, og sagde til Huusbonden, hvilket Syn han havde haft; men denne brave Bonde lod ham ikke have Ro, førend han igjen vendte tilbage til det hellige Sted. Dette Jærtegn blev først ført i Pennen af den Mand, som selv havde seet paa ham Mærkerne af Jernene, han havde baaret.

259. Kolbein hed en ung og fattig Mand; paa denne lod Thora, Kong Sigurd Jorsalafars Moder, Tungen udskjære, for ingen anden Brøde, end at han havde taget et Stykke (Kjød) af Kongens Moders Bord, og sagde at Kokken havde givet ham det, men

denne torde ikke vedgaae det for hende. Siden gik denne Mand lang Tid omkring maalløs; derom taler Einar Skulesøn i Olafs Drape:

En ond, men fornem Kvinde,
Fortørnet paa en Yngling,
For ringe Sag, hans Tunge
Af Hovedet lod skjære;
Faa Ugers Tid derefter
Ham saae vi Maal berøvet
Paa Hlid, saa Stedet kaldes,
Derom ej Tvivl kan næres.

Han søgte til Throndhjem og ind i Nideros, hvor han vaagede ved Kristkirke, men under Ottesangen paa hellig Olafs Dag den sidste faldt han i Søvn, og det forekom ham, at den hellige Kong Olaf kom til ham, og tog med sin Haand i Stumpen af Tungen og trak den frem; men da han vaagnede, var han frisk, og takkede med Glæde Gud og Kong Olaf, som havde givet ham sin Helsen og viist ham sin Miskundhed; han var maalløs draget hen til hans hellige Skrin, men forlod det frisk og sund og med talende Tunge.

260. Under Kongerne Eysteens og Inges Regjering tildrog sig den Begivenhed, at en Mand, som hed Haldor, faldt i Vendernes Hænder, og de toge og lemlæstede ham; de skare ham ind i Struben, trak Tungen der ud, og skare den af i Tungerødderne. Siden tyede han til den hellige Kong Olaf, opsendte sine Bønner til den hellige Mand, og bad med Taarer den velsignede Konge, at give ham Mæle og Helsen; derpaa fik han Mæle og Miskundhed af Gud formedelst den velsignede Kong Olafs Forbønner, og blev strax hans Tjeneste-

mand i alle sine Levedage, og var en dyrebar og trofast Mand. Denne Begivenhed og dette Jærtegn skete en halv Maaned før den sidste Olafs-Dag, paa samme Dag som Kardinal Nicolaus landede i Norge.

261. Der vare to Brødre i Oplandene, kristne og velhavende Mænd, Sønner af Guttorm Graabag, ved Navn Einar og Andreas; de vare Morbrødre til Kong Sigurd Haraldsøn, og havde Odel og Ejendom. De havde en smuk Syster, men som ved sin Letsindighed udsatte sig for onde Menneskers Bagvaskelse, hvilket siden bemærkedes. Hun viste megen Godhed mod en engelsk Præst, som hed Rikard, og som opholdt sig hos hendes Brødre, og hun beviste ham megen Villighed og gjorde ham ofte meget Gavn. Men for denne hendes Godheds Skyld gik det hende ikke bedre, end at der udbredte sig et slet Ry om hende, og da dette først var kommet i Omløb, gave alle Præsten Skylden derfor. Dette gjorde da ogsaa hendes Brødre, saasnart det kom dem for Øren; de lode sig forstaae med for Almuen, at efter det synderlige Venskab, der havde været imellem dem, troede de ham snarest dertil. Der forestod dem dog en dødelig Synd, som man kunde vente, eftersom de holdt deres onde Anslag ganske skjult, og ikke lode sig mærke med noget. En Dag kaldte de Præsten til sig; men han ventede sig ikke andet af dem end Godt; de lokkede ham med sig hjemmefra, og foregave, de vilde rejse hen til et andet Herred, hvor de vilde bestille noget, som de behøvede, og bade ham at følge med. De havde taget en Mand med, som var indviet i deres Forehavende, sejlede ned over Søen Rønd, gik der i Land, og fornøjede sig nogen Tid; derpaa gik de hen

paa et afsides Sted, og sagde til Trællen, han skulde give Præsten et Hug med Øxehammeren; han gjorde efter deres Befaling, og slog Præsten, saa at han laae i Besvimelse; men da han igjen kom til sig selv, spurgte han, hvorfor de handlede saa ilde med ham? De svarede: „Du veed det nok uden at nogen behøver at sige dig det; imidlertid skal du nu faae at vide, hvad du har gjort." De anførte derpaa Beskyldningerne imod ham, men han nægtede det, og bad Gud og den hellige Kong Olaf dømme dem imellem; derpaa brøde de hans Been itu, og slæbte ham imellem sig hen til Skoven, og bandt hans Hænder paa Ryggen; siden lagde de en Snor om hans Hoved, og satte en Fjæl under hans Skuldre, satte en Hvirvel deri og drejede Snoren til; derpaa tog Einar en Træstikke, og satte den paa Præstens Øje, men hans Træl stod ovenover og slog paa Stikken med Øxen, og udhug saaledes Øjet, saa at det strax faldt ned paa Skjægget; men derpaa satte han Træstikken paa det andet Øje, og sagde til Trællen: „Slaa nu sagtere!" Han gjorde saa; da sprang Træstikken af fra Øjet og afrev det øverste Øjenlaag, men Einar løftede Øjenlaaget op med Haanden, og saae, at Øjestenen sad der endnu; da satte han atter Stikken ude ved Kinden, og Trællen slog derpaa, saa at Øjestenen fløj ud øverst paa Kindbenet. Siden aabnede de hans Mund, toge Tungen, trak den ud og skare den af; og derefter løste de hans Hænder og Hoved. Saasnart han igjen kom til sig selv, var det første han gjorde at lægge Øjestenen op paa sit Sted under Øjelaaget, og han holdt derpaa med begge Hænder. Da bare de ham ned til Skibet,

og droge hen til Gaarden Sæheim, og landede der; de sendte en Mand op til Gaarden for at sige, at der var en Præst nede paa Strandbredden. Medens Sendebudet var borte, spurgte de Præsten, om han kunde tale, men han bladrede med Tungen og vilde forsøge at tale. Da sagde Einar til sin Broder: „Hvis han kommer sig igjen, og Tungestumpen læges, da frygter jeg for, at han vil kunne tale." Derpaa toge de fat i Tungestumpen med en Tang, og skare to Gange af den og ned i Tungerødderne den tredie Gang, og lode ham saaledes ligge halvdød. Konen der paa Gaarden var fattig, men begav sig dog derhen, forbandt alle hans Saar, og skaffede ham al den Pleje hun kunde; hun og hendes Døttre bare ham hjem til Gaarden i deres Kaaber. Saaledes laae da den saarede Præst ynkeligen stædt; han haabede dog altid paa Guds Miskundhed og mistvivlede aldrig, bad uden Mæle med Tankerne og et sorrigfuldt Hjerte saa meget tillidsfuldere, som han var elendigere, og henvendte sin Hu til den milde Kong Olaf, Guds Helgen; han havde forhen hørt meget fortælle om ham og hans kraftige Gjerninger, og troede derfor af sit ganske Hjerte paa ham, at han vilde hjælpe ham i hans Nød. Men da han nu laae saaledes lammet og aldeles magtesløs, græd han saare, og sukkede af sorrigfuldt Hjerte, og bad den velsignede Kong Olaf hjælpe sig; men efter Midnat faldt han i Søvn, denne saarede Præst, da tyktes ham, at han saae en anseelig Mand komme til sig, som sagde til ham: „Ilde er du medhandlet, Stalbroder Rikard! Jeg seer at du har kun faa Kræfter tilbage." Det forekom ham, at han svarede og sandede det. Da sagde

hin: „Miskundhed behøver du." Præsten svarede: „Jeg kunde trænge til Guds Miskundhed og den hellige Kong Olafs." Hin svarede: „Du skal nu ogsaa faae den." Dernæst tog han i Tungestumpen, og trak saa haardt, at Præsten fik Ondt deraf; derpaa strøg han ham med sin Haand over Øjne og Been, samt over alle hans andre Lemmer, som vare saarede. Da spurgte Præsten, hvem han var. Han saae paa ham, og sagde; „Det er Olaf nordenfra Throndhjem:" hvorpaa han forsvandt. Men Præsten vaagnede ganske helbredet, og begyndte strax at tale: „Lyksalig er jeg," sagde han, „takket være Gud og den hellige Kong Olaf, at han har lægt mig;" men saa ynkelig, som han forhen var mishandlet, saa hurtig Bod fik han for al sin Lidelse, saa at det tyktes ham, som om han aldrig var bleven saaret eller syg; Tungen var heel, begge Øjnene komne i Stand, Beenbruddet var sammenvoxet, og hele hans Legeme var blevet frisk og sundt og havde den bedste Helsen; men til Jærtegn fandtes følgende paa hans Øjne, som havde været udstukne: der groede to hvide Ar, et paa hvert Øjenlaag, for at denne gode Konges Kraft og Herlighed kunde aabenbarligen sees paa denne Mand, der saa ynkeligen var mishandlet.

Tillæg

til Olaf den Helliges Saga [1].

Følgende slutter sig til Fortællingen i selve Sagaens 34 Kap.

Kong Olaf kom til England og indtog London.

Paa den Tid var Knud den Mægtige, Kong Svend Tveskjægs Søn, kommen til England tilligemed Thorkel hin Høie, efterat Thingmændenes Hær var bleven dræbt for Kong Knud; den havde Ulfkel Snilling slaaet en Nat ved svigefuldt Overfald efter Adelraads Sønners, Edmunds og hans Brødres, Anslag. Edmund var Konge i ni Maaneder, og havde i den Tid holdt fem Slag med Knud Svendsøn, med afvexlende Lykke. Kong Knud kom til England samme Sommer, som Adelraad døde. Edrik Strjona hed en Mand, som havde været Fosterfader hos Dronning Emma, Kong Adelraads Enke; Kong Knud tragtede efter Høihed og Magt, og giftede sig med Dronning Emma; deres Børn vare Harald og Hørdeknud og Gunhild. Kong Knud havde da vundet hele England, undtagen London, og Broen, som var slagen over Temsen, var heller ikke indtaget; Floden Temsen løber

1) Disse Tillæg findes i enkelte Haandskrifter, og vare for vidtløftige til at indskydes i selve Sagaen. De meddeles her i Oversættelsen paa nogle faa Stykker nær, som syntes ubetydelige.

igjennem Byen. Denne Sommer havde Brødrene Edmund og Edvard London inde, samt de to Kasteller, som laae ved Broen, og det, som stod paa selve Broen, I den nordlige Deel af England ved Slesvig befalede Thorkel Jarl hin Høje, og havde den Gang hævnet sin Broder Heming, som var falden der med tresindstyve Skibes Besætning. Thorkel dræbte Ulffel Snilling, og ægtede hans Enke Ulfhild, Adelraads Datter. Kong Olaf hørte meget fortælle om de Feldtslag, Thorkel Jarl havde holdt, førend han fik sin Broder Heming hævnet i England, i hvilke han stedse havde sejret; Kong Olaf drog derhen med tresindstyve Skibe, og da Thorkel fik Efterretning om hans Ankomst, drog han ham imøde, og tilbød ham Vinterophold hos sig med saa mange Mænd, han vilde; dette modtog Kong Olaf, og saaledes traadte de i Forbindelse med hinanden, og indgik et nøje Venskab. Thorkel søgte at stifte Forlig imellem Kong Knud og Kong Olaf, fortalte Kong Knud meget om Olafs Forstand, og ansaae ham for den duligste Mand til at indtage Londons Bro; det kom endelig saa vidt imellem Knud og Olaf, at Knud gav ham den Deel af Norge, som han troede at have Fordring paa, dersom Olaf kunde faae Londons Bro indtaget; thi Kong Harald Gormsøn havde underlagt sig Norge og taget Skat deraf, den Gang han satte Hakon til Jarl derover, derfor tilegnede Svend Tveskjæg sig ligeledes Norge, og satte Hakon Jarls Sønner, Jarlerne Erik og Svend, derover; mange herlige Ting lovede Knud Kong Olaf, hvis han kunde udføre dette Værk. Kong Olaf lod nu gjøre adskillige Anstalter: han lod gjøre Jernkroge af Skikkelse som

Ankerhager, og ligesaa mange Tove, som han havde Jernkroge, og lod dem omvinde med Jern; derpaa indrettede han Angrebet saaledes, at Kong Knud skulde med sin Hær indtage den ene Deel af London, men Thorkel og Thord Viking den anden. Kong Olaf selv sejlede udenfra i Floden Temsen paa sine Skibe hen under Broen, lod Jernkrogene slaae omkring Stolperne og Hjørnepillerne, befalede derpaa at roe til med Hjælp af Strømmen, for saaledes ved Roningen at rive alle Stolper og Hjørnepiller op; Broen kunde da ikke bære al den Tyngde, som var paa den, men Kastellet og Broen sank, og alle de Mennesker, som havde været sat til at værge paa Broen og i Kastellet, tilsatte Livet. Da havde Thorkel hin Høje indtaget den ene Deel af Byen, men mistet mange af sine Folk; nu drog han hen at indtage den anden tillige med Kong Knud, og var da saa lykkelig saa godt som at frelse Kongens Liv, thi Kong Adelraads Søn, Edvard, hug da det Hug, som man siden længe har mindet; Thorkel rev Knud af Hesten, men Edvard hug igjennem baade Sadlen og Hestens Ryg; men ikke desmindre maatte Brødrene flye. Kong Knud kunde da glæde sig over denne Sejer, og takkede Kong Olaf for sin Bistand.

Kong Knuds og Biskop Sigurds Samtale.

Efter dette Slag sluttede Edmund og Knud Forlig med hinanden, og deelte England imellem sig og regjerede begge som Konger; men hvis den ene overlevede den anden, da skulde den Længstlevende være Enevoldskonge over hele England. Men en Maaned efter det Forlig, som var sluttet imellem ham og Kong Knud,

blev Kong Edmund snigmyrdet af sin Fosterfader Edrik Strjona. Da var Knud den Mægtige ene Konge over England, og regjerede det i fire og tyve Aar. Men efter at Kongerne havde sluttet Forlig med hinanden, tog Kong Olaf sit Ophold ved Kong Knuds Hof, og blev der en Deel af Vinteren; imellem dem herskede den bedste Forstaaelse, indtil Kong Knud hørte nogen sige, at Kong Olaf vilde ligesaa godt som han have været i Stand til at indtage London eller vel endog hele England, thi derover blev Kong Knud saa vred, at han viste mindre Venskab mod Kong Olaf, end før. Biskoppen biede altid med Gudstjenesten efter Olaf, men ikke efter Knud, og han havde derhos kaldt Olaf Konge, men dette kunde Knud ikke taale at høre, og gjorde Biskoppen mange Bebrejdelser derfor, saa at denne maatte ophøre dermed formedelst Kong Knuds Magt, thi Stolthed og Overmod var han saa opfyldt af formedelst sit Herredømme, at de neppe kunde faae Rum i hans Hjerte. Dette stod nu saaledes hen, indtil Fasten kom, da gav Knud sig i Samtale med Biskoppen: „Er det virkelig saa, at du i Vinter har kaldt Olaf Konge, og hvorledes vil du forsvare denne din Tale, da han dog hverken har Land eller er kronet." „Det er sandt, Herre!" sagde Biskoppen, „at han har intet Land her, og han bærer heller ingen Krone af Guld eller Sølv, men han er kaaren og kronet af den højeste Herre og Høvding og alle Kongers Konge, hin almægtigste Gud, til det Rige, den Vælde og Regjering, hvortil han er født og baaren, og som ham ene er beskæret at styre, sit undergivne Folk til Raade og Gavn, og at give Gud en sømmelig Førstegrøde af sin

Didkomst; hele Folket i Norge og dets underliggende Lande, ja ikke der allene, men hele Nordens Kreds vil erholde uforgjængelige Spor og Minder af denne Christendommens Støtte og Helt, der vil oprykke med Rode Tidsler og Tjørne og alskens Ukrud af Guds Ager og Viingaard, og isteden derfor nedlægge Guds hellige Ords frodige Sæd, der skal trives og bære moden Frugt, som vil blive tækkelig og velbehagelig for den høieste Himmelens Konge uden al Ende." Kong Knud sagde: „Det forholder sig vel ikke saa, som man har fortalt os om eder, Herr Biskop! at I anseer ham for at udmærke sig mere ved Jærtegn, end vi, eller endog, hvis I virkelig gjør saa stor Forskjel imellem os, aldeles ikke tillægger os nogen Jærtegns Kraft." „Rigtig berettede ere eder disse vore Ord," sagde Biskoppen. Kong Knud sagde: „Kun lidet kommer mig da det til Gode, at jeg plager mit eget Legeme fremfor Olaf, hvis jeg i nogen Deel skal staae tilbage for ham; thi nu, siden Fasten begyndte, bærer jeg Lindug, men ikke Silkeskjorte, Skarlagens Kjortel, men ikke Guldenstykke eller Purpur, jeg drikker ogsaa Øl, men ikke Mjød; Olaf derimod bærer Silkeskjorte og Guldenstykkes Kjortel, lader sig lave lækre Retter, og Viinkarret staaer paa hans Bord." Biskoppen svarede: „Det er sandt, Herre! Olaf bærer en Silkeskjorte, men under Skjorten har han en Haarsæk, og et Haarbelte saa bredt, at det naaer fra Hoften til Skulderbladet og nedentil er det overalt besat med Jern. Naar Olaf tager Sæde, og meget veltillavede Retter sættes for ham, da vil du see at der er en Forhøjning, hvor han pleier at sidde; det er en bedækket Krøbling, som spiser

alle disse Lækkerheder, men Olaf selv spiser Salt og Brød, og der staaer et Drikkekar med Vand, hvoraf Olaf drikker, og han nyder ikke mere deraf, end Krøblingen drikker af Bægeret." Da blev Kong Knud saa vred paa Biskop Sigurd, at Kong Olaf ikke kunde være der for Kong Knuds Avinds Skyld, og endnu mindre Biskop Sigurd.

Om Kong Olaf.

Nu komme vi til Fortællingen om, hvorledes Kong Olaf sejlede med sin Flaade til Fetlefjord, og gik der i Land. Der var et bebygget Herred, og imellem dette og Havnen store Skove. Kong Olaf og hans Mænd formodede, at der maatte være et endnu større Herred ovenfor Skoven, og derhen droge de for at plyndre; men da dem tyktes Herredet blive vel langt borte, vendte de tilbage til deres Skibe, og da de skyndte sig afsted, mærkede de paa en Gang, at Kong Olaf var borte allene, saa de bebrejdede sig højligen deres Uforsigtighed, og der blev megen Sorg i Hæren. Men hvad Kong Olaf angaaer, da kom han, efter at han var bleven adskilt fra sine Mænd, til en stor Bygd; og da Beboerne der saae ham, forekom det dem, som om han havde en overordentlig stor Hær med sig, og at han ganske vilde ødelægge deres Bygd, hvis de ikke forebyggede det ved en god Beslutning; Herredshøvdingerne samlede sig derfor, droge ham imøde, og tilbøde at betale ham saa stor en Krigsskat, som han vilde paalægge dem; Kong Olaf forlangte saa meget Kvæg, Guld og prøvet Sølv, som han vilde have, hvorpaa nogle Mænd bleve satte til at føre dette Gods ned til

Stranden for Kong Olaf, og han selv fulgte efter dem og drev saaledes Mænd og Kvæg foran sig; men da hans Mænd fik Øje paa ham, idet han saaledes red ned fra Landet, bleve de gladere, end nogen kan sige. Men hvad Landets Indbyggere angaaer, da saasnart de saae saa mange hærklædte Mænd komme sig imøde, men Kong Olaf ene at drive dem foran sig med Byrder som Fanger, saavelsom deres Øxne og Faar, gave de sig til raabe og hyle forfærdelig, og at rive sig i Hovedet og gebærde sig ilde. Kong Olaf havde Tolke med sig, hvor han end drog hen; han spurgte da, hvad disse sære Lader skulde betyde; men de svarede ham, at disse Mænd meente at være blevne forblindede ved Trylleri, og fortælle nu, at det forekom dem, som der kom en overordentlig stor Hær imod dem, som tillige var saa skinnende, at de ikke vovede at anfalde den; han gav dem da to Kaar at vælge imellem: enten at stride med ham, hvis de torde, eller at bringe det ned til Stranden, som de gik med; men de foretrak, at bære Godset til Stranden. Kongens Mænd modtoge nu Strandhugget, og de andre vendte hjem. (Jevnfør hermed det 29de Kap. i Sagaen).

Herpaa følger Fortællingerne om Havfruen i Karlsaa og om Galten, som Kong Olaf overvandt, hvilke findes foran i Sagaens 35te og 36te Kap. De forbigaaes her i Oversættelsen, da de ingen ny væsentlig Omstændighed indeholde, uden den Bemærkning, at dette Tog til Karlsaa var Kong Olafs fjortende, og at han paa dette ledsagedes af Thorkel Jarl hin Høje og Ulf, Thorgils Sprageleggs Søn.

Efter Sagaens 37te Kap. indskydes Beretning om, at Kong Olaf drog til England og holdt det sextende Slag i Audafurda, og vandt Sejer; at han holdt den syttende Fægtning vestlig i Landet, paa det Sted, som hedder Valland; og at han derfra

drog til Austrveg og holdt Marked i et hedensk Land, hvor den Begivenhed med Spaakvinden, som fortælles i Sagaens 28de Kap., forefaldt. Derpaa følger Fortællingen om Kongesundet, som for dens historiske Vigtigheds Skyld her meddeles i Oversættelse:

Kong Olaf dannede Kongesundet, og kom saaledes bort.

Kong Olaf holdt det attende Slag i det egentlige Sverrig, og der skete mange Gange Angreb. Kong Olaf styrede med sine Skibe ind i Mar [1]; men de Svenske samlede en stor Hær og lagde sig udenfor tværs for Havnen paa deres Krigsskibe, og tænkte at ville bie, indtil Kong Olafs Skibe frøs inde der i Havnen, thi da troede de det vilde være en let Sag at erobre Skibene og dræbe Mandskabet, naar de anfaldt dem fra alle Sider. Kong Olaf lod da adskillige Tilberedelser gjøre; han lod sine Mænd gaae op paa Land og fælde store Træer; og førend det begyndte at fryse, lod han gjøre store Flager af Træstammerne allevegne ud fra Skibene, men saasnart Søen begyndte at lægge til, toge de Baadene, og holdt Flagerne i Bevægelse, og gjorde store Ilde derpaa, saa det aldrig kunde fryse til om Skibene om Vinteren. Men om Foraaret, da de Svenske havde trukket en stor Hær sammen og agtede at anfalde Olaf og dræbe ham, og han fik Efterretning om denne deres Hensigt, da saae han, at han ikke havde Magt nok til at byde hele den svenske Hær Spidsen, thi kastede han sig paa sit Ansigt til Bøn, og bad ham, som alt Godt formaaer, som er ene og almægtig, den

---

[1]) Mælaren.

alvældige Gud, om Hjælp og Kraft til at komme bort af denne Livsfare, for sig og sine Mænd; og da han havde endt sin Bøn, bad han sine Mænd hisse Sejl, hvorpaa de sejlede til Næsset, som gaaer ud fra Agnesit; men da Kongen kom der, sprang Jorden itu lige ned til Søen paa saa vidunderlig en Maade, at denne Aabning paa et Øjeblik blev saa bred og dyb, at man vel kunde styre derigjennem med Skibe; dette Sted kaldes siden den Tid Kongesundet, og det Stykke, som losrevves imellem Udløbet og Kongesund, Stokholm. Derpaa sejlede han sejerrig over til England, og var hos Thorkel Jarl om Vinteren. Sommeren efter droge Ulf Jarl og Thorkel hin Høje med Kong Olaf i Vesterviking og til Irland, og gik der i Land og erhvervede sig meget Gods, og dette er regnet for Kong Olafs nittende Feldtslag. Der kom deres Skibe ved Ebben paa Grund, og de saae, hvorledes Irerne i stor Mængde søgte ned fra Landet imod dem; men da Kong Olaf saae dette, da, fortælles der, skal han have lovet, aldrig i Hærtog herefter med Sværd eller Øxe at hugge nogen Mand til Skade; ved dette hans Løfte skete saa hurtig Forandring, at i samme Stund blev Kong Olafs Skibe flot, men hans Fjender omkom, og faldt i den Grav, som de havde tiltænkt ham. Derpaa sejlede de til England, og bleve der alle om Vinteren.

I Sagaens 54de Kap. har et Haandskrift følgende Indskud efter de Ord: „og lagde sig ved Grenjar med sin Hær."

Men da Kong Olaf spurgte, at Svend Jarl og Einar Thambeskjælver samlede Folk over hele Norge, drog han hen til sin Stivfader, Kong Sigurd Syr,

og fortalte ham, hvorledes Svend Jarl og de andre samlede en Hær; „de have nok i Sinde," sagde han, „at brænde mine Skibe og dræbe mine Folk og derpaa bemægtige sig det hele Land; men skjønt vort Møde falder noget ubekvemt paa denne Aarstid, da det nu er langt hen i Fasten [1], saa kan jeg dog ikke beslutte mig til andet, end at drage imod dem, hvad Udfaldet end bliver, og jeg ønsker meget, at du, Frænde! skal være med mig paa dette Tog." Kong Sigurd svarede: „Der vil ikke flere Folk følge med mig, end at jeg kan haabe at være færdig med mit Følge, saasnart du vil bestemme Rejsen." De droge nu afsted med den Hær, som Kong Sigurd fik samlet, for at støde til Hovedhæren; de havde i alt tyve Langskibe og to Snekker og de to Knarrer, som Kong Olaf var kommen til Landet med.

I Sagaens 55de Kap. findes i samme Haandskrift følgende Indskud efter Ordene: „og gjorde sig rede til Kamp" (S. 89):

Men da Kong Olaf saae, at han ikke fik længer Opsættelse, lod han sit Folk fylke, saa at tyve Skibe bleve fæstede sammen udenfor Nesje, men paa hver Fløj laae een af Snekkerne, Knarrerne derimod yderst, og et bredt Sund imellem dem og Snekkerne. Svend Jarl havde fem og fyrretyve Skibe. Da de nu saae Kong Olafs Anstalter, sagde Einar Thambeskjælver: „Betragt en Gang Kongens Fylking, man kan ikke kalde den tæt, det vil ikke komme mig uventet, om Spidsen af hans Fylking bliver haard at trækkes med, førend Solen gaaer ned i Aften; men I, Jarl, maa tage

[1]) Altsaa nær ved en stor Højtid.

Plads paa hvilken Fløj af Fylkingen, I vil." "Hvis jeg skal nyde Fordeel af den Plads," sagde Jarlen, "saa maa du drage med mig." "Det er ikke at vente," sagde Einar, "at mit Skib skal forlade de sammensæstede Skibe, og gaae ind i Kongens Flaade, at stride med ham imod hans Villie, thi jeg seer, han har ingen Lyst til at stride i Dag, skjønt han ikke vil være uforberedt mod dig og dine Mænd." "Aldrig mærkede jeg det før," sagde Jarlen, "at du manglede Mod." "Kald det hvad du vil," sagde Einar, "har jeg lidet Mod, saa har du maaskee liden Lykke." "Langtfra," sagde Jarlen, "thi vi ville anfalde dem med en heftig Pileregn." Einar sagde: "Der er nogen Forskjel imellem Kong Olafs Klogskab og din: to Raad ere forhaanden, og Kongen har valgt dem begge, men du ingen af dem; det ene er at iagttage Helligdagen, og saa gjøre de; det andet, at dække sig og spare paa Skudvaabnene, som jeg tænker, de ville gjøre; og det vil blive et haardt Anfald, naar de sende eders egne Pile tilbage, skjønt du ikke tænker paa sligt." Det gik som Einar formodede. Nu gjorde Svend Jarls Folk sig færdige til Slaget, og gjorde et haardt Anfald med Skudvaaben, men Kong Olaf og hans Mænd dækkede sig og sparede deres Skudvaaben; og det gik saaledes langt op paa Dagen; men da dette Anfald sagtnedes, da gjorde de sig færdige til at roe mod Fjenden.

Til Sagaens 73de Kap. findes følgende Variant:

Kong Olaf havde underlagt sig de Riger, som disse fem Konger før havde haft, og sex andre, eftersom Styrmer regner i sin Bog. Saa siger Sigvat:

Sig snart Oplande alle
Da Fyrsten underkasted,
Og Kristendom grundfæsted,
Den Landets Folk antoge;
Forhen elleve Fyrster
Det Rige styret havde,
Nu Kongen Gisler give
Indbyggerne dog maatte.

Kongen tog da Gisler af Leensmændene og Bønderne.

Imellem Sagaens 88de og 89de Kap. findes følgende Indskud:

Odin kom til Kong Olaf med Underfundighed og Svig.

Kort efter at Kong Olaf havde holdt Bryllup med Astrid, den svenske Konge Olafs Datter, drog han paa Gjæstebud omkring i Landet, og kom iblandt andre Steder til Vigen. Der kom en ubekjendt Mand til ham, som gik for Kongen, og hilste ham. Kongen besvarede hans Hilsen, og spurgte om hans Navn; han svarede, han hed Gest, og bad om at blive nogen Tid ved hans Hof. Kongen syntes just ikke synderlig derom, men lod ham sidde nederst blandt Gjæsterne. Han tog det Sæde, som var ham anviist, men var meget balstyrig og stikken, og derhos meget overmodig; han bar korte Klæder og en sid Hat, som gik ned for Ansigtet, saa man ikke ret kunde see hans Aasyn, tillige havde han et stærkt Skjæg. Kongen bad sine Mænd ikke at give sig for meget af med den Fremmede; og om Aftenen, da Kongen gik til Sengs, lod han Gest kalde og spurgte ham, om han kunde more ham med een eller anden Fortælling; men Manden var baade

kyndig og talte godt for sig, og de talte da mangehaande om de gamle fremfarne Konger og deres Bedrifter. Gest spurgte Kongen: „Hvilken af Hedenoldskongerne vilde du helst være, Herre, naar Valget stod til dig?" Kongen svarede: „Jeg vilde ikke være nogen Hedning, hverken Konge eller nogen anden Mand." Gest sagde: „Det er vist nok, du bliver ikke anden, end den du er, men jeg spørger kun om, hvem du helst vilde ligne af de gamle Konger, naar du skulde vælge een af dem." „Da maa jeg svare, som før," sagde Kongen, „at jeg ikke vilde ligne nogen af de gamle Konger, men naar jeg endelig skulde sige noget dertil, da vilde jeg helst have Rolf Krakes Adfærd og Kongedyder, dog saa at jeg beholdt hele min Kristendom og Tro." Gest sagde: „Hvorfor vil du helst være som Rolf Krake, der ikke er for Mand at regne imod en anden Konge, som ogsaa har levet? Hvorfor vilde du ikke være som hin Konge, der aldrig holdt noget Slag uden at sejre, og var saa skjøn og øvet i alle Idrætter, at der ikke fandtes hans Lige i Norden, og som kunde give andre, som sig selv, Sejer i Træfninger, og hvem Skaldskab var saa flydende for, som Talen for andre Mænd." Kongen rejste sig da op, greb sin Bønnebog, som laae i Sengen, og vilde kaste den i Hovedet paa Gest, og sagde: „Dig vilde jeg størst være, du onde Odin!" Da, siger man, gik det saaledes med Gest, at han foer ned der paa Stedet, som han var kommen; men Kongen var da vis paa, hvem det havde været, og takkede da Gud mangfoldelig, fordi den urene Aand, som viste sig i hin onde Odins Lignelse, ikke kunde faae nogen Svig eller Underfundighed fuldført, der

kunde kaste nogen Skygge eller Mørke paa hans hellige Troes lyse Blomst.

Følgende Tillæg findes til Sagaens 109de Kap.

Om Ottars Ophold hos den svenske Kong Olaf.

Ottar Svarte havde opholdt sig længe hos den svenske Konge; han havde digtet en Elskovssang om den svenske Konge Olafs Datter Astrid, men dette mishagede Kong Olaf Haraldsøn, thi denne Sang indeholdt vel stærke Udtryk om Skaldens Hengivenhed for Dronningen; da derfor Ottar kom til Norge, lod Kong Olaf ham gribe og kaste i Fængsel. Sigvat Skald var en nær Frænde af Ottar og hans gode Ven; han begav sig om Natten til Ottar i Fængselet, og spurgte ham, hvorledes det gik ham; Ottar svarede, han havde rigtig nok før været bedre tilmode; Sigvat bad ham synge Sangen for sig, som han havde digtet om Dronning Astrid, og da Ottar havde gjort dette, sagde Sigvat: „Der er rigtig nok temmelig stærke Udtryk i Sangen, saa det er ikke besynderligt, at Kongen ej har syntes derom; vi ville nu forandre de Viser i Sangen, som synes at være de værste, og derpaa skal du digte en anden Sang om Kongen selv; Kongen vil uden Tvivl høre det, du har digtet om Dronningen, førend du bliver henrettet; men saasnart denne Drape er ude, skal du strax begynde paa den Sang om Kongen, og blive ved saalænge du kan." Ottar fulgte dette Sigvats Raad, og digtede en Drape om Kong Olaf i de tre Nætter, han sad i Fængslet. Derpaa lod Kong Olaf Ottar føre for sig; han hilste Kongen, men denne besvarede ikke hans Hilsen, men sagde derimod: „Det

er nu bedst, Ottar, at du lader os høre din Sang om Dronning Astrid, at hun nu selv kan høre sin Roes." Astrid sad ved Siden af Kongen. Ottar satte sig ned foran Kongens Fødder, imedens han fremsagde Sangen, under hvilken Kongen blev rød; men da Sangen var ude, gjorde han ikke noget Ophold, men gik strax over til den Drape, han havde digtet om Kongen. Begyndelsen deraf var denne:

Du lytte, herlig Fyrste!
Til Kvadet, jeg kan digte,
Og det jeg eder værdig
Med anden Drot har fundet;
Nu Gaters tapre Konning
Jeg mistet har, jeg længes
Ret efter at besynge
Din Daad i mine Sange.

Da raabte Hirdmændene og sagde, at Ottar skulde tie. Sigvat sagde: „Naturligviis kan Kongen beslutte over Ottar hvad han vil, skjønt han synger denne sin Sang ud; men for os er det godt at høre vor Konges Roes." Hirdmændene tav, og Ottar kvad sin Drape. Kongen tav saalænge Ottar fremførte sit Kvæde, og da han var færdig, roste Sigvat hans Sang meget. Da sagde Kongen: „Det er bedst, Ottar, at du beholder dit Hoved til Løn for Drapen." Ottar svarede: „Det tykkes mig en god Gave, skjønt Hovedet ikke er ret smukt." Kongen drog en Guldring af Haanden, og gav Ottar den. Astrid strøg ligeledes en Fingerring af sin Haand, og gav ham. Da sagde Kongen til hende: „Vil du længe blive ved at give Vennegaver til Ottar?" Astrid svarede: „Du vil ikke regne mig det

til værste, Herre, at jeg vil lønne ham for min Roes, som du for din." Kongen sagde: „Lad saa være!" Ottar blev længe hos Kongen i god Anseelse; den Drape, han havde digtet om Kong Olaf, kaldtes Hovedløsen. Vinteren før var Kong Olaf den Svenske død.

Da Sigvat og Ottar nu havde været en Tid lang hos Kong Olaf, stode de ikke i saa stor Anseelse, som før; en Dag sendte Kongen dem Nødder fra sit Bord; da kvad Sigvat denne Vise:

Den ypperligste Konning
Mig vilde Nødder sende,
Hans Hæder at forkynde
Deraf jeg kjed ej bliver;
Tit Herregunst faaer Ende,
Men han dog sine mindes,
Han mig og Ottar Gaven
Som Fædres Arv bad dele.

Hvorpaa Ottar kvad en anden Vise:

Os gyldne Ringes Giver
Fra Bordet Nødder sendte,
Mig før han, som jeg mindes,
Med større Skjenk har æret;
Det Smaae kan Stort betegne,
Du Søhelt! jeg af dette
For os fremdeles venter
Et større Held i Tiden.

Kongen smiilte af Viserne, som de havde kvædet.

Kong Olaf viste Sigvat den Naade, at holde hans Datter til Daaben; da kvad Sigvat:

Din Villie, Gud! er herlig
Hjælp ham, som og min Datter
Fra Hedenskab opløsted,
Og Tofa Navn har givet;
Viis og behjertet Broder
Til Harald over Daaben
Mit Barn har holdt; den Morgen
Mig megen Glæde bragde.

En Dag, fortælles der, fortalte Sigvat Skald Kong Olaf om sit Ophold ude paa Island hos en Mand, der hed Karle; han var en lille Mand, som Sigvat meente ikke vilde udrette stort. En Dag, fortalte Sigvat, tog jeg Karles Kone, og gik hen med hende i en Hule, og saae derfra hen over Karles Bolig, da kvad jeg denne Vise:

Jeg her fra Hulen skuer,
At Røg af Fiskerhytter
Om Aftenen opstiger,
Nu Latter Skalden vækker;
Men til nyt Arbejd neppe
Mig denne Dag opfordrer;
For Davrens Melk jeg nøjes
Med Bægerskjenkerinden.

Kongen smiilte deraf, og sagde til Sigvat:

Siig det til Karle,
Naar han kommer hid,
Den stræbsomme Mand
Nordenfor Havet;
Paa Rejsen maa
Passes flere Ting,

End Hval at skjære
Med skarpen Kniv.

Nogle fortælle, at Kong Olaf skal have digtet følgende Vise om Ingeborg Finnsdatter:

Naar Kvinderne jeg skuer,
Det er som Luen blusser
Fra Emmer op; hvo er vel
Den Mø, som stolt sig viser?
„Konge og Klipper steile [1]!
Paa korteste Tid I have
Alt Mæle mig betaget.

Imellem Sagaens 117de og 118de Kap. findes følgende Tillæg:

Derefter drog Kongen op til Fjelds, men da han reiste over Fjeldet blev det en stærk Kulde; Kongen red, men næsten alle hans Folk gik. Sigvat Skald var da hos Kongen og gik nær ved ham. Sigvat kunde mærke, at Kongen begyndte at fryse, og sagde: „Lad mig nu ride, Herre!" sagde han, „thi jeg kan ikke komme ned ad Fjeldet, naar jeg gaaer." „Velan, Skald!" sagde Kongen, og steg af. „Jeg vilde ønske, Herre!" sagde Sigvat, „I vilde tage min Kappe paa." Kongen gjorde det, og gik en Stund. Men da Sigvat kunde vide, at det blev Kongen for varmt, sagde han: „Nu begynder jeg at fryse, og havde nok Lyst til at gaae; jeg saae gjerne, I vilde ride og beholde min lodne Kappe, thi jeg kan ingensteds komme, naar jeg gaaer i den." Kongen svarede, at han vilde opfylde hans Begjering, og red saaledes i den lodne Kappe

[1]) Omskrivning af Navnet: Ingi, en Konge, og björg, steile Klipper.

Dagen over. Kongen fortsatte sin Rejse, til han kom ind i det Throndhjemske og lige til Nideros, hvor han lod indrette til Vintersæde, og forblev der om Vinteren. En Gang havde Sigvat et meget magtpaaliggende Ærende at tale med Kongen om, men der var en saadan Trængsel af Folk hos Kongen, at Sigvat ikke kunde faae ham i Tale. Sigvat kvad da denne Vise:

I gode Folk jer trænge
Omkring den unge Fyrste,
Mig Stimmelen forhindrer
Fra ham at faae i Tale;
Da før vi trætte vaded
Paa Dovrefjeld i Sneen,
Ord lettere jeg kunde
Af herlig Drot erholde.

Da Kongen hørte Visen, sagde han: „Du skal herefter, Skald, have fri Adgang at tale med mig, naar du vil;" hvorpaa han gav Sigvat en Besked paa hans Ærende, hvormed han var vel fornøjet.

Efter Sagaens 134te Kap. have tvende Haandskrifter følgende Tillæg:

Om Steens Dragt.

Steen opholdt sig i nogen Tid hos Kong Knud, og opførte sig meget prægtig i Vaaben og Klæder, hvorfor han blev kaldt Steen hin Prude. Gamle Sagnmænd fortælle, at han drev sin Galskab saa vidt, at han lod sin Hest beslaae med Guld, og lod dette endog anbringe ovenpaa Hoven. Kong Knud forekom det, at han vilde kappes med ham i Pragt, og derfor maatte

Steen drage bort fra ham. Siden tilbragde han sit Liv paa Reiser, og det blev tilsidst hans Endeligt, at han led Skibbrud ved Jylland, og kom ene i Land; den Gang var han endnu meget prægtig klædt og havde mange Kostbarheder paa sig, og var meget udmattet; der fandt en Kvinde ham, som gik ned med sine Klæder for at vaske og havde sin Tærskel i Haanden; han var ganske affræftet og laae i Tangen. Da hun saae, han havde saa mange Kostbarheder paa sig, gik hun hen, og slog ham ihjel med Tærskelen, og myrdede ham for at plyndre hans Gods, efter hvad man fortæller eller troer derom. Dette blev Lønnen for hans Overmod og Ulydighed mod Kong Olaf.

Kong Olaf satte Folk over Vandet.

Det hændte sig en Høitidsdag, at man gik til Kirke til Kristkirken i Kjøbstaden Nideros. Den Gang var der endnu ingen Bro over Aaen Nid; og da Folk kom til Aaen, var Færgemanden allerede gaaet til Kirke, saa de stode og biede der ved Aaen, om han maaskee kunde komme tilbage til dem. Da nogen Tid nu var gaaet, saae de, der roede en Mand over imod dem paa en Baad over Aaen; denne Mand havde en sort Munkehætte paa, som han lod hænge ned for Ansigtet, og da han var kommen til Land, sprang Kirkefolkene strax i Baaden, men Manden med Hætten roede tilbage over Aaen saa hurtig, han kunde. Der fortælles, at der var iblandt Kirkefolkene en gammel, fattig, men skjønsom Kone, og da de kom til Land gik den gamle Kone hen til Hættemanden og talte sagte med ham, og sagde: „Det er megen Ydmyghed af eder, Herre!"

sagde hun, „at I allene roer i en Baad over saa stærk en Strøm, som Aaen Nid er, til simple Folk, og sætter os selv over Aaen." Kongen sagde: „Jeg vilde ikke, Kærling, at I skulde gaae Glip af Gudstjenesten, da I havde saa roesværdig en Lyst til at besøge den; men det skal nu være en Aftale imellem os to, at du ikke skal fortælle noget Menneske dette, saalænge jeg lever, at jeg har sat eder i Færgen over Aaen, jeg derimod skal give dig fem Køer." Kærlingen lovede dette, og takkede Kongen for Gaven, men ingen anden af dem, som vare blevne satte over, kjendte Kongen, uden denne gamle Kone; hun vogtede ogsaa vel sine Ord, og fortalte ingen det, saalænge Kongen levede, men efter hans Død bekjendtgjorde hun det for Godtfolk.

Efter Sagaens 153de Kap. haves følgende Tillæg:

Om den anseelige Mand Sigurd Aagesøn.

En anseelig Mand i Danmark hed Sigurd; han var en Søn af Aage, Vagn Aagesøns Søn; en Sommer drog han til Vindland, for at erhverve sig Gods, og havde et stort Selskab med sig. Da de nu vare komne sydpaa, og agtede at sælge deres Varer, tilbød en Mand, som hed Jon, sig at kjøbslaae med ham; paa det Sted kaldtes de Brakkare, som vi kalde Tolke, og da de havde omsat deres Varer, sagde Jon: „Sigurd, du skal nu betragte, hvorledes det staaer til med dit Gods;" han gik da hen, og betragtede det, og takkede ham, thi det havde faaet en anseelig Tilvæxt, og de havde erholdt mange kostbare Stykker. Sigurd bød Jon til sig og lovede ham sit Venskab; Jon modtog

hans Tilbud. Han havde en Frille i en afsides Dal, hvor hun opholdt sig hos sin Fader. En Gang da Jon var kommen derhen, og de vare begge komne i Seng, lod et frygteligt Raab sig høre over Bonden og hans Hustru: „Betal mig min Gjeld!" sagde det. Der vare to Dørre paa Huset, af hvilke den ene vendte ud til Fjelds, den anden til Stranden; der viste sig en Kvinde i en Skindkjortel, med sort Haar, som hang hende ned over Skuldrene og var tykt som Fiskegjeller; hun forlangte, at han skulde betale hende enten med Gjæsten eller med Kvinden. Jon sprang op, løb ud, og ned til Søen, hvor Sigurd havde tjeldet, kaldte ham til Hjælp og sagde, der var et Trold efter ham. Sigurd springer op og griber Skjold og Sværd; men imidlertid er Troldkvinden allerede kommen der, og biede paa ham og sagde, han skulde nu lade hende faae Manden. Sigurd bad hende fare ad Helvede til, hvor hun havde hjemme, trak derpaa sit Sværd og hug til hende; men hun slog imod med sin Spydstage, som hun havde i Haanden, og stikker efter ham; han undveeg, hug anden Gang til og hug Haanden af hende; hun skreg højt derved og løb bort, men han efter hende; da vendte hun sig imod ham, og sagde: „En stor Sejer har du vundet, men nogen Gjengjeld skal du faae derfor; fra nu af skal du aldrig kunne taale at see Mands Blod og aldrig regnes blandt tapre Mænd," og i det samme rystede hun Haandstumpen imod ham; han blev ilde tilmode derved, og saaledes skiltes de ad. Sigurd kom hjem til Danmark, og havde erhvervet sig megen Rigdom; han stod i megen Anseelse hos Knud den Mægtige; men en Gang da han var til et Gjæstebud,

og sad hos ham, sagde Alfiva til Kongen: „Meget prægtig fører Sigurd sig op, og det vilde være godt, hvis han var dygtig til at udrette noget, men nu har det ikke stort at sige, da han ikke kan taale at see Blod;" dette vidste hun af Hexert. Kongen sagde, at det var ikke sandt. Hun svarede: „Forsøg det, Herre, stik dig en Gang til Blods og bring ham det pludselig for Øje." Kong Knud gjorde det, og da de sade sammen, holdt Kongen ham Blodet for Øjnene, da han mindst tænkte derpaa; Sigurd skiftede Farve derved, og søgte at holde det skjult; men Kongen havde ikke mere Tro til ham, og der var ikke saa god Forstaaelse imellem dem, som før. Da Kong Knud siden drog i Krig, blev Sigurd tilsagt at følge med; Kongen og Sigurd rede en Dag ude; da løb en Mand efter dem, anfaldt Sigurd med sit Spyd, og denne faldt af Hesten. Kongen blev forbittret, og vilde dræbe Manden, men da Sigurd kom til sig selv igjen, vilde han det ikke. Om Aftenen da de kom hjem, sagde Alfiva: „Lidet paalidelige ere dine Venner, ikke vilde hans Frænder have skikket sig saa," hvorpaa hun fortalte Kong Knud den Begivenhed med Troldkvinden, „men hvad," vedblev hun, „skal I med saadanne Mænd som til ingenting due i Krig, om de end ere af nok saa stor Slægt?" Kongen viste ham nu megen Ringeagt. Sigurd mærkede det, og rejste til Kong Olaf, gik for ham og hilste ham vel. Kongen spurgte, hvem han var; han gav sig tilkjende. „Det havde jeg ikke ventet," sagde Kongen, „at du vilde komme herhid." Sigurd fortalte Kongen hemmelig den hele Tildragelse og den Lyde, han derved havde faaet. Kongen svarede: „Det er stor Skade

paa saadan en Mand, og det tykkes mig underligt, at Kong Knud for den Sags Skyld lod dig drage bort; her skal du være velkommen." En Dag da Sigurd og Kongen vare i Bad, sagde Kongen: „Anseer du det virkelig for en stor Ulykke, at du ikke kan taale at see Mandeblod?" „Herre!" svarede Sigurd, „jeg veed ikke noget i min Forfatning, der gaaer mig saa nær, som det." Derpaa tog Kongen en Ragekniv, og ridsede sig i Haanden et Kors, saa at det blødte, og sagde: „Vær ved godt Mod, Sigurd! fra nu af skal du ingen Meen have deraf." Sigurd forsikrede, at han aldrig var bleven saa glad over noget, som over dette, og kom aldrig siden, efter hvad han sagde, til at skjelve, om end i nok saa stor en Fare, efter den Tid at han havde seet Kong Olaf den Helliges Blod; han opholdt sig siden i megen Anseelse hos Kong Olaf. Kong Knud sendte en Mand til ham, og gjorde ham de hæderligste Tilbud. Men Sigurd svarede, at han nu havde faaet sig et saa sikkert Tilflugtssted, at han vilde ikke for alt i Verden give Slip derpaa, og han sagde, at han havde ikke nogen saadan at tye til, da han kom i hin Vaande. Saadanne Besværinger havde Kong Knud imod Kong Olaf.

Imellem Sagaens 157de og 158de Kap. findes følgende Tillæg:

Kongen talte med en Fisker.

Den Gang Kong Knud havde bestukket Høvdingerne i Norge, kom en Mand til Kong Olaf paa en Fiskerbaad, og bandt den ved Kongeskibets Roerstænger. Olaf spurgte, hvem han var. „Jeg er en Landbruger, sagde han, men at jeg ikke har indfundet mig

førend nu, kommer af at jeg maa arbejde for mine mange Børn; jeg beboer en tolv Øres Jord, som tilhører dig, og bringer dig den Landskyld, jeg har at betale deraf." Kongen sagde: „Hvorledes kunde du kjende vort Skib, naar ingen sagde dig det?" Bonden svarede: „Der er een Ting, som jeg har lagt mig efter, og den vil jeg rose mig af, for at jeg kan beholde Jorden længer, nemlig at jeg kan kjende hvert Skib, du eller dine Mænd ejer." Kong Olaf sagde: „Du kjender vist flere Ting nøje, men derfor anfører du vist dette, fordi du troer at kunne sige os noget Nyt om andre Skibes Færd." Han svarede: „Jeg saae nogle Mænd fare paa et Skib, stolte og hemmelighedsfulde, og tænkte især efter, hvad de vel mest havde ladet deres Skib med; men det tyktes mig mærkeligt, da jeg saae, at der vare to Tasker fulde af Guld og Sølv, og derpaa forlod jeg dem; en Maaned efter rejste de igjen glade forbi mit Hjem, da tænkte jeg paa, hvad mere Nyt der var forefaldet, end denne deres Glæde; jeg saae da hine samme Tasker, men nu vare de tomme, og jeg frygter, at mange ere blevne forførte af de skjønne Penge." „Det er ikke usandsynligt," sagde Kongen, „men nu skal du faae Jord og Penge for denne din Efterretning, og hvis dit Gods ødes, da kom til mig; men hvis Knud eller hans Sønner faae Landet i deres Magt, da besøg dem!" Dette Skib var det, som Kong Knud første Gang havde sendt op med Gods til at bestikke Leensmændene, og da modtoge de sex Mænd, som ere nævnte i Olafs Saga, disse Penge.

Bjørn tager Penge af Knuds Mænd.

Kong Knuds tolv Sendebud, som havde bragt Leensmændene Penge, vare hos Kalf Arnesøn; de droge om i Landet og toge Ed af Mændene. De spurgte Kalf, om han meente, at de, som Kong Knud kunde have mest Hjælp af, nu havde faaet Penge. Kalf svarede, at han vist troede det, men der var endnu een Mand tilbage, som det vilde være vanskeligt at overtale, thi han var een af Kongens største Venner; men han var tillige overmaade pengegjerrig; „der kommer I til at anvende den største Sum, men det er ogsaa en Mand, som er værd at kjøbe." Sendebudene spurgte, hvem det var? Kalf sagde, det var Bjørn Staller. De droge kort Tid efter fra Kalf og kom snart til Bjørn. Han modtog dem vel, og anviste deres Formand Plads ved sin Side. Han sagde til Bjørn: „Vi drage omkring for at besøge de Leensmænd, som Kong Knud nu anseer for at være sine Mænd, og han tilkjendegiver dette paa en anden Maade, end man ellers plejer; han viser først sin Gavmildhed og Rundhed, førend han erfarer eders Villie; han sender derfor dig de fagreste Skatte, thi han troer i dig at erhverve sig den største Ven, og sætter megen Priis paa din Hyldest; men dog beder han til Gjengjeld for sine Kostbarheder, at I vil sværge ham Ed og Troskab, at I ikke uden Sværdslag vil tage mod Kong Olaf." Han bar derpaa en lille Kiste frem, og fremtog af den tolv Guldringe; hvorpaa han vedblev: „Jeg roser eders Konge, og laster ham ikke, men sig mig nu en Gang, Bjørn, hvad jeg spørger dig om: Har Kong Olaf givet dig saa meget Gods i al den Tid, du har tjent ham, som Kong

Knud nu giver dig paa een Gang, uden nogensinde at have seet dig." Bjørn svarede: „Ikke kan jeg klage over Kong Olaf, at han jo har givet mig Foræringer, thi meget Godt har han sandelig beviist mig." Bjørn gjemte derpaa Ringene, og lovede den forlangte Ed, og gjorde derpaa et Gjæstebud for dem. Da man nu sad ved Gjæstebudet, blev Bjørn meget tavs, og saae bestandig ned for sig, og da man mindst ventede sig det, befalede han sine Mænd at staae op, og gribe Kong Knuds Sendebud og føre dem til Galgen; hvilket skete. „Nu haaber jeg," sagde Bjørn, „at de ikke skulle rose sig af, naar de komme hjem til Helvede, at jeg for Gods vilde svige saa dyrebar en Herre og Hersker, som jeg har; jeg holder det ogsaa for saa meget bedre, at dette Gods kommer i Kong Olafs Hænder og Varetægt, end i disse onde Forræderes, som bragde mig det."

Bjørn kommer til Kong Olaf.

Bjørn gjorde sig nu rejsefærdig, og red hen til det Sted, hvor Kong Olaf var, og kom til Salsdøren. Men nu maae vi først fortælle, hvorledes Kong Olaf sad over Borde, og bad, man skulde tyde hans Drøm. Man spurgte, hvad han havde drømt. „Det forekom mig," svarede han, „at en Bjørn gik hen til Salsdøren, og ihjelslog Dørvogteren med sin Lap, gik derpaa ind i Salen, og overgav mig sit Hoved, og Dyret var meget sørgmodigt." I samme Øjeblik bad Bjørn Dørvogterne om at komme ind, men de vilde ikke tillade ham det, og stillede sig for Døren; Bjørn trak da sit Sværd, og hug den ene Banesaar, men

den anden tog Flugten. Bjørn gik hen for Olaf, lagde sit Hoved i hans Skjød, og sagde: „jeg bringer eder mit Hoved, Herre! Gjør dermed hvad I vil!" Kongen sagde: „Hvad Ulykke har da hændt dig, eller i hvilken Vaande er du stædt?" Bjørn svarede: „Ilde staaer det til i Landet, Herre! thi Folk lader sig bestikke til at svige dig; Kong Knud har sendt tolv Mænd med Foræringer hid til Norge til dine Leensmænd og givet dem Penge for at gjøre dig Modstand; de kom ogsaa til mig, og bragde mig tolv Guldringe; de ere nu her, Herre, thi det tyktes mig bedre, at de vare i eders Hænder, end i hine onde Forræderes, som have forført mange med deres svigefulde List og djævelske Overtalelser." Kongen betragtede Kostbarhederne, og sagde: „Baade finder jeg nu, Bjørn, at Knud stiller fager Lokkemad for eder, og tillige blive I meget svage og skrøbelige af det tilbudne Gods; saa ere nu en Stund komne til os i det Ærende, at bringe os Pengene; men dit Hoved, Bjørn, klæder bedst der hvor det nu sidder." Derpaa fortalte Bjørn, at han havde ladet alle Kong Knuds Sendebud hænge. Da sagde Kong Olaf: „Du har viist megen Hyldest og Troskab imod mig, modtag nu af mig disse Ringe!" Bjørn takkede Kongen, som billigt var; derefter gik han til Skrifte hos Biskop Sigurd; han vedblev stedse at være Kong Olafs Ven, og faldt med ham paa Stiklestad, som længere hen skal fortælles.

Efter Sagaens 161de Kap. findes følgende Tillæg:

Olaf fangede Knuds Mænd.

Det tildrog sig, at Kongen fik fat paa tre af Kong Knuds Sendebud, som vare blevne tilbage, for

at uddele Penge iblandt Leensmændene. Han nødte dem til at bekjende. De sagde, at sex Leensmænd, (hvilke forhen ere nævnte) havde taget Penge af Kong Knud; Kong Olaf lod dem fare i Fred uskadte, undtagen hvad han allerede havde gjort ved dem. Rognvald Jarl Brusesøn var den Gang hos Kong Olaf; han spurgte ham, hvorfor han ikke lod disse Stimænd dræbe, som havde forført saa mange der i Landet ved deres Ord; han plejede dog ellers at straffe med Døden for mindre Forbrydelse, end denne. Olaf sagde: „Jeg har styret dette Land efter Guds Lov, thi det er Guds Lov, at revse Usæder, men ikke at fare frem efter sin Vredes Indskydelse; min Dom, da jeg lod Thorer dræbe, syntes eder haard, og derfor skal dette, som er forbrudt imod mig, være ustraffet, thi det staaer i min Magt og Villie at tilgive det; jeg haaber ogsaa, at Gud ikke vil regne mig det til Onde, at jeg heri eftergiver Straffen.” Knuds Mænd droge da uanfægtede bort.

Efter Sagaens 177de Kap. findes følgende Tillæg:

Om Kong Knuds Stolthed.

Paa den Tid viste Kong Knud den Mægtige saa meget Overmod, at han ikke vilde høre, at nogen Konge i Norden lignedes med ham; hvilket ogsaa følgende Fortælling viser: Det hændte sig i England, at tvende forstandige, men fattige Mænd kom til Kong Knuds Hof; de vare unge af Alder og neppe fuldvoxne, den ene dansk, den anden en Nordmand; da de vare fattige, satte de sig i Halmen. Da de vare komne der, tog den danske saaledes til Orde, og sagde: „Det maa

man sige med Sandhed, at her er godt at komme, saa jeg er aldrig kommen nogensteds, hvor saa megen Herlighed var at see, som her, og visselig er Kong Knud baade i Hird og Huus prægtigere, end andre Konger." Den anden Svend svarede: „Vist nok er her godt at komme, men dog ikke i saadan en Grad, at det jo andensteds kan være ligesaa godt." Knuds Svend svarede: „Hvor kjender du nogen saadan Konge, som Knud er, eller hvor saae du saadant et Herberge, som dette? thi dette overgaaer vist ethvert andet ligesaa meget, som Kong Knud er anseeligere og mægtigere, end andre Konger." Hin svarede: „Jeg mener, at Kong Olaf Haraldsøn ikke er uanseeligere Konge, og ikke har han slettere Herberger, end her ere." Knuds Svend svarede: „Det er ikke rimeligt, thi her ere mange Dele langt anseeligere og prægtigere, end hos Olaf." Hin svarede: „Ikke forekommer Kong Olaf mig uanseeligere, end Knud, og ingen Dele vise mindre Pragt, end her." De talte nu længe om Kongerne, og bleve ikke enige om, hvilken de skulde foretrække. Morgenen efter lod Kong Knud Svendene kalde til sig, og sagde: „Hvad var det, I talte om i Gaar Aftes?" Den Svend, som havde været paa hans Side, sagde: „Vi talte om eders og Kong Olaf Haraldsøns Fortrinlighed, jeg forsvarede din, men han holdt med Kong Olaf." Kong Knud svarede: „Saaledes forekom det mig at det var; nu skulle I komme til mit Bord i Dag, og erholde en Belønning for eders Tvist." De bleve glade over, at de bleve kaldte hen til Kongens Bord, og da Kongen var kommen til Sæde, gik Svendene for ham. Kongen sagde: „Her ere to stegte Haner,

jeg vil nu give hver af eder sin; I skulle nu fare bort med Hanerne; min Lykke vil jeg nu give den Svend med, som forsvarede min Sag, men Olafs Svend skal forfremmes ved hans Lykke, siden han understøttede ham; kommer nu hid til mig om et Aar, og lader mig vide, hvilken af eder Lykken mest har føjet." Derpaa gik de bort hver med sin Hane, som Kongen havde givet dem. Men da de vare komne ud af Borgen, tog Knuds Svend til Orde: „Jeg veed ikke, hvorfor Kong Knud har saaledes deelt Hanerne imellem os, thi den, han har givet dig, er langt større, federe og bedre, og jeg mener dog jeg ophøjede hans Fortrin alt hvad jeg kunde, du derimod viste ham ingen Hæder ved dine Ord, men foretrak Kong Olaf i alle Henseender; ikke finder jeg denne Deling passende med vort Forhold imod begge disse Fyrster." Olafs Svend svarede: „Jeg finder ikke, der er nogen Forskjel paa disse Fugle." Knuds Svend svarede: „Synes den, du har, dig ikke bedre, end min, saa vil du maaskee bytte Hane med mig." Olafs Svend svarede: „Hvis denne tykkes dig bedre, saa tag den isteden!" Knuds Svend svarede: „Ja vist vil jeg heller have den, thi jeg seer, den i mange Henseender er bedre." Derpaa byttede de Haner, og skiltes dernæst ad, og droge om Aftenen hver til sin Gaard for at faae Natteleje. Da nu Knuds Svend havde faaet Herberge, skar han sin Hane op, og fandt den feed og god; men da Olafs Svend vilde spise, skar han ligeledes sin op, og fandt da, at Hanen var fuld af engelske Sølvpenge; han fortalte derpaa Huusbonden, han var hos, den hele Historie med Knud og Svendene, og viste ham, hvorledes Hanen

var lavet til inden i. Bonden sagde til ham, at Kong Knud vistnok havde tiltænkt den, der havde roest ham, disse Sølvpenge; „imidlertid forekommer det mig, at du er paa retmæssig Maade kommen til disse Penge, saa du frit kan beholde dem.” Svenden anvendte disse Penge paa en frugtbringende Maade, og blev siden en berømt Kjøbmand, og holdtes for en forstandig og brav Mand, hvor han kom. Men Knuds Svend kom næste Aar til Kongen, og var da endnu fattigere end før; han fortalte Kong Knud, hvorledes det var gaaet til med Hanerne, som de havde byttet med hinanden, samt at Olafs Svend nu var en rig Mand og anseelig Kjøbmand. Knud sagde: „Stor Forskjel i Lykke har fundet Sted imellem eder denne Gang; dog skal du ikke komme til at undgjelde det;” hvorpaa han gav ham gode Kjøbmandsvarer, og bad ham omsætte dem med Fordeel. Svenden takkede Kongen for sin Gave og Højmodighed, og rejste derpaa bort med Godset og handlede dermed, men tilsatte det altsammen; denne Mand faldt siden i saadan Armod, at han aldrig kunde have og beholde noget Gods. Man seer nu af denne Tildragelse, at Gud stedse forfremmer sine Venner baade fjærn og nær.

Isteden for det 185de Kap. har et Haandskrift følgende:

Kong Olaf, Biskop Sigurd og Harald træffe hverandre.

Men da Kong Olaf begyndte sin Rejse, stødte de Krigsfolk til ham, som den svenske Konge havde tilstaaet ham; det var fire hundrede Mand; Kongen rejste, saasnart de Svenske kom, og vendte sig først op

i Landet til Skovbygderne; men paa det første Sted, Kongen tog ind, laae der et Vand for dem, eller, som de Svenske sige, en Sø; det var et ferskVand, belagt med Js, og var meget glat, og deres Heste vare ikke skoede; Kongen bad dem da først at gaae i Messe, og under den første Psalme holdt Kongen sig for Øjnene; og strax faldt der en klam Snee paa Jsen, hvorpaa Jlingen holdt op; de rejste derpaa, dog gik Færden kun langsom, stundum til Hest og stundum til Skibs. Da saae de tolv Mænd ride sig imøde; de havde alle sorte Hætter paa, og de kjendte i dem Biskop Sigurd og hans Præster. Kongen spurgte Biskoppen, hvorledes det hang sammen med hans Rejse; han svarede, at han agtede ikke mere at vende tilbage til Norge. Kongen sagde: „Hvorfor skulle vi saasnart skilles ad?" Biskoppen svarede: „Thi nu lyde alle Efterretninger i Landet kun ilde; dine Mænd have taget Penge af Kong Knud, og jeg frygter for, at du ikke vil blive længer end tre Dage i Landet, og da ønskede jeg ikke at være tilstede; thi jeg veed hvilket Sindelag Leensmændene nære imod dig; de have i Sinde at samle Krigshære imod dig, og have solgt Kong Knud deres Troskab og lovet ham den med Eder." Kongen sagde: „Din Bistand vilde dog gjerne jeg og mine Mænd have, saa meget heller, hvis jeg kun skulde have faa Levedage tilbage, og Faren skulde være mig nær." Biskoppen svarede, at han skulde raade. Da droge de op ad den Fjeldstrækning, som skiller Sverrig og Norge; Kongen havde da henimod tolv hundrede Mand; de kom nu frem til det Land, som hedder Jernbæreland; der mødte den Hær dem, der var draget ham imøde fra

Norge, som før er fortalt; han traf i denne sin Broder Harald og mange andre af sine Frænder og Venner; det var et meget glædeligt Møde. De udgjorde nu alle tilsammen atten hundrede Mand.

Efter det 191de Kap. har et Haandskrift Følgende, som i et andet Haandskrift derimod staaer efter det 189de Kap.:

Vand blev til Viin.

Kongen red om Dagen paa en hvid Hest; men uformodentlig snublede Hesten og brækkede Foden; hver Mand tilbød strax Kongen sin Hest, men Kong Olaf svarede, at enten skulde han gaae eller og ride den samme Hest, „thi," sagde han, „det skal blive galt, for at blive godt." Kongen lod da Foden paa Hesten forbinde, og de opholdt sig nogen Tid for at bede, og lode Hestene gaae paa Græs. Men da de, som passede Hestene, kom tilbage til dem, saae de, at den Hest, Kongen havde redet, var kommen sig. Kongen var bleven varm om Dagen, han lod sig derfor bringe Vand i et Drikkekar, og bad Biskoppen velsigne det; han gjorde saa. Kongen tog det, og saae paa det og sagde: „Jeg vil ikke drikke Øl," og bad Svenden anden Gang tage sig noget Vand; denne gjorde saa; og da han kom med det, velsignede Biskoppen det, og Svenden rakte da Kongen Drikkekarret; men da Kongen saae det, sagde han: „Jeg vil endnu mindre drikke Mjød, end Øl paa en Fastedag;" og Kongen bad da sin Hirdpræst at hente Vand; denne gaaer hen og tager Vandet; Biskop Sigurd velsigner det da atter, og bringer Kongen det. Kongen sagde, da han havde modtaget det: „Endnu mindre vil jeg drikke Viin, end Mjød eller Øl."

Biskoppen sagde: „Nyd du frit denne Drik, thi den giver dig den, som har Ret dertil." Kongen drikker da af Bægeret, og alle nærværende Mænd prisede Gud, som værdigt var.

Efter det 192de Kap. har et Haandskrift Følgende isteden for det, som findes i Sagaens 87de Kap. fra de Ord: „Kongedatteren Astrid anvendte al sin Kløgt paa" o. s. v. (1ste D. S. 177), indtil de Ord: „gave sig paa ny i Samtale, hvis Udfald endelig blev" (s. St. S. 179):

Om Kong Olaf.

Det havde en Gang hændet sig, da Kong Olaf var i Garderige, at Dronning Ingegerd rejste ud af Landet; Kong Olaf stod og saae paa Toget, og kvad da denne Vise:

Jeg da stod og saae paa den
Fagerøjede Kvinde
Fra Højen, medens hjemad
Hun fyrig Ganger styred;
Den blide Mø os Sorrig
Da voldte; hurtig jog hun
Med Hesten bort fra Garde;
Hver haver sin Bekymring.

Og endnu kvad han:

Jarldommets Eg saa herlig
I Flor stod grøn hver Sommer,
Det alle Hørder vidste;
Nu Træets Løv er falmet;
I Hast den skjønne Kvinde
I Garde har sit Hoved
Med blanke Baand omgivet,
Dem Freyas Taarer pryde.

Man seer heraf øjensynlig, at han havde større Tilbøjelighed til Ingegerd, end til de fleste andre Kvinder; og det er nu aabenbart, at dette har været hende den største Lykke, saavel som alle andre, som have staaet i Venskabsforbindelse med ham.

Følgende har et Haandskrift istedet for Begyndelsen af Sagaens 211de Kap.

Kongen talte til Kalf og Thorer og Bønderne.

Da nu begges Hære stode lige over for hinanden, saa at man kunde kjende hverandre, sagde Kongen: „Hvi staaer du der, Kalf! og hvad bliver der nu af den Fred, som du lovede os øster paa Fjeldet?" Kalf svarede: „Brydes vil den Fred." „Hvi saa?" sagde Kongen, „vi skiltes dog som Venner syd paa Møre, og ilde sømmer det sig for dig at stride imod mig eller at sende Skadevaaben mod os, thi dine fire Brødre ere her." Kalf svarede: „Meget gaaer nu anderledes, end det bedst sømmede sig; du forlod os saaledes, at Nødvendigheden krævede, vi maatte holde Fred med dem, som bleve tilbage; hver faaer da nu at blive, hvor han er stædt; men forliges skulle vi, hvis jeg maatte raade." Da svarede Finn: „Det er noget, man altid mærker hos Kalf, at naar han taler vel, da har han Ondt i Sinde." Kongen sagde: „Det kan være, Kalf! at du vil forliges, men fredelig tykkes mig dog ikke din Færd; men hvor stor Lyst har du vel til at vide din Skjæbne, hvis vi have Lykken med os?" „Ikke stor Lyst," sagde Kalf. „Da vil jeg sige dig det," sagde Kongen, „jeg vil hverken berøve dig Liv eller Gods, men jeg vil paalægge dig en Rommerrejse; forlig dig

med Gud, da er du forligt med mig." „Thorer Hund!" sagde fremdeles Kongen, „vil du vide, hvad der forestaaer dig, hvis jeg kommer med Livet fra Stiklestad?" „Ikke løber jeg for det," sagde Thorer. „Dig vil jeg ikke paalægge nogen Rommerrejse," vedblev Kongen, „saadanne Mænd, som du, bør udføre alt det i Landet, som Kongen finder nøddvendigt, og som ingen Dannemand vil udføre." Thorgeir af Kvistad sagde: „I, Konge, skal nu erholde samme Fred, som mange før have faaet af eder, og I vil nu komme til at undgjelde det." Kongen svarede: „Du behøver ikke, Thorgeir, at være saa hidsig paa, at faae med os at gjøre; dig er det ikke beskjæret at sejre over os i Dag, thi jeg ophøjede dig til Magt fra en ringe Mand af, eller kan du endnu tydelig huske, hvad der foregik næstsidste Juul?" „Mangen Gang har jeg drukket Juul," sagde Thorgeir, „uden at lægge paa Hjerte hvad der foregik." „Saa faaer jeg da minde dig derom," sagde Kongen, „den Gang var du ved mit Hof, og bar ikke dit Hoved lavere, end jeg mit, og jeg sørgede for dig saavel i det smaa, som i det store; jeg vilde ønske, du vilde gaae bort, thi med dig burde jeg sidst have nogen Deel at skaffe." Thorleif Kveik aflagde da det Løfte, at blive den Mands Bane, som først bar Vaaben paa Kong Olaf. Gissur Guldbraafostre tog til Orde: „Det er Skik ude paa Island, at hver har sit bestemte Arbejde; de tykkes da at kunne hvile sig efter deres Arbejde, naar Gjerningen er endt." Kongen svarede: „Der lige overfor dig i Fylkingen staae to Brødre, den ene er meget stærk, den anden troldkyndig; hvis du fælder dem begge, vil ingen forlange mere af dig." Gissur

svarede: „Vid skal jeg vende mig, som du anviser; den Mark vil blive haard at slaae, og Tiden er ikke lang; dog vil det komme an paa, hvor godt Jernene bide."

Følgende staaer i et Haandskrift isteden for Begyndelsen af Sagaens 212te Kap.

Kalfs Samtale med Bønderne.

Kalf Arnesøn sagde da: „Nu er eders Konge falden, og vi kunne nu sige, at vi have Norge til vor Raadighed." Dag sagde: „Det vilde være til Bedste for de Efterlevende, hvis I tilstode os lige Rettighed til at styre Riget." „Hvo have Ret til Landet?" sagde Kalf. „Jeg foreslaaer mig selv," sagde Dag. Bønderne svarede: „Nej visselig ville vi ikke vælge dig til Konge." Dag sagde: „Saa foreslaaer jeg eder, at tage Olafs Broder, Harald, til Konge." Bønderne svarede: „Vilde vi ikke have Olaf til Konge over os, saa ville vi endnu mindre have hans Broder Harald." „Saa er der min Fader, Ring," sagde han, „en klog og forstandig Mand." Kalf svarede: „Ring er gammel, og saa have vi igjen ingen Konge." „Saa vil I da ikke have mig," sagde Dag, „vel har jeg just ikke Forstand nok til at styre Landet, men er dog mere skikket til at bevare det for Kong Olafs Venner, heller end at Kong Knud og hans Sønner skulle have dette Land." Kalf svarede: „Alle blive vi da nogle Uslinger, hvis man nu kan sige, at vi have sveget denne Konge, og ville derefter svigte Kong Knud." Dag svarede: „Vil I ikke antage noget af dette, saa skulle vi gjøre et saadant Anfald paa eder, at I skal bære Kjende deraf alle eders Dage." Da kom det til Fægtning imellem dem;

og man kalder det Dags Anfald; i dette Slag faldt en stor Mængde; Thrønderne havde ikke fristet noget haardere Anfald, end dette, som Olafs Mænd gjorde bagefter, da Dag kom til; de joge mange Mænd ud i Aaen, som rinder igjennem Værdalen, og stak dem tildøde med deres Spyd. Harald Sigurdsøn og Røgnvald Brusesøn uddeelte mange store Hug. Finn Arnesøn mødte i Træfningen sin Broder Kalf, og anfaldt ham med sit Spyd, og traf ham i Laaret; Kalf fik et stort Saar, og sagde da til sin Broder Finn: „Du tænker nu ikke paa, Broder! hvad du gjør." Finn svarede: „Jeg veed hvad jeg vil, og ligesaa hvad jeg gjør; jeg vilde ønske, jeg kunde dræbe alle Forrædere; skjændig har I handlet, at I har sveget eders Herre, hvis Lige I aldrig vil faae."

Isteden for Begyndelsen af Sagaens 214de Kap. har et Haandskrift Følgende:

Samtale imellem Brødrene efter Slaget.

Kalf Arnesøn søgte efter sine Brødre, da de vare faldne. Arnesønnerne Finn og Thorberg laae og talte med hinanden paa Valpladsen; men ved Siden af dem laae Arne og Kolbjørn døde. Finn sagde: „Hvor ofte, Broder Thorberg! har du ligget i Valen?" „Nogle Gange," sagde denne, „og altid har det huet mig ilde." „Men hvad synes du nu derom?" sagde Finn. „Godt," svarede Thorberg, „her er blødt og godt, og jeg er vel fornøjet." „Saa gaaer det ogsaa mig," sagde Finn, „og jeg føler ingen Svie i mine Saar; men veed du om det forunderlige, man fortæller, er sandt, at Kongen skal være hellig?" „Du taler saa hastig,"

sagde Thorberg, „at du tænker lidet efter hvad du siger; har du længe vidst noget om hans Hellighed?" Finn svarede: „Hører du, hvad der nu er paa Færde?" „Jeg veed ikke hvad du mener," sagde Thorberg. „Mig tykkes," sagde Finn, „jeg hører min Broder Kalf, den Hund, tale; han vil nok lade os helbrede; det passer sig ret vel, thi jeg vil nu faae Kong Olaf hævnet." Thorberg sagde: „Anfald du ikke din Broder!" Finn svarede: „Jeg bryder mig ikke om, hvis Broder han er; det er heller ikke ofte at jeg kan rose mig af, at jeg har været klogere, end Kongen eller du; men med Sikkerhed vidste jeg hist paa Fjeldet, at slig Udaad aldrig vilde være skeet, hvis jeg da havde maattet raade, og Kalf var bleven dræbt." Thorberg sagde da saa høit, at Kalf kunde høre det: „Tag dig i Agt og anfald ikke Kalf, din Broder!" Kalf gik da meget langsommere. Men saasnart Finn saae ham, kastede han sin Daggert efter ham, hvilken traf ham nede paa Vristen, saa Kalf siden haltede lidt. Kalf sagde da: „Nu stod Kongen dig bi, da han ikke tillod dig at begaae en Udaad, men vidste dog, at jeg havde nogen Revselse behov." Finn svarede: „Det maa du være vis paa, at jeg vilde ønske, det havde truffet dig saaledes, at alle Djævle havde taget dig jo før jo heller, som dog vil skee med det første," og han kaldte ham baade en Gudsfornægter og Forræder. Kalf sagde: „Lad os nu forliges, og tag Bøder af mig; jeg har været holdt for den fornemste af os Brødre hidtil, men nu skal jeg ansee mig for den ringeste herefter." Finn sagde: „Du vil blive anseet for ringere og værre, end nogen anden Mand, og ingen Dannemand vil

tage Böder af dig, men for hver Mand vil du være en Afsky, som spørger denne Tildragelse." Det ene af Finns Ord var nu stedse haardere, end det andet.

Ved Sagaens 231te Kap. har et Haandskrift følgende Tillæg [1]:

Einar Thambeskjælvers Ord.

Da Kong Svend og hans Moder Alfiva raadte for Norge, da vare Indbyggerne ret ulykkelige ved deres Elendighed, saavidt som hines Magt strakte sig; det var ynkeligt at staae under en slig Regjering med Trældom og slette Aaringer, thi Undersaatterne levede mere af Kvægfoder, end af Menneskeføde, da der aldrig i deres Regjeringstid vare gode Aaringer i Norge; hvilket ogsaa siges i den Vise, Sigvat kvad:

Den unge Mand ret længe
Alfivas Tid vil mindes,
Da nød vi Studeføde,
Som Buk med Ræver føres;
Alt sligt gik anderledes
Da Olaf Riget styred,
Af Korn da hver en Lade
Var overfyldt i Landet.

Der fortælles, at der en Gang var talrigt Thing i Nideros, paa hvilket ogsaa Kong Svend og hans Moder Alfiva vare, og der blev da ogsaa fremdeles talt om den Uret, Bønderne lede; men der tilkjendegaves intet Bifald hverken ved hans eller Alfivas Tale, og man sagde hverken Ja eller Nej dertil. Da svarede Einar

[1]) Det findes i den islandske Udgave i anden Deel S. 219.

Thambeskjælver, saa alle hørte det: „Jeg var ikke nogen Ven af Kong Olaf; men dog vare Thrønderne slette Kjøbmænd, da de solgte deres hellige Konge, og fik et Føl og en Hoppe isteden; denne Konge forstaaer ikke at tale, og hans Moder vil ikke andet end Ondt, og kan det tilstrækkelig." Da trak alle, som hørte det, paa Smilebaandet eller loe derad, og sagde, den ene til den anden, at det tyktes dem vel talt. Da sagde Alfiva: „Hvorfor sætte Bønderne sig ikke ned, og høre opmærksom paa Kongens Tale, og gjøre ikke saadan en Støj." Da tav Bønderne, men Einar stod op og sagde højt, saa at alle kunde høre det: „Lad os drage hjem, en slem Bestilling nok have vi haft baade nu og før at komme herhid til Møde med Alfiva; bedre er det, hjemme at oppebie den Uret, som forestaaer, end alle at søge hen til eet Sted, og der lystre en Kvindes Ord, da man derimod ikke vilde lyde Kong Olaf, som nu er en sand Helgen; det er ogsaa det største Nidingsværk, der har været øvet her i Landet, da man sveg Kong Olaf, og en sørgelig Vending har det taget, som man kunde vente; saa megen Trængsel har Folk lidt, siden denne Regjering kom i Stand, at Gud skulde ville, den maatte snart faae Ende, men dog har den varet længe nok." Einar forlod da Thinget, og den hele Flok af Almuen tilligemed ham.

Foruden de i Sagaen selv indførte findes endnu i nogle Haandskrifter følgende:

Sanct Olafs Mirakler.

Det hændte sig en anden Gang, at Kong Olaf gjorde et herligt og sjeldent Under: En god og uskyldig

Bondekarl blev bagvasket af nogle mægtige Mænd i det Herred, hvor han boede, og blev anklaget for Tyverie, mere for deres Ondskabs Skyld, end efter Sandhed; de fordømte ham snart, og førte ham til Galgen imod alle guddommelige og menneskelige Love, og vilde ingen Retfærdiggjørelse af ham antage. Da denne elendige Mand nu ikke kunde komme til at forsvare sig, hvor meget han end bad hine onde Mænd, da ventede han sig ingen Hjælp eller Frelse af Mennesker, men satte sin Sag og al sin Fortrøstning til Guds Miskundhed og den ærværdigste Herre Olaf Haraldsøns Forbønner, og bad ham efter Sandhed at yde sig Hjælp hos den almægtige Gud, allerhelst da han ofte miskundelig frelser dem, som paakalde ham, om de end have gjort sig skyldige i stor Brøde og fortjent virkelig Straf. Det gik nu tilsidst saa, at uagtet adskillige talte om, at hine ildesindede Mænd øvede deres Ondskab imod denne Elendige, saa hængte de ham dog uskyldig og imod Lov og Ret; men den gode Konge, som han ofte havde paakaldet, kom ham miskundelig til Hjælp, da han syntes stædt i den højeste Nød; strax da han løftedes op fra Jorden, da syntes ham hin Guds Ven, Kong Olaf, at skyde en Fjæl under hans Fødder, ved hvilken Barmhjertighed han støttede sig næsten denne hele Dag, indtil hans Kone og Sønner kom fra en mægtig Mand, af hvem de havde faaet Tilladelse at nedtage og jorde Liget. Da disse nu kom hen til den Hængte, klov hans Søn op paa Træet, som han hang paa; dette var befæstet i Klippen, saa at han neppe kunde naae at krybe op og hugge Strikken over; men da dette lykkedes, styrtede den Ulykkeliges Legeme ned ad det steile Bjerg, og

troede da enhver, som var tilstede, at hvert Been maatte være brudt, saasnart Legemet kom til Jorden, men saa velgjørende for ham var Herrens Beskjærmelse og hin hellige Mands Forbøn, at hverken Galgen eller Strikken kunde skade ham, eller Faldet, skjønt der var langt til Jorden og ujevnt nedenunder. Strax da han kom ned, reiste han sig op, og det første hans Tanke vaagnede, tyktes det ham som en Drøm; men saasnart han kom til sin fulde Samling og til Kræfter, da gjorde han sig strax færdig, og drog hen til det Sted, hvor den hellige Kong Olaf hviler, og fortalte Erkebiskoppen og alle Korsbrødrene denne Tildragelse fra først til sidst, hvilken Miskundhed den almægtige Gud havde viist ham, formedelst hin herlige Guds Ven Kong Olafs Forbønner.

Jærtegn.

Fremdeles tildrog det sig i Kjøbstaden, hvor den hellige Kong Olaf hviler, at der levede en Kvinde, som længe havde haft den faldende Syge; hun blev gift med en ung Mand, og skjulte saa godt hun kunde denne Sygdom; men en Nat kom der et saa heftigt Anfald over hende i Sengen, at hendes Mand vaagnede ved den store Jammer, hvori hun laae og rallede, kastede sig bag over, og vidste ikke til sig selv. Da tyktes han sig ret elendig ved denne ulykkelige Skjæbne, og græmmede sig meget over denne Vaande, som der ikke kunde raades Bod paa, og han ingenlunde kunde befries fra; han spurgte hende da nøjere ud, hvor ofte dette Slag kom paa hende, og om ingen Lægedom kunde hjælpe derfor. Hun svarede, at denne skrække-

lige Sygdom kom over hende hver Maaned, og ingen Slags Lægedom kunde være hende til Hjælp. I den store Harm, som disse Ægtefolk havde, paakaldte de da hin hellige Mø Maria og hin hellige Konning Olaf; grædende bad hun dem om Lindring for sig syge og elendige Menneske. Hun klagede derpaa sin Nød for sin Skriftefader, sagde ham sit ulykkelige Tilfælde, og bad ham eftertænke, om nogen Hjælp var mulig; men han tænkte strax paa hvad der staaer i Evangeliet, og sagde hende det, at denne Sygdom ikke viger uden for Bøn og Faste. Efter denne Paamindelse gik hun og hendes Mand sammen til den hellige Kong Olafs Kirke, og havde Voxlys med sig, for at festligholde den hellige Høitid; de fastede og vaagede Natten i Forvejen med mange andre vanføre Mennesker. Dagen efter var det denne hellige Konges Høitidsdag, og da Ottesangen, som det sømmede sig at holde paa en saadan Høitid, paa hvilken denne Guds Helgen havde ladt sit Liv, om Morgenen var til Ende, da drog hun hjem og nød saa livsalig en Miskundhed, at fra den Dag til hendes Livs Ende hjemsøgtes hun aldrig af hint ulykkelige Tilfælde; men forhen havde dette Meen været saa heftigt, at hun fra sin Barndom af ingen Maaned havde været fri for denne Ulykke. Siden levede de i saa stor Lykke, at paa hver Aarsdag paa Olafsmesse Aften, da hun havde faaet sin Helsen, vaagede og fastede de tvende Ægtefolk, og søgte at takkes Gud ved Almisse og Bønner.

Om Ildebranden i Kjøbstaden.

Det hændte sig en Gang over i Garderige, at der opkom Ild i Kjøbstaden Holmgaard, og greb saa vidt

om sig, at hele Borgen stod Fare for at gaae op i Luer. Alle flygtede nu fulde af Frygt hen til en Præst, som hed Stephanus, og var Præst til Kong Olafs Kirke, og vilde i denne store Nød tye til Kong Olafs Kraft og Vælde, og forsøge, om andre Mænds Sagn forholdt sig saa i Sandhed. Men da Præsten hørte deres Bøn, tog han hin gode Herres Billede i sin Favn, og holdt det imod Ilden; da udbredte Ilden sig ikke videre frem, end den da var kommen, og saaledes blev den største Deel af Borgen frelst fra Luerne.

Jærtegn af Kong Olaf.

Det er vel værd at fortælle, hvad hin gode Konge Olaf gjorde i det Herred, som hedder Thelemarken: En Dag forsamlede alle Bønderne i dette Herred sig, og talte med hverandre om Olaf, at de vilde lade opføre en Steenkirke den hellige Kong Olaf til Ære og Lov, men man kunde, da man søgte derefter, ingensteds der i Nærheden finde Stene passende til at tilhugges. Paa den Dag da nu den antagne Steenmester vilde reise bort, da lod Gud et stort Fjeld der i Nærheden briste isønder, og derfra førte man siden alle de fornødne Stene til Kirken, som Herredsmændene lod opføre med stor Bekostning.

Jærtegn.

En lille Dreng blev borte for sine Frænder i det Herred, som er nærmest Kjøbstaden [1], thi de vare den Gang tilstede i et Samkvem. De samlede derfor Folk

---

1) Throndhjem.

sammen og gik ud at lede efter ham; men da alle Steder, hvor man kunde vente at finde ham, vare ransagede, fandtes han dog ikke. Hele den næste Dag ledte de ligeledes, men uden at kunne faae Spørgsmaal paa ham. De paakaldte da den hellige Konge Olaf, og skjøde Penge sammen, hver efter sin Evne, og sendte dem strax samme Dag til den hellige Kong Olafs Kirke, fortrøstende sig paa hans Miskundhed. Nu ledte de tredie Gang efter Drengen, og fandt ham sovende ved et Huus, hvor de forhen mest havde anstillet deres Eftersøgelser; de droge da glade hjem, og takkede Gud og den hellige Kong Olaf for den Herlighed, han aabenbarer hver Gang man paakalder ham.

Den ærværdige Kong Olafs Mirakel.

Meget har jeg talt om de Jærtegn, som vor Herre har gjort for den hellige Kong Olafs Skyld, men dette synes at være ganske ophøjet og skikket til at opvække mange Guds Venners Sind. I Sandhed, ligesom hver kristen Mands Sjæl er af en ædlere Natur end Legemet, saa er ogsaa dens Død farligere og værre, og dens Helbredelse saa meget herligere. Men al Menneskeslægtens Fjende aflader aldrig hver Dag at øve mod os, hvad han øvede fordum i Paradis; hvert Menneskes Hu og Sjæl søger han stedse at fordærve og at forføre enhver med svigefuld List; Løgnen, som han forebringer, beder han dem at troe, men Guds Vrede og hans Buds Overtrædelse, siger han, har ikke meget at betyde; denne Verdens Herlighed lover han, og forfører dermed mangen Mand, men for Guds Dom og Helvedes Kvaler, siger han at ingen tør at

ræddes; med denne Forførelse bedrog han det første Menneske, og dermed vildleder han hver Dag hans Afkom, indtil det glemmer alle Guds Bud, saaledes som han gjorde ved en vis Mand, som han sveg med en saadan dødelig Drik af Djævelens Indskydelse; thi denne usle Mand viste i dette Herred sin overvættes Daarskab, da Fjenden havde saaledes forblindet ham, at han imod denne Verdens Lyst og Begjerlighed agtede den anden Verdens Pinsler for intet, da han gav sig i Fandens Vold, for at faae sine vrange Begjerligheder tilfredsstillede, og saaledes udelukte sig selv fra alle hellige Menneskers Samfund; dog skaanede han hin velsignede Kong Olafs Messedag. Men en Gang hændte det sig, da mange Mennesker søgte hen til det Sted, hvor hin ophøjede Konge hviler, i Haab om hans Miskundhed, da drog ogsaa denne usle Mand derhen, allene i den Hensigt, at han kunde see og høre, tale og gjøre nogen Uteerligheds Synd, hvorved han endnu mere kunde befæste sig i Fjendens Venskab, end før; men vor Herre er saa mild af Hjertet, at han desto mere ynkes over den Ynkværdige, jo mere han seer ham jammerligen forført, end ethvert andet kristent Menneske. Nu om Dagen, da hin hellige Mands Legeme blev udbaaret med Pragt og Herlighed, da begyndte hin Ynkværdige at betænke denne Helgens dyrebare Herlighed og sin egen Elendighed og evige Fordømmelse, som ham tyktes monne forestaae ham, naar han forlod denne Verden; dernæst besøgte ham den hellig Aands ophøjede Miskundhed, formedelst denne Guds Yndlings Nærværelse, og sendte ham en saadan Fortrydelse, at man tyktes at kunne see paa hans Ydre,

hvor ynkeligen han nu selv, denne usle Mand, følte at have syndet. Men da Skrinet blev flyttet bort fra det Sted, hvor det havde staaet, da søgte han Miskundhed der, hvor det hellige Legeme forhen havde hvilet; da begyndte han at anraabe den hellige Mand med Suk og Støn, og bad med bitter Graad hin milde Konge, med Guds Hjælp at frie ham af de Syndens stærke Snarer, som Fanden havde hildet ham i; nu lod Gud ham herligen nyde Godt af den hellige Kong Olafs Forbøn, og løste ham til sig af Fjendens Vold, og lovede ham Miskundhed og evig Lyksalighed, hvis han gav Slip paa sin Usædelighed og modstod Fjendens Fristelser. Da det nu kom saa vidt, at han skulde skrifte sin Synd og Uteerlighed, da torde den Elendige ikke bekjende den, men glemte da og vilde ikke gjøre Rede for sit syndige Liv; da sendte vor Herre ham saa heftigt et Sygdomsanfald, saa at han ikke rejste sig af denne Sygdom, førend han ved Skriftemaal havde forsonet al sin Brøde, som han havde gjort sig skyldig i; dernæst fik han sin Helsen paa Sjæl og Legeme, og tyktes sig i sin Svaghed at være kommen til fuldkommen Overbeviisning om, hvorledes han af Stolthed og for Kjødets Lyst havde forvildet sig og forladt Gud, og derved tabt sin Sjæl; men derefter blev han saa meget gudsfrygtigere og trofastere, som han vidste med sig selv forhen at have faret vild, og at have øvet flere Ting, som vare Gud og alle gode Mennesker imod; og han dyrkede siden vor Herre og den hellige Kong Olaf alle sine Livsdage, saalænge han levede.

Jærtegn.

En Væring ovre i Garderige kjøbte sig en ung Træl, som var døvstum og kunde ikke tale, men ellers var han kløgtig og nem af sig i mange Ting. Ingen vidste, hvad Slægt han var af, da han ikke kunde sige det, men de fleste holdt ham for at være en Nordmand, fordi han forfærdigede og istandsatte de Vaaben, Væringerne behøvede. Nu havde den unge Mand lært at kjende mange Steder, og havde idelig været solgt og kjøbt for Penge, indtil en velsindet Kjøbmand tilkjøbte sig ham, og af Barmhjertighed gav ham sin Frihed. I sin Frihedsstand begav han sig hen til den Borg, som hedder Holmgaard, hvor han fik Herberge hos en god Kone, hos hvem han opholdt sig i adskillige Dage. Denne gode Kvinde besøgte altid Gudstjenesten i den hellige Kong Olafs Kirke, og dyrkede den milde Konge med megen Kjærlighed og Tillid. En Gang da hun om Natten var falden i Søvn, aabenbarede den hellige Kong Olaf sig for hende, og sagde til hende, at den unge Mand skulde følge med hende til Ottesang om Morgenen; hun gjorde efter hans Befaling og bad den unge Mand at gaae med i Kirke. Saasnart de vare komne der, paakom der ham en stor Træthed, og han lagde sig ned og sov, imedens Messen blev sungen; derpaa saae han i Søvne den samme Mand komme til sig, i Klæder og af Aasyn saaledes som han havde viist sig for Konen om Natten. Kong Olaf sagde til den stumme Mand: aperi os tuum et implebo illud, det vil sige: opluk din Mund og jeg vil fylde den; og derpaa tog han hans Tunge, og gjorde Korsets Tegn derpaa; da spurgte han ham, om han vidste, hvem den Mand var,

som aabenbarede sig for ham, og sagde, han skulde nævne ham, hvis han kunde tale. Den Syge svarede: „Jeg formoder, at du er Kong Olaf den Hellige;" og i det samme vaagnede han, og kunde tale, og priste den almægtige Gud og den velsignede Kong Olaf for sin Helsen, som han havde faaet.

En Pillegrim drog igjennem Oplandene, og vilde til den hellige Kong Olaf, men han blev greben i Oplandene og stenet ihjel, og derpaa lagt i en Steendysse. Da viste hin milde Guds Ven sit Mildheds Værk, og gav denne Mand atter Liv; men efterdi han var saa magtesløs, forekom det ham, at Kongen selv gik hen og ryddede Stenene bort af ham, og sagde derpaa til ham: „Gak nu hvorhen du vil!" Han sprang strax op, og gik til Nideros, og fortalte selv dette herlige Mildheds Værk, som den hellige Kong Olaf havde øvet imod ham; men de andre, som havde gjort det, fortrøde svarligen deres Synd, og alle lovede Gud og den hellige Kong Olaf.

Den Begivenhed tildrog sig ogsaa i Østland, at en Kvinde blev ombragt uskyldig; hun havde tænkt at besøge den hellige Kong Olaf. Hun var bleven regnet blandt Misdædere; da kom den at rejse hende op fra de Døde og at føre hende derfra, som ved Guds Miskundhed kjender ligesaa vel Menneskenes Tanker som deres Gjerninger, og skattede hendes Forsæt saa højt, at han gav hende Liv for at fuldende sin Rejse; nu love alle Gud og den hellige Kong Olaf.

Lang Tid hengik før den hellige Kong Olaf blev optagen af Jorden og dyrket efter Fortjeneste med ophøjet Værdighed, og en Kirke blev bygget paa Stikle-

stad paa det Sted, hvor hans hellige Blod var udgydt, da han forlod denne Verden. Da Kirken skulde indvies og Biskoppen komme derhen, hændte det sig, at Kongen var i dette Herred og var meget syg; der havde sat sig en stor Hævelse i hans Knæ, saa at baade Laaret og de øvre Dele opsvulmede, saa at han næsten over hele sit Legeme var betagen af Smerte. Formedelst denne sin Pine længtes han efter at besøge Gudstjenesten og at skue Guds og den hellige Kong Olafs Herlighed; han blev derfor bragt ombord og ført paa en Baad over Floden, og derpaa droge de med ham til Kirke. Men om Dagen, da Ottesangs-Gudstjenesten var ude, blev der fortalt Kongen om den Steen, som den hellige Kong Olaf havde ladet sit Liv paa, og som sagdes end at være vaad af hans Blod, hvilken Steen rager frem fra Alteret; derpaa slæbte Kongen sig hen til Alteret, og trykkede Knæet og det ømmeste Sted imod Stenen, og strax paa Øjeblikket viste sig imod ham den almægtige Guds og Skabers uendelige Miskundhed og den hellige Kong Olafs Forbøn, saa at paa samme Dag ophørte Værken og hele Hævelsen.

Om en Ridder i England.

En Ridder i England blev uenig med sin Broder, da de skulde skifte Arv indbyrdes; nu gik det saa ilde i denne Uenighed, at Ridderen vrededes saa heftig imod sin Broder, at han drog sit Sværd og hug til ham, men deres Moder løb imellem dem og vilde afværge Hugget, men Ridderen hug dem begge med eet Hug til Døde, sin Moder og Broder. Han frygtede da saare for Guds Straf over denne sin uhørte Synd,

fortvivlede dog ikke om Guds Miskundhed, men mindedes vor Herres trøstefulde Ord: jeg vil ikke Synderens Død, men at han skal omvende sig og leve; ligeledes tænkte han med Angerens Taarer paa Apostelen Peders og andre Guds Mænds Exempel. Da lod han efter egen Indskydelse lægge Jern paa sig, og drog bort at besøge hellige Steder efter Præsternes Raad. Nu hørte han ikke saa mange Jærtegn fortælle om nogen anden Helgen, som om Kong Olaf Haraldsøn, og besluttede at besøge hans Helligdom, endskjønt Vejen derhen var lang. Han kom til Norge i Pintsedage, og da han hørte Begyndelsen af Messen med den hellig Aands Miskundhed, da sprang Jernet af hans Arme langt hen paa Gulvet, saa at det klang højt derved; han takkede Gud og den hellige Kong Olaf for dette ham visse Jærtegn, og fattede det Forsæt, at blive der til sin Dødsdag, thi endnu var det Jern tilbage, som var naglet omkring hans Hals. Men paa Kong Olafs Messedag blev hans Skrin udbaaret og sat ned, for at alle, som vilde, kunde gaae hen dertil; og da nu Ridderen havde bekjendt sin Synd, da sprang det Jern af, som var naglet om hans Hals. Dette Jærtegn blev vidt berømt i mange Lande. Her ville vi nu slutte denne Bog, at vi ikke ved vor Vidtløftighed skulle trætte dem, som høre til; det er heller ikke at vente, at een Mand skulde være i Stand til at fortælle alle hans Jærtegn, som vor Herre Jesus Kristus lader skee Dag fra Dag sig til Ære og formedelst hin velsignede Kong Olafs Værdskyld og Forbøn, han som lever og regjerer med Fader, Søn og den hellig Aand, een Gud i hellig Treenighed til evig Tid.

Endelig meddeles følgende Tillæg, som findes bagved Kong Olaf den Helliges Saga i Flatøbogen:

De smaae Artikler, som her ere samlede, staae i den hellige Kong Olaf Haraldsøns Levnet, som Styrmer Præst hin Frode har skrevet, men de ere ikke fortalte foran i Bogen saa udførlig, som her. Det maa ikke undre nogen, at meget af det endnu ikke er opskrevet, som tildrog sig i hans Dage, saavidt omkring som denne herlige Straale udbredte sin Glands i Norden, hvor der den Gang skete mere til Frihed og Fremme for den hellige Kristenhed og Kirkens Ret, end tilforn.

Det hændte sig, da Kong Olaf var i England, og havde ved sit Paafund og sin Snildhed indtaget London, kom nogle Kjøbmænd til ham, som vare komne derover fra Norge. Han spurgte dem da om Nyt fra Landet, og især spurgte han dem nøje ud om sin Moder og Stivfader. Kjøbmændene fortalte ham, hvad han spurgte om. Iblandt andet kom ogsaa det paa Tale imellem dem, at Kong Olaf spurgte til en norsk Kvinde, som hed Steinvør, og som man meente, han havde haft et godt Øje til; Kjøbmændene sagde, at hun var gift. Olaf spurgte, med hvem? De svarede, at hendes Mand hed Thorvard, og havde Tilnavnet Galle. Olaf spurgte, hvad for en Mand han var? De sagde, han var en Bonde, og boede nordenfor Stad i Norge, og Steenvør var draget hen til hans Gaard, og boede der hos ham. Da kvad Kong Olaf denne Vise:

Det Skade er, den skjønne
Guldsmykte Kvinde hisset
Paa Havets anden Side

fortvivlede dog ikke om Guds Miskundhed, men mindedes vor Herres trøstefulde Ord: jeg vil ikke Synderens Død, men at han skal omvende sig og leve; ligeledes tænkte han med Angerens Taarer paa Apostelen Peders og andre Guds Mænds Exempel. Da lod han efter egen Indskydelse lægge Jern paa sig, og drog bort at besøge hellige Steder efter Præsternes Raad. Nu hørte han ikke saa mange Jærtegn fortælle om nogen anden Helgen, som om Kong Olaf Haraldsøn, og besluttede at besøge hans Helligdom, endskjønt Vejen derhen var lang. Han kom til Norge i Pintsedage, og da han hørte Begyndelsen af Messen med den hellig Aands Miskundhed, da sprang Jernet af hans Arme langt hen paa Gulvet, saa at det klang højt derved; han takkede Gud og den hellige Kong Olaf for dette ham viste Jærtegn, og fattede det Forsæt, at blive der til sin Dødsdag, thi endnu var det Jern tilbage, som var naglet omkring hans Hals. Men paa Kong Olafs Messedag blev hans Skrin udbaaret og sat ned, for at alle, som vilde, kunde gaae hen dertil; og da nu Ridderen havde bekjendt sin Synd, da sprang det Jern af, som var naglet om hans Hals. Dette Jærtegn blev vidt berømt i mange Lande. Her ville vi nu slutte denne Bog, at vi ikke ved vor Vidtløftighed skulle trætte dem, som høre til; det er heller ikke at vente, at een Mand skulde være i Stand ... fortælle alle hans Jærtegn, som vor Herre J... s lader Dag fra Dag sig til Ære og f... Kong Olafs Værdskr... regjerer med Fader, ... i hellig Treenighed ...

[redacted]

[redacted] ver
[redacted] ve,
[redacted] Bredder
[redacted] Konge.
[redacted]
[redacted] sluttet
[redacted] modtage
[redacted] Skjolderækkens
[redacted] torm sig rejste;
[redacted] Hu, det siden
[redacted] saae, at Svækket
kan dryppe;
id vi to da l

Hos Galle saa skal falme;
Den fagre Eg jeg ønsker
Maa grønnes, mens jeg lever;
Og mig til Sorg dog fødtes
Den samme væne Kvinde.

Efter denne Samtale skiltes Kong Olaf og Kjøbmændene.

Følgende Flok digtede Kong Olaf, efterat han havde indtaget London:

I Land os lader gange,
Før store Krigerskarer
Og Helte faae at vide,
At Vaaben England hærge;
Vi modige os vise,
Vi svinge Spyd og skyde!
Alt engelsk Hær vort Angreb
Paa Flugten brat har jaget.

Mangen Kriger paa denne
Dag en gammel og ringe
Pandserſærk sig iſører
Langt fra Fædrenelandet;
Med Blod af engelsk Fjende
End sorte Ravn vi lædske,
En hammerspet Skjorte
Nu Skalden vil paatage.

Den snakkelystne, han som
Om Natten Løjer vækker
Og Kvinden favner, sildig
Vil gaae for Sværd at rødne;

I Aar paa England neppe
Han Landgangsfærd vil prøve
Med Skjold i Haand, for Guldet
Ved saadan Daad at vinde.

Ej Thorkels Selskabsbrødre
At gaae til Slaget tøved;
For Sværdets Klang og Hvinen
De ej det mindste frygted;
Haard Dyst fik nylig Hæren
Paa Heden; Fjenden gjorde
Vist nok et vældigt Anfald,
Os Vaabenhaglen rammed.

Vist ædel er den Fyrste,
Som Ørnens Hunger stilled;
Er Nederlag der vordet,
Forstandig Mø det spørger;
Det staalblaae Værges Kjender
Den Træfning svar vil finde,
Som her paa Themsens Bredder
Nu vandt den gjæve Konge.

Nys Ulfkel fast beslutted
Sin Fjende at modtage
Med Spyd, da Skjolderækkens
Haglfolde Storm sig rejste;
Og grum i Hu, det siden
Paa os du saae, at Sværdet
Af Blod kan dryppe; Drikke
I Strid vi to da lysted.

Stormægtig Knud, som raadte
For Danske, Stand at holde
Dem bød; han kjæk sig viste;
Ved Floden Hære sloges;
Hvor vi med Hjelm og Brynje
Fremraste, syntes Flammen
Af Stormen stærkt frembrevet
Det tørre Krat at sluge.

I Luften blanke Vaaben
Om hjelmvant Fyrste blinke,
Fra muret Vaaning kiger
Tit ud den skjønne Kvinde,
Og seer at haardest Angreb
Seirlysten Danekonning
Paa Borgens Mænd udfører;
De Britters Pandsre kløves.

Paa Themsens Bred hver Morgen
Seer Bægerskjenkerinden
At Sværd af Blodet stænkes;
Ej Ravnen Hunger føler;
Ved Daggry Skjoldets Fører,
Han som for Steenvør raader
Mod Nord fra Stat, man ikke
Sin Klinge rødne skuer.

Vist fordum, væne Kvinde!
Paa Ledingstog med Kongen
Hver Dag vi Skjoldet skued
Af Faldnes Blod at dryppe;

Nu siden haarde Kampe
Blev endte nys, vi kunne,
Guldsmykte Mø! i London,
Den skjønne Stad, os hvile.

Af disse Viser kan man see, at Kong Olaf ofte har haft legemlig Kamp her paa Jorden, men dog har han endnu oftere stredet aandelig imod Fjenden; og saa ofte han end sejrede legemlig over sine Uvenner, saa overvandt han dog endnu oftere den urene Aand i den aandelige Holmgang, som han hver Dag bestod imod ham, i det han erindrede sig hvad Gud siger i Evangeliet: estote fortes bello! det vil sige: værer stærke i Kampen, og strider mod den gamle Slange, og I skulle da have det evige Liv. Dette Bud holdt denne Guds Kæmpe, den herlige Olaf, i det han daglig stred med den gamle Fjende, og for samme Strid fik han af vor Herre Himmeriges evige Herlighed.

Det hændte sig en Paaskemorgen, da Kong Olaf var i Nideros, at der vare mange Mennesker komne til Byen; en Deel af de Ankomne vare gangne op til Gaulardal. Da traf det sig, at der gik en Mand ved Siden af dem, en bredskuldret Mand i en Kappe og med hvide Beenklæder; han gik allene. Da spurgte een af dem ham: „Hvem er du, Kammerad?" men Manden tav stille, og blev ved at gaae. „Lykke paa Rejsen!" sagde den anden, „jeg skal drille ham noget." Han løb derpaa efter ham, og strøg med sin Sko langs ned ad Mandens Been; men der var blødt paa Vejen og meget leret, saa at Manden blev meget snavset paa Benet, og saaledes skiltes de ad. Anden Paaskedag kom Kongens Mænd hen i deres Herberge, og sagde,

at Kong Olaf vilde tale med dem. De kunde paa ingen Maade vide, hvad Kongen vilde dem, men gik dog hen til ham og hilste ham. Han besvarede deres Hilsen, og sagde: „Hvorledes staaer det nu til med vort Kammeradskab?" De lode Hovederne synke, og sagde, de kunde ikke erindre, de nogen Tid havde havt ham i deres Selskab. „Jo," sagde han, „I udgave eder i Sandhed for Kongens Kammerader." De bleve derved noget nedslagne. „I behøve ikke," sagde Kongen, „at blive nedslagne derover, men jeg vil give eder det Raad: tager eder ikke for at drille nogen, som I ikke veed hvem er." De takkede Kongen og forlode ham, og kunde nu vide, at det havde været Kong Olaf, som de havde drevet denne Spot med.

Det hændte sig en Gang, da Kong Olaf den Hellige sejlede med sine Hirdmænd udenfor Kysten, hvor Thorvard Galle og hans Kone Steenvør, som før er omtalt, boede oppe i Landet kort fra Stranden; da spurgte Kongens Hirdmænd ham, om han vilde gaae i Land der og besøge sin Veninde Steenvør. Kongen svarede med denne Vise:

Meer vanskelig end fordum
Er Stat forbi mig Rejsen
Nu vorden; stedse efter
Min egen Mø jeg længes;
Den Havn, som jeg attraaed,
Med Klipper nu er spærret
Af anden Mand; jeg aldrig
Til den mit Skib kan styre.

„Ikke vil jeg nu gaae i Land her," sagde Kongen, „thi det sømmer mig bedre, at opfylde Guds Villie, end

at leve efter min vrange Begjerlighed." Af saadant kan man see, hvor meget han elskede den almægtige Gud, i det han agtede Guds Villie i Himmerige mere, end sin egen Lyst.

[1] Kong Olaf havde mange Islændere hos sig, og holdt dem i megen Anseelse og gjorde dem til sine Hirdmænd; een af dem var Sigvat Skald, en Søn af Thord; han var født ude paa Island paa Gaarden ved Apavatn; der boede en Mand, ved Navn Thorkel, som opfødte og opfostrede Sigvat; Sigvat syntes i sin Opvæxt at være noget langsom. I Apavatn dreves meget Fiskeri om Vinteren. Det hændte sig en Vinter, da flere Mænd sade paa Isen og fiskede, at de saae en stor, smuk Fisk i Vandet, som var let at kjende fra alle andre Fiske, men som de ikke kunde faae fanget. Der var en Østmand, som opholdt sig hos Thorkel; han sagde en Gang til Sigvat, at han skulde gaae ned til Søen med ham og sidde med ham paa Isen; og da de kom ud paa Isen, gjorde Østmanden Sigvats Fiskeredskaber i Stand. Siden sade de paa Isen om Dagen. Sigvat fangede da den smukke Fisk, som mange gjerne vilde have fanget. Derpaa droge de hjem, og Østmanden kogte Fisken; han sagde da til Sigvat, at han først skulde spise Hovedet af Fisken, thi deri laae alle levende Skabningers Forstand skjult. Sigvat spiste da Hovedet, og derpaa hele Fisken, og strax efter kvad han denne Vise:

---

1) Dette korte Afsnit findes, efter sit Indhold, allerede i Sagaens 52de Kap., men kunde ikke ret vel her udelades formedelst Sammenhængen med det følgende.

fortvivlede dog ikke om Guds Miskundhed, men mindedes vor Herres trøstefulde Ord: jeg vil ikke Synderens Død, men at han skal omvende sig og leve; ligeledes tænkte han med Angerens Taarer paa Apostelen Peders og andre Guds Mænds Exempel. Da lod han efter egen Indskydelse lægge Jern paa sig, og drog bort at besøge hellige Steder efter Præsternes Raad. Nu hørte han ikke saa mange Jærtegn fortælle om nogen anden Helgen, som om Kong Olaf Haraldsøn, og besluttede at besøge hans Helligdom, endskjønt Vejen derhen var lang. Han kom til Norge i Pintsedage, og da han hørte Begyndelsen af Messen med den hellig Aands Miskundhed, da sprang Jernet af hans Arme langt hen paa Gulvet, saa at det klang højt derved; han takkede Gud og den hellige Kong Olaf for dette ham visse Jærtegn, og fattede det Forsæt, at blive der til sin Dødsdag, thi endnu var det Jern tilbage, som var naglet omkring hans Hals. Men paa Kong Olafs Messedag blev hans Skrin udbaaret og sat ned, for at alle, som vilde, kunde gaae hen dertil; og da nu Ridderen havde bekjendt sin Synd, da sprang det Jern af, som var naglet om hans Hals. Dette Jærtegn blev vidt berømt i mange Lande. Her ville vi nu slutte denne Bog, at vi ikke ved vor Vidtløftighed skulle trætte dem, som høre til; det er heller ikke at vente, at een Mand skulde være i Stand til at fortælle alle hans Jærtegn, som vor Herre Jesus Kristus lader skee Dag fra Dag sig til Ære og formedelst hin velsignede Kong Olafs Værdskyld og Forbøn, han som lever og regjerer med Fader, Søn og den hellig Aand, een Gud i hellig Treenighed til evig Tid.

Endelig meddeles følgende Tillæg, som findes bagved Kong Olaf den Helliges Saga i Flatøbogen:

De smaae Artikler, som her ere samlede, staae i den hellige Kong Olaf Haraldsøns Levnet, som Styrmer Præst hin Frode har skrevet, men de ere ikke fortalte foran i Bogen saa udførlig, som her. Det maa ikke undre nogen, at meget af det endnu ikke er opskrevet, som tildrog sig i hans Dage, saavidt omkring som denne herlige Straale udbredte sin Glands i Norden, hvor der den Gang skete mere til Frihed og Fremme for den hellige Kristenhed og Kirkens Ret, end tilforn.

Det hændte sig, da Kong Olaf var i England, og havde ved sit Paafund og sin Snildhed indtaget London, kom nogle Kjøbmænd til ham, som vare komne derover fra Norge. Han spurgte dem da om Nyt fra Landet, og især spurgte han dem nøje ud om sin Moder og Stivfader. Kjøbmændene fortalte ham, hvad han spurgte om. Iblandt andet kom ogsaa det paa Tale imellem dem, at Kong Olaf spurgte til en norsk Kvinde, som hed Steinvør, og som man meente, han havde haft et godt Øje til; Kjøbmændene sagde, at hun var gift. Olaf spurgte, med hvem? De svarede, at hendes Mand hed Thorvard, og havde Tilnavnet Galle. Olaf spurgte, hvad for en Mand han var? De sagde, han var en Bonde, og boede nordenfor Stad i Norge, og Steenvør var draget hen til hans Gaard, og boede der hos ham. Da kvad Kong Olaf denne Vise:

Det Skade er, den skjønne
Guldsmykte Kvinde hisset
Paa Havets anden Side

at leve efter min vrange Begjerlighed." Af saadant kan man see, hvor meget han elskede den almægtige Gud, i det han agtede Guds Villie i Himmerige mere, end sin egen Lyst.

[1] Kong Olaf havde mange Islændere hos sig, og holdt dem i megen Anseelse og gjorde dem til sine Hirdmænd; een af dem var Sigvat Skald, en Søn af Thord; han var født ude paa Island paa Gaarden ved Apavatn; der boede en Mand, ved Navn Thorkel, som opfødte og opfostrede Sigvat; Sigvat syntes i sin Opvæxt at være noget langsom. I Apavatn dreves meget Fiskeri om Vinteren. Det hændte sig en Vinter, da flere Mænd sade paa Isen og fiskede, at de saae en stor, smuk Fisk i Vandet, som var let at kjende fra alle andre Fiske, men som de ikke kunde faae fanget. Der var en Østmand, som opholdt sig hos Thorkel; han sagde en Gang til Sigvat, at han skulde gaae ned til Søen med ham og sidde med ham paa Isen; og da de konr ud paa Isen, gjorde Østmanden Sigvats Fiskeredskaber i Stand. Siden sade de paa Isen om Dagen. Sigvat fangede da den smukke Fisk, som mange gjerne vilde have fanget. Derpaa droge de hjem, og Østmanden kogte Fisken; han sagde da til Sigvat, at han først skulde spise Hovedet af Fisken, thi deri laae alle levende Skabningers Forstand skjult. Sigvat spiste da Hovedet, og derpaa hele Fisken, og strax efter kvad han denne Vise:

---

1) Dette korte Afsnit findes, efter sit Indhold, allerede i Sagaens 52de Kap., men kunde ikke ret vel her udelades formedelst Sammenhængen med det følgende.

Edderfisken os efter
Ønske nu gaaer, da ud af
Vandet vi have søgt at
Lokke Søens Beboer;
Den kloge Fisker fanged
En Fisk med Angelsnoren,
Og jeg den ægte Ørte
Optrak med Held fra Dybet.

Fra den Tid af blev Sigvat en kløgtig Mand og en god Skald.

En anden Mand hed Berse Skaldtorfesøn, og han var ligeledes en god Skald. Berse blev bagvasket hos Kongen, thi man sagde om ham, at han kunde hverken digte eller kvæde andet, end hvad der var kvædet før. Da lod Kongen tage en heel Mængde dragne Sværd, og lod dem blotte sætte ned i en lille Stue; og lod derpaa Berse kalde. Da Berse kom, sagde Kongen, at han skulde digte om de oprejste Sværd. Da kvad Berse:

Her staaer guldbeslagne
Sværd; dem vi rose kunne;
Hærførers Gunst en Kriger
Er tjenligst, det jeg mærker;
Hvis, Konge! du (alt længe
Hos dig jeg var) nu Skalden
Et saadant skjenke vilde,
Det strax modtages skulde.

Da gav Kongen Berse et godt Sværd. En tredie Islænder var Thormod Kolbruneskald; en fjerde Bjørn Hitdølekappe; en femte var Thorer Refjulfsøn, han var en meget viis og forstandig Mand; dernæst vare

der to Brødre, af hvilke den ene hed Thord, den anden Thorfinn, han var en stor Skald. En Gang sad Thorfinn paa en løs Stol for Kong Olaf; da sagde Kongen til ham; „Digt en Gang, Skald, om det som er malet paa Tjeldingen!" Thorfinn betragtede det, og saae at der var afbildet paa Tjeldingen, hvorledes Sigurd dræbte Fofner, og kvad da:

Her Dragens Svælg af Sværdet
Jeg gjennemboret skuer,
Fra begge Sider Blodet
Nedstrømmer, Kongen vredes,
Til Brystet Klingen trænger,
Fortvivlet Slangen bugted
I sidste Kamp, men Kongen
Sig Stegen snart bereder.

En ottende Islænder var Thorgeir Havarsøn, en niende Ottar Svarte, foruden mange andre.

Efter Erling Skjalgsøns Fald kvad Kong Olaf denne Vise:

For Jæderen i Nat ej
Sig Landets Hær vil glæde,
Et farligt Slag er vundet
Af os, og Ravnen mædsket;
Af ædel Slægt oprunden
For tidlig Erling døde;
Han Freden brød, og dette
Af Kongen haardt blev straffet.

Men Sigvat kvad følgende:

Den Dag ved Drikkebordet
Ej sad jeg glad, i Julen,

Da Jæderfyrsten Erlings
Uheld man mig fortalte;
Den ædle Herres Afgang
Mig lære vil at sørge;
Før dette Drab mig højed,
Jeg gik med oprejst Hoved.

Efter Karles Drab paadrog Thorer Hund sig Kong Olafs Unaade. Den Gang regjerede over Finmarken en Konge ved Navn Møttul, en ivrig Hedning og meget troldkyndig; til ham begav Thorer sig, Thorer gik for Møttul og hilste ham; Kongen besvarede hans Hilsen, og spurgte, hvorledes det kom, at han var kommen derhen saa højt imod Nord. Thorer svarede: „Ilde var jeg stædt paa den anden Side; thi jeg kan ikke være sikker hjemme paa mine Gaarde for Olaf Digre.” Møttul svarede: „Det kan ikke være sandt, hvad du der siger, at du ikke kan være i Sikkerhed for eders Konge Olaf, thi jeg veed at han længe har været din særdeles gode Ven, og han vil sikkert vise varigt Venskab imod eder kristne Mænd, thi I Kristne kalde eders Konge en forstandig og brav Mand, og det kan ingen være, som ikke er baade vennetrofast og vennegod.” Thorer svarede: „Jeg veed, at du maa have spurgt den Uenighed, som er opkommen imellem Kong Olaf og mig, hvorledes han paa en vanærende Maade lod min Frænde Thorer dræbe; derfor har jeg dræbt nogle Mænd, men dog een for lidet, da jeg ikke fældte selve Kongen; nu har jeg begivet mig til dig, fordi jeg veed du er en klog og storraadig Mand, der kan meget, som andre ikke kunne; og jeg haaber nu at erholde al den Hjælp og Bistand, som

du formaaer." Mottul svarede: „Hvis det virkelig er din Hensigt, som du siger, da vil det gaae i Opfyldelse, hvad du venter; du skal være her hos mig selvtrettende, og vente saaledes paa din Hæder; thi ingen flere end disse ville gjæste mig af Olafs Folk, og jeg maa derfor gjøre deres Reise herhid saa god, som muligt." Nu var Thorer der, samt hans Mænd, tolv i Tallet, og lærte der Trolddom. Om Foraaret gik Thorer for Mottul, og bad ham hjælpe sig med sit Raad og sin Lykke; „thi jeg sætter fuldkommen Lid," sagde han, „til eders Kyndighed i alle Dele." Mottul svarede: „Gjerne vil jeg hjælpe dig med min Lykke imod Kong Olaf, og saa siger min Hu mig, at du omsider vil overvinde ham; her ere nu tolv Pelse af Rensdyrskind, som jeg vil give dig til Foræring; jeg har saaledes signet og manet dem, at ingen af dem kan der bide Jern paa." Disse Pelse bar Thorer og hans Mænd paa Stiklestad. Disse Høvdinger, som jeg nu vil opregne, vare de første, der forraadte den hellige Kong Olaf, og solgte hans Liv for Penge, nemlig: Erling paa Sole, Erlend fra Gerde, Aslak fra Finnøerne, Harek fra Thjotta, Kalf Arneson, Thorer Hund, Thorgeir af Kvistsstad, Rut af Viggje. Med dem forenede sig siden Thorsteen Knarresmed og Kalfs Frænde, Olaf, men den første Rod og Begyndelse til det altsammen var Knud den Mægtige. En Gang, da de traf hinanden, spurgte ogsaa Kong Olaf ham derom, hvorfor han havde beredt ham en saadan Svig og Modgang: „at du nemlig," sagde han, „ved Svig vil berøve mig Land og Undersaatter, da jeg dog med Guds Hjælp indtog London for dig, og nogle sagde den Gang, at

du aldrig vilde være bleven Konge over hele England, hvis jeg ikke var kommen dig til Hjælp; nu dømme den almægtige Gud os imellem!" Kong Knud svarede: „Du yppede først Strid med mig; du fratog mig mit Rige i Norge, som min Farfader, Harald, ejede og som Hakon Jarl erholdt af ham; dette Rige havde derpaa min Fader, Kong Svend, og han satte Erik Jarl derover; du fordrev min Søstersøn, Hakon, fra vor Fædreneejendom; jeg har ogsaa i femten Aar ladet dig regjere over dette Rige, som var mine Forfædres Ejendom, og derved betalt dig den Hjælp, du ydede mig i England. Nu maa jeg vinde dette Rige tilbage enten ved List eller med Magt; men dog er der endnu een Grund, som især tilskynder mig til, at være din Modstander, den nemlig at alle Konger, som regjere i mit Naboskab, kysse mig paa Knæ og bøje sig for mig, undtagen du og Kong Ønund, din Svoger, men naar I det ville gjøre, da vil jeg lade mit Fjendskab imod eder fare." Kong Olaf svarede: „Ingen af os to staae tilbage for dig i Højhed og Værdighed, og vi ville ikke ved nogensomhelst Forpligtelse forbinde os til Undervanighed imod dig, da du snarere maa kaldes en Viking, end en ærefuld Konge."

Kong Olaf befordrede Kristendommen i mange Henseender; han lod en Kirke reise i hvert Fylke, og lagde Indkomster dertil. Han var en smuk Mand, og snild af Udseende, rank men ikke høj, bredskuldret, regelmæssig af Ansigt og klarøjet, med blondt Haar, som faldt vel, men Skægget var noget rødere; han havde et rødmosset Ansigt, en bred Pande, aabne Øjne, veldannede Lemmer og smaae Fødder; han var

fast i sine Beslutninger og uforsagt, retsindig og standhaftig i Fare; han var en saare forstandig Mand, og fandt stedse paa det gavnligste Raad, naar han fik Stunder at betænke sig; mindre sikker var han derimod, naar han skulde fatte en Beslutning i en Hast. Han var Enevoldskonge over Norge i samme Udstrækning som hans Frænde Harald Haarfager havde ejet det, saa at hans Herredømme strakte sig imod Norden til Sandvig, imod Sønden til Gøtelven, men imod Østen til Edeskov, og imod Vesten til Angelsøsund; der var ingen anden imellem Harald Haarfager og Olaf den Hellige, som ene havde regjeret over dette Rige i sin fulde Udstrækning. Kong Olaf kristnede dette hele Rige; han omstyrtede alle hedenske Offeraltere og Guder, saasom Engelskmændenes Gud Thor, Saxernes Gud Odin, Skaaningernes Gud Skjold, Svearnes Gud Freyr og Danernes Gud Godorm, og mange andre Afguderiets Uhyrer, baade Steen- og Træ-Altere, Skove, Søer, Træer og alt andet Hedenskab, baade større og mindre. Han havde mærkelige Lærere hos sig: Biskop Grimkel og Biskop Sigurd; de gave Underviisning i Kristendommen og meddeelte Daaben. Lidet agtede Kongen al dette verdslige Riges forfængelige Glæde og Herlighed imod den himmelske Glædes Sødhed; han kunde kaldes det guddommelige Ords Hærfører. Hans berømmelige Liv og udmærkede Godhed opmuntrede mange Menneskers Hjerter til at slaae sig fra Verden og vende sin Hu til Himmeriges Herlighed. Hvilket Menneskes Trodsighed kunde være saa stor, at den ikke maatte bøjes ved denne herlige Konges liflige Tale, fuld af aandelig Viisdom. Ikke allene

at Kong Olaf vilde tale med dem. De kunde paa ingen Maade vide, hvad Kongen vilde dem, men gik dog hen til ham og hilste ham. Han besvarede deres Hilsen, og sagde: „Hvorledes staaer det nu til med vort Kammeradskab?" De lode Hovederne synke, og sagde, de kunde ikke erindre, de nogen Tid havde haft ham i deres Selskab. „Jo," sagde han, „I udgave eder i Sandhed for Kongens Kammerader." De bleve derved noget nedslagne. „I behøve ikke," sagde Kongen, „at blive nedslagne derover, men jeg vil give eder det Raad: tager eder ikke for at drille nogen, som I ikke veed hvem er." De takkede Kongen og forlode ham, og kunde nu vide, at det havde været Kong Olaf, som de havde drevet denne Spot med.

Det hændte sig en Gang, da Kong Olaf den Hellige sejlede med sine Hirdmænd udenfor Kysten, hvor Thorvard Galle og hans Kone Steenvør, som før er omtalt, boede oppe i Landet kort fra Stranden; da spurgte Kongens Hirdmænd ham, om han vilde gaae i Land der og besøge sin Veninde Steenvør. Kongen svarede med denne Vise:

Meer vanskelig end fordum
Er Stat forbi mig Rejsen
Nu vorden; stedse efter
Min egen Mø jeg længes;
Den Havn, som jeg attraaed,
Med Klipper nu er spærret
Af anden Mand; jeg aldrig
Til den mit Skib kan styre.

„Ikke vil jeg nu gaae i Land her," sagde Kongen, „thi det sømmer mig bedre, at opfylde Guds Villie, end

at leve efter min vrange Begjerlighed." Af saadant kan man see, hvor meget han elskede den almægtige Gud, i det han agtede Guds Villie i Himmerige mere, end sin egen Lyst.

[1] Kong Olaf havde mange Islændere hos sig, og holdt dem i megen Anseelse og gjorde dem til sine Hirdmænd; een af dem var Sigvat Skald, en Søn af Thord; han var født ude paa Island paa Gaarden ved Apavatn; der boede en Mand, ved Navn Thorkel, som opfødte og opfostrede Sigvat; Sigvat syntes i sin Opvæxt at være noget langsom. I Apavatn dreves meget Fiskeri om Vinteren. Det hændte sig en Vinter, da flere Mænd sade paa Isen og fiskede, at de saae en stor, smuk Fisk i Vandet, som var let at kjende fra alle andre Fiske, men som de ikke kunde faae fanget. Der var en Østmand, som opholdt sig hos Thorkel; han sagde en Gang til Sigvat, at han skulde gaae ned til Søen med ham og sidde med ham paa Isen; og da de kom ud paa Isen, gjorde Østmanden Sigvats Fiskeredskaber i Stand. Siden sade de paa Isen om Dagen. Sigvat fangede da den smukke Fisk, som mange gjerne vilde have fanget. Derpaa droge de hjem, og Østmanden kogte Fisken; han sagde da til Sigvat, at han først skulde spise Hovedet af Fisken, thi deri laae alle levende Skabningers Forstand skjult. Sigvat spiste da Hovedet, og derpaa hele Fisken, og strax efter kvad han denne Vise:

---

[1]) Dette korte Afsnit findes, efter sit Indhold, allerede i Sagaens 52de Kap., men kunde ikke ret-vel her udelades formedelst Sammenhængen med det følgende.

Da Jæderfyrsten Erlings
Uheld man mig fortalte;
Den ædle Herres Afgang
Mig lære vil at sørge;
Før dette Drab mig bøjed,
Jeg gik med oprejst Hoved.

Efter Karles Drab paadrog Thorer Hund sig Kong Olafs Unaade. Den Gang regjerede over Finmarken en Konge ved Navn Møttul, en ivrig Hedning og meget troldkyndig; til ham begav Thorer sig. Thorer gik for Møttul og hilste ham; Kongen besvarede hans Hilsen, og spurgte, hvorledes det kom, at han var kommen derhen saa højt imod Nord. Thorer svarede: „Ilde var jeg stædt paa den anden Side; thi jeg kan ikke være sikker hjemme paa mine Gaarde for Olaf Digre." Møttul svarede: „Det kan ikke være sandt, hvad du der siger, at du ikke kan være i Sikkerhed for eders Konge Olaf, thi jeg veed at han længe har været din særdeles gode Ven, og han vil sikkert vise varigt Venskab imod eder kristne Mænd, thi I Kristne kalde eders Konge en forstandig og brav Mand, og det kan ingen være, som ikke er baade vennetrofast og vennegod." Thorer svarede: „Jeg veed, at du maa have spurgt den Uenighed, som er opkommen imellem Kong Olaf og mig, hvorledes han paa en vanærende Maade lod min Frænde Thorer dræbe; derfor har jeg dræbt nogle Mænd, men dog een for lidet, da jeg ikke fældte selve Kongen; nu har jeg begivet mig til dig, fordi jeg veed du er en klog og storraadig Mand, der kan meget, som andre ikke kunne; og jeg haaber nu at erholde al den Hjælp og Bistand, som

du formaaer." Møttul svarede: „Hvis det virkelig er din Hensigt, som du siger, da vil det gaae i Opfyldelse, hvad du venter; du skal være her hos mig selvtrettende, og vente saaledes paa din Hæder; thi ingen flere end disse ville gjæste mig af Olafs Folk, og jeg maa derfor gjøre deres Reise herhid saa god, som muligt." Nu var Thorer der, samt hans Mænd, tolv i Tallet, og lærte der Trolddom. Om Foraaret gik Thorer for Møttul, og bad ham hjælpe sig med sit Raad og sin Lykke; „thi jeg sætter fuldkommen Lid," sagde han, „til eders Kyndighed i alle Dele." Møttul svarede: „Gjerne vil jeg hjælpe dig med min Lykke imod Kong Olaf, og saa siger min Hu mig, at du omsider vil overvinde ham; her ere nu tolv Pelse af Rensdyrskind, som jeg vil give dig til Foræring; jeg har saaledes signet og manet dem, at ingen af dem kan der bide Jern paa." Disse Pelse bar Thorer og hans Mænd paa Stiklestad. Disse Høvdinger, som jeg nu vil opregne, vare de første, der forraadte den hellige Kong Olaf, og solgte hans Liv for Penge, nemlig: Erling paa Sole, Erlend fra Gerde, Aslak fra Finnøerne, Harek fra Thjotta, Kalf Arneson, Thorer Hund, Thorgeir af Kvistsstad, Rut af Viggje. Med dem forenede sig siden Thorsteen Knarresmed og Kalfs Frænde, Olaf, men den første Rod og Begyndelse til det altsammen var Knud den Mægtige. En Gang, da de traf hinanden, spurgte ogsaa Kong Olaf ham derom, hvorfor han havde beredt ham en saadan Svig og Modgang: „at du nemlig," sagde han, „ved Svig vil berøve mig Land og Undersaatter, da jeg dog med Guds Hjælp indtog London for dig, og nogle sagde den Gang, at

du aldrig vilde være bleven Konge over hele England, hvis jeg ikke var kommen dig til Hjælp; nu dømme den almægtige Gud os imellem!" Kong Knud svarede: „Du yppede først Strid med mig; du fratog mig mit Rige i Norge, som min Farfader, Harald, ejede og som Hakon Jarl erholdt af ham; dette Rige havde derpaa min Fader, Kong Svend, og han satte Erik Jarl derover; du fordrev min Søstersøn, Hakon, fra vor Fædreneejendom; jeg har ogsaa i femten Aar ladet dig regjere over dette Rige, som var mine Forfædres Ejendom, og derved betalt dig den Hjælp, du ydede mig i England. Nu maa jeg vinde dette Rige tilbage enten ved List eller med Magt; men dog er der endnu een Grund, som især tilskynder mig til, at være din Modstander, den nemlig at alle Konger, som regjere i mit Naboskab, kysse mig paa Knæ og bøje sig for mig, undtagen du og Kong Ønund, din Svoger, men naar I det ville gjøre, da vil jeg lade mit Fjendskab imod eder fare." Kong Olaf svarede: „Ingen af os to staae tilbage for dig i Højhed og Værdighed, og vi ville ikke ved nogensomhelst Forpligtelse forbinde os til Underdanighed imod dig, da du snarere maa kaldes en Viking, end en ærefuld Konge."

Kong Olaf befordrede Kristendommen i mange Henseender; han lod en Kirke reise i hvert Fylke, og lagde Indkomster dertil. Han var en smuk Mand, og snild af Udseende, rank men ikke høj, bredskuldret, regelmæssig af Ansigt og klarøjet, med blondt Haar, som faldt vel, men Skægget var noget rødere; han havde et rødmosset Ansigt, en bred Pande, aabne Øjne, veldannede Lemmer og smaae Fødder; han var

fast i sine Beslutninger og uforsagt, retsindig og standhaftig i Fare; han var en saare forstandig Mand, og fandt stedse paa det gavnligste Raad, naar han fik Stunder at betænke sig; mindre sikker var han derimod, naar han skulde fatte en Beslutning i en Hast. Han var Enevoldskonge over Norge i samme Udstrækning som hans Frænde Harald Haarfager havde ejet det, saa at hans Herredømme strakte sig imod Norden til Sandvig, imod Sønden til Gøtelven, men imod Østen til Edeskov, og imod Vesten til Angelsøsund; der var ingen anden imellem Harald Haarfager og Olaf den Hellige, som ene havde regjeret over dette Rige i sin fulde Udstrækning. Kong Olaf kristnede dette hele Rige; han omstyrtede alle hedenske Offeraltere og Guder, saasom Engelskmændenes Gud Thor, Saxernes Gud Odin, Skaaningernes Gud Skjold, Svearnes Gud Freyr og Danernes Gud Godorm, og mange andre Afguderiets Uhyrer, baade Steen- og Træ-Altere, Skove, Søer, Træer og alt andet Hedenskab, baade større og mindre. Han havde mærkelige Lærere hos sig: Biskop Grimkel og Biskop Sigurd; de gave Underviisning i Kristendommen og meddeelte Daaben. Lidet agtede Kongen al dette verdslige Riges forfængelige Glæde og Herlighed imod den himmelske Glædes Sødhed; han kunde kaldes det guddommelige Ords Hærfører. Hans berømmelige Liv og udmærkede Godhed opmuntrede mange Menneskers Hjerter til at slaae sig fra Verden og vende sin Hu til Himmeriges Herlighed. Hvilket Menneskes Trodsighed kunde være saa stor, at den ikke maatte bøjes ved denne herlige Konges listige Tale, fuld af aandelig Viisdom. Ikke allene

troede han paa den almægtige Gud, men han spægede sit eget Kjød for Guds Skyld. Den hellige Troes stærke Lue brændte i hans Bryst. Han ærede høilig Kirker og Kirkens Lærere og Kristendommen overhoved; han forskaffede de Fattige Underholdning, klædte de Forfrosne, gav de Faderløse, Enker og fattige Udlændinge Gods, trøstede de Sorrigfulde, og understøttede de Retfindige baade med gode Raad og hvad anden Understøttelse, de behøvede; men han var haard imod Voldsmænd og Hedninger, stræng imod Tyve, og uforsonlig imod alle Onde; han standsede allehaande Uskikke hos Høvdinger og hele Almuen; han revsede Ran og straffede haardt alle Overtrædelser af Guds Ret, men tilgav mildelig alle Forbrydelser imod ham selv. Saare forskjelligt var Omdømmet om ham og hans Fremfærd, medens han levede i denne Verden; thi mange sagde om ham, at han var stolt og herskesyg, haard og hævngjerrig, knap og gjerrig, rasende og vanskelig at komme tilrette med, ærgjerrig og storagtig, og en Mand, hvis Rige i enhver Henseende var af denne Verden; men de, som kjendte ham bedre, sagde, han var mild og ydmyg, sagtmodig og god, venlig og blødhjertet, forstandig og velvillig, majestætisk og alvorlig, oprigtig og paalidelig, forsigtig og ordholden, gavmild og godgjørende, god og agtsom paa sin Vandel, aarvaagen og sindig i sin Regjering, og at han strængt holdt over Guds Love og gode Menneskers Rettigheder; og de som saa syntes, have talt ret om ham, hvorpaa man nu seer mange Beviser. Fandt han noget i sit Sind, hvor hans egen Lyst og Guds Villie ikke stemmede overeens, da lagde han ofte Baand paa sin Villie og gjorde Guds, og

tragtede altid efter, mere at fremme Guds Ære, end sin egen Værdighed efter retsindige Mænds Skjønnende. I mange Henseender fremmede han Guds Kirke. Han lod en Kirke bygge paa Island paa Thingvalle, hvor en Kirke nu er ham helliget. Han var en mild Forbeder for alle Gode, men en Skræk for alle Onde. Ingen Konge i Norge var hans Lige, hverken før eller siden, thi han elskede den almægtige Gud, betraadte hans Veje, og opfyldte hans Bud; derfor var Herren med ham i alt, som han vel og viselig udførte, og derfor lader nu den almægtige Gud hans Herlighed saa meget mere aabenbares, som han selv forhen dyrkede Gud i sit Liv og ydmygede sig for Gud og Mennesker. Ingen Tunge kan udsige og intet Sind kan fatte, hvor meget Godt Kongen beviste sine Undersaatter ved at give Love og ved at husvale fattige Mænd, ved at udbrede hellige Lærdomme, ved Bestyrelsen af sit Rige, ved Kjærlighed til den almægtige Gud og den almindelige kristne Kirke, ved sine flittige Bønner og et skjønt Exempel paa et helligt Levnet. Derfor skinner han nu saa meget klarere i Himmelens Herlighed hos den almægtige Gud, som han levede gudeligere i denne Verden, end de fleste andre Konger i Norden; derfor gjør han nu saa udmærkede Jærtegn med Guds Villie og Forsyn, og mange, som seent eller aldrig ville blive opskrevne. Tager nu af denne hele Kong Olafs Saga, hvad eder tykkes sandt at være, thi i gamle Sagaer blandes meget sammen, hvilket ikke er saa besynderligt, hvor alt grunder sig paa mundtlig Fortælling; men det maae alle være overbeviste om, at alt det Bedste, der

siges om Kong Olaf, monne være sandest; ogsaa haaber jeg, at den hellige Olaf ikke vil tilregne nogen det, om noget urigtigt har indsneget sig heri, thi man har kun fortalt det til andres Moro, men ikke for at fornærme Kongen eller i nogen ond Mening.

Fortællinger

henhørende til

Kong Olaf den Helliges Saga.

Her begynder Fortællingen

om

Styrbjørn Sveakæmpe, hvorledes han stred med Erik de Svenskes Konge.

Vor Fortælling begynder dermed, at Bjørn den Gamles Sønner Erik og Olaf regjerede over Sverrig. Olaf var gift med Ingeborg, en Datter af Thrond Sula Jarl; hendes Broder hed Ulf; Olafs og Ingeborgs Søn hed Bjørn. Olaf døde pludselig af Gift under Maaltidet i Upsal. Da lod Erik Bjørn opføde ved sit Hof, efter at hans Fader var død; Ulf opfostrede ham. Da Bjørn var tolv Aar gammel, sad han paa sin Faders Høj, og kom ikke til Bords med Kongen; da gjorde han første Gang Fordring paa Riget, og sagde, at det gik med Riget i Henseende til Bestyrelsen, som med hans Alder, nemlig det gik noget barnagtig til; det samme tildrog sig den næste og den tredie Vaar. Erik erklærede, at han havde ingen Ret hverken til Kongedømme eller Arv, førend han var sexten Aar gammel, men da, erklærede han, vilde han fra sin Side intet have derimod. Samme Aar kom Eriks Hirdmand Aage og Bjørn i Trætte med hinanden;

Her begynder Fortællingen
om
Styrbjørn Sveakæmpe, hvorledes han stred med Erik de Svenskes Konge.

Vor Fortælling begynder dermed, at Bjørn den Gamles Sønner Erik og Olaf regjerede over Sverrig. Olaf var gift med Ingeborg, en Datter af Thrond Sula Jarl; hendes Broder hed Ulf; Olafs og Ingeborgs Søn hed Bjørn. Olaf døde pludselig af Gift under Maaltidet i Upsal. Da lod Erik Bjørn opføde ved sit Hof, efter at hans Fader var død; Ulf opfostrede ham. Da Bjørn var tolv Aar gammel, sad han paa sin Faders Høj, og kom ikke til Bords med Kongen; da gjorde han første Gang Fordring paa Riget, og sagde, at det gik med Riget i Henseende til Bestyrelsen, som med hans Alder, nemlig det gik noget barnagtig til; det samme tildrog sig den næste og den tredie Vaar. Erik erklærede, at han havde ingen Ret hverken til Kongedømme eller Arv, førend han var sexten Aar gammel, men da, erklærede han, vilde han fra sin Side intet have derimod. Samme Aar kom Eriks Hirdmand Aage og Bjørn i Trætte med hinanden;

Bjørn kastede Fligen af en Kappe over Hovedet paa ham, men Aage slog Bjørn i Ansigtet med et Horn. Samme Dag dræbte Bjørn Aage udenfor Salsdøren; for hvilket Drab Bjørn ingen Bøder vilde give, men Kongen bødede derfor. Da skulde Kongen drage andensteds hen til Gjæstebud, men Bjørn blev tilbage og oppebiede Tiden, da der skulde holdes Thing; men paa Thinget trak Bønderne en anden Mand frem af ringe Herkomst, som skulde gjøre Bjørn Kongedømmet stridig, og denne Mand blev da tagen til Konge over den Deel af Landet, som tilkom Bjørn; derpaa rede Bjørn og Ulf bort fra Thinget, som endte dermed, at Almuen kastede efter dem med Jord og Stene; kort Tid efter blev besluttet, at Bjørn skulde begive sig til Kongens Hof; hvorpaa da Kongen endelig skaffede sig ham af Halsen ved at give ham tresindstyve velbesatte og med alt forsynede Skibe; og skulde da Bjørn være udenlands i tre Aar, thi Kongen meente ikke han kunde beholde ham i Riget formedelst hans heftige og ustyrlige Sind og Bøndernes Knurren. Bjørn seilede da bort, og fik Spørgsmaal paa, hvor de Svenskes nys antagne Konge monne være, begav sig derpaa derhen, holdt Slag med ham, og fældede ham. Derpaa begav han sig til Østerlandene, og hærgede der, og hvervede rundt omkring Folk til at drage paa Krigstoge med sig. Efter tre Aars Forløb naaede han til Jomsborg i Venden, og blev Overbefalingsmand derover. Der hændtes det Under, medens han var der med sine Folk, at der viste sig et Søuhyre i den Grav, som var gravet omkring Borgen, hvilket kvad følgende:

Hver Morgen Hilde under
Det røde Krigsskjold stander,
Før danske Sejermøer
Haard Vaabenleg bestemte;
Ej Kampens Vej dem aaben
Vil staae, thi dem er Odin,
Den gode Balders Fader,
Ublid, ej Livet sikkert.

Førend Bjørn forlod Landet, havde Kong Erik givet ham et Ogenavn formedelst hans Haardførhed og Krigslyst, og kaldte ham Styrbjørn. Han drog nu i Vesterviking til Danmark, og anrettede der megen Ufred. Der sluttedes da Fred med de Danske paa Vilkaar, at han fik til Ægte Harald Gormsøns Datter Thyre, og dertil skulde de give ham hundrede Skibe og staae ham bi i tre store Fægtninger. Efter en Nats Hvile drog han til Jomsborg i Venden, thi der var kommen en stor Mængde Krigsfolk til ham fra Østerlandene, som vilde undslaae sig for Toget, hvis han ikke kom; med denne hele Hær vendte han tilbage til Danmark, og havde da et Tusende Krigsskibe, og truede med at ville sætte sig fast i de Danskes Lande, med mindre de gave ham to hundrede Krigsskibe, og en Mand, hvilken han selv vilde vælge, til Anfører, og han valgte da Kong Harald; da kvade de Danske denne Vise:

Ej Jyderne udrede
Til Flaaden noget vilde,
Før Styrbjørns stolte Skibe
Ved Stranden Anker kasted;
Nu Danmarks Drot sig givet
Har under Kæmpens Fane,

Selv uden Folk og Lande
Som fattig Træl han lever.

Derpaa sejlede Styrbjørn med hele denne Krigsflaade til Sverrig.

Slag imellem Erik og Bjørn Sveakæmpe.

2. Thorgny hed en Mand, en Søn af Thorgny; han var Lavmand i Tiundaland, og dette havde hans Fader været før ham; han var den viseste Mand paa den Tid i Sverrig, og stod i megen Anseelse hos Kong Erik, thi han vidste Udvej til at løse og binde alle vanskelige Sager. Den Gang da det foregik, som vi her fortælle, var han en højaldrende, svagsynet Mand. Da nu Kong Erik spurgte, at Styrbjørn samlede en Hær, meente han det var hans Hensigt at berøve ham det svenske Rige, stævnede derfor Thing, og raadspurgte sine vise Mænd. Thorgny Lavmand raadte til, at han skulde forbedre Loven for Almuen og forøge Folkets Rettigheder, samt befale, hvilke Vaaben og Rustning hver Bonde skulde eje; han skulde ogsaa lade Søvejen op til Upsal besætte med Pæle, saaledes at ingen Skibe kunde sejle der. Tre Mænd vare der hos Kongen, som han gjorde meget af, men af Almuen vare de ikke afholdte, dog vare de drabelige Krigere, men kunde rigtignok ligesaa snart fortjene Navn af Voldsmænd, som af Helte; den ene af dem hed Helge, den anden Thorgils, den tredie Thorer. Da Styrbjørn nu kom til Kysten af Sverrig, blev han alle de Anstalter vaer, som man havde føjet; de gik da i Land, hvor det forekom dem fredeligst, og gave sig til at bane en Vej igjennem den Skov, som hedder Myrkvid,

men da bleve nogle sendte imod dem, som skulde forbyde dem Toget igjennem Skoven. Styrbjørn truede med, at han vilde afbrænde Skoven, hvis de ikke fik Lov til at drage igjennem den. Kong Erik tillod dem da, at fare igjennem Skoven, hvorpaa Styrbjørn med hele sin Hær kom til Fyresvalle. Styrbjørn brændte alle de Skibe, som han var kommen med, thi han meente, hans Mænd vilde ikke saa let flye, naar alle Midler til at komme bort vare dem berøvede. Thorgny Lavmand gav Kong Erik det Raad, at han skulde lade alle Arbejdsdyr, Heste og Øxne, samle sammen, lade lægge Aag paa dem alle og besætte Aagene forpaa med Brodder og Spydblade; dem skulde Trælle og gemene Folk drive frem. Dette blev ogsaa iværksat, saa at hele denne Hob blev dreven ind paa Styrbjørns Hær den første Dag; og Styrbjørn led deraf et stort Mandetab; den anden Dag holdt de Træfning med fylket Hær, da vare de lige stærke; Heming Jarl var med Styrbjørn; Natten skilte de Stridende. Da ofrede Styrbjørn til Thor efter sin Fosterfader Ulfs og Almuens Opmuntring; samme Nat saae man en rødskægget Mand i Styrbjørns Telte, hvilken kvad følgende:

Mig Styrbjørn, Hærs Forstyrrer,
Som Freden bryder, ikke
Nu Ro vil længer unde,
Paa ham jeg vred maa blive;
Hans Anslag vist det volde,
At Vunder snart forbindes,
Alt priste Drotters Skjolde
Jeg seer af Blodet rødne.

Selvsamme Nat gik Erik ind i Odins Tempel, og indviede sig til ham for Sejer, imod at have ti Aars Frist at leve i; han havde allerede forhen bragt mangt et Offer, da Lykken gik ham imod; kort efter saae han en stor Mand med en sid Hat, som gav ham en Rørstok i Haanden, og befalede ham, at kaste denne over Styrbjørns Hær med de Ord: Odin ejer eder alle! Men da han havde udkastet denne, da saae han et Spyd flyve igjennem Luften, som fløj over Styrbjørns Folk, og strax blev Styrbjørns Hær og derpaa han selv slagen med Blindhed; derefter skete saa stort et Under, at der brast et Fjeldstykke løst, og styrtede ned paa Styrbjørns Hær og dræbte alle hans Folk. Men da Kong Harald saae dette, begav han sig paa Flugten tilligemed alle de Danske; de fik deres Syn igjen, saasnart de kom bort fra det Sted, hvor Spydet var kommet og var fløjet over dem; de kom tilbage til Danmark. Styrbjørn befalede sine Mænd at sætte Fanestængerne i Jorden og ikke flye af Stedet, saa at han faldt med hele sin Hær. Da stod Erik paa Upsala-Bakke, og befalede at digte hvo der kunde, og lovede Belønning derfor. Thorvald Hjaltesøn kvad disse Viser:

Mod Vest til Fyrisvalle
Troldkvinders Heste [1] drage,
Af Foer ved Skandsevolden
For eder nok der gives;
Der blodig Val for Ulve
I Kamp har Erik fældet,

[1]) Ulve.

Det lyse Gulds Uddeler,
Slig Roes ham vel tilkommer.

Og fremdeles kvad han:

Ond Vikingernes Rejse
Fra Hjemmet var til Sverrig,
Let fandt de fordret Leje
I Fjeldets brustne Side;
Vel deres Hær var større,
Dog hjalp ej Folketallet,
Thi de af dem kun leve,
Som Flugt for Liv maae takke.

Thorvald fik til Belønning en Ring af en halv Marks Vægt for hver Vise; han digtede aldrig hverken før eller siden, det nogen veed af.

Fortælling
om Roe.

Der var en Mand ved Navn Roe, som var opfødt i Danmark, en brav Bondes Søn; han var en god Idrætsmand, stærk af Kræfter og med god naturlig Forstand. Roe var bestandig paa Kjøbmandsrejser, og erhvervede sig derved Gods, og da han var en kunstig Arbejder, saa erhvervede han sig ogsaa ofte herved megen Formue. Den Gang regjerede Kong Svend Haraldsøn, som kaldtes Tveskæg, over Danmark, og var meget elsket af sine Undersaatter. En Sommer led Roe Skibbrud sydpaa i Danmark, og mistede alt det Gods, som var der ombord; Folkene frelstes med Nød og neppe, og gik i Land. Da gav Roe sig til at smede, og erhvervede sig paa den Maade Gods; han var meget afholdt af sine Stalbrødre, og havde derfor ikke drevet denne Haandtering længe, førend han havde sig en anseelig Formue, thi han var en meget kunstig Smed; men det gik ham som tilforn, at han havde ingen Lykke med sit Gods, thi saasnart han havde samlet saa meget han vilde, rejste han ud af Landet og satte det til. Roe var let at kjende fra de fleste andre Mennesker i Udseende, thi hans ene Øje var blaat, det andet sort, men han var iøvrigt en rask, men fredelig Mand, om han endog blev drillet. Han formerede stedse sin Ejendom, naar han var paa Landjorden, men satte den

strax til, naar han begav sig paa Kjøbmandsrejser. Da han saaledes paa sine Rejser tre Gange havde lidt Skibbrud, syntes han at indsee, at Lykke i den Forretning var ham ikke beskjæret; ikke desmindre var det dog hans største Lyst at sejle fra Land til Land med sine Varer; og da det nu var kommet saavidt, faldt det ham ind at begive sig til Kong Svend, for at høre hvad Raad han vilde give ham, thi han vidste, at denne Konge vilde raade ham til hans Bedste, og mange havde befundet sig vel ved hans Raad. Roe satte nu sin Beslutning i Værk; og da han stædtes for Kongen, hilste han ham. Kongen spurgte: „Hvem er du?" „Jeg hedder Roe," svarede han. Kongen spurgte: „Er du Vanhelds-Roe?" „Andet Godt," svarede han, „havde jeg Behov af eder, end sligt Øgenavn; hellere saae jeg at I vilde unde mig eders Gods og Lykke, kanskee det da vilde hjælpe, thi da, haaber jeg, vilde eders gode Held og Lykke formaae mere end mit Vanheld." Kong Svend sagde: „Hvis du er kommen til mig for at søge Held, da er er det bedst, vi gjøre Fællesskab med hinanden, hvis du synes." De Tilstedeværende sagde imidlertid, at det var ikke raadeligt for Kongen, at give sig i Fællesskab med en saadan Ulykkesfugl, som Roe var, thi da vilde han strax miste sit Gods. Kongen svarede: „Vi ville gjøre et Forsøg, om Kongens Held er kraftigst, eller hans Vanheld." Derpaa skød Kongen Gods sammen med Roe, saaledes at de begge skulde være lige gode derom. Roe begav sig nu atter paa Kjøbmandsfærd, med den Bestemmelse af Kongen, at han skulde intet være ham skyldig, hvis Godset forgik, men derimod have godt deraf, hvis det

formeredes, og han skulde betale Kongen saa meget Gods, som han fra først af havde faaet af ham. Roe drog nu sin Vej, og det gik ham vel paa hans Rejser, saa at Godset snart tiltog, og han vendte om Høsten tilbage til Kongen med megen Rigdom, saa det varede ikke længe, før han var en meget velhavende Mand. Han blev da kaldt Roe den Rige eller Roe den Prude, og rejste med dette Kongens Tilskud hver Sommer til adskillige Lande.

Om Roe.

2. En Gang sagde Roe til Kongen: „Nu skal I tage eders Deel, Herre, at det ikke en Gang skulde gaae saa ulykkeligt til, at jeg tilsatte eders Ejendom." Kongen svarede: „Troer du, det er dig gavnligere, at vort Fællesskab ophæves; mig forekommer det raadeligt, at du blev her i Landet under min Beskjermelse, giftede dig og slog dig til Ro under mine Øjne; derimod synes mig ikke om, at du nu vil begive dig i Kjøbmandsfærd, thi du maa saa meget mere vente dig et Uheld, som du allerede før har fristet sligt." Roe vilde nu at de skulde dele Godset, og saa skete. Kong Svend sagde: „Det er dit Huske, Roe, og ikke mit, thi mig tykkes det var bedre, siden du en Gang har taget din Tilflugt til min Lykke, at denne bevaredes for dig." De Tilstedeværende gjentoge det, at det havde han erfaret, at Kongens Lykke havde snart afhjulpet hans Trang. Kongen sagde, at han havde opført sig som en brav Mand imod ham, og det vilde være stor Skade, hvis han skulde geraade i nogen Ulykke. Saaledes skiltes de nu ad. Roe begav sig nu

paa sin Kjøbmandsfærd, og havde meget Gods med sig; han seilede til Sverrig, og styrede op ad Mælaren, og lagde til Land ved nogle Marker; han ejede den Gang allene hele Ladningen paa Skibet. En Dag gik han ene op i Land, og da han havde gaaet en Stund, mødte der ham en Mand med brunt slet Haar og af ret anseeligt Udseende. Roe spurgte denne Mand efter hans Navn, men han svarede, han hed Helge og var Kong Eriks Hirdmand. Han spurgte paa sin Side, hvem Kjøbmanden var, og Roe navngav sig; Helge gjenkjendte ham da, og meente, han havde seet ham før. Helge sagde, han vilde handle med ham. Roe spurgte, hvormeget han vilde kjøbe for? Hvortil Helge svarede: „Jeg veed, at I Danske ere komne hid til Landet, og man har fortalt mig, at alle dine Ledsagere staae i din Tjeneste, og at du ejer hele Skibsladningen; jeg vil nu kjøbe hele Ladningen af dig, hvis du saa synes." Roe svarede da, at han var i Sandhed en Kjøbmand i det Store; hvortil Helge igjen sagde, at han forstod Handelen baade i det Smaa og i det Store. Roe spurgte, hvor det Gods var, som han skulde faae af ham, naar de handlede? Helge bad ham følge med sig, og sagde, han kunde da selv see, at det var ægte Varer, han bød ham. De fulgtes nu ad hen til et eenligt liggende Huus, som var fuldt af Varer; dette Gods bød Helge for Ladningen, og det forekom Roe, at være et antageligt Tilbud, og at den ene ikke vilde gaae den anden for nær ved dette Bytte, men han selv vilde gjøre et godt Handelskab med Varerne; de indgik da ogsaa denne Handel, og sluttede bestemt Akkord med hinanden; hvorpaa de skiltes ad, og Roe vendte tilbage til sit Skib.

Thorgny Jarls Raad til sin Datter.

3. Strax den følgende Dag kom Helge ned med mange Mænd og Heste, og lod Varerne bringe bort, saa at de alle vare førte derfra før Aften, og hertil manglede det ham hverken paa Folk eller Heste. Nogle Dage derefter gik Roe allene op i Land, og havde i Sinde at gjøre Anstalter til, at faae sine kjøbte Varer førte ombord; da var der gaaet en Nat over den Tid, paa hvilken han efter Aftalen skulde indfinde sig; men Roe meente, at ingen vilde bryde sig om en Nat mere eller mindre, om han kom noget senere end bestemt var, da han havde meget at tage vare. Han var iført gode Klæder, da han satte Priis paa et pragtfuldt Udvortes; han havde et herligt Bælte og en Kniv, som begge Dele havde kostet ham temmelig betydeligt; dertil havde han gode Vaaben og en god Skarlagens Kjortel med en Overkappe besat med Guldknapper. Det var godt Vejr, og han fortsatte sin Gang, til han kom hen til Huset, som stod aabent, men sit Gods saae han ikke noget til; dette tyktes ham underligt, og han gik da rundt omkring Huset, og kom hen til et Sted, hvor Helge laae og sov. Roe spurgte, hvor hans Gods var henne? Helge svarede, han vidste ikke af noget Gods at sige, som hørte ham til. Roe spurgte, hvorledes det kunde være? Helge sagde, at han havde ladet Godset bære ud paa den aftalte Tid, „men jeg mærkede ikke til," sagde han, „at du kom efter det; ingen kunde vel vente, at jeg skulde lade Godset blive staaende i Vind og Vove for hver Mand; jeg har derfor ladet det føre bort, og bilder mig ind, at det nu tilhører mig og ikke dig." Roe svarede, at

han skiftede og deelte i en Hast og ikke med Billighed, og „det er ikke underligt," sagde han, „om du i en Hast kan samle Penge, hvis du ofte benytter dig af slige Kneb." Helge sagde, han havde i nogen Stund staaet sig vel ved sligt, og det havde gaaet godt hidindtil; „men Kongen," sagde han, „har Tiltale imod dig, fordi du ikke tager vare paa hvad dit er; thi det er her Landslov, at hver skal tage vare paa sit, saa at ikke hver Tyv kan stjæle det, ellers har Kongen Tiltale imod ham, og i denne Sag skal derfor Kongen fælde Dom." Roe sagde, at her var ikke Udsigt til nogen Fordeel, hvis Kongen vilde holde noget med ham i den Sag. Paa den Maade skiltes de ad, og Roe gik hen til en anden Gaard, og da han kom noget ind i Gaarden, saae han, at to Mænd gik hurtig efter ham, af hvilke den ene havde megen Lighed med hans Kjøbmand. Roe havde kastet sit Bælte over Skulderen, og deri hang en meget kostbar Kniv. Den Mand, som gik foran, hed Thorgils, og var Broder til Helge; han rakte efter Bæltet, saasnart de kom til hinanden, og sagde i det samme: „Saa kommer hver til sit; dette Bælte og denne Kniv tog du fra mig i Valland, men jeg har ladet mig disse Kostbarheder forfærdige i England." Roe svarede: „Nu er her endnu mindre Udsigt til Fordeel," og smilte deraf; derpaa gik han sin Vej, men de andre vendte tilbage. Han havde ikke gaaet ret langt, førend der atter kom en Mand imod ham, stor og styg af Udseende, og han havde kun eet Øje; da de mødtes, spurgte Roe, hvad han var for en Mand? Den anden svarede: „Jeg burde kjende dig, thi jeg bærer Mærke paa mig, at vi have seet hinanden før."

Roe spurgte, hvad Mærke der da var paa det? Hin Mand sagde: „Du tør ikke stille dig saa fremmed an derved; du blev, som du veed, opfødt i Danmark, og var eenøjet, og en Gang du var draget i Kjøbmands-færd og laae nogle Nætter ved Samsø, da laae jeg der allerede med mit Skib, da havde du Troldfolk [1] med dig, og kjøbte dem til at hexe mit ene Øje ud; det kan enhver see, som har Menneskeforstand, at disse Øjne have begge været i eet Hoved, du har nu det ene, men jeg det andet; og herom skal Kongen dømme i Morgen, saavelsom derom, at du tog Bælte og Kniv fra min Broder Thorgils." „Jeg veed ikke noget deraf at sige," sagde Roe, „men jeg kan nu mærke, at her falde mange Sager og Beskyldninger for i Dag," og smiilte noget fortrædelig derved. Derpaa forlode de hinanden, og Roe gik ned til sit Skib, men talte ikke om noget af alt dette til sine Mænd, og ingen kunde mærke paa ham, at der var noget i Vejen. Næste Morgen gik Roe til Borgeledet, og havde ingen med sig, og kom da hen til nogle eenlige Huse, hvorfra han hørte nogle Menneskestemmer. En sagde: „Monstro Roe den Tosse kommer til Things i Morgen?" En anden svarede: „Den Mand gaaer det ilde, thi Kongen dømmer altid eftersom Brødrene indskyde ham, hvad enten det er Ret eller Uret." Roe lod som han ikke hørte noget deraf, og gik sin Vej; han kom hen til et Sted, hvor en ung Kvinde gik ned til Vandet, og det tyktes ham han aldrig havde seet skjønnere Mø. Da han nu kom hen til hende, betragtede hun ham, og sagde: „Hvem

---

[1]) Dette Ord eller et lignende mangler i Grundtexten.

er du?" „Jeg hedder Roe," sagde han. „Er du Roe den Tosse?" sagde hun. Han svarede: „Jeg troer, at dette Navn nu passer sig meget vel, men jeg har dog før haft hæderligere Navne; men hvad er dit Navn?" sagde han. Hun svarede: „Jeg hedder Sejerborg, og er Thorgny Lavmands Datter." Roe sagde: „Jeg vilde ønske jeg kunde nyde godt af hans Viisdom; vil du vise mig nogen Tjeneste?" Hun svarede: „Min Fader har aldrig gjort meget af danske Mænd, men han er heller ikke nogen Ven af Brødrene, og de ville altid komme til at staae tilbage for ham, naar de have Sag sammen." Roe sagde: „Vil du hjælpe mig med et godt Raad?" „Der har aldrig før nogen bedet mig om Raad," sagde hun, „og det er ikke rimeligt, at jeg skulde vide noget Raad, som kunde gavne dig, om jeg end vilde give dig noget; men du er i Sandhed en tækkelig Mand; gak nu med mig og stil dig under mit Loftskammer, og læg vel Mærke til hvad der bliver talt, som kunde være dig til Gavn, hvis nogen giver dig et eller andet Raad." Han lovede at gjøre efter hendes Forlangende. Hun gik nu bort, men Roe stod nede under Loftskammeret. Thorgny kjendte sin Datters Stemme, da hun gik ind i Kammeret, og spurgte: „Hvorledes er Vejret ude, min Datter?" „Det er godt Vejr," sagde hun. Thorgny vedblev: „Mener du Roe den Tosse kommer paa Thinget i Dag?" Hun svarede, hun vidste det ikke. Thorgny spurgte hende: „Hvorfor sukker du saa dybt, min Datter? Har du truffet Roe den Tosse? og synes du, han er en smuk og ønskelig Mand? Har du i Sinde at yde ham Hjælp og Beskyttelse?" Hun svarede: „Siig mig en Gang,

Fader, hvis nu du var født i en saadan Vaande, som han er, hvad du da vilde finde paa, naar ingen vilde komme dig til Hjælp med at forsvare din Sag." Thorgny svarede: „Ingen Vanskelighed tykkes mig den Sag at have; jeg vilde sætte List imod List, hvilket Roe let maa kunne gjøre imod Helge; det kan hver Mand indsee, at naar nogen bemægtiger sig en andens Ejendom med Bedrageri og Svig, og giver ham ingen Erstatning derfor, at Kongen da har Sag imod den Mand, naar Sandhed skal gjælde, og kan han da faae ham domfældt som Tyv og skille ham ved Gods og Ære; men vel kan Roe gjengjelde Løgn med Løgn, og alt dette maa Roe allerede vide." Hun svarede: „Ikke vilde han være Roe den Tosse, hvis han var saa viis, som du; men hvorledes vilde du da bære dig ad, naar nogen gjorde Fordring paa dit Øje," sagde hun, „hvorledes vilde du da forsvare dig derimod?" Thorgny svarede: „Sætte Særhed mod Særhed." Derpaa sagde Thorgny hende, hvorledes han vilde svare paa begge disse Beskyldninger; og forekommer Udviklingen heraf siden.

Roes og Helges Strid.

4. Derefter gik Sejerborg bort, opsøgte Roe, og spurgte ham, hvorledes han havde indprentet sig de Raad, han havde faaet; han svarede, at han troede nok at kunne erindre adskilligt deraf. Hun sagde: „Begiv dig i min Faders Følge, naar han rider til Things, og bryd dig ikke om hans Bebrejdelser, hvis han skjelder paa dig, thi han veed uden Tvivl, at jeg har mødt dig, og synes godt om dig, og jeg haaber,

at han vil være dig behjælpelig i din Nød, saa meget mere som han veed, at det er mig magtpaaliggende; men hvis nu dette ikke er noget godt Raad for dig, saa veed jeg ikke noget andet." De forlode nu hinanden efter denne Samtale, og da Thorgny var færdig, red han til Things, hvor da Roe mødte ham strax ved Borgeledet, og hilste paa ham. Thorgny sagde: „Hvem er du?" men Roe navngav sig. Thorgny spurgte: „Hvad vil Roe den Tosse blandt mine Folk? gaa en anden Vej! jeg vil ikke vide af at sige, at du drager med os." Roe svarede: „Ikke vil du forbyde mig at følge efter og at gaae hvilken Vej jeg vil, da jeg ikke gjør dig nogen Skade, men jeg er ubekjendt her og vilde gjerne have godt af eders Selskab; det er mig ogsaa nødvendigt nok at drage denne Rejse og at fremme min Sag saa godt jeg kan." Da faldt de andre i Talen, og sagde, at det var sandt nok; de rejste derpaa videre til Thinget, og Thorgny havde et stort Følge med sig; der vare ogsaa en stor Deel af Indbyggerne forsamlede. Da Mændene nu vare komne til Thinget, sagde Thorgny: „Ere Brødrene Helge og Thorgils komne?" De svarede Ja. „Da er det bedst," sagde Thorgny, „at gjøre Kongen bekjendt med Trætten imellem eder og Roe den Tosse." Helge sagde: „Det er min Paastand, at saaledes var Aftalen imellem mig og Roe, at han skulde have alle de Varer, som vare i Udhuset, men jeg skulde lade dem bære ud og tømme Huset: saa var ogsaa bestemt, naar Roe skulde lade dem afhente; jeg derimod skulde derfor have hele Ladningen paa hans Skib, og selv føre den bort; nu har jeg ogsaa, Herre!" sagde han, „opfyldt Forplig-

telsen fra min Side, men da jeg havde ryddet Huset og baaret Varerne ud, da var Roe ikke kommen derhen, hvorefter jeg lod dem føre bort, da jeg ikke vilde, at Tyve skulde stjæle dem; nu mener jeg Godset tilkommer mig; men I, Konge, har Sag imod ham, fordi han ikke tog vare paa sit Gods, men vilde at andre skulde gjøre sig ulykkelige ved hans Ejendom; nu, Herre, skal I dømme i den Sag." Kongen sagde: „List var det, men maaskee du dog kan komme til at beholde Godset, hvis det virkelig er saaledes gaaet til: var det da saaledes Aftalen, Roe?" Denne svarede, at det kunde han rigtignok ikke nægte; „men her er dog en Forskjel, Herre!" sagde han; „derom bleve Helge og jeg enige, da vi sluttede vor Handel, at jeg skulde have alt det, som var inde i Huset; jeg gjør derfor nu Fordring paa alt Kryb, Møl og Orme og alt andet Utøj, som var derinde, som min Ejendom, og paastaaer, at han var forpligtet, at rydde dette ud og alt det, som var derinde, men det mener jeg han ikke har gjort; derhos erklærer jeg ham, Helge selv, for min Ejendom, thi han var den Gang inde i Huset, da vi kjøbsloge, og vi begge stode der ved Siden af hinanden; men hvor slet en Mand han end er, saa skal han dog nu være min Træl, eller og jeg sælger ham til en anden; nu, Herre! maa I dømme i denne Sag." Kongen sagde: „Med snedige Folk, og det ikke raadvilde, har du nu at gjøre, Helge!" Thorgny sagde da: „Vel talte du din Sag, Roe, og det skal være vanskeligt, at sige noget derimod. Men hvorledes hænger det sammen med den Sag imellem dig og Thorgils?" Thorgils svarede: „Det er min Paastand,

at Roe har taget Kniv og Bælte fra mig, hvilke begge ere store Kostbarheder." Thorgny sagde: „Da faaer Roe svare noget hertil, eller vedgaae det, hvis han holder det for sandt." Roe sagde: „Herved har jeg visselig noget at erindre: jeg blev opfødt i Danmark, og havde en Broder, som hed Sigurd, en i alle Henseender dygtigere Yngling end jeg, og noget yngre; en Gang rejste han med mig paa en Kjøbmandsrejse til Valland, han var den Gang tolv Aar gammel; en Dag paa Markedet traf Drengen paa en stor, slethaaret Mand, de sloge en Handel af med hinanden, men der bleve mange Penge tilovers i Drengens Pung, som hin ikke havde noget at give for; men Manden, som han var truffen paa, var dog pengegrisk og vilde gjøre alt muligt for at faae Pengene; saaledes kom det sig da, at han dræbte Drengen og vilde skjule ham; men nogle bleve det vaer og underrettede mig derom; men da jeg nu kom derhen, hvor min Broder laae død, da var den anden Mand borte, men Kniven og Bæltet laae der endnu, derimod vare alle Pengene borte; det er nu den Maade, hvorpaa jeg er kommen til disse Kostbarheder, og tænker derfor, at Thorgils har stjaalet Pengene og dræbt min Broder; nu Herre! skal I dømme i denne Sag." Thorgny sagde: „Det er i Sandhed nogle udædiske Mænd, disse Brødre."

Om Roes Tilbud mod Thorer.

5. Nu fremstod Helges og Thorgilses Broder Thorer, og talte saaledes: „Her er endnu den vanskeligste Sag at dømme i, i hvilken jeg har Deel;" hvorpaa han anførte sin Fortælling om, hvorledes han

havde mistet sit Øie, som foran er berettet; „nu haaber jeg, Herre! at I understøtter min Sag, thi herimod vil han intet kunne fremføre for Retten, at det jo er tilgaaet, som jeg siger; I tør ikke, Herre! agte fremmede Mænd høiere, end os Brødre, som længe have været eder til Nytte, og ikke have forsømt noget af det, I har betroet os at udføre." Kongen sagde: „Dette er en underlig Sag, som man sjelden har hørt Mage til; imidlertid maa du, Roe, fremkomme med hvad du har herimod at sige." Roe svarede: „Det er langt fra, at jeg vil vedgaae dette, og vel troer jeg at kunne godtgjøre, at dette er løiet mig paa; men for eders Skyld, Herre, vil jeg dog fra min Side gjøre et Tilbud derimod." „Lad os da høre!" sagde Kongen. Roe vedblev: „Jeg tilbyder Thorer, at hver af os lader et Øie udstikke og de blive lagte paa Vægtskaalen, og hvis de da begge høre til eet Hoved, saa maa de være lige tunge, og i saa Fald skal jeg betale Thorer Bøder efter eders Dom; men hvis de ikke ere lige tunge, eller Thorer ikke vil indgaae dette Vilkaar, saa maa dette ikke være den første Gang, han har løiet." Thorer afslog at indgaae Tilbudet. Thorgny sagde: „Det kommer deraf, at du lyver, og det gaaer nu med eder Brødre som altid, at I vise Uforskammenhed og Ondskab; det kan ogsaa være, at mangfoldig og længe øvet Løgn og Falskhed nu slaaer eder paa Halsen; og saa have I længe ubilligen staaet under Kongens Beskjermelse, og han har anseet eder for bedre, end I ere; nu bør man ikke længer lægge Dølgsmaal paa Sandheden, thi det er nu øjensynligt for alle, at den eneste rette Dom er, at Roe maa raade for disse Brø-

vres Liv og Gods." Roe sagde: „Min Dom er snart afsagt, thi ikke bliver jeg siden klogere; nemlig begge Brødrene Thorer og Thorgils dømmer jeg fra Livet, men du, Konge, skal have deres Jordegods, jeg deres Løsøre; Helge derimod skal være landflygtig, saa at han aldrig mere kommer her til Landet, men maa gribes og dræbes, hvis han lader sig finde i Sverrig; alt hans Gods tildømmer jeg mig." Derpaa bleve Thorgils og Thorer grebne, Galge blev rejst, og de bleve hængte som Tyve efter Landets Lov. Derpaa blev Thinget opløst, og hver drog bort til sit Hjem; men Roe blev nu kaldt Roe den Vise. Han takkede dernæst Thorgny Lavmand for sin Hjælp, og sagde, han vilde neppe være kommen vel derfra, hvis han ikke havde haft godt af hans Raad og Forstand; „nu maaskee," vedblev han, „vil jeg vel synes dig altfor paatrængende, hvis jeg bejler til din Datter." Thorgny svarede: „Jeg finder det tjenligst, at svare vel herpaa, thi min Datter blev snart enig med sig selv om, at hun kunde godt lide dig og vilde have dig." Derpaa gik dette Giftermaal for sig med megen Ære og Priis, og der holdtes det prægtigste Gilde. Derpaa gjorde Roe sig færdig til at rejse bort, og drog til Danmark, kom til Kong Svend, og fortalte ham om sin Rejse, hvorledes alt var gaaet til, og sagde, at han havde ingen Mand saa meget at takke, som ham. Roe bragde ham mange kostbare Sager fra Sverrig. Kong Svend sagde, at det var gaaet ham vel og heldigt, hvor betænkeligt det end havde seet ud for ham; derpaa forlod han Kongen, og de vare bestandig Venner, saalænge de levede. Roe

drog til Sverrig; da var Thorgny Lavmand død, og hans Søn, Thorgny, fik Lavmandsdømmet efter ham, og var en meget viis Mand. Roe og han deelte Arven imellem sig efter Landets Love, og kom vel overeens. Roe blev anseet for en brav Mand; hans Kone var meget forstandig; fra dem nedstamme mange anseelige Mænd i Sverrig.

Fortælling
om Emund og Kong Olaf.

Ring hed en Konge, som regjerede i Oplandene i Norge; det Fylke, han var Konge over, hed Ringerige; han var forstandig og vennesæl, velsindet og meget rig; han var en Søn af Dag, der igjen var en Søn af Ring, Harald Haarfagers Søn, hvilken Slægt det ansaaes for bedst og hæderligst i Norge at nedstamme fra. Ring havde tre Sønner, som alle vare Konger; den ene hed Rørik, som var den ældste, den anden Emund, den tredie Dag. De vare alle tapre Mænd, og forestode paa deres Faders Vegne Krigsudrustningerne, droge i Viking, og indlagde sig saaledes Ære. Dette var paa samme Tid, som Sigurd Syr regjerede i Oplandene; han var gift med Kong Olaf den Helliges Moder, Asta Gudbrandsdatter. En af hendes Søstre hed Thorny, Halvard den Helliges Moder, en anden Jsrid, Steige-Thorers Mormoder. Olaf Haraldsøn og Emund Ringsøn vare Fostbrødre i deres Opvæxt, de vare ogsaa næsten ganske jævnaldrende. De øvede sig i alle de Idrætter, som prydede Mænd, og opholdt sig snart hos Kong Sigurd, snart hos Kong Ring, Emunds Fader. Men da Kong Olaf drog til England, rejste Emund med ham, tilligemed Ragnar Agnarsøn, en Sønnesøn af Ragnar Rykkel, Harald Haarfagers Søn, og mange andre mægtige Mænd.

De bleve saa meget navnkundigere og berømtere, som de foretoge sig længere Rejser, hvilket man ogsaa har seet Prøve paa med Olaf den Hellige, at hans Navn blev bekjendt over hele det nordlige Europa; og da han siden bemægtigede sig Norge, underlagde han sig hele Landet, og tilintetgjorde alle Fylkekongerne, saaledes som der fortælles i hans Saga, med forskjellige Omstændigheder, som kyndige Mænd have optegnet; fornemmelig er den Begivenhed i Folkemunde, hvorledes han i een Morgenstund tog Riget fra fem Konger, men efter Styrmer hin Frodes Fortælling skilte han i alt ni Konger der i Landet ved deres Magt; nogle lod han dræbe, andre lemlæste, og nogle jog han bort fra Landet. I deres Tal vare Ring, Rørik og Dag; men Emund og Ragnar Agnarsøn Jarl vare paa Vikingstoge, da dette tildrog sig. Ring og Dag droge bort fra Landet, og opholdt sig længe paa Krigstoge; derpaa begave de sig til Øster-Gotland, og regjerede der siden i lang Tid. Kong Rørik derimod blev blindet, og var hos Kong Olaf, indtil han vilde svige ham, og ved sine Bagvaskelser satte Splid imellem hans Hirdmænd, saa at de dræbte hverandre; Kong Olaf selv derimod anfaldt han Kristi Himmelfartsdag i Koret i Kristkirke, saa at de Silkeklæder, Kongen havde paa, bleve sønderskaarne, men Kongen selv beskjermede Gud, saa han ikke blev saaret. Derefter blev Kong Olaf ham saa vred, at han ved første Bør, som gaves, sendte ham til Grønland med Thoraren Nefjulfsøn; de landede imidlertid i Island, hvor han opholdt sig hos Gudmund den Mægtige paa Mødrevalle i Øfjord, og døde paa Kalfskind.

Om Emund og Ragnar.

2. Om Emund og Ragnar er først at fortælle, at de kort efter kom til Norge med mange Skibe. Kong Olaf var den Gang langt borte. De fik nu de Tildragelser at høre, som nys ere fortalte. Emund stævnede da Indbyggerne til Things, og talte saalunde: „Her ere forfaldne mærkelige Ting her i Landet, siden vi reiste bort: vi have mistet vore Frænder, men andre ere forjagede fra Landet med Skam og Spot; vi have baade Vanære og Skade af vore anseelige og ætstore Frænder; der er nu een Konge over Norge, isteden for der før vare mange; jeg troer det Rige er kommet i gode Hænder, som min Fostbroder, Kong Olaf, styrer, skjønt det forekommer mig, at hans Regjering tager en vel voldsom Vending; jeg venter mig af ham al Hæder og Ære, Kongenavn undtagen." Nu tilskyndte begges Venner ham, at han skulde begive sig til Kong Olaf, og forsøge, om han vilde give ham Kongenavn. Emund svarede: „Jeg vil ikke bære Hærskjold imod Kong Olaf eller være iblandt hans Fjenders Tal, men efter saa store Sager, som nu ere komne os imellem, kan jeg dog heller ikke bekvemme mig til at trygle om hans Naade og nedlægge min Hæderstitel; men ville vi ikke indgaae Forlig med ham, hvad mene I da der er andet at gjøre, end ikke at drage til ham. Jeg er forvisset om, at han vil bevise mig megen Ære, hvis vi mødes, da jeg ikke har i Sinde, at gjøre Indgreb i hans Magt; men jeg frygter for, at I, som ere mine Mænd, ikke ville finde eder saa vel deri, hvis I see eders Frænder i høj Grad beskæmmede; dersom I derimod tilskynde mig saa meget, da tykkes dette

mig endnu en farlig Sag, thi vi ville først komme til at aflægge vor Ed, og den sømmer det sig ubrødelig at holde." Da sagde Emunds Medfølgere: „Hvad mener du dermed, hvis vi ikke skal slutte Forlig, og ikke begive os til Kongen, men blive landflygtige fra vore Ejendomme, og dog ikke være blandt Kongens Fienders Antal." Ragnar sagde: „Emund har ganske talt efter mit Sind; thi jeg stoler ikke paa vort Held imod Kong Olafs Lykke; men det, synes mig, vi skulle vel betænke, naar vi skulle flye fra vore Ejendomme, om vi da kunne ansee os for mere, end andre Kjøbmænd." Emund sagde: „Hvis I ville antage det Forslag, som jeg tænker paa, saa vil jeg sige eder mit Forsæt, hvis I ville høre det: Jeg har spurgt, at Kong Valdemar øvre i Garderige er død, og hans tre Sønner, som ere meget anseelige Mænd, have arvet dette Rige efter ham, men han skiftede ikke sit Rige synderlig ligelig imellem dem, thi den ene, som hedder Burisleif, som er den ældste af dem, fik den største Part af deres Fædrenearv, og har nu allene et langt større Rige, end begge de andre; den anden hedder Jarisleif, den tredie Varnlaf. Burisleif har Kænugaard, som er det bedste Rige i hele Garderige; Jarisleif har Holmgaard, og den tredie Palteskja og dertil hørende Landstrækninger; men de kunne nu ikke forliges om Riget indbyrdes, og den, som har faaet den største Part og fik det bedste ved Skiftet, er mindst fornøjet med sin Deel, thi han troer, at der er fragaaet ham saa meget, som han har mindre, end sin Fader, og at han derfor er ringere end sine Forfædre. Nu har jeg foresat mig, hvis I saa synes, at drage derhen og besøge disse Konger, og holde med

den ene eller den anden af dem, helst med dem, som vilde forsvare deres Riger og ere fornøjede med deres Faders Deling. Dette Foretagende vil forskaffe os baade Gods og Anseelse. Nu vil jeg gjøre dette til en fast Aftale imellem os." Alle gave deres Samtykke dertil. Der vare mange saadanne Mænd, som gjerne vilde erhverve sig Gods, men havde lidt Fornærmelser at hævne i Norge; de vilde heller rømme Landet, end blive der tilbage, og udsætte sig for voldsom Behandling af Kongen og deres Fjender; disse besluttede sig nu til at følge med Emund og Ragnar, der nu sejlede bort med en stor og udvalgt Hær af modige og tapre Mænd, og satte deres Kaas til Østerleden. Dette fik Kong Olaf ikke at vide, førend de allerede vare borte, og sagde da, det var ilde, at han og Emund ikke vare komne sammen, „thi vi skulde," sagde han, „have skiltes ad som bedre Venner; men nu vil han rimeligviis bære Nag til os; saaledes er nu den Mand dragen bort fra Landet, som vi vilde have beviist den højeste Ære i Norge, Kongenavn undtaget." Man havde fortalt Kongen Emunds Ord paa Thinget, hvortil Kongen sagde, at man kunde vente af ham, at han vilde fatte en god Beslutning. Nu er herom intet meer at sige, men vor Fortælling vender tilbage til Emund og Ragnar Jarl.

Emund kommer til Garderige.

3. Emund og hans Medfølgere standsede nu ikke deres Rejse, førend de kom over til Holmgaard til Kong Jarisleif. De begave sig nu først hen til Kong Jarisleif efter Ragnars Forlangende. Kong Jarisleif var

en Svigersøn til Olaf de Svenskes Konge; han var gift med hans Datter Ingegerd. Da Kongen erfarede deres Ankomst der til Landet, sendte han Mænd til dem, som skulde tilbyde dem fredeligt Ophold der i Landet, og at komme til Kongen til et anseeligt Gilde, hvilket de modtoge med Glæde. Da de nu sade i Gjæstebudet, spurgte Kongen og Dronningen dem omstændelig efter Nyheder fra Norge om Kong Olaf Haraldsøn. Emund svarede, at der var meget Godt at sige om ham og hans Færd; og tilføjede, at de havde været Fostbrødre og Rejsefæller; derimod vilde han ikke omtale de Omstændigheder, som mishagede ham, hvorom forhen er talt. Nu fattede Emund og Ragnar snart megen Agtelse for Kongen, og ikke mindre for Dronningen; thi hun var en særdeles driftig Kvinde og meget gavmild; Kong Jarisleif derimod holdtes just ikke for gavmild, men var en myndig og højsindet Konge.

Emunds Overeenskomst med Kong Jarisleif.

4. Kongen spurgte dem nu, hvorhen og hvor langt de agtede at rejse; men de svarede saaledes: „Vi have spurgt, Herre, at I staae Fare for at miste noget af eders Rige for eders Brødres Skyld, men vi ere landsflygtige Mænd, og have søgt her over til Garderige til eder tre Brødre, og agte at give os i Tjeneste hos den, som vil forskaffe os den største Ære og Anseelse, thi vi ville erhverve os Gods og Berømmelse og modtage Hæder og Ære af eder; vi forestillede os, at I uden Tvivl gjerne vilde have raske Mænd omkring eder, dersom eders Frænder, de samme, som nu ere

blevne til eders Fjender, skulde ville gjøre noget Indgreb i eders Rettigheder. Vi tilbyde os nu at værge dette Rige, at gaae i Sold her, og at tage Guld, Sølv og gode Klæder af eder; men hvis I ikke strax ville modtage dette vort Tilbud, saa ville vi paa samme Vilkaar tage Tjeneste hos den anden Konge, hvis I vise os bort." Kong Jarisleif svarede: „Vi trænge højlig til eders Hjælp og Raad, thi I ere forstandige Mænd og tapre Nordmænd, men lader mig endnu vide, hvor megen Sold I forlange for eders Tjeneste." Emund svarede: „For det første skal du give os en Hal til os og alle vore Folk, og ikke lade os lide Mangel paa gode Fødemidler, saa mange som vi behøve." „Det tilstaaer jeg," sagde Kongen. „Da," sagde Emund, „staaer denne Hær til din Raadighed, og skal gaae i Spidsen for at forsvare dit Folk og Rige. Derhos skal du betale hver Krigsmand en Øre vejet Sølv, og hver Skibsbefalingsmand desforuden en halv Øre." Kongen svarede: „Det kan vi ikke." Emund sagde: „Det kan I, Herre, thi vi ville tage i Betaling derfor Bæver- og Sobelskind og andre Varer, som ere lette at erholde her i Landet, og vi selv ville taxere det og ikke oversade det til vore Krigsfolk; og gjøres der noget Bytte, da skal du udrede disse Penge til os, men naar vi sidde i Fred, skal vor Sold formindskes." Dette samtykkede nu Kongen, saaledes at denne deres Overeenskomst skulde gjælde i tolv Maaneder.

Emund vinder Sejr i Garderige.

5. Nu satte Emund deres Skibe paa Land i god Forvaring. Men Kong Jarisleif lod indrette dem en

Steenhal, og lod den betrække med prægtigt Peld, og de bleve forsynede med de Levnetsmidler, de behøvede, af bedste Slags. De vare nu hver Dag i Fryd og Gammen hos Kongen og Dronningen. Men de havde ikke længe haft saadanne gode Dage, forend der kom Brev fra Kong Burisleif til Kong Jarisleif af det Indhold: at han forlangte nogle Herreder og Kjøbstedpladser, som laae paa Grændsen af hans Rige, og hvis Afstaaelse han fordrede. Kong Jarisleif fortalte nu Emund, hvad hans Broder havde forlangt. Han svarede: „Dertil kan jeg ikke sige meget, men vor Bistand staaer til eders Befaling, hvis I vil benytte eder deraf; men det forstaaer sig, at man bør give efter for sin Broder, hvis det lader sig gjøre med det gode; men om saa er, som jeg frygter for, at han vil forlange endnu mere, hvis dette tilstaaes ham, da staaer Valget i din Magt, enten du vil afstaae ham dit Rige, eller ej, eller om du vil heller forsvare det med Mandighed, og lade det komme til det Yderste imellem eder Brødre, hvis du seer, at du siden kan holde dig; det er altid mindre farligt at samtykke bestandig hvad han forlanger, men mange ville holde det for fejgt og ukongeligt at tage den Beslutning; jeg seer heller ikke, hvortil du her underholder en fremmed Hær, naar du ikke skal kunne lide paa os; nu skal du selv have Valget." Kong Jarisleif sagde, „at han kunde ikke beslutte sig til uden Forsøg at opgive sit Rige." Emund sagde: „Da skal du give din Broders Sendebud det Svar: at du vil værge dit Rige. Giv ham heller ikke lang Tid til at samle Krigsfolk imod dig, thi det er vise Mænds Ord, at det er lykkeligere at stride i sit Land, end i en an-

dens." Sendebudene vendte nu tilbage til deres Konge, og meldte ham Udfaldet, at Kong Jarisleif ikke vilde afstaae sin Broder noget af sit Rige, men var beredt paa at forsvare sig, hvis han vilde anfalde det. Kongen sagde: „Da maa han stole paa anden Hjælp og Understøttelse, hvis han har i Sinde, at maale sig med os; mon der være komne nogen fremmede Mænd til ham, som kunne give ham Raad og forøge hans Magt." Sendebudene sagde, at de havde hørt, at der var en norsk Konge med sex hundrede Nordmænd. Kong Burisleif sagde: „De maae have givet ham det Raad." Han samlede derpaa Krigsfolk sammen. Kong Jarisleif lod Budstikke gaae over hele sit Rige, og Kongerne opbøde nu deres Hære. Det gik nu saaledes, som Emund havde tænkt, at Kong Burisleif drog ud af sit Rige imod sin Broder; da de mødtes, var der en stor Skov ved en Flod, hvor de opsloge deres Telte paa begge Sider, saaledes at Floden var imellem dem; og der var ikke stor Forskjel paa deres Stridskræfter. Kong Emund og alle Nordmændene havde deres egne Telte for sig, og de sade saaledes rolige i fire Nætter, uden at nogen æskede den anden til Slag. Da sagde Ragnar: „Hvad bie vi efter, og hvad betyder denne Stillesidden?" Kong Emund svarede: „Vor Konge anseer vore Fjenders Mængde for at være endnu for ringe; det er slette Planer, han lægger." Derpaa begave de sig hen til Kong Jarisleif, og spurgte ham, om han ikke havde i Sinde at indlade sig i Træfning. Kongen svarede: „Mig synes, vi have en god Hær, ja vi have ogsaa en talrig Hær, som vi kan forlade os paa." Kong Emund svarede: „Andre Tanker er jeg af,

Herre; i Førstningen, da vi kom herhen, forekom det mig som der var kun faa Krigsfolk i hver Telt [1], og som om Teltene vare mere indrettede med Hensyn til den Mængde, der kunde komme i dem, end til den, der virkelig var; men nu seer det anderledes ud, nu maae de opreise endnu flere Telte eller leire sig udenfor; fra eder derimod er en stor Deel løben hjem hver til sit, og eders Hær er ikke at lide paa." Kongen sagde: „Hvad skulle vi da nu gjøre?" Emund svarede: „Nu er alt vanskeligere end forhen, og vi have ved vor Stillesidden selv ladet Seieren gaae os af Hænderne; vi Nordmænd have imidlertid ikke været ganske ledige, vi have ladet alle vore Skibe med Vaaben og Rustninger seile op ad Floden; vi ville nu drage derhen med vor Hær, og komme bag paa Fienden, men lade vore Telte staae tomme efter os; men I skal saa hurtig, som muligt, opstille eders Hær i Slagorden." Dette blev iværksat; der blæstes Krigsblæst, og Fanerne bleve opsatte, og man ordnede sig paa begge Sider til Kampen. Nu gik Fylkingerne imod hinanden, og der begyndte det skarpeste Anfald, og der skete snart et stort Mandefald. Kong Emund og Ragnar gjorde et haardt Angreb paa Kong Burisleif og hans Trop, og faldt ham uforvarende i Flanken; der blev en meget hidsig Fægtning og et stort Nederlag; derpaa blev Kong Burisleifs Fylking brudt, og hans Folk begyndte at flye, men Kong Emund gik igjennem hans Slagorden, og fældte saa mange, at det vilde blive vidtløftigt, at opregne alle deres Navne; nu indbrød en almindelig Flugt i

[1]) Nemlig hos vore Fiender.

Hæren, saa at ingen Modstand mere skete, og alle, som kunde, flyede over Mark og Skov, og frelste saaledes Livet; og i denne Forvirring, fortaltes der, var Kong Burisleif falden. Kong Jarisleif gjorde nu meget Bytte efter dette Feldtslag. De fleste tilskrive Kong Emund og Nordmændene denne Sejer, hvilket geraadede dem meget til Hæder; det gik her efter Fortjeneste, thi Gud vor Herre Jesus Kristus var retfærdig i dette, som i alt andet. De droge nu hjem i deres Rige, og Kong Jarisleif beholdt nu baade sit Rige og det Bytte, han fik i dette Feldtslag.

Emunds Raad.

6. Sommeren og Vinteren efter var det roligt og stille, og der forefaldt intet mærkeligt, men Kong Jarisleif forestod begge Rigerne med Kong Emunds Raad og Bistand. Nordmændene stode nu i megen Anseelse og Ære, og vare en Beskjermelse for Kongen baade ved deres Raad og Tapperhed; men Solden, som skulde udbetales dem, holdtes tilbage af Kongen; thi nu troede han ikke saa meget at behøve Hjælp, da Kongen hans Broder var falden, og det syntes ham nu, at alt var fredeligt over hele Riget. Da nu Forfaldsdagen kom, da Solden skulde udbetales, begav Kong Emund sig til Kong Jarisleif, og talte saaledes til ham: „Vi have nu været nogen Tid, Herre, her i ederes Rige; bestem nu, om vor Forening skal staae ved Magt eller vor Overeenskomst skal være ophævet, saa at vi maae see os om efter en anden Høvding, thi seendrægtigt er det gaaet med Udredningen af vor Sold." Kongen svarede: „Jeg troer nu ikke at

have eders Hjælp saa meget nødig, som forhen; det er en anseelig Udgivt for os, at give eder saa stor en Sold, som I forlange." „Det er sandt, Herre," sagde Emund, „thi nu skal der udredes en Øre Guld til hver Mand i Hæren, og en halv Mark Guld til hver Skibsbefalingsmand." Kongen sagde: „Saa vil jeg foretrække, at vor Forening bliver ophævet." „Det skal beroe paa eder selv," sagde Kong Emund, „men veed I ogsaa vist, at Burisleif er død?" „Det tænker jeg er sandt," sagde Kongen. Emund svarede: „Der er vist kostelig sørget for hans Gravsted, sig mig dog en Gang, hvor hans Grav er?" „Det veed vi ikke saa nøje," sagde Kongen. „Det burde dog eders Høihed, Herre!" sagde Emund, „at vide, hvor eders ligesaa høibaarne Broder har sit Lejested; men jeg skulde snart troe, at eders Krigere have givet eder en falsk Efterretning, og at den rette Sandhed endnu ikke er kommen til eders Kundskab." „Hvad sandere veed du da at fortælle mig derom, som jeg skulde fæste mere Lid til," sagde Kongen. Emund svarede: „Man har fortalt mig, at Kong Burisleif levede i Bjarmeland i Vinter; og jeg har ladet mig sige for vist, at han samler en stor Hær imod dig, og dette kommer uden Tvivl Sandheden nærmere." Kongen sagde: „Naar skulde han da komme her til vort Rige?" Emund svarede: „Man har sagt mig, han vilde være her om tre Uger." Nu vilde Kong Jarisleif ikke undvære deres Understøttelse; de sluttede derfor paa ny en Overeenskomst med hinanden paa tolv Maaneder. Derpaa spurgte Kongen: „Hvad er nu at foretage? Skal vi samle Folk og slaaes med dem?" Emund svarede:

„Ja, det er mit Raad, hvis I vil forsvare Garderige imod Kong Burisleif." Jarisleif spurgte videre: „Skal vi stævne Hæren herhid eller gaae Fjenden imøde?" Emund svarede: „Herhid skal stævnes alle, som kunne komme til Borgen, og naar Hæren er samlet, da ville vi endnu give dig nogle Raad, som vi haabe skulle være gavnlige."

Slag imellem Brødrene.

7. Dernæst lod Kong Jarisleif gjøre Opbud til Krig over hele sit Rige, og der samlede sig en stor Bondehær til ham. Kong Emund sendte da sine Mænd ud i Skoven, og lod Træer fælde og føre hjem til Borgen og opsætte paa Borgsløjene; alle Grenene af hvert Træ lod han vende ud af Borgen, for at man ikke skulde kunne skyde op i Borgen. Han lod ogsaa en stor Grav grave udenfor Borgen, lod Jorden føre bort og Vand indlede deri; derpaa lod han Træstammer lægge der ovenover, og alting saaledes indrette, at man ikke kunde see andet, end at der var fast Bund under. Da denne Forretning var til Ende, fik de Underretning om Kong Burisleif, at han var kommen ind i Garderige, og stævnede did mod Borgen, som Kongerne havde inde. Kong Emund havde ligeledes ladet sine Folk forsvarlig befæste tvende Borgporte, som de agtede at forsvare, og at benytte dem til deres Bortgang, hvis det skulde behøves. Og om Aftenen, da man kunde vente Hæren den næste Morgen, bad Kong Emund Kvinderne at gaae ud paa Borgsløjene med alle deres Smykker, og at pynte sig det bedste de kunde, og at fæste tykke Guldringe op paa Stænger, at det kunde

falde dem i Øjnene saa meget som muligt. „Jeg tænker," sagde han, „at Bjärmerne ville blive begjerlige efter Klenodierne; de ville da ride rask og ubetænksom imod Borgen, naar Solen skinner paa Guldet og de gyldne Tøjer." Alt dette blev nu gjort efter hans Befaling. Burisleif kommer nu med sin Hær frem af Skoven imod Borgen; de faae Øje paa det skjønne Syn paa Borgen, og glæde sig ved Tanken om, at der er ingen Efterretning kommen did om deres Ankomst. De ride nu skarpt og drabeligen frem, og mærke ingen Uraad; en stor Mængde styrter i Graven og tilsætter der Livet; men Kong Burisleif var bagerst i Fylkingen, og lægger Mærke til denne Ulykke. Han sagde da: „Maaskee dette Anfald bliver ikke saa let, som vi tænkte; de ere gode Raadgivere, disse Nordmænd." Han undersøger nu, hvor man vel bedst kunde gjøre Anfald; nu vare alle de skjønne Sager borte, som før vare stillede til Skue; han seer, at alle Portene paa Borgen ere lukkede, undtagen to, men der vilde det ikke være let at komme igjennem, thi der manglede det hverken paa stærk Befæstning eller dygtigt Mandskab; desuden opløftedes et Feldtskrig, og Mændene i Borgen vare slagfærdige; begge Kongerne, Jarisleif og Emund, vare hver ved sin Borgport. Der begyndtes nu en haard Strid, og der faldt mange Folk paa begge Sider. Paa det Sted, hvor Kong Jarisleif førte Befalingen, skete nu et saa stærkt Angreb, at det lykkedes at storme den Borgport, som han forsvarede, og Kongen fik et stort Saar i Foden; der skete et stort Mandefald, førend Borgporten blev indtagen. Da sagde Kong Emund: „Nu seer det farligt ud for os, da vor Konge

er saaret, men de have dræbt mange af vore Mænd, og det lykkes dem nu at komme op i Borgen; gjør nu hvilket du finder for godt, Ragnar! forsvar enten denne Borgport, eller skynd dig at undsætte Kongen!" Ragnar svarede: „Her vil jeg see at holde mig, men drag du til Kongen, thi der ere gode Raad dyre." Emund drog nu derhen med mange Folk, og saae, at Bjarmerne nu allerede vare komne ind i Borgen. Han slog strax paa dem stærkt og drabelig, og fældte mange af Kong Burisleifs Folk; Kong Emund trængte bestandig frem med største Hidsighed, og drev stærkt paa sine Mænd; og aldrig har saa langvarig en Kamp været haardere end denne; da flye endelig Bjarmerne ud af Borgen, saa mange som flye kunde. Kong Burisleif selv flyede ogsaa med stort Mandetab; men Kong Emund og hans Mænd forfulgte de Flygtende til Skoven, og dræbte Kongens Fanedrager; nu fortaltes der atter, at Kongen skulde være falden. Dette var en kostelig Sejer, og megen Ære indlagde Kong Emund sig i dette Slag. Nu hersker igjen Fred og Ro for denne Gang; de opholde sig nu i megen Anseelse hos Kongen og højagtes af hver Mand der i Landet; men Solden udbetales dem endnu ligesaa seendrægtig af Kongen; den er vanskelig at erholde, og udredes dem ikke efter den afsluttede Overeenskomst.

Om Emund.

8. Det traf sig nu en Gang, at Emund talte til Kongen om, at han skulde betale dem deres Sold, som det sømmede sig en saa mægtig Konge; „jeg troer," sagde han, „at mine Folk have vundet mere Gods til

eder, end denne Sold kan være værd; og vi holde dette for meget ubetænksomt handlet af eder, eller behøver I maaskee ikke længer vor Bistand og Hjælp?" Kongen sagde: „Det kan vel nu hænde sig, at alting kan gaae godt, uden at I behøve at vise eders Tjeneste derved; imidlertid have I ydet os kraftig Bistand; men man har sagt mig, at eders Folk ere vanskelige og kræsne i alting." Emund svarede: „Hvad kan det sige, Herre, da I allene har Magt at afgjøre alt sligt? Mange af mine Mænd have ogsaa i deres Tanker lidt et stort Tab, nogle have mistet Fødder eller Hænder eller andre Lemmer eller lidt Skade paa deres Vaaben; vore Udgifter ere ikke ubetydelige; og dette maa du endnu erstatte os; vælg nu et af to, til eller fra!" Kongen sagde: „Jeg lader eder ikke drage bort; men jeg vil heller ikke give eder saa høj Betaling, saalænge vi ingen Krig have at befrygte." Emund svarede: „Penge behøve vi, og mine Mænd ville ikke arbejde for Føden allene; hellere ville vi da begive os til et andet Kongerige, og der søge vor Hæder; rimeligt er det vel ogsaa, at her nu ikke vil komme Ufred i Landet; nu veed du da vel med Vished, at Kongen er dræbt?" „Jeg tænker, det forholder sig saa," sagde Kongen, „siden vi have hans Banner." Emund spurgte: „Veed du nu, hvor hans Grav er?" „Nej," sagde Kongen. „Det er uforstandigt af dig," sagde Emund, „at du ikke har indhentet Efterretning derom." Kongen svarede: „Hvad tilforladeligere veed da du fremfor andre, som have paalidelig Efterretning derom." Emund svarede at det forekom ham mindre, at lade Banneret end Livet; „jeg troer," sagde han, „at han er undkommen, og har

opholdt sig i Tyrkiet i Vinter, og pønser paa endnu en Gang at hærge paa eder, og fører en overordentlig stor Hær med sig af Tyrker og Blakmænd, og andre fæle Folk; jeg har hørt, at han rimeligviis vil affalde fra Kristendommen, og hvis han faaer Garderige vundet fra eder, saa vil han lade Rigerne besætte med disse fæle Folk, og hvis hans Planer gaae i Opfyldelse, da kan man vel tænke, at han vil jage alle eders Frænder ud af Landet med Spot og Skjændsel." Kongen spurgte, hvor hurtig han kunde komme med denne slemme Hær? Emund svarede: „Om en halv Maaned." „Hvad skal vi nu gjøre?" sagde Kongen, „thi nu maa I hjælpe os med eders Klogskab." Ragnar sagde, at hans Villie var, de skulde drage bort, og bad Kongen følge sine egne Raad. Emund sagde: „Det vil bringe os i slet Omtale, hvis vi forlade Kongen nu i en saadan Fare, thi han levede i Fred og Ro, da vi kom til ham; jeg vil ikke forlade ham anderledes, end at han kan sidde i Fred ved vor Bortgang; vi ville derfor heller slutte en ny Overeenskomst med ham paa disse tolv Maaneder, og han maa da forøge den Sold, som vi vare komne overeens om. Nu maae vi see at overlægge, hvorhen Hæren skal samles; eller vil I, Herre! at vi Nordmænd allene skulle værge Landet, men du blive siddende stille medens vi fægte, og først da betjene dig af din egen Hær, naar vi ere overmandede." „Ja, det vil jeg," sagde Kongen. Emund sagde: „Overiil dig ikke i denne Sag, Herre! Det er bedre, at lade Hærene følges ad, og det synes mig ærefuldere; vi Nordmænd skulle visselig ikke være de første til at løbe; men mangen en, veed jeg, vil strax være færdig

dertil, naar de staae ligefor Spydsodderne; det kommer da an paa, hvorledes de ville bestaae i Prøven, de som nu meest skynde til Kamp. Men hvorledes skal der forholdes dermed, Herre, hvis vi træffe Kongen, skal vi da dræbe ham eller ikke? thi der bliver aldrig nogen Ende paa denne Ufred, saalænge I begge leve." Kongen svarede: „Det vil jeg ikke gjøre, først opmuntre Folk til at holde Feldtslag med Kong Burisleif, og tillige saggive dem, hvis han bliver dræbt." Nu vendte hver hjem til sin Hal, og de lode ingen Hær samle, og foranstaltede ingen Krigsudrustning; dette forekom alle besynderligt, at man nu tænkte mindst paa at ruste sig, da den største Fare var forhaanden. Kort efter spurgte de, at Kong Burisleif var falden ind i Garderige med en stor Hær og mange fæle Folk. Kong Emund anstillede sig imidlertid, som om han ikke vidste hvad der var paa Færde eller havde hørt noget derom. Da sagde mange, at han havde ikke Mod til at slaaes med Burisleif.

Emund dræber Kong Burisleif.

9. En Morgenstund aarle lader Emund sin Frænde Ragnar og ti andre Mænd kalde til at drage med sig, og lod Heste sadle til dem. Disse tolv Mænd rede nu sammen ud af Borgen, men ikke flere, alle de andre bleve tilbage. En Islænder, ved Navn Bjørn, var med dem, samt Garde-Ketil, og en anden Mand ved Navn Askel, og tvende, som hed Thord. De førte en løs Hest med sig, paa hvilken de havde deres Vaaben og Levnetsmidler. De rede nu alle bort forklædte som Kjøbmænd, og der var ingen som vidste, hvad

denne Rejse havde at betyde eller hvilket listigt Anslag de havde fore. De rede ind i en Skov, og fortsatte deres Ridt lige til Natten; da kom de ud af Skoven og til en stor Eg; der var en skjøn aaben Mark for dem. Da sagde Kong Emund: „Lader os her gjøre Holdt; jeg har spurgt, at Kong Burisleif her vil tage Nattekvarteer og opslaae sit Telt i Nat." De gik nu rundt omkring Træet, og langs med den aabne Plads, og saae efter, hvor det bekvemmeste Sted var til at rejse Telt. Da sagde Kong Emund: „Her vil Kong Burisleif uden Tvivl slaae sin Lejr; man har sagt mig, at han rejser gjerne Telt i Nærheden af Skoven, naar det kan lade sig gjøre, thi da har han og hans Folk altid Lejlighed til at undkomme, om det skulde være nødvendigt." Derpaa tog Kong Emund et Reb eller Tov, og befalede sine Folk at gaae dermed hen til Træet paa den aabne Plads; han sagde, at en Mand skulde krybe op i Grenene, og hæfte Rebet fast der; hvilket skete. Derpaa bøjede de Træet indtil Grenene vare komne heelt ned til Jorden, og saaledes trak de hele Toppen af Træet ned til Roden. Da sagde Kong Emund: „Dette lykkes ret godt, og vil komme os til megen Nytte." Derpaa udspændte de Tovet, og befæstede Enderne, og da dette Arbejde var færdigt, var det blevet Midaften. Nu kunde de høre, hvorledes Kongens Hær kom dragende; de gik da ind i Skoven til deres Heste; og saae derpaa en stor Hoben og en prægtig Vogn, som mange Mænd fulgte efter, og foran blev baaret et Banner. Disse drejede hen mod Skoven og til den aabne Plads, derhen, hvor det bekvemmeste Sted var til at rejse Telt, som Kong Emund

havde talt om; der rejste de Landteltet, og den hele Hær lejrede sig derudfra langsmed Skoven. Alt dette varede, til det mørknede. Kongeteltet var meget kostbart og vel gjort; det var afdeelt i fire Stuer, og en høj Stang stod op derfra, paa hvilken der var en Guldknap og en Vejrhane. De andre saae fra Skoven af alt hvad der gik for sig i Hæren, og forholdt sig ganske stille. Da det nu var blevet mørkt, blev der antændt Ild i Lejren, saa de kunde vide, at nu blev der lavet Mad. Da sagde Kong Emund: „Vi have kun faa Levnetsmidler, og det duer ikke; jeg troer jeg vil gaae hen til deres Vagt, og see at faae noget af deres Maaltid." Han iførte sig derpaa en Tiggerdragt, bandt et Bukkeskæg paa, og gik ved to Kjæppe; han gik saaledes ind i Kongeteltet, bad om noget at spise, og gik saaledes fra Mand til Mand; ligeledes gik han ind i det næste Telt, fik ogsaa der et godt Udbytte, og takkede sømmelig for god Beværtning; nu begav han sig bort fra Teltene, og havde ingen Mangel paa Levnetsmidler. Da man nu havde spiist og drukket saa meget man vilde, blev alting roligt efter det. Kong Emund deelte nu sine Folk i to Hobe; sex Mand lod han blive tilbage i Skoven, for at passe paa Hestene, og holde dem i Beredskab, om man i en Hast skulde behøve dem. Emund og de andre gik sex i Følge hen paa den aabne Plads til Teltene, og lode som der var intet paa Færde. Da sagde Emund: „Rognvald [1], Bjørn og Islænderne skulle gaae hen til Træet der hvor vi have bøjet det ned imod Jorden." Han gav hver af dem sin Buløxe i

[1]) eller Ragnar, som han forhen kaldtes.

Haanden: „I ere stærke Mænd," sagde han, „som nok kunne slaae til, bruger nu eders Styrke, naar det behøves." De gik derpaa derhen, hvor Grenene vare nedbøjede. End videre sagde Kong Emund: „Her skal en tredie Mand staae paa Vejen til den aabne Plads; han skal ikke gjøre andet, end holde Tovet i Haanden, og fire eftersom vi forlange det, men vi andre skulle holde i den anden Ende, og naar vi saaledes have faaet det indrettet, som vi ville, da skal den, som jeg har bestemt dertil, slaae med Øxeskaftet paa Tovet; men den, som holder paa Rebet, skal lægge Mærke til, om det ryster deraf, at vi røre ved det eller af Hugget. Og naar vi saaledes have givet dette Tegn, som ikke vil udeblive, og som er meget magtpaaliggende, hvis Lykken staaer os bi, da skal den, som har i Tovet, sige til, og da skal man hugge Træets Grene over, hvorpaa det da vil springe haardt og hurtig i Vejret." De gjorde nu alle, som dem var befalet. Bjørn fulgte med Kong Emund og Ragnar; de gik hen til Teltet, gjorde en Rendelykke paa Tovet, fæstede den paa deres Spydstager, og bragde den saaledes op paa Vejrhanen, som stod op fra Stangen paa Kongens Telt, den løb da op til Knappen, og dette gik af i al Stilhed; men Mændene i alle Teltene sov fast, da de vare trætte af Rejsen og havde drukket godt. Da dette var gjort, trak de Enderne til sig, snørede saaledes Tovet til, og gjorde alting i Stand. Kong Emund gik nu nærmere hen til Kongens Telt, thi han vilde ikke være ret langt borte, naar Teltet blev rykket i Vejret. Derpaa blev der gjort et Slag paa Tovet, og den, som holdt paa det, mærkede at det rystede; han sagde det til dem,

som skulde hugge. Nu hug de Træet, hvilket da sprang haardt og højt i Vejret, og rev hele Kongens Telt op med sig, og slyngede det langt hen i Skoven; hvorved Lysene derinde slukkedes. Kong Emund havde om Aftenen lagt nøje Mærke til, hvor Kongen laae i Teltet; der skyndte han sig hen, og dræbte i et Øjeblik Kongen og adskillige andre. Kong Burisleifs Hoved tog han med sig, og løb derpaa med sine Mænd ind i Skoven, og de bleve ikke forfulgte. De, som vare tilbage af Kong Burisleifs Mænd, bleve ganske forfærdede over denne skrækkelige Tildragelse; men Kong Emund og hans Medfølgere rede bort, og kom endelig hjem tidlig paa Morgenstunden, begive sig nu strax til Kong Jarisleif, og berette ham Kong Burisleifs virkelige Fald: „og betragt nu en Gang, Herre! hans Hoved, om I kjender det." Kongen blev rød, da han saae Hovedet. Emund sagde: „Denne Kæmpedaad have vi Nordmænd øvet, Herre! Lad du nu din Broders Legeme begrave paa anstændig og hæderlig Viis!" Kong Jarisleif svarede: „En overilet Gjerning have I øvet, og os nærgaaende; men I skulle nu selv berede hans Grav; men hvad ville nu de tage sig for, som fulgte med ham?" Emund svarede: „Uden Tvivl ville de holde Thing, og den ene vil mistænke den anden for denne Gjerning; thi de lagde ikke Mærke til os; de ville derfor skilles fra hverandre i Uenighed, og den ene vil ikke troe den anden, men de ville fare sammen i adskilte Hobe, og faa af disse Mænd, tænker jeg, ville sørge for deres Konges Begravelse." Nordmændene forlode nu Borgen, og rede den samme Vej igjennem Skoven, indtil de kom til Teltene; det gik nu, som Kong Emund

havde meent, at alle Kong Burisleifs Folk vare borte, og havde skiltes i Uenighed. Kong Emund gik hen paa den aabne Plads; der laae Kongens Lig, men ingen var ved det. De lægge nu Liget til rette, og sætte Hovedet til Kroppen, og føre det hjem. Hans Gravsted var nu velbekjendt for mange. Alle Indbyggerne svore da Kong Jarisleif Troskab, og han var saaledes Konge over det hele Rige, som de før begge havde haft.

Emund drager fra Jarisleif og hen til hans Broder.

10. Nu lider den Sommer og Vinteren, og der forefaldt intet mærkværdigt; men Solden blev dem endnu ikke betalt. Der vare ogsaa flere Mænd, som forestillede Kongen, at han havde adskilligt at huske dem for hans Broders Drab, og det forekom dem, sagde de, at Nordmændene nu ansaae sig for at være mere, end Kongen. Nu kom Dagen, da Solden skulde udbetales; de gik da til Kongens Slot. Han modtog dem vel, og spurgte dem, hvad de vilde saa tidlig paa Dagen. Kong Emund svarede: „Det kan være, Herre, at I nu ikke længer behøver vor Hjælp, betal os derfor nu den fulde Sold, som tilkommer os." Kongen sagde: „Store Følger har eders Hidkomst haft." „Sandt er det, Herre," sagde Emund, „thi for længe siden var du fordreven fra dit Rige, hvis du ikke havde betjent dig af os; men hvad din Broders Død angaaer, da staaer den Sag endnu paa samme Fod, som da du gav din Tilladelse dertil." Kongen

sagde: „Hvad er nu eders Hensigt?" Emund svarede: „Hvad ønsker du vel mindst, vi skulle gjøre?" „Det veed jeg ikke," sagde Kongen. Emund svarede: „Jeg veed det nøje: mindst ønsker du, at vi skulde drage hen til din Broder Kong Varnlaf, men ikke desmindre ville vi dog nu begive os til ham, og yde ham al den Bistand, vi kunne. Lev nu vel, Herre!" De gik nu hurtig ud og ned til deres Skibe, som laae ganske sejlfærdige. Kong Jarisleif sagde: „I en Hast droge de nu herfra, og ikke med min Villie." Dronningen svarede ham: „Hvis du og Kong Emund faae nogen Handel med hinanden, da vil han sandelig blive dig en haard Hals." Kongen sagde: „Det var godt, hvis de bleve ryddede af Vejen." Dronningen svarede: „Før vil det skee, at de tilføje dig een eller anden Beskæmmelse." Derefter drog hun ned til Skibene, tilligemed Jarlen Rognvald Ulfsøn og nogle flere Mænd, der hvor Emund og hans Folk laae ved Landet, og der blev sagt dem, at Dronningen vilde tale med Emund. Denne sagde: „Lader os ikke troe hende for vel, thi hun er klogere end Kongen; dog vil jeg ikke afslaae hende en Samtale." „Da vil jeg følge med dig," sagde Ragnar. „Nej," svarede Emund, „der er jo ingen Ufred paa Færde, og det er heller ingen overlegen Magt, som er ankommen." Emund havde en Slængkappe paa og sit Sværd i Haanden; han og Dronningen satte sig ned paa en ophøjet Strandbred, hvor der var leret nedenfor; Dronningen og Rognvald Jarl satte sig saa nær ved ham, at de næsten sade paa hans Klæder. Dronningen sagde: „Det er ilde, at Kongen og du skulde saaledes skilles ad; jeg vilde gjerne gjøre

mit til, at der hellere herskede Venskab imellem eder, end Fiendskab." Ingen af dem holdt den Gang sine Hænder rolige; han løste Baandet paa sin Kappe, men hun trak sin Handske af og svang den over sit Hoved. Han saae nu, at der var Svig i Gjære; det viste sig ogsaa, at hun havde bestilt nogle Mænd til at dræbe ham, og det skulde være Tegnet, at hun rakte sin Handske i Vejret; disse Mænd sprang strax frem. Emund saae dem, førend de kom til ham; han sprang da i en Hast op, og førend de tænkte derpaa, saae hans Kappe der allene tilbage; de fik da ikke fat paa ham. Ragnar saae dette, og sprang i Land fra Skibene, og saaledes den ene Mand efter den anden, og vilde dræbe Dronningens Mænd; men Emund forbød det. De styrtede dem da ned ad den lerede Strandbred, og toge dem til Fange. Ragnar sagde: „Nu ville vi ikke bryde os om dit Raad, Emund! men vi ville føre dem bort med os." Emund svarede: „Det bør ikke være, de skulle fare hjem i Fred, thi jeg vil ikke saaledes aldeles bryde med Dronningen." Hun begav sig nu hjem, ikke synderlig fornøjet med sit Foretagendes Udfald; men de andre sejlede bort, og standsede ikke, førend de kom til Kong Varnlafs Rige, hvor de da strax begave sig til ham; men han modtog dem vel, og spurgte dem om Tidender; Emund fortalte ham alt, saaledes som det havde tildraget sig, baade Foreningen og Adskillelsen imellem ham og Kong Jarisleif. „Hvad har I da nu i Sinde?" sagde Kongen. Emund svarede: „Jeg forskrede Kong Jarisleif, at vi vilde søge hen til eder, thi jeg frygter, at han vil formindske dit Rige, ligesom hans Broder gjorde ved ham; og overlæg nu selv,

Herre! om I heller vil beslutte eder til at beholde os, end sende os bort, eller om du mener at trænge til vor Bistand." „Ja," sagde Kongen, „jeg har megen Lyst til at beholde eder, men hvor meget fordre I?" Emund svarede: „Vi ville have de samme Vilkaar, som vi havde hos din Broder." Kongen sagde: „Giv mig Tid til at overlægge dette med mine Mænd, thi det er dem, som skal give Pengene, skjønt det er mig, som udbetaler dem." Dette tilstod Kong Emund. Kong Varnlaf holdt derpaa Thing med sine Mænd, og fortalte dem, hvilken Nyhed han havde spurgt fra sin Broder, Kong Jarisleif, at han attraaede hans Rige, samt berettede dem, at Kong Emund var kommen der til Landet, og havde tilbudt sin Hjælp og Bistand." De opmuntrede nu Kongen til, at modtage dem; og saaledes indgik de en Overeenskomst med hinanden, og Kongen betingede sig Emunds Raadgivning; „thi jeg er," sagde han, „endnu mindre øvet i Raadslagning, end min Broder, og du var dog en Kjende klogere, end han; vi vil ofte holde Samtale med eder, og betale eder alt efter vor Overeenskomst." De opholdt sig nu hos Kongen i megen Hæder og Anseelse.

Forliget imellem Brødrene Jarisleif og Varnlaf.

11. Der indtraf nu den Begivenhed, at der kom Sendebud fra Kong Jarisleif, som af Kong Varnlaf skulde forlange de Landsbyer og Borge, der laae ved hans Rige. Han meddeelte Kong Emund dette, men denne svarede: „Det er noget, I selv maa raade for, Herre!" Kongen sagde: „Nu maa jeg be-

nytte mig af det, vi kom overeens om, at I skulde tjene os med eders gode Raad." Emund svarede: „Jeg venter, Herre, at graadig Ulv vil gribe dybt; der vil snart fordres mere, naar dette bliver tilstaaet; lad Sendebudene fare tilbage i Fred," sagde han, „nu troe de at indsee vor hele Plan; men hvor lang Tid behøver du vel til at samle din Hær?" „En halv Maaned," sagde Kongen. Emund vedblev: „Bestem nu, Herre, hvor I skulle mødes til Kamp, og lad Sendebudene melde det til deres Konge!" Saaledes skete, og Sendebudene droge hjem. Nu beredte Hærene paa begge Sider sig til Kamp, og kom sammen paa det bestemte Sted paa Grændsen; der opsloge de deres Telte, og bleve der nogle Nætter. Kong Varnlaf sagde: „Hvorfor skulle vi blive liggende her til ingen Nytte? Lad os ikke lade Sejeren slippe os af Hænde!" Emund svarede: „Lad mig raade derfor, thi Ulykke kommer altid tidsnok; Dronning Ingegerd er endnu ikke kommen, hvis Raad gaaer fremfor alle de andres, skjønt Kongen selv er Anfører for Hæren; jeg vil nu holde Vagt, Herre!" Kongen svarede: „Som I vil da!" De bleve nu liggende i syv Nætter med Hæren. En Nat var det slet Vejr og meget mørkt, da forlode Kong Emund og Ragnar deres Folk; de droge ind i Skoven og bag om Kong Jarisleifs Lejr, og satte sig ned ved en Vej. Da sagde Kong Emund: „Denne Sti maae Kong Jarisleifs Mænd have banet, og vilde jeg skjule mig, saa var det vel nu paa Tiden, men lad os endnu bie her noget." Da de saaledes havde siddet en Stund, sagde Kong Emund: „Vi sidde her temmelig uforsigtig." Dernæst hørte de nogen komme ridende, og

saae, at der var en Kvinde med; de bemærkede, at der red en Mand foran hende, og en anden bag efter. Da sagde Kong Emund: „Det er Dronningen der kommer, lad os nu stille os paa begge Sider af Vejen; og naar de komme hen til os, da skal I saare hendes Hest, men du, Ragnar, skal gribe hende." Da de Ridende nu kom forbi dem, mærkede de ikke til noget, før Hesten paa en Gang styrtede død ned, og Dronningen var aldeles borte. Den ene af dem sagde, at han havde seet et Glimt af en Mand, der sprang over Vejen; men de torde ikke komme for Kongen, thi de vidste ikke, om det var Mennesker eller Trolde, som voldte dette; de snege sig nu hemmelig hjem, uden at lade sig see af nogen. Dronningen sagde til Fostbrødrene: „Seent ophøre I Nordmænd med at tilføje mig Beskjæmmelse." Emund svarede: „Vi skal behandle eder vel, Dronning, men det er vel noget uvist, om du nu kommer til at kysse Kongen for det første." De droge nu hen til Kong Varnlafs Lejr, og berettede ham, at Dronningen var kommen; han glædte sig meget derover, og vaagede selv over hende. Men om Morgenen bad hun Kong Emund komme til sig, og da de kom sammen, sagde Dronningen: „Det bedste er, at vi slutte Forlig, og jeg tilbyder mig, at mægle imellem eder; og vil jeg da forud forkynde, at jeg vil see meest paa Kong Jarisleifs Fordeel." Kong Emund svarede: „Dette beroer paa Kongen." Dronningen svarede: „Dine Raad ville dog komme meest i Betragtning." Derpaa begav Emund sig til Kong Varnlaf, og spurgte ham, om han var fornøjet med, at Dronningen bestemte Forliget imellem dem. Kongen svarede: „Det finder jeg ikke

raadeligt, da hun en Gang har truet, at ville være os imod." Emund sagde: „Er du fornøjet med, at beholde det, som du har?" „Ja," sagde Kongen. Emund vedblev: „Det kalder jeg et daarligt Fordrag, naar din Part ikke bliver formeret, thi du har dog samme Arverettighed efter din Broder, som han." Kongen svarede: „Det er dit Ønske, mærker jeg, at jeg skal overlade hende Afgjørelsen, lad det da være saa!" Kong Emund underrettede nu Dronningen om, at det var tilstaaet, at han skulde bestemme Forliget imellem Kongerne. „Det er da vistnok efter dit Raad," sagde hun, „du indseer vel, hvilket der vil være til mindst Skade, og hvorledes Bestemmelsen vil blive." Kong Emund sagde: „Jeg fraraadde ham ikke, at iagttage eders Råder." Da bled der blæst til Møde, og forkyndt, at Dronning Ingegerd vilde tale til Kongerne og deres Krigere; og da Hæren kom sammen, saae man, at Dronning Ingegerd var i Kong Emunds og Nordmændenes Trop. Nu blev fra Kong Varnlafs Side tilbudet, at Dronningen maatte bestemme Vilkaarene. Hun sagde til Kong Jarisleif, at han skulde have den vigtigste Deel af Garderige, og det var Holmgaard; men Varnlaf skulde have Kænugaard, det var det næstbedste Rige, med Skat og Skyld, og det var Halvdelen større, end hans forrige Rige; men Paltesklja og de Landskaber, som høre dertil, skulde Kong Emund have, og være Konge derover, og have al Landskyld ubeskaaren, som ydes deraf, „thi vi ville ikke," sagde hun, „at han skal forlade Garderige. Hvis Kong Emund efterlader sig Arvinger, da være

de Arvinger efter ham til dette Rige; men hvis han ikke efterlader sig nogen Søn, da skal det falde tilbage til begge Brødrene. Kong Emund skal ogsaa forestaae Landværnet for begge Brødrene og for hele Garderige, men de skulle derimod staae ham bi med deres Tropper og al deres Magt. Kong Jarisleif skal være den fornemste Konge i Garderige. Rognvald Jarl skal have Aldeigeborg, saaledes som han har haft før." Dette Forlig og denne Deling af Riget blev samtykket og stadfæstet af hele Folket. Kong Emund og Dronning Ingegerd skulde i Forening dømme i alle Stridigheder, som kunde opkomme. Hver drog nu hjem til sit Rige. Kong Varnlaf levede ikke længer, end tre Aar; da blev han syg og døde; han var den mest vennesæle Konge. Efter ham overtog Kong Jarisleif Regjeringen, og beherskede nu ene begge Rigerne. Men Kong Emund bestyrede sit eget Rige, og blev ikke gammel. Han døde uden Arvinger paa Sotteseng, hvilket tykkes alle Undersaatterne et stort Tab, thi der havde aldrig før været en saa viis Udlænding i Garderige, som Kong Emund; dette Land blev heller ikke hjemsøgt af nogen Fiende, saalænge han forestod Landværnet for Kong Jarisleif. I sin Sygdom gav Kong Emund sit Rige til sin Fostbroder Ragnar, som han undte det bedst; dette skete med Kong Jarisleifs og Dronning Ingegerds Tilladelse. Rognvald Ulfson var Jarl over Aldeigeborg; han og Dronning Ingegerd vare Sødskendebørn. Han var en stor Høvding, og var skatskyldig til Kong Jarisleif, og opnaaede en høj Alder. Den Gang den hellige Olaf Haraldson

opholdt sig i Sarderige, kom han ogsaa til Røgnvald Ulfsøn, og der herskede et nøje Venskab imellem dem, thi alle anseelige Mænd gjorde meget af Kong Olaf, imedens han opholdt sig der, dog ingen mere end Røgnvald Jarl og Dronning Ingegerd; thi de elskede hinanden med lønlig Kjærlighed.

Fortælling
om Toke Tokesøn.

Paa den Tid Kong Olaf opholdt sig i Sarpsborg, kom der en Gang en stor og ubekjendt Mand for Kongen, og hilste ham; Kongen modtog ham vel, og spurgte hvad han hed; han navngav sig Toke, og sagde, hans Fader hed Toke og var en Søn af Toke den Gamle; han bad Kongen om Tilladelse til at maatte være en Stund ved hans Hof, hvilket Kongen tilstod ham, og anviste ham et sømmeligt Sæde. Toke blandede sig ikke i andres Sager og drak for det meste kun lidet; han var en omgjængelig og tækkelig Mand, og vel liidt af alle. Kongen fandt, at Toke var baade kyndig og erfaren, og han skilte sig vel og klogelig fra alt hvad han foretog; især havde Kongen sin Fornøjelse af at høre paa hans Fortællinger. Man saae, at Toke nu var en gammel Mand, men bemærkede tillige, at han havde været en udmærket Mand af Væxt og Skjønhed. En Dag sad Kongen og talte med ham, og spurgte ham, hvor gammel han var. Toke svarede, at han vidste det ikke saa nøje; „men derimod veed jeg," sagde han, „at min Levetid var mig saaledes tildeelt, at jeg skulde leve to Menneskealdere, og disse, tænker jeg, ville vel nu snart være til Ende, efter den Alder, de fleste Mennesker pleje at opnaae." Kongen sagde: „Da maa du kunne erindre Kong Half og hans Kæmper

eller Rolf Krake og hans Berserker." Toke svarede: „Dem begge kan jeg huske, thi jeg har været hos dem begge." Kongen spurgte: „Hvilke holdt du da for de berømteste af dem?" Toke svarede: „Derom skulle I selv dømme, Herre! men jeg vil fortælle eder en Begivenhed til at bestemme eders Dom: Da jeg var i mine bedste Aar, og drog om fra Land til Land, og havde en Skare af udsøgte Mænd med mig, alt som jeg selv havde Lyst til eller fandt mig bedst tjent med, thi man troede den Gang om mig, at jeg tog mig kun af dem, der hørte til de Tapreste; det er ogsaa sandt, at jeg troede mig den Gang i Stand til meget; da drog jeg vide om Land, og vilde prøve Høvdingernes Gavmildhed og deres Kæmpers Fortrin; det var ogsaa tilskikket mig saa med Hensyn til mit Liv, at jeg ingensteds skulde finde mig tilfreds længer end tolv Maaneder, og jeg vidste, at det vilde gaae i Opfyldelse. Da fik jeg at høre om Rolf Krake, hans Rundhed og Mildhed, Berømmelse og udmærkede Daad, og hans Kæmpers Tapperhed, at de nemlig overgik alle andre i Styrke og alle Slags Idrætter. Jeg fik da stor Lyst til at besøge denne Konge og hans Kæmper; jeg og mine Ledsagere rejste til vi kom frem i Danmark til Kong Rolf; jeg gik for ham og hilste ham; men han tog vel imod mig, og spurgte, hvad jeg var for en Mand? Jeg sagde ham det. Han spurgte om mit Ærende; jeg svarede, jeg vilde bede om at erholde Winterophold hos ham; han sagde, at han havde aldrig nægtet nogen Mand Kost, og vilde heller ikke nu gjøre det ved mig eller mine Stalbrødre; jeg spurgte da, hvor jeg skulde sidde; han bad mig tage Sæde der,

hvor jeg kunde skaffe mig Plads ved at rykke den forrige Mand af Sædet; det bad jeg ham have Tak for; jeg tog da Mod til mig det bedste jeg kunde, og beslutțede strax at tage fat der, hvor Bødvar Bjarke sad; Kongen fastsatte, at de skulde ikke stride imod; jeg greb da Bødvar i Hænderne, satte Fødderne mod Fodskammelen, lod Skuldrene synke, men anstrængte af al Kraft Armene og trak af alle Livsens Kræfter, men han sad stille, saa jeg kunde ikke rokke ham af Stedet, men snart var han rød som Blod, snart hvid som Bast, snart sort som Døden eller bleg som et Lig; alle disse Farver skiftedes paa ham, saaledes tog det paa ham. Derpaa tog jeg Hjalte hin Hugprude i Hænderne, og hver af os anstrængte sig det bedste han kunde, han og jeg, ham kunde jeg trække frem til Kanten af Bænken, men da fik han atter Overmagten, og satte sig igjen ned for mig; saaledes gik det en Stund, indtil jeg opgav det. Saa tog jeg fat paa Hvitserk hin Raske, og trak alt hvad jeg orkede, og ham fik jeg trukket op af Sædet, og derpaa den ene efter den anden; saaledes gik jeg Hallen rundt, og den ene efter den anden maatte forlade sin Plads; derpaa satte jeg mig, hvor jeg fandt for godt, tilligemed mine Mænd, og vi havde alle de hæderligste Pladser. Der herskede den største Pragt i alt, og mit Ophold der har behaget mig bedst i alle Henseender. Men da Sommeren kom, gik jeg for Kong Rolf, takkede ham for Vinteropholdet, og sagde, at jeg nu vilde rejse bort; han bød mig at blive hos sig, men jeg havde ingen Lyst dertil. Da foer jeg endnu vide om, indtil jeg spurgte til Kong Half og hans Kæmper; der blev da meget fortalt om,

hvilke tapre Mænd de vare; jeg rejste da til jeg kom herhid til Norge, og kom til Kong Half, gik for ham og hilste ham; han modtog mig særdeles vel; jeg bad ham om Vinterophold, og han svarede, der var intet i Vejen, jeg kunde opholde mig der, saalænge jeg vilde; jeg spurgte da, hvor jeg og mine Mænd skulde tage Sæde. Han bad mig sidde der, hvor jeg kunde rykke en Mand fra sin Plads, med samme Vilkaar, som Rolf Krake havde fastsat. Jeg gik derhen hvor Utsteen Jarl sad paa den ene Side af Kongen, tog ham i Hænderne, og vilde rykke ham op af Sædet; jeg anstrængte mig da af alle Kræfter, men kunde intet udrette. Derpaa gik jeg til Innsteen, saa til Hrok hin Svarte, saa til Bjørn og til Baard, men ingen af dem kunde jeg rykke frem; saaledes gik jeg hele Salen rundt, og kunde ikke faae nogen op af sit Sæde; og det er den reneste Sandhed, Herre, at end ikke paa den yderste og mindste Mand virkede det mere, end paa Bødvar Bjarke. Derpaa gik jeg tilbage for Kongen, og spurgte, hvor jeg nu skulde sidde, eftersom jeg ikke kunde faae mig ryddet nogen Plads. Han sagde da, at jeg kom til at sidde et Trin lavere, end hans Mænd, hvorpaa jeg og mine Mænd toge Sæde, eftersom os blev anviist. Der skortede ikke paa nogen Ting, som godt kunde være, og jeg havde intet at udsætte, undtagen det, at jeg maatte see op til de andre Mænd, og de andre saae ned paa mig; ellers havde jeg fundet mig bedst fornøjet der. Nu skal I selv dømme, Herre, hvilke der vare de fortrinligste?" „Det er let at see," sagde Kongen, „at Halfs Kæmper have været langt stærkere, men ingen Konge paa den Tid tykkes mig at

have været gavmildere og mere udmærket, end Rolf Krake; men sig mig en Gang, er du døbt eller ikke?" Toke svarede: „Jeg er primsignet, men ikke døbt, thi jeg har opholdt mig snart hos Hedninger, snart hos Kristne, men dog troer jeg paa Hvide-Krist; det er nu ogsaa mit Ærende herhid til eder, at jeg vil lade mig døbe, og antage den Lære, som I forkynder, thi det turde være uvist, om jeg kan modtage den af nogen bedre Mand." Kongen blev glad over, at han vilde modtage Daaben og tjene Gud. Toke blev derpaa døbt af Kong Olafs Hirdbiskop, og døde i de hvide Klæder[1].

[1]) Som de Nyeomvendte bare ved og efter Daaben.

Fortælling
om Endride og Erling.

Endride Einarsøn førte Sigrid Erlingsdatter bort med sig.

Erling Skjalgsøn boede paa Jæderen; han var gift med Ingeborg Tryggvesdatter; de havde mange Børn: deres Sønner hed Skjalg, Lodin og Thorer; deres Datter Sigrid, som var til Opfostring paa Øgvaldsnæs paa Kørmt. Kong Olaf gav den Mand, som var Sigrid Erlingsdatters Fosterfader et andet Fogderi, og lod ham nedsætte sig nordpaa i Folkrin; Sigrid drog derhen med ham, men gjorde det nødig, og var misfornøjet derover, da hun tyktes ligesom at være forviist fra sine Frænder. Da var Endride hjemme hos sin Fader Einar paa Gimse, og var een af de dygtigste unge Mænd i Norge. Han gjorde sit Skib sejlfærdigt, og agtede sig til den sydlige Deel af Landet. En Dag, da Sigrid var udenfor, saae hun der var kommet et dejligt Skib til Øen, med ſirlig Forstavn og Bove, og rundt om malet ovenfor Vandgangen, og tillige saae hun det var besat med smukke udvalgte Folk; hun gik derhen, og spurgte, hvem der befalede paa Skibet. Endride navngav sig og sin Fader. „Jeg veed godt, hvem du er," sagde hun, „vil du lade mig sejle med sydpaa til min Fader?" Han spurgte: „Hvem er din Fa-

der?" „Erling Skjalgsøn," svarede hun. Men Endride Einarsøn havde fuldt op at tage vare, da han just var i Færd med at lade sit Skib om, og han lagde derfor kun lidet Mærke til hvad hun sagde. De styrede strax fra Øen, saasnart de vare færdige, men Sigrid var gaaet ombord paa Skibet, og Skibsfolkene lode hende skøtte sig selv; men da de vare komne forbi Øen, og hver satte sig paa sin Plads, sagde Endride: „Hvad Slægt var det du er af, Pige?" Hun svarede: „Jeg er en Datter af Erling Skjalgsøn." Endride sagde: „Det har jeg tænkt for silde paa; hvorfor sagde du ikke det før?" Hun svarede: „Hvis du ikke gjerne vil tage mig med, da kunde du have undgaaet det, da jeg har sagt dig det før." „Det tykkes mig just ikke uden Fare," sagde Endride, „at tage dig med, men nu faaer det blive, som det er." De havde nu ikke sejlet længe, før de fik Modvind, og der var intet andet for end at holde ud i aaben Sø; de dreve da til en Ø, og kom med Nød og neppe i Land, saa at de frelste Skib og Folk. De gik op paa Øen, hvor de fandt en Fiskerhytte, og indrettede sig der saa godt de kunde; men da de skulde gaae til Sengs, spurgte Endride Sigrid, hvem hun vilde, der skulde ligge hende nærmest om Natten? Hun svarede: „Jeg vil ligge ved Væggen, og dernæst skal du ligge mig nærmest." „Saa skal være," sagde han, og de laae saaledes den Nat over; men Uvejret holdt ved i tre Nætter; derefter sagtnedes Stormen, og de gik atter ombord. Da sagde Endride: „Det gaaer just ikke synderlig godt med vor Rejse, og mig tykkes, Sigrid, du vilde nu have det bedre hjemme paa Øen Folkrin, end at tumle om her med os." Hun

svarede, at endnu kunde hun ikke klage. Da de ingen Bør fik til at sejle østerpaa, styrede de ind til Throndhjem. Einar tog ikke synderlig venlig imod dem, og sagde til Endride: „Du fører dig nu stort op med Friller, min Søn, siden Erlings Datter er bleven din Frille." Endride svarede: „Ikke ventede jeg mig slige Bebrejdelser af dig, Fader! fordi jeg vilde have fulgt hende hjem til hendes Fader; men det var ikke min Skyld, at Uvejr hindrede os i at komme saa ligefrem derhen." Einar svarede: „Det skader dig ikke, min Søn, hvis jeg allene siger dette, men jeg skulde troe, at den Mening vil hendes Fader Erling og hendes andre Frænder være af; det er mig derfor ikke kjært, at hun opholder sig her." Endride svarede: „Vi vil heller ikke deri gjøre dig imod; du har lært mig ikke at skjule Flygtninge her paa Gimse; men jeg vil tage saa mange Mænd med mig herfra, at du skal kunne mærke Besparelse i din Huusholdning." Derpaa lod Endride en Jagt, han ejede, sætte frem, og gik ombord paa den med sine Mænd. Da sagde Einar: „Hvor vil du nu hen, Endride?" „Jeg vil bringe Sigrid til hendes Fader." „Det vil blive dig et farligt Foretagende," sagde Einar. Endride svarede: „Nu maa det gaae som det kan." Derpaa sejlede de sydpaa med Landet, fik liden Bør, og tog ingensteds ind, før de kom til Jæderen, hvor de gik op til Gaarden paa Sole; der vare ingen Folk udenfor; de gik derpaa ind; der sade Mændene ved Drikkebordet; der blev budet dem Spise og Drikke, men alle vare tavse imod dem; der var ingen Betræk i Erlings Stue, men der hang en Ringebrynje over hver Mand, samt Hjelm og Sværd. Da det nu var Sengetid, blev

Endride fulgt op i et smukt Loftskammer, hvor der stod en pyntelig Seng, og did blev han fulgt. Endride gik hen til Sengen; han saae der laae en Kvinde deri, og kjendte, det var Sigrid; hun bad ham strax gaae bort, thi det vilde ikke være ham tjenligt, at sove derinde. Han svarede, at hun havde Ret, og hørte dernæst en stærk Tummel, det var nemlig Erling, som kom hjem, med mange Mænd. Erling sagde: „Hvorfor lægger du dig nu ikke i Sengen, Endride? Det er ikke usømmeligere nu, end da du sov hos min Datter i Fiskerhytten." Endride svarede: „Kun saaledes sov jeg hos hende der, at det ikke var til nogen Skam hverken for hende eller for hendes Frænder, og jeg gjorde det mere for hendes Bons Skyld, end til nogen Vanære for eder." Erling svarede: „Der vil dine Ord allene ikke hjælpe dig, men du kommer til at bære Jern, for at bevise din Uskyldighed." Endride svarede: „Bedre Løn havde jeg vel fortjent for mit gode Følgeskab, men skjønt dette er Overlast, saa vil jeg dog underkaste mig det, for at befrie Pigen og mig selv for al Omtale." Han kvad da en Vise:

Nu Guldets Ejer siger
Kun lidet af det sande,
Af skjønnest Mø paa Øen
Kun Læberne jeg rørte;
Den Mand, som os beskylder
For meer af sligt, han tale
Af alle uslest dette!
Kun sjelden han vil tie.

Erling sagde da: „Det vilde vi have givet vort Bifald, hvis det ikke var kommet videre, end saa."

Endride bærer Jern for Sigrid Erlingsdatter.

2. Nu led den Nat, og næste Morgen begyndte Endride at faste til Jernbyrd, som Skik er for dem, som skulle bære Jern. Og da han bar Jernet, sagde man, at ingen kunde udføre det med større Mandighed. Da tre Nætter vare gaaede, blev Bindslet taget af Haanden; derved var en stor Mængde Mennesker tilstede, som alle vilde deeltage med Erling i at afsige Kjendelse om Jernbyrden. Erling sagde: „Du har paa bedste Maade lagt din Uskyldighed for Dagen, Endride, og mandelig har du bestaaet i denne Sag, bliv nu her hos os i Hæder og Ære!" Endride svarede: „Det er nu gjort, som der mest laae Magt paa, at jeg har befriet din Datter for denne Beskyldning, og mig selv med; men mit Ophold her paa Sole vil ikke blive langvarigt for denne Gang;" hvorpaa han gik bort. Alle kunde mærke, at Erling havde noget i Sinde, og at han var bleven vred. Da sagde Erlings Søn Skjalg til sin Fader: „Skal du og Endride skilles saaledes ad?" Erling svarede: „Hvad kan jeg nu gjøre ved det?" Skjalg vedblev: „Jeg forestiller mig, Fader, at dette ikke kan løbe godt af, saa overmodige og mægtige som disse Frænder ere, og efter en saa vanærende Behandling, som er vederfaret en saadan Mand, som Endride er." Erling svarede: „Hvad mere kan jeg nu gjøre derved, end gjøre ham gode Tilbud; hvor mægtige end han og hans Fader ere, saa ere vi dog ikke derfor strax overvundne." Skjalg sagde: „Det kan vel være, men det vil blive mangen Mands Bane; det skulde nu være mit Raad, at tilbyde ham gode Tilbud." Erling spurgte: „Hvad skal jeg da byde ham?" Skjalg

sagde: „Jeg vilde tilbyde ham din Datter, Sigrid.“ „Har man nogensinde hørt sligt?“ svarede Erling, „Jeg skulde tilbyde nogen min Datter! Det lod sig endda høre, at han bejlede til hende, og jeg saa gav ham hende.“ Skjalg sagde: „Nej, Fader, ikke saa; det er ingen Oprejsning, thi det er ikke mere end rimeligt, at han kan ægte din Datter, da han er ligesaa god Mand, som hun er Kvinde, men det bør være en Erstatning for hans lidte Vanære, at du viser ham den Ære, at tilbyde ham din Datter for den Forurettelse og Lidelse, han saa mandelig har udstaaet; det er heller ingen ringe Hæder, at have en Mand, som Endride, til Svigersøn, om du end til den Ende gjør et Skridt mere, end dig tykkes passende.“ Erling svarede: „Tilbyd du ham hende da, hvis du finder for godt.“ Skjalg sagde: „Vil du bekræfte det, og vedgaae det siden, da vil jeg forsøge det.“ Erling sagde: „Gjør du nu, som du vil, min Søn! Jeg seer, at du mener det godt.“ Derpaa opsøgte Skjalg Endride, og sagde: „Min Fader ønsker, at du vil komme hjem med mig; han vil modtage dig paa det hæderligste, og give dig Bøder til Forlig.“ Endride svarede: „Jeg trænger ikke til din Faders Penge; jeg vil altid faae saa meget, som jeg behøver for mig og mine Mænd.“ Skjalg vedblev: „Der kan følge det med Pengene, som kan blive dig til Hæder; thi det vil staae i din Magt at faae min Søster Sigrid, hvis du vil slutte Forlig.“ Endride sagde: „Jeg skal aldrig nægte, at hun er den Pige her i Norge, som jeg helst vilde have, men dog vil jeg ikke frie til hende for denne Gang.“ Skjalg svarede: „Du maa være bleven meget

vred, siden du vil lade det bedste Parti, der gives, gaae fra dig; men ellers vil det staae i din Magt, at faae Sigrid, uden at beile til hende, thi min Fader vil tilbyde dig Pigen." Endride sagde: „Dette gjør en stor Forskjel, thi det kan ingen let forestille sig, hvor stor en Ting det maa være i hans Øjne, at han selv tilbyder en Mand sin Datter; nu skal jeg vissselig gaae til ham." De gik derpaa hjem til Gaarden; Erling og mange Mænd vare udenfor, og han tog da vel imod Endride; denne sagde: „Er det virkelig dine Ord, Erling, at du vil tilbyde mig din Datter?" „Saa forholder det sig i Sandhed," svarede Erling. Endride sagde: „Gud velsigne dig for de Ord! Dette Tilbud vil jeg med Glæde modtage, og alt, hvad der før har mishaget mig, vil jeg aldrig mere omtale." Derpaa gik Trolovelsen for sig; men Endride vilde dog nu for dennesinde drage hjem.

Einars og hans Søn Endrides Samtale.

3. Nu sejlede Endride sin Vej, indtil han kom til en Ø, hvor de saae ikke færre end tyve Skibe, og iblandt disse et stort Drageskib. Endride sagde: „Nu vilde jeg ønske, at det var fredelige Folk," og gik op paa Dragen; bag i Lyftingen kjendte han sin Fader, og hilste ham kjærlig. Einar betragtede ham, og sagde: „Hvorfor har du Haaret saaledes kredsraget som en Munk? jeg troede ikke, du var en præsteviet Mand, og du er nu ikke mere min Søn." Endride sagde: „Du veed, Fader, at naar nogen stider til Jernbyrd, for at bevise sin Uskyldighed, da bliver hans Haar raget; men ikke maa du forstøde mig som

Søn; sig mig dog, hvad har denne Mængde Krigsfolk at betyde?" Einar svarede: „Det skal jeg sige dig; skjønt du ikke selv har Mod til at aftvætte den Vanære, der er vederfaret dig, saa kan jeg dog ikke tage det over mit Hjerte, at see rolig derpaa; har du baaret hedt Jern, og ladet dit Legeme brænde, da har jeg stor Lyst til at lade nogle af disse Jæderboere og vore Fjender føle det kolde Jern i sit Kjød; ulig er du nu bleven din Morfader Hakon, og adskillige af dine Fædrenefrænder, som Ketil Hæng eller Kveldulf." Endride sagde: „Nu er du vred, Fader! men jeg og Erling ere nu forligte og han har bødet mig med Penge." Einar sagde: „Har man nogen Tid hørt Mage, at tage mod Gave som Skjøger og Penge som Staaddere; men at du sad til Jernbyrd og tog Pengegaver i Bøder, det vil ikke standse min Færd." Endride svarede: „Saa maa der mere til; det fulgte med Pengene, som jeg sætter høiere Priis paa: hans Datter, Sigrid, skal følge med Pengene, og jeg skal have hende." Einar sagde: „Det er mere end jeg havde ventet, men dyrt tykkes mig du har kjøbt hende, da du har baaret Jern derfor, og dette tykkes mig endnu intet Forlig og standser ikke min Færd." Endride svarede: „Endnu mere maa der da til; jeg veed ikke, om du finder det noget ærefuldt og hæderligt, at Erling selv tilbød mig sin Datter." Einar sagde: „Dette er vissselig en stor Ære, om det er sandt, og denne Hæder tykkes mig ikke mindre, end den Vanære, du led ved Jernbyrden; thi den Gang maa Erling have været bange, da han tilbød dig sin Datter, og hermed vil jeg være tilfreds; lader os nu drage derhen med alle disse Folk, og vise

dem vor Styrke, og hvilken Magt vi have." Endride samtykkede. Derpaa sejlede de sydpaa langsmed Landet. Men da Erling og hans Søn fik Skibene at see, sagde Skjalg: „See nu selv, Fader, at det er bedre at have disse Mænd, som her sejle, til Venner end til Uvenner; det er nu mit Raad, at vi foranstalte et prægtigt og anseeligt Gjæstebud for dem, thi dig skorter ikke Penge dertil." Erling bifaldt det. Man gik nu Einar og hans Søn imøde, og modtog dem paa det bedste; derpaa blev holdt et prægtigt Gjæstebud, og Endride holdt da sit Bryllup, hvorpaa de Indbudne forlode Gildet med Foræringer, og Einar og Erling sluttede Venskab med hinanden, og skiltes saaledes ad. Endride drog hjem med sin Kone Sigrid, og begge vare vel fornøjede med deres Giftermaal.

Om

Thoraren Refjulfsøn.

Thoraren Refjulfsøn havde opholdt sig hos Kong Knud den Mægtige om Vinteren tilligemed en anden Mand, ved Navn Thorsteen Ragnildsøn. De bleve Venner og indgik Venskab med hinanden, og aftalte, at naar de vare i samme Land, saa vilde de boe paa eet Sted. Noget efter kom Thorsteen med sit Skib til Øfjord, og Gudmund den Mægtige indbød ham til Mødrevalle. Thorsteen fortalte, hvilken Aftale der fandt Sted imellem ham og Thoraren; da indbød Gudmunds Broder Einar ham selvfjerde til Thværaa; han svarede paa samme Maade; mange sagde, at han søgte Ophold der, hvor intet var at finde, thi Thoraren havde sjelden Overflødighed, da han boede paa et Udskjær nordlig paa Tjørnnæs. Men saasnart Thoraren spurgte Thorsteens Ankomst, begav han sig med mange Heste til Øfjord; Thoraren var meget vennesæl, han bød Thorsteen til sig med alle hans Skibsfolk, som vare tilsammen atten Mand; Thorsteen drog nu hjem med Thoraren; denne lod da alt sit Kvæg slagte; og formedelst hans Kones Omsorg skortede der paa intet den Vinter. Om Foraaret spurgte Thorsteen Thorarens Avlskarl, hvad det havde kostet Thoraren, at holde saa mange Mænd, som der havde været om Vinteren; han svarede, at det maatte have kostet ham meget, og roste Thorarens Gjæstebud. Thorsteen kjøbte

derpaa ligesaa mange Hoveder, som der vare blevne slagtede, og gav Thoraren dem; Huusfruen gav ham Betrækket til Værelserne, og Halvdeel i Skibet gav han Thoraren, og bad ham rejse med sig. Thoraren takkede ham for Gaverne; om Sommeren sejlede de udenlands. Kong Olaf tilbød Thoraren at blive hos sig, saasnart de fandtes. Thoraren sagde, at han vilde modtage Tilbudet, og bad om at Thorsteen maatte opholde sig der tilligemed ham. Kongen sagde, at han og Knud den Mægtige ikke havde plejet at sende Mænd til hinanden, men sagde tillige, at Thorsteen var en brav Mand, og det vilde være godt, hvis han tjente ham ligesaa tro som Kong Knud, og bad derfor Thoraren gjøre som han vilde. Men da Thoraren fortalte, at der var tilbudet dem begge Ophold ved Hoffet, svarede Thorsteen: „Dig maa Tilbudet være gjort, og du har derpaa bedet om det samme for mig; men det er bedre for os, at modtage det tilbudte Ophold hos Kong Olaf, end selv at bede derom hos andre Konger." Derpaa anviste Kongen dem Sæde; Helge og Thorer hed to Mænd, som sade nærmest nedenfor Thoraren og Thorsteen; de havde maattet vige deres Sæder, og fandt sig fornærmede derved. Den første Aften blev Thoraren kaldt ud; den Mand, som havde ladet ham kalde ud, navngav sig Bjarne, og sagde, han var en Søstersøn af Thoraren, han var undkommen fra et Skibbrud ved Helgeland, og bad Thoraren sørge for sig. Thoraren lovede at skaffe ham Ophold hos en eller anden Bonde; men Bjarne tyktes, at de vare nærbeslægtede nok til at have Ophold sammen; Thoraren sagde, han havde ingen Sikkerhed for, om

han var hans Frænde eller ej. Bjarne fulgte ham strax i Hælene, og ind for Kongen; Thoraren fortalte Kongen, hvad denne Mand vilde. Kongen svarede, at det var vel hans Frænde, „men," sagde han, „du maa indestaae for, at han opfører sig skikkelig, og raad da selv for hans Ophold ved Hoffet;" Kongen bad ham derpaa sætte sig paa den anden Bænk, og han fik et godt Sæde. Bjarne satte sig nedenfor Thorsteen næsten paa Skuldrene af Helge; Thoraren sagde, han vilde vanskelig holde sig ved Kongens Hof, naar han viste sig saa overmodig, og bad ham ikke at udsprede noget Snak i Kongens Hird. Thorsteen var temmelig tavs og følgagtig mod Kongen, og ligeledes Bjarne; men henimod Vinteren var Bjarne en Aften falden i Søvn, saa at alle Mænd havde forladt Salen, da han vaagnede, og vare gaaede til Aftensang; han sprang op, gik ud og opad Gaden; det var da blevet mørkt, og han saae Helge og Lopt tillige med deres Kammerader inde i en Stue, hvor der var Lys. Helge fortalte dem, at han kunde forkynde dem en ond Tidende, deres Konge var forraadt, og Kong Knud havde oplagt følgefulde Anslag imod ham; derfor sendte han Thorsteen ud til Island, at han skulde give Thoraren betydelige Foræringer, for at forraade Kongen, men Thorsteen skulde selv lægge Haand paa ham; Thoraren havde før dette faaet en Guldring af Knud, „og denne," sagde han, „har han paa sin venstre Haand og bærer den skjult; men den anden, som Kong Olaf har givet ham, bærer han aabenbar paa sin højre Haand, saa at alle kan see den." Bjarne gik til Aftensangen, og talte ikke til nogen om dette. Helge og hans Kamme-

vader spiiste kun lidet om Aftenen, hvorfore Kongen spurgte dem, om de vare syge; Helge svarede, at dem feilede noget værre, end Sygdom, og sagde, at han ikke vilde sige dette forend næste Dag paa Maalstævne; og da fortalte de Kongen alt dette; denne svarede, at han vilde ikke troe noget deraf, forend han havde undersøgt, hvorledes det forholdt sig med den Ring, Knud skulde have givet Thoraren. Kong Olaf gik derfor hen til Vaskefadet, følte paa Thorarens Ærme, og mærkede da, at han havde en Guldring under Skjorteærmet, saaledes som Helge havde sagt; han troede derfor der var noget om med Forræderiet, og spurgte med Vrede, hvorledes han var kommen til den Ring. Thoraren sagde, at det havde været Kong Knuds, og han havde givet ham den, som sandt var. „Hvorfor," sagde Kongen, „bærer du den da saa skjult, og paa en anden Maade, end den, som jeg gav dig?" Thoraren svarede: „Jeg bærer den lønlig, Herre! og paa den venstre Haand, fordi det er en ringere Gave, men den Guldring bærer jeg paa den høire Haand, som den anseeligste Konge gav mig, han, som vi nu tjene." Men Kongen vilde nu ikke høre paa, hvad Thoraren sagde, men lod ham, Thorsteen og Bjarne gribe og kaste i Fængsel, og beskyldte dem for Forræderi. Mange holdt dette for en ond Tidende; Biskoppen gik hen at skrifte dem, og sagde til Kongen, at der var ingen Svig paa deres Side, og bad Kongen, at der maatte anstilles Jernbyrd, saa at Gud selv kunde dømme om Sandheden. Det kom saavidt, at Biskoppen foranstaltede Jernbyrden; Bjarne bar Jernet tappert og mandelig, men da Besigtelsen blev anstillet,

var der en Blegn paa Bjarnes Haand, hvorfor Kongen erklærede ham for brændt, men Biskoppen gav ingen Kjendelse. Kongen bad Thoraren at see, men han svarede: „Om I end erklærer Bjarne for ikke at have bestaaet i Renselsen, saa ere vi dog uskyldige i alt det, som I beskylder os for i denne Sag." Kongen bad den paa Thorsteen at see; men i det denne saae Haanden, sagde han: „Der er ogsaa saadan en." „Hvad vil du sige med det?" udbrød Kongen. Thorsteen svarede, at det vilde vare for længe inden de bleve hængte, hvis han skulde fortælle den Historie; men Kongen befalede, at dette Ophold skulde finde Sted.

Thorsteens Fortælling.

Thorsteen begyndte da saaledes: „Min Fader hed Nigard, og min Moder Ragnhild; de vare af god Slægt; min Fader døde, da jeg var et Barn, og min Moder giftede sig med en anden Mand, som hed Thrond. Deres Sønner hed Bjørn og Thrond, og der var ikke stor Forskjel paa Alder imellem disse mine Brødre og mig. Bjørn døde snart, og Ragnhild drog da hjem til Sverrig, men Thrond forestod sin Fædreneejendom; jeg var paa Rejser, og drog i Østerleden og heelt ud til Jerusalem, hvor jeg blev døbt, og vendte da siden tilbage til Sverrig; da vilde jeg omvende min Moder til den sande Tro, men hun vilde ikke, og ansaae mig for et fortabt Barn, siden jeg havde taget mod Troen; det blev Enden paa Sagen, at vi bleve enige om, at den skulde følge eller vige den anden, som havde den stærkeste Gud. Derpaa bleve hendes Guder i al deres Pragt satte udenfor i en Kreds, og et gloende Jern

blev kastet i Skjødet paa den, som holdtes for den mægtigste, hvorpaa de snart begyndte at gaae i Lue, den ene efter den anden, og brændte til Kul og Aske. Derpaa blev det samme Jern hedet og gjort gloende, og jeg bar det ni Skridt, efter kristne Mænds Skik, uviet Jern, saa at ingen Klerke vare tilstede derved, og efter tre Døgns Forløb blev Bindslet taget af Haanden; men den tredie Nat drømte jeg, at en straalende Mand kom til mig, og bebrejdede mig min Dristighed, men sagde, at jeg dog skulde blive belønnet for min gode Hensigt, at lære min Moder den sande Tro, og at min Haand skulde blive skjønnere, end om den var ganske helbredet, naar Bindet blev løst af; samt befalede, at jeg skulde bære en Handske paa Haanden, og ikke rose af min Herlighed; og tillige sagde han, at jeg skulde undgjælde min Dristighed her i Verden, saa at jeg vilde blive bagtalt for Kongen, og da maatte jeg vise min Haand, naar det gjaldt mit Liv; da Bindslet nu blev taget af Haanden, da saae det ud, som om der laae en Guldpenning i Luven, der hvor Jernet havde ligget, og uden omkring var ligesom en rød Traad, der var ogsaa Kjødet højere, end de andre Steder; min Moder antog Kristendommen, saavel som alle vore Venner, formedelst dette Jærtegn; jeg har heller ikke viist nogen min Haand." Derpaa trak Thorsteen Handsken af, og fremviste sin Haand, og sagde, at i hans Tanker maatte Bjarne i Renselsen have undgjældt for sin Daarskab omtrent paa samme Maade, som han vilde have kommet til at undgjælde, hvis han ikke havde faaet dette Jærtegn. Kongen formildedes da, og han saavel som Bisskoppen spurgte nu Bjarne ad,

hvad han vel havde fejlet i. Bjarne fortalte da, hvorledes han havde hørt Forræderiet og skjult det, efterdi Thoraren havde befalet ham ikke at afstedkomme nogen Trætte eller Forstyrrelse i Kongens Hal. Da bleve Helge og hans Kammerad grebne og lagte i Fjædder og nødte til at gaae til Bekjendelse, og tilstode da Bagvaskelsen. Kongen overlód da Thoraren at bestemme deres Straf, og de vilde være blevne dræbte, men han gjorde dem kun landsflygtige fra Norge, og tildømte sig deres Gods; og han tilskrev Kongens Lykke, at Sandheden i denne Sag saaledes var kommen for Dagen. Thoraren var siden bestandig hos Kongen, og faldt med ham.

Fortælling

om Egil Hallsøn og Tove Valgautsøn.

Om Valgaut Jarl.

Valgaut hed en mægtig Jarl, som regjerede over Gøtland; han havde en Søn, der hed Tove, en smuk og rask Yngling; han rejste til Olaf Tryggvesøn, antog Kristendommen, og blev hos ham. Valgaut tog sig dette meget nær, og vilde aldrig see ham siden. Tove drog længe omkring i Kjøbmandsfærd, og kom en Sommer med sit Skib ind i Hornafjord, og tog sit Ophold paa Hof, hvor Egil Hallsøn boede; han var gift med Thorlaug, og deres Datter hed Thorgerd. Egil spurgte Thorlaug, hvorledes det stod sig med deres Huusholdning; hun svarede, at hun gjorde sig al mulig Umage for, at deres Forraad kunde slaae til inde i Huset, saa der ikke skulde blive nogen Mangel. „Folk sige," sagde Egil, „at ingen af os ere ret huusholderiske; jeg frygter for vi vil komme i Betryk, og jeg tænker derfor at rejse udenlands med Tove til Foraaret." Denne Beslutning blev udført; de havde en lykkelig Rejse, og Egil og Tove begave sig strax til Kongen; Kongen bød Tove Ophold ved Hoffet, og ligeledes Egil, men Thorlaug lejede han ind paa en Gaard, da Thorgerd endnu var saa ung.

Om Egil Hallsøn.

2. Denne Vinter [1] var Egil Hallsøn hos Kong Olaf, og levede i megen Anseelse; men imod Slutningen af Vinteren blev Egil sørgmodig; Tove spurgte, om Kongen vidste hvad der fejlede ham, og sagde, at Grunden var, at hans Kone og Datter levede paa et andet Sted, han vilde derfor ønske, de maatte komme derhen; Kongen tillod det. Alle Kongens Mænd kunde godt lide Egil, men hans Datter gik den Gang i sit ottende Aar. Tove forestillede Thorgerd for Kongen, og bad ham sige hende en eller anden Artighed, for at Hoffolkene da skulde vise hende saa meget større Opmærksomhed. Kongen svarede: „Let er det, at sige noget godt om hende, thi Islænderne ville have megen og langvarig Gavn af hende og hendes Affom." Denne Kongens Spaadom gik i Opfyldelse derved, at Thorgerd Egilsdatter blev Moder til den hellige Biskop Jon. Tove sagde, at Egil og han havde indgaaet Fællesskab med hinanden, og vilde gjøre en Rejse sammen til England; men Kongen vilde ikke give sin Tilladelse dertil, men sagde, de skulde rejse med ham, hvis han drog ned til Danmark; og det maatte da skee, som Kongen vilde. Saaledes led Vinteren.

Hvorledes Egil og Tove løste Fangerne.

3. Imedens Kong Olaf laae der [2], holdt han Samtale og Stævnemøder med sine Mænd. En Nat da fornævnte Egil Hallsøn og Tove Valgautsøn skulde

---

[1]) See Sagaens 128de Kap.

[2]) Efter eet Haandskrift: i Limfjorden. Jevnf. Sagaens 152de Kap.

holde Vagt paa Kongens Skib, og de just sade ved Maaltidet, da hørte de en Graad og Jamren af nogle krigsfangne Folk, som vare bundne deroppe paa Landet om Nætterne; det var for det meste Børn paa tolv Aar og paa eet Aar og derimellem, samt andre deres nærmeste Frænder og Venner. De bleve saaledes holdt fangne, fordi man ventede, de skulde blive udløste med Penge af deres Paarørende. Tove sagde, han kunde ikke holde ud at høre paa deres Skrig, og bad Egil gaae med sig, for at løse dem og lade dem løbe hvorhen de vilde. Egil meente, det kunde ikke gaae an, saaledes at overtræde Kongens Befaling; imidlertid gik de dog derhen, skare de Fangnes Baand over, og lode dem alle løbe deres Vej. Denne Gjerning mishagede meget Krigsfolkene, men Kongen blev saa vred derover, at det nær havde kommet dem dyrt at staae, og sagde: „De ansee sig ikke allene selv for vigtige, men tage ikke en Gang mindste Hensyn til min Villie; jeg gad vidst, naar de ville skaffe os saa mange Penge, som de nu have skilt os ved; vi ville nu strax drage herfra." Om Morgenen, da de vare sejlfærdige og Bryggerne vare optagne paa Skibet, raabte en Mand ned til dem fra Landet, og bad om at sejle med; men de fandt det var en nanseelig Mand, og brøde sig ikke videre om ham. Manden bad dem at fare hen forbi en udstaaende Klint, og der tage ham ind, han gik ogsaa derhen, men blev ikke taget ombord. Da kastede han Gløder ud paa Kongeskibet, af hvilke der stod en Damp op; derpaa kom der Sot blandt Kongens Folk; det var Hjerteverk, hvoraf man laae syg i to Døgn eller endog kun eet. Egil fik ogsaa denne Sygdom;

Tove spurgte, hvad det var for en Sygdom, han havde, og han svarede, det var den herskende Omgangssyge. Tove beklagede Egil meget. „Ja," sagde denne, „det er tungt nok, jeg frygter, at jeg nu straffes baade med Guds og Kongens Vrede; især ligger det mig paa Hjerte, at jeg er i Ufred med Kongen," og han bad ham derpaa, at drage hen og forsøge, om han kunde stifte Forlig imellem dem. „Jeg er ikke saa ganske skikket eller passende til at drage til Kongen," sagde Tove, „thi jeg er ligesaa sandskyldig i samme Sag som du; men jeg skal dog paatage mig Ærendet." Han talte nu Egils Sag for Kongen, men denne saae ikke til ham. Tove fortalte Egil dette. „Det forekommer mig," sagde Egil, „at det vil lykkes bedre, hvis du farer anden Gang til ham." Tove foer, og talte om Egils Sygdom. Kongen betragtede ham vredt, saa at Folk maatte løbe imellem dem. Tove fortalte Egil det. Egil svarede og sagde, at alle gode Gange ere tre; og han maatte end forsøge det. „Forsøgt det troer jeg jeg har," sagde Tove; „det er sandt," sagde Egil, „men man har kun lidet sine Tanker samlede, naar man er syg," og han bad ham derpaa at sige til Finn Arnesøn, om han vilde drage til Kongen i dette hans Ærende. Denne gik strax hen, og spurgte Kongen, om han havde hørt, at Egil var syg. Kongen sagde, han havde spurgt det. „Har du da ogsaa hørt, at han bærer sin Sygdom mandigere, end andre? han giver sig ikke," sagde Finn, „saaledes som andre, der skrige jammerlig, skjønt de ikke lide mere, end han." „Saa er det," sagde Kongen. „Det gaaer dig da vist nær, at Egil er syg," sagde Finn. „Vist nær," sagde

Kongen, „og det især, hvis Egil (ikke) kom sig saaledes, at vi kunde udføre vor Sag i Norge." „Vred er du nu, Herre," sagde Finn, „men meest lader du dog nok saa, for at vi ikke skulde handle imod din Villie; men dette er dog ikke mit Alvor; thi I lærer, at vi skulle være forsonlige, og siger at det er eders Villie, men derfor haabe vi, at I ogsaa vil være forsonlig imod os, thi vi vove ofte vort Liv for eders Skyld, og vente derfor at erholde mangfoldig Belønning af dig." Finn tog Kongen ved Haanden, men denne fulgte kun ugjerne Finn. Kongen spurgte, om Egil havde sendt Bud til ham. Egil svarede ja. „Hvad vil du mig?" sagde Kongen. Egil svarede: „See at forsone mig med eder, Herre, og ligesaa Tove Valgautsøn, som nødig handlede imod eders Villie." Kongen svarede: „Du har meget vanskelig ved at tale, men du behøver heller ikke at tale meget herom, thi du erholder ikke Tilgivelse, hverken for ham eller for dig." „Derom vil jeg bede eder," sagde Egil, „at I vil sørge for min Kone Thorlaug, dersom jeg falder fra." „Jeg strider ikke med Kvinder," sagde Kongen, „men naar du ikke har andet at tale med mig om, saa gaaer jeg min Vej." Egil bad Kongen om at føle paa hans Byld, og sagde, at det vilde især virke paa ham, hvis det var imod hans Livs Ende. Kongen svarede, at han ikke var Læge, og sagde, at ingen vilde nægte Egil Legemskraft. Finn sagde: „Det er det største Agtelsesbeviis, Egil nu viste dig, thi deri erklærer han, at han anseer Guds og din Villie for den samme; og betænk vel, hvad du bebrejder Egil, du som i Nat tre Gange satte dig op, og tørrede Taa-

rerne af dine Øjne, og var betænkt paa at løse de Fangne, og vilde have gjort det, dersom der havde været mindre Fjendskab imellem dig og Kong Knud; men mange maae haardt undgjælde for eders Skyld; Egil havde samme Hjertensgodhed som du, men større Sindskraft, end nogen anden." Kongen følte da paa Egils Side, og strax ophørte al Pinen. Derpaa søgte man endnu mere at tilvejebringe Forlig imellem ham og Kongen for denne Tildragelses Skyld; og der viste sig ingen Hexesot mere i Kong Olafs Hær. Saa fortælle nogle, at Kong Knud skal have kjøbt en finsk Mand til at afstedkomme dette Hexeri i de Norskes Hær. Kong Olaf lavede sig nu til at rejse østerpaa for at undgaae Kong Knud; da bade Egil og Finn for Tove, og søgte at skaffe ham Tilgivelse hos Kongen, og bøde Penge til Forlig. Kongen bestemte et Vilkaar i denne Sag, og sagde: „Jeg har tiltænkt eder en Sendefærd, at I nemlig skal bevæge Valgaut til at komme til mig, og det vil ikke lykkes eder, uden det skeer med hans gode Villie." Egil bad om, at han maatte hvile sig i tre Dage efter sin Sygdom, hvilket Kongen tyktes, han kunde behøve. Derefter rejste de, og kom en Aften til Valgaut, da Aftensmaaltidet var forbi. Valgaut tog kjærlig mod Tove, og lovede at ville give ham hele Østland og Jarldømmet, og angive ham alle de Steder, hvor han havde skjult sine Skatte i Jorden, naar Tove vilde forlade den nye Tro, ved hvis Antagelse han havde vanæret alle sine Frænder. Tove svarede: „Saaledes staae Sagerne ikke; Egil og jeg ere i Ufred med Kong Olaf, og kun paa det Vilkaar kan jeg erholde Tilgivelse, at du begiver dig til ham, hvorledes I end

da komme ud af det med hinanden; men hvis du ikke vil drage til ham, da er jeg vanæret og fredløs, og Kongens Vrede og hans Lykke er mere værd, end Gotland og alt dit Gods." Det tyktes Valgaut, at hans Søn var tabt for ham, og han sagde, at han sluttede daarlig, naar han troede, at han vilde drage hen til den Mand, som voldte ham sligt; „og heri har jeg ikke sagt for meget om nogen af eder, dig og Olaf," og tilføjede, at ingen nu behøvede at frygte for hans Haardhed, saa gammel en Knark som han var. Derpaa fortalte Egil meget om Kong Olafs Sæder; men Valgaut sagde, at han vilde ikke høre paa deres Snak, og befalede man skulde følge dem ud i et Udhuus; de vare vel fornøjede med, at de skulde sove ene sammen, saavel som spise. Men da Valgaut vaagnede op af Søvne, spurgte han sin Kone, om han skulde rejse eller ej; hun bad ham selv raade; han svarede og, at han ej vilde bryde sig om hvad hun sagde dertil, og at han havde besluttet at rejse, og at det gjorde ham ondt, at der ikke skulde blive noget af Tove, og sagde, han ikke kunde vide, hvad der kunde være i Kongens Væsen, som var bedre, end hele Gotland. „Du vil nok finde," sagde hun, „at jeg taler partisk for Tove, naar jeg priser Kong Olaf, og hans Færd og Tro." Valgaut sagde, at han ingen ny Skik vilde optage, skjønt han rejste; og han gav hende i Hænde en Guldring til Jærtegn, hvis han antog Daaben, at da skulde hun gjøre det samme, og alle de, som hun havde noget at sige over, og dette Jærtegn kom til; men hvis hun spurgte, at han var dræbt, da skulde hun først drikke hans Arveøl, men derpaa lade rejse et Baal, og

opbrænde alt deres Gods, saavidt som hun kunde, og derefter selv bestige Baalet. Næste Morgen gik Valgaut hen til Kammeret, hvor Tove og Egil sov, og bad dem nu ikke at tøve, hvis de vilde see ham hos Kongen. Derpaa droge de til Kongen; han sad just ved Drikkebordet, da de kom. Kongen hilste først Valgaut; men denne svarede seent paa Kongens Tiltale, og spurgte, om denne havde sendt Bud efter ham, og om det skulde skaffe Tove Tilgivelse, at han begav sig til Kongen, eller om Kongen virkelig vilde opfylde det. Kongen sagde, at han plejede ikke at bryde sit Ord. Valgaut bad da Kongen at leve vel, og vilde gaae bort. Men Kongen lod ham holde tilbage, og underviste ham i Troen; Valgaut svarede, at sligt havde han ofte hørt før, men det vilde kun lidet hjælpe; han havde gjort Anstalt for, at man skulde brænde hans Gaarde og Løsøre: „men Jorderne," sagde han, „kan man ikke brænde eller ødelægge." Kongen bad da Tove at følge ud med ham; han og Valgaut droge da bort, og de kom hen til en aaben Plads i Skoven; der faldt Valgaut i Søvn, og strax da han vaagnede, sendte han Tove efter Kongen; denne kom strax. Valgaut sagde, at der var paakommen ham en Sygdom, og at han havde spurgt, at Kongen og den Gud, han troede paa, befriede Folk fra Sygdom, men kunde ogsaa hjemsøge med Sot, hvem de vilde: „og dig tilskriver jeg det," sagde han, „hvad enten jeg nu kommer mig eller døer." Valgaut lovede da, at ville modtage Daaben, hvis Kongen saa vilde, og aldrig skulde han betænke sig længe paa det, men vilde siden bevare sin Tro, dog kun paa det Vilkaar, at Kongen vilde be-

grave ham der hvor han ellers mindst tillod det; „jeg vilde nemlig," sagde Valgaut, „lægge Penge til at her kunde bygges en Kirke og en prægtig Gaard," men det, sagde han, var ingen Hæder for ham, at blive sænket i Jorden der, hvor mange andre fattige Mænd bleve begravne; og fremdeles sagde Valgaut, at han havde Kræfter nok til at drage hjem, hvis Kongen ikke vilde indgaae dette Vilkaar. Kongen var meget villig dertil; der blev da Kirke rejst, og en prægtig Gaard anlagt efter Kongens og Valgauts Bestemmelse, og han opholdt sig der saalænge han levede; men efter sin Død blev han begraven i den Kirke, han selv havde ladet bygge. Tove modtog Guldringen, og rejste til Gøtland, og satte Mænd til at forestaae sin Ejendom, medens han var hos Kongen. Hans Moder lod sig da døbe, samt alle de Mænd, som Valgaut sendte Bud til. Tove var den meste Tid hos Kong Olaf, og faldt med Kongen paa Stiklestad. Egil drog til Island, og blev en meget anseet Mand; han lod sin Søn kalde Tove; denne var Fader til Thordis.

Fortælling

om Rødulf og hans Sønner.

Rødulf hed en Mand som boede i Dalene[1]; hans Kone hed Ragnhild; hans Sønner, Dag og Sigurd, vare meget haabefulde Mænd. Disse skulde tale paa Østerdølernes Vegne, og forsvare dem imod den dem gjorte Beskyldning[2]. Bjørn[3] tyktes det, at de vel selv vare de skyldige, og at de opførte sig altfor stolt baade i Vaaben og Ord; han vendte derfor sin Tale imod dem, og sagde, at det var ikke usandsynligt, de havde gjort sligt; de benægtede, og dermed opløstes Thinget. Kort efter kom Kong Olaf med sit Følge til Fogeden Bjørn, og var der paa Gjæsteri. Da blev denne Sag, som nys var opkommen, foredragen Kongen, og Bjørn sagde, at ham forekom det, at Røds Sønner snarest havde begaaet denne Ugjerning. Derpaa blev der sendt Bud efter Røds Sønner, men da de kom til Kongen, erklærede han, at de ikke saae ud som Tyve, og gav dem frie for denne Sag, og sagde, at i hans Tanker vare de uskyldige heri. Rød kaldtes ogsaa Rødulf; han ejede en prægtig Gaard, og var

---

[1]) Østerdalene. Jf. overhoved med denne Fortælling Sagaens 160de Kap. i første D. S. 346.

[2]) Nemlig for de paa Kreaturer begaaede Tyverier. See Sagaens 159de Kap.

[3]) Fogeden i Hedemarken og Østerdalene. See sst.

den mægtigste Mand i Dalene; han og hans Sønner havde selv opført alle de Huse, der var anvendt nogen særdeles Kunst paa. Siden sendte Rødulf sine Sønner til Kong Olaf, og bød ham hjem til sig til Gjæstebud; det var temmelig silde paa Dagen, da Kongen kom til Rødulf, og han havde da to hundrede Mand med sig. Kongen saae der høje og vel lukkede Gjærder, men da de kom til Porten, da stod den aaben, men var ellers smukt indrettet, og et Led drejede sig paa Hængsler, og det var ikke let at komme ind, naar Porten var lukket. Men da Kongen red ind ad Porten, stod Bonden Rødulf og hans Sønner med en stor Deel Folk der for at modtage ham; Rødulf modtog vel Kongen og hans Mænd, og de stege af deres Heste. Da spurgte Kongen Bonden: „Er det en Kirke, det smukke Huus, som jeg seer her i Gaarden?" Bonden svarede: „Dette er mit Sovehuus, som blev bygt nu i Sommer, og nu nylig er blevet færdigt." Hele Taget der paa Huset var spaantakt, og den Gang ny takt og nys tjæret. De gik derpaa til Stuehuset, og Kongen saae, at det var et meget stort Huus; Stuehuset var takt med Bræder og tjæret. Kongen saae der i Gaarden mange store og smaae Huse, og alle smukt byggede; han spurgte da, om der var nogen Kirke paa Gaarden. Bonden svarede: „Her har aldrig været nogen Biskop førend den, som nu kommer med eder." Derpaa lod Biskoppen sit Telt rejse paa Toften foran Stuehuset, og holdt der Aftensang, hvilken varede til Solnedgang. Derpaa gik Kongen ind i Stuen, og der bleve baarne Lys foran ham, og da de kom ind, var alting der smukt indrettet; derpaa satte Kongen sig i Højsædet,

og ved den ene Side af ham sad Biskoppen, men paa hans venstre Haand sad Dronningen, og derpaa de fornemste Kvinder nedenfor hende; Bjørn Staller sad lige overfor Kongen paa den ringere Bænk, og Hoffolkene paa begge Sider af ham; nedenfor Biskoppen sad Finn Arnesøn, derpaa hans Broder Kalf, derpaa Thorberg Arnesøn, saa Arnbjørn Arnesøn, saa Kolbjørn Arnesøn, endelig Arne Arnesøn; alle disse Brødre vare Kong Olafs Leensmænd; og da alle Kong Olafs Ledsagere havde taget Sæde paa Bænkene, da var hele den øverste Deel af Stuen besat langs med Væggene, men Folkene som hørte til Huset og de andre indbudne Gjæster indtoge de løse Stole og Forsæderne; Bonden Rødulf sad forrest paa en fritstaaende Stol, som var sat foran Leensmændene. Der holdtes nu det prægtigste Gilde med mange Slags Drik og gode Retter; Rødulfs Sønner gik for Borde, og indrettede alt paa det sømmeligste. Kongen blev da munter i Hu, og roste al den Kunst og Rethed, som var der paa alting, og hvor herlig der var anrettet, og hvor herlig alt gik for sig. Kongen holdt da Samtale med Bonden Rødulf, og mærkede snart, at denne var en ordsnild og klog Mand. Der blev da megen Glæde hele Stuen over, og Kongen spurgte Rødulf om mange skjulte Ting, men denne vidste Forklaring paa alt; noget deraf var allerede forhen Kongen bekjendt som noget, der virkelig forholdt sig saa, men andet var ham ubekjendt, saa at han ikke før havde hørt noget derom, men alt det, han kjendte, forholdt sig saaledes som Ulf sagde. Derover fattede Kongen Lid til hans Ord; men Rødulf udlod sig ikke videre, end Kongen spurgte. Da spurgte Kong

Olaf Rødulf om saadanne Ting, som endnu ikke vare skete, hvorledes de vilde indtræffe, men Rødulf vidste nogen Forklaring paa de fleste. Da sagde Kongen: „Er du Spaamand, Rødulf?" „Nej, langt fra, Herre!" sagde han. „Hvorledes kan du da vide sligt," sagde Kongen, „som endnu ikke er skeet?" „Fæst ikke Lid til sligt," sagde Rødulf, „skjønt jeg foresnakker eder mange Ting, da jeg ikke gider tiet stille til eders Spørgsmaal, men ikke veed jeg sligt med Vished." Kongen svarede: „Jeg har nu overvejet den Ting, og jeg finder, at du siger intet videre, end hvad du troer at være vis paa; sig mig derfor, hvorledes det gaaer til, at du kjender tilkommende Ting forud, og er dog ingen Spaamand; jeg veed ogsaa, at du er en god Kristen, og derfor ikke bruger Hexeri til sligt." Rødulf svarede: „Noget mærker jeg af Vindene, andet af Himmellegemerne, Sol eller Maane eller Stjerner, men noget af Drømme." Kongen spurgte ham da ud om alle disse Dele i Særdeleshed, men Rødulf gav en Forklaring paa alle hans Gisninger, som fuldkommen tilfredsstillede ham; men især talte de udførlig om Drømmes Natur og Væsen. „Du maa give mig nogen Underretning derom," sagde Kongen, „hvorledes der i Drømme kan aabenbares mig noget om det, som jeg har mest Begjerlighed efter at vide." „Intet kan jeg lære eder, Herre;" sagde Rødulf, „thi I kjender det allerede altsammen, og forstaaer det meget bedre, end jeg; men stundum bærer jeg mig saaledes ad, naar jeg ønsker i Drømme at faae sikker Underretning om vigtige Begivenheder, at jeg ifører mig nye Klæder, og lægger mig i en ny Seng eller et Leje, som staaer paa et nyt

Sted, saa at ingen før har sovet paa det Sted, i de Klæder, paa den Seng eller i det Huus; og hvad jeg da drømmer, det mærker jeg mig, og det vil da gaae efter den Drøms rigtige Udtydning."

Kong Olaf spurgte Rødulf om hans Idrætter.

2. Kongen spurgte da: „Hvilken Idræt forstaaer du bedst, Rødulf? Jeg seer at du maa være kyndig i mange Dele." Rødulf svarede og sagde, han var ingen Idrætsmand; „men naar jeg dog skal sige noget, da tænker jeg, at jeg snarest kan raade Drømme, og sige hvad deres Betydning er." Kongen sagde: „Har du ogsaa lært dine Sønner alle dine Idrætter?" Rødulf svarede: „Spørg dem selv derom!" Derpaa lod han dem kalde til sig, og sagde: „eders Fader, Rødulf, finder jeg er en klog og i mange Ting kyndig Mand; have I ogsaa lært alle hans Idrætter?" Sigurd, som var den ældste, svarede: „Det er saa langt fra at jeg kan alle hans Idrætter, at han kun har lært mig een, og jeg indseer, at jeg ikke forstaaer den saa godt som han, og det er dog kun een af hans mange Idrætter." „Hvad er det for een?" sagde Kongen. Sigurd svarede: „Det er at skjelne Himmellegemernes, Solens og Maanens Gang, og at vide alle de Himmellegemers Gang, som jeg seer, og at kjende de Stjerner, som give Timerne tilkjende, saa at jeg, endog naar jeg ikke seer Himmellegemerne, veed Tidens Løb Dag og Nat, og kan skjelne imellem alle Timer." Kongen sagde: „Det er en stor Idræt." Dag sagde: „En eneste Idræt har jeg ogsaa lært, som tykkes mig værd at tale om, men min Fader forstaaer dog meget mere deraf." Kongen spurgte,

hvad det var for en. Dag svarede: „Naar jeg opmærksom seer en Mand i Øjnene, og betragter hans Adfærd og Udseende, da kan jeg bedømme hans Sæder, og vide alt hvad Godt og Ondt der er ved ham.” Kongen svarede: „Det er et godt Øjesyn, hvis det forholder sig, som du siger; derpaa kan jeg snart sætte Prøve.” Da sagde Kongen til Biskoppen: „Vi ere nu, tykkes mig, komne i Besøg til en Bonde, som jeg neppe troer vi finde Mage til i Kundskab og Idrætter, saavel som hans Sønner, og dog tykkes vi os at have udvalgte Mænd, saa man skal ikke nogensteds i Norge finde bedre oplærte Mænd, end de, der nu ere hos os, men ikke desmindre troer jeg, at vi i de fleste Dele staae tilbage for denne Bonde og hans Sønner; men hvilken Idræt vil I nu nævne, som I holder eder bedst i Stand til?” Biskoppen svarede: „Det vil jeg helst nævne, naar jeg skal anføre noget, at jeg vil synge Messe alle tolv Maaneder, saa mange som børholdes, uden at have nogen Bog ved Haanden.” „Det er en stor Idræt,” sagde Kongen, „saa vidtløftigt, som det er.” Da sagde Biskoppen: „Lad os nu ogsaa høre, Konge, hvilken Idræt I vil anføre.” Kongen svarede: „Det skal da snarest være min Idræt, at naar jeg har seet en Mand een Gang, og vil ret være opmærksom paa ham, saa skal jeg kunne kjende ham igjen, hvor længe det end varer, forend jeg atter seer ham.” Biskoppen svarede: „Denne Idræt skal der megen Forstand til.” Da sagde Kongen: „Den Skjemt, som vi her have begyndt paa, skal gaae videre omkring i Stuen; sig os en Gang, Kalf Arneson, hvad for en Idræt vil du give dig ud for?” Han svarede: „Jeg

skal ikke lade min Vrede svede ud, hvorlænge jeg end maa bære paa den." Fremdeles sagde Kongen: „Nu kommer Raden til dig, Finn, at sige din Idræt." Finn svarede: „Det regner jeg mig til Idræt, at jeg ikke i nogensomhelst Fare vil forlade min Herre, saalænge han vil holde Stand, og saalænge han lever." Kongen sagde: „Det er rimeligt, at det vil du troligen holde." Fremdeles vedblev Kongen: „Du, Thorberg! Lad os nu ogsaa høre, hvad du siger hertil." Han svarede: „Det tænker jeg, at jeg aldrig skal bryde mit Ord og den Ed, jeg har svoret min Herre." Kongen sagde: „Dette er en stor Sag, og dog kan man vente sig, at det vil holdes af en saadan Mand, som du er, men kun lidet holder man nu sin Troskab imod mig, hvilket jeg for kort siden mindst havde ventet mig." Da sagde Kongen til Arnbjørn: „Hvilken Idræt kan du bedst?" Arnbjørn var en stærk Mand; han sagde: „Det vil jeg anføre, som dog maaskee ikke er sandt, at jeg holder mig for en dygtig Bueskytte, og tænker ikke her i Norge skal findes den Bue, som jeg ikke kan spænde." Kongen sagde, at saa forholdt det sig. Derpaa spurgte Kongen Kolbjørn, hvilke de Idrætter vare, som han helst vilde nævne. Kolbjørn svarede: „Det er da mine Færdigheder, som jeg troer at besidde alle i lige, skjønt ingen af dem i udmærket Grad: sikkert Skud, Skiløben og Svømmen." Kongen sagde, at han gav sig ikke ud for mere, end han kunde, „thi du kan," sagde han, „i disse Idrætter maale dig med de bedste iblandt lige Stærke." Da spurgte Kongen Arne, hvad han vilde anføre. Arne svarede: „Naar jeg sejler paa min Snekke frem langsmed Landet, og har Fire-

linen i min Haand, da skal ingen Snekke paa tyve Rum seile forbi mig, ikke heller skal jeg først tage Seilet ind." Kongen sagde, at ingen vilde nægte ham det, og sagde tillige, at ingen kunde bedre skjønne paa, hvorlænge det kunde gaae an. Kongen spurgte Bjørn Staller, hvilken han ansaae for sin fortrinligste Idræt? „Den vil jeg helst holde derfor," sagde Bjørn, „at naar jeg taler paa Thinge min Konges eller Herres Ord og Ærende, da skal ingen saa mægtig Mand høre derpaa, at jeg for den Sags Skyld skulde tale med lavere eller niere skælvende Røst, hvad enten ham tykkes vel eller ilde derom." „Det troer jeg vel," sagde Kongen, „siden den Tid du var paa Upsalething, og talte der, og gjorde den svenske Konge Olaf vred, thi for de fleste Mænd vilde dette ikke være løbet vel af." Derpaa talte to og to indbyrdes med hinanden, og anførte hver sin Idræt, hvilket gav Lejlighed til megen Skjemt; Kongen gik derpaa hen at sove.

3. Da fulgte Bonden Rødulf ham hen til det nye Huus, som Kongen havde seet om Aftenen, og som han havde antaget for en Kirke; det var da stille og klart Vejr, saa at man ingensteds saae andet, end klar Himmel. Kongen spurgte Bondens Søn Sigurd: „Hvorledes mon Vejret bliver i Morgen?" „Snefog," sagde Sigurd. „Det tykkes mig ikke det seer ud til," sagde Kongen, hvorpaa han gik til sin Seng, som var vel opredt. Men da Kongen gik ind i Sovehuset, blev der baaren en brændende Kerte foran ham; han saae sig da omkring ude paa Svalen og betragtede Husets Indretning, og bemærkede strax dets Bygningsmaade, at det var rundt, og indenfor Svalen saae han Skjold-

paneel rundt om Huset; der vare fire Uddøre, og ligelangt imellem hver af dem, men langs med Væggene vare fremstaaende høje Stolper, og derimellem vare prægtig opredte Senge, og Betræk overalt, hvor det kunde synes at pryde. I dette Huus vare ogsaa opreiste høje og tykke Stolper, som stode i en Kreds, og paa disse hvilede det hvælvede Tag; det var altsammen malet og farvet; men imellem Stolperne vare Brædter med udskaaret Løvværk, og derindenfor vare Sengene for mægtige Mænd anbragte; der kunde vel i hver af de fire Afdelinger ligge tyve Mand, men i den ydre Deel af Huset fyrretyve; der var indrettet for Kongens Hirdmænd. I Midten af Huset var en vid og kredsrund Forhøjning med Træværk om, og rundtomkring Trin til at gaae op paa, men oppe paa Forhøjningen stod en stor Seng, som var forfærdiget med megen Kunst; de fleste Tremmer i Rækket vare belagte med Kobber eller Jern, og for øvrigt malede eller forgyldte; op fra Hjørnestolperne stode Jernskinner med store Knappe paa, gjorte af Kobber og forgyldte; men ud af Hjørnestolperne gik der Jernskinner, hvorpaa vare Plader, og derpaa Lysestager med tre Arme. Rodulf sagde til Kongen, at han skulde sove i den Seng, som der var opredt, hvis han vilde have betydningsfulde Drømme, men Dronningen skulde sove i en anden for denne Nat. Kongen sagde, at saa skulde være; og da han var afklædt, steg han op i Sengen, og lagde sig til at sove; han saae paa højre Side af sig ud i Værelset, at der vare Lejer anviste Biskoppen og hans Præster, men paa venstre Side sov Dronningen og hendes fornemste Kvinder, men ved Hovedgjærdet, i

den Afdeling, som stødte dertil, laae Kalf, Arnbjørn og Kolbjørn Arnesønner og deres Mænd, men i den ved Fodstykket laae Finn, Thorberg og Arne og deres Mænd.

Om Kong Olafs Syn og Betragtning.

4. Kong Olaf vaagede længe om Natten, som han plejede; han læste først sine Bønner, og derpaa overvejede han adskilligt. Da saae han op over sig paa Loftet; der saae han malet Gud selv og hans Glorie, og derovenover hans Engleskare, samt den ylde Himmel, som begrændser Luftkredsen, og ligeledes vare Himmellegemerne afsatte; men længer nede vare Skyerne og Vindene, samt mange Fugle, men nederst Jorden med Græs og Skove og alle Slags levende Dyr, Have og Søer og mange Slags Søedyr; men paa den nederste Deel af Loftet udenfor Stolperne vare afbildede Fortids Sagn og Fortællinger om berømte Konger. Dette betragtede Kongen længe. Men da dette saaledes i lang Tid havde sysselsat hans Tanker, da var der en Ting, som tyktes ham forunderligere, end alt andet; det forekom ham nemlig, at Sengen drejede sig under ham. Derpaa faldt han i Søvn, og sov en Stund. Men da han nu vaagnede, laae han og tænkte paa sine Drømme; derpaa dagedes det, og Biskoppen stod da op, for at holde Gudstjeneste. Kongen klædte sig da paa, og gik til Ottesang, og hørte Morgen-Gudstjenesten. Derpaa gik han til Maalstævne, og lod Bonden Rødulf kalde til sig, og fortalte ham sin Drøm; og da han var færdig dermed,

sagde Kongen: „Du skal sige mig i Dag efter Højmessen, hvad denne Drøm betyder." „Betydningsfuld tykkes mig eders Drøm," sagde Rødulf, „og nogen Udtydning vil jeg kunne give derpaa, men I skal tilføje, Herre! hvad I troer der mangler, og hvad I mener den betyder andet, end det jeg faaer ud."

Kong Olaf lod Dag kalde til sig.

5. Det var tykt Vejr og Snefog, som Sigurd havde sagt. Da lod Kongen Bondens Sønner, Dag og Sigurd, kalde til sig; derpaa lod han see efter Vejret, men der var ingensteds nogen skyfri Himmel at see. Da bad Kongen Sigurd at sige, hvor højt Solen var kommen paa Himlen; han angav det bestemt; Kongen lod da tage en Krystal, og holdt den i Vejret, og han saae da, hvorledes det straalede ud af Stenen og angav det Sted, som Sigurd havde sagt. Da spurgte Kongen Dag: „Hvilken Sindsfejl finder du hos mig?" „Ingen seer jeg hos eder, Herre! Thi om jeg end snakker noget om simple Folk, saa er det en anden Sag; men herpaa har jeg hverken Skjøn eller Forstand; det er ogsaa min Mening, at der er lidet at dadle ved eders Sindelag." „Siig kun frem," sagde Kongen, „det hjælper nu ikke at du vil unddrage dig." Dag svarede: „Den Svaghed da, Herre! som flere have, neimlig Kvindekjerlighed." „Du har Ret," sagde Kongen, „og I, din Fader og du, overgaae langt de fleste Mænd, jeg kjender, i Forstand og Tænksomhed." Derpaa gik Kongen i Messe.

Hvorledes Kongen gik ind i Stuen.

6. Da Gudstjenesten var til Ende, gik Kongen til Talestuen, og med ham Biskoppen, Dronningen og Leensmændene; der vare ogsaa Rødulf og hans Sønner. Kongen sagde til Rødulf: „Forholder det sig saa, som det forekom mig i Nat, at mig tyktes Sengen, jeg sov i, eller Huset, drejede sig med mig?" Rødulf svarede: „Det var saaledes indrettet, Herre, for at I altid skulde see imod Solen, saa at din Drøm gik efter Solen, samt al din Tanke og Forskning." Da sagde Kongen: „Nu vil jeg, Rødulf, at du skal sige mig min Drøm, saavel som hvad den betyder." Rødulf svarede: „Det vil jeg da først sige dig, som du ikke har spurgt om, nemlig hvad du tænkte paa, førend du faldt i Søvn; du bad, at Gud vilde aabenbare dig, hvad Ende det vilde tage med den Uro og Opstand, som nu er begyndt, og hvorledes det vilde gaae herefter og længer frem; og derpaa signede du dig med Korsets Tegn." „Det forholder sig saa," sagde Kongen, „men hvad siger du om Drømmen?" Rødulf sagde: „Det forekom dig i Drømmen, at du saae et Kors staae paa Jorden, stort og grønt som Græs, og der hang et Billede paa Korset. Men da du betragtede Billedets Hoved, da var det gjort af det røde Guld, men da du saae i Ansigtet, da tyktes dig der laae udenom en rødfarvet Ring, som en Regnbue, og skabt som Guds Gloria, men inden i Ringen vare tegnede Guds Engle og Himmeriges Herlighed. Dette Kors, som du saae, og Korsfæstelsen betyder Ufred; men eftersom du er regjerende Fyrste, saa monne Hovedet af Billedet i Drømmen betegne dig; og at dig tyktes Hovedet var

gjort af det røde Guld, og at der udgik et Skin derfra, som fra det røde Guld, det vil sige, at din Herlighed skal skinne frem over alle Mænd i dette Land, ligesom det røde Guld er dyrebarere, end ethvert andet Metal; men da du saae Ansigtet, hvormed følger Hørelse, Syn og Mæle, da vistes dig deri Himmerige og Himmeriges Herlighed, og derved betegnedes dig Løn for dine gode Gjerninger, i det du har omvendt mange Folk til den sande Tro ved dine Ord og din Magt; men efterdi et Menneskehoved er mere rundt, end langt, saa mener jeg derved blev betegnet dig et ikke langt Liv og forgængeligt verdsligt Rige." Kongen sagde: „Hvad mon den Glorie betyder, som jeg saae?" Rødulf svarede: „Den Ring betyder dit Liv og din Regjerings Værdighed; en Ring er uden Ende, saa skal og din Hæder blive; Glorien syntes dig at være spids eller skarp oven- og nedentil, saa gaaer det ogsaa med dit Liv; skarp var Begyndelsen, da du mistede baade din Fader og andre dine berømmelige Frænder; saa gaaer det og med din Alder, thi haard vil Slutningen af din Regjering blive; Glorien tiltog imod Midten til, men tog af nedentil, saaledes har ogsaa din Regjering og verdslige Magt tiltaget og steget." Rødulf vedblev: „Halsen paa Billedet syntes dig gjort af Kobber, det er den haardeste Malm, og deraf støbes Klokker, som have den stærkeste Lyd; den næstfølgende Regjering vil blive berømt og klingre i hver Mands Øren, som store Klokkers Lyd; derudenom spiller en Skud-Ild, det er det frygteligste Krigsredskab, rædsomt og uimodstaaeligt; Kobber er haardt og sprødt, saa vil ogsaa denne Regjering blive haard og stræng, men efterdi

det strax oven- og nedenfor var Metalskifte, saa vil denne Regjering ikke vare længe, og ingen Slægter ville deraf udspringe i dette Land; det syntes dig, som der oppe fra Hovedet faldt en gylden Lok heelt ned paa Axlerne, det betyder, at eders Berømmelse vil blive mest fejret i dette Land, og videre omkring andensteds." Rodulf vedblev: „Men derpaa betragtede du Billedets Bryst og Favn og de udstrakte Arme paa Korset; det syntes dig at være af reent Sølv, og derpaa var afbildet Himlen og Himmellegemernes Gang, Sol og Maane og Stjerner med Glands og Pragt; den Regjering, som da kommer efter, vil straale som Himmellegemerne skinne; alle Mænd glæde sig ved Solens Klarhed, den er nyttig for den hele Verden, den giver Lys og varmer Duggen og Jorden til at give Grøde, saa vil ogsaa den Regjering blive aarsæl for alle Landets Indbyggere; men det, at du saae Billedet udbrede sin Favn, det vil sige, at den, som da kommer til Regjeringen, vil favne langt videre, end andre Høvdinger før have gjort her i Landet; men at hine gyldne Lokker faldt ned over Brystet, det maa være hin herlige Høvding, som da kommer her til Regjeringen, eder beslægtet og smykket med eders Herlighed; men saa bred som hans Favn var, saa var den dog kort, derfor vil hans Regjering ikke blive langvarig." Rodulf vedblev: „Men dernæst saae du nedenfor Brystet et bredt Bælte ligge omkring Billedet, og det naaede næsten heelt op under Armene; Bæltet var gjort af Jern, og blankt som en Klinge; det kan man kalde et Styrke-Bælte; den Regjering, som da følger, vil blive kraftfuld og stærk formedelst en mægtig Høvding; og at

Jernet saae saa blankt ud, det vil sige, at mangt et blankt Sværd vil blive svunget i Luften baade før og siden; dette Bælte var ganske udgraveret med Kunst og underfuld Færdighed, som dig tyktes, tildeels udgraveret efter gamle Sagn; du saae derpaa Sagnet om Sigurd Fofnersbane og om Harald Hildetand og desuden noget af Harald Haarfagers Bedrifter; det vil sige, at den Konge vil udføre mangen Stordaad, som længe skal mindes, og vinde store Feldtslag ved sin Tapperhed; og naar der viste sig for dig hine store og berømte Kongers Bedrifter, da vil denne Konge vise sligt paa sig selv, og efter deres Exempel vil han danne sig; men Jern er et haardt Metal og dannet til mangges Fordærv; den Regjering vil tykkes mange haard og fordærvelig fra Begyndelsen til Enden." Rødulf vedblev: „Men nedenfor Jernbæltet var Kroppen paa Billedet bleg at see til, som hvidt Guld, den var farvet og smukt polrret, og der var afbildet Marker og Skove og alskens Blomster, som voxe paa Jorden, og mangehaande levende Dyr, som gaae paa Jorden; alt dette var udført med største Kunst; dette betegner den Regjering, som følger næst efter; det var at see til som hvidt Guld, men Billedets Hoved derimod skinnede som rødt Guld; rødt Guld og blegt Guld have intet tilfælles uden Navnet allene; jeg tænker derfor, at den Konge vil bære dit Navn, og vil være herlig og dyrebar, men dog ikke din Lige; der vare afbildede Jordens Væxter og næsten al Verdens Prydelse og Smykke; saa vil ogsaa denne Konge pryde dette Rige med god Regjering, hans Liv vil være i stor Flor, og ligesom du der saae saa megen Kunst anvendt, saa vil han være

til megen Gavn for sine Undersaatter." Rødulf vedblev: „Men da du nøjere betragtede og saae længere paa det korsfæstede Billede, da syntes det dig heelt ned fra Navlen af at have Farve som Sølv, der er urenset, men var dog vel farvet; det Sølv er gjængs her i Landet, og man kan her kjøbe alle Slags derfor, men udenlands gjælder det ikke; saaledes vil denne blive en stor Høvding og æret af alle her i Landet; men udenlands vil han ikke staae i saadan Anseelse, som hin, der betegnedes ved det skjæreste Sølv; men eftersom Sølvet var vel farvet og smukt, saa vil han og hans Regjering være behagelig for alle, og vare ved med Glands og Hæder indtil hans Livs Ende; han vil ogsaa følge sin Skjæbne og Bestemmelse, men fra ham vil der udspringe og udbrede sig mange Slægter. Nu var du kommen ned til Billedets Fødder, og ligesom Kroppen er i Forhold, saa vil den Konge i de fleste Dele kunne maale sig med sine Formænd." Rødulf sagde fremdeles: „Det at du saae Laaret nedefter, og at der var Kjødfarve derpaa, vil sige, at under den næste Regjering vil hele Landet blive deelt og det vil komme i Brødreskifte; at du saae Kjødfarve paa begge Laarene, betyder, at de ville forholde sig rimelig og billig imod hinanden; og ligesom Fødderne bære det hele Legeme, saaledes ville de vedligeholde deres Formænds gode Sæder og Exempel, og deres Regjering vil føres og fremdrages efter en rigtig Indretning og almeen Dannished. Dernæst syntes eder Fødderne nedenfor Knæene at være af Træ, men det er et gammelt Ord, at den Mands Lykke gaaer paa Træfødder, som mange Ting gaae ilde for; den Regje-

ring, som da følger, synes mig, vil rimeligviis tage en slet Ende, og dog ville de [1] være af een og samme Slægt; da vil opstaae Kiv og Trætte imellem Frænder. Dernæst saae du videre frem paa Vristerne, det var alt af Træ, og dig syntes at Fødderne vare krydslagte paa Korset, og der gik en Jernnagle igjennem begge Vristerne; og Tæerne vare lagte over hinanden; det betegner, hvilken ulige Retspleje og Misgjerninger de ville øve, Broder vil saaledes løfte Banespyd imod Broder. At du saae een Jernnagle igjennem begge Vristene og Tæerne lagte over hinanden, ligesom naar Børn gjøre Haner [2] med deres Fingre, det vil sige, at af deres Afkom vil den ene ydmyge den anden, og søge at fælde ham til Jorden." Kongen sagde: „En forstandig Mand er du, Rødulf! baade du og dine Sønner." Derpaa gik Kongen til Bords, og der var den prægtigste Anretning. Rødulf fortalte, at han var svensk af Fødsel: „jeg flygtede," sagde han, „med denne Kone, som jeg siden har haft, hun er en Søster til Kong Ring Dagsøn;" da mindede Kongen sig begges deres Slægt. Derpaa spurgte Kongen Rødulfs Søn, Dag, hvilken Sindsfejl han fandt hos Fogeden Bjørn. Dag sagde, at Bjørn var en Tyv, og han forklarede tillige, hvor Bjørn havde skjult paa sin Gaard baade Benene, Hornene og Huderne af de Nød, han havde stjaalet den Gang om Høsten; „han er ogsaa," sagde han, „skyldig i alle de

---

1) Regenterne.

2) En Børneleg, hvorved den ene Finger lægges over den anden, saa at der ved Skyggen af Haanden kan vise sig et Billede paa Væggen. Islænderne sige, at gjøre Væddere.

Tyverier, som bleve begaaede i Efteraaret, og som han har beskyldt andre for;" hvorpaa Dag gav Kongen nøjagtig Underretning om, paa hvilke Steder han skulde lade søge. Men da Kongen rejste bort fra Rødulfs, fik han ved Afskeden kostelige Foræringer; med Kongen fulgte Rødulfs Sønner; de kom da først til Bjørn, og det befandtes da hos ham alt som Dag havde sagt; men derpaa lod Kongen Bjørn drage bort fra Landet, og han maatte takke Dronningen for, at han beholdt Liv og Lemmer.

Straalen,

et Digt over Olaf Haraldson den Hellige, Norges Konge,

ved

Præsten Einar Skuleson.

Han, som er viis og kjender
Guds herlig og alvældig
Treenighed, mig rigtig
Kan Ord og Bønner lære.
Her en stridkraftig Straale
Skal klarest Lys bebude
Af Naadens Sol; jeg Olaf,
Den ypperste, besynger.

2.

Han, som fordrev af Verden
Dens skumle Nattemørke,
Var han end Himlens Herre,
Sig som dens Lys forkyndte;
Som Menneske den Straale
Her under Skyen, synlig
Af klarest Stjerne fødes
Til Brødres Frelse vilde.

3.

Vel siden faaes formørket
Vor Himmels Straalekilde;
Det bedre Lys af anden
Og hellig Sol bebuded;

Størst Salighed os gaves
Da alle Jordens Sjæles
Liv sig frivillig ofred
I Korsets Kval til Døden.

4.

Den hele Skabning Christus
For Retfærds Sol erkjender,
Daadrig opstod med Styrke
Han tredie Dag fra Graven;
En Hær af Fromme, veed jeg,
Med ham udgik af Støvet;
Paa ham vort Haab tilvisse
Det kraftig maa bestyrke.

5.

Alherrens Søn, den milde
Og allerbedste Fyrste,
Til Faders høje Haller
Med Glæde steg fra Jorden.
Højlovet Kongers Konge
Paa Ærens Stol der throner
Højt over Engle; Himlens
Hærskarer der sig bøje.

6.

Retfærdig Ærens Herre,
Som Ypperlige vidne
Og os forkynder, Aandens
Kraftrigest Skjænk uddeelte.
Mild Kristenhed da rejstes,
Den lyder Gud allene;
Alherskeren dog alle
Tilhimmelsk Liv indbyder.

7.

Guds Boligs ædle Straale,
Den gjæve Konning Olaf,
Nu skulle vel, thi mægtig
Han er, vi alle dyrke;
Det vides, at vidt under
Den klare Himmels Hvælving
Hans Underværker straale —
Folk mærke ret min Tale!

8.

Til jævne Ord, men faste
Kong Eisteen mild du lytte!
Agt vel, du tapre Sigurd!
Paa Skjaldens Kunst i Værket;
Og Inge Kvadet bringes —
Nu eders Vælde styrke
En værdig Digtning, vigtig
For hele Kongeslægten!

9.

De Lærdes Overhoved,
Som kaldes Jon, jeg byder
Et Digt, som dog bestemmes
Til hele Folkets Nytte.
Opløfter eders Hænder!
Solkongens Ven jeg priser;
Den Stad, hvor hellig Fyrste
Nu hviler, æret vorder.

10.

Os vel det sømmer Folket
Til Olafs Hæder kalde;
Veltalenhed os Herren

Til saadan Digtning skjænke!
Saa stor Forsamling aldrig
Af Ædlinge jeg skuet
For haver; det i Salen
Enhver nu maa bekræfte.

11.

Her Kristi kjække Tjeners,
Som nu i Himlen lever,
Forskyldte Lovsang Thrønder
Med alle Nordmænd høre;
For ypperst Daad ved dette
Forherliget han vorder; —
Ej noget Folk vil fødes
Herefter slig en Konning!

12.

Jeg veed, at stridbar Sigvat
Sin Drots Bedrift har sjunget;
Om Folkets Overhoved
Har Ottar Sange digtet;
De Mænd, som Hovedskalde
Blev kaldte, herlig priste
Hans Færd; nu for en Helgen
Jeg kvædende mig bøjer.

13.

Vist mangen Stordaad øved
Den Helt, af Kampen modig,
Dog sandt det er, for Synder
Sin Gud han Fyldest gjorde;
Ej hjælpsom Thrønders Herre
Med store Dyder pralte

For andre; neppe fødtes
En bedre Drot paa Jorden.

14.

Den hæderrige Hersker
I Tro paa Gud har Landet
I femten Aar saa styret,
At ingen gjør det bedre;
Til uforsagt Hærfører
Ved Skjoldes Dundren segned
Ej langt fra Ølvers-Højen.
Fra Ondt han selv os lede!

15.

Sandt er det Sagn, at Kongen
Som os forsvarer, havde
En Drøm fortalt til Følget,
For sidste Træfning holdtes;
Han, Hørders og Romsdølers
Højmodig Drot, saae stande
Fra Jorden op til Himlen
En skjøn og herlig Stige.

16.

Den allevegne priste
Som bugtet Mørkets Drage
Bekjæmped, højt opstige
I Luftens Egne syntes;
Til han, som hele Verden
I Haand indslutter, aabned
Sit Himmeriges Porte
For ham, vort Folks Beskytter.

17.

Paa Stiklestade siden
Et Feltslag stod, hvor Rigets
Retkaarne Drot oprørske
Indthrønders Saar lod bløde;
Tilsidst i Vaabenlarmen
Forræderst Flok Ulykken
Fuldbyrded; egen Konning
Ved jordisk Liv den skilte.

18.

For herligst Helt at prise
Et Omkvad, værdigt Kvadet,
Som Mange lære, gjerne
Jeg danned, hvis jeg kunde:
I haardest Nød Guds Ridder
Vel Mennesker kan hjælpe;
Hvad gjævest Olaf ønsker,
Det Solens Herre skjænker.

19.

Da Helten opgav Aanden,
Lod Verdens Bygnings Herster
Et Tegn sig vise; Solen
Ej mere skinne kunde;
Saaledes før den misted
Sit Lys ved Himmeldrottens
Heldrige Død; gid Tungen
Af Ord de rette vælger!

20.

Saa store Jærtegn skete
I Folkets Strid mod Kongen,

Forkyndte: han ej havde
Et syndigt Levnet ydet;
Og saa, den samme Aften,
Da Gud modtaget havde
Hans Sjæl, faaes over Liget
Lys, som en Fakkel, brænde.

21.

Gud, alles Hjælper, fremmer
Den Hørders KonningsÆre;
Ej skal en bedre Fyrste,
Det Sangen vidner, fødes:
I haardest Nød Guds Ridder
Vel Mennesker kan hjælpe;
Hvad gjævest Olaf ønsker,
Det Solens Herre skjænker.

22.

Det dyre Blod af mægtig
Drots Legeme man skylte
Med renest Vand; strax Haabet
Om Helbred Sindet trøsted,
For sandt er, Sognboers Herre,
Hvis Daad for Mænd nu lyder,
Blev lagt af kjekke Kæmper
I gammel, ringe Hytte.

23.

Kort efter (den Henfarnes
Veldaad nu skal besynges)
En Blind kom did, hvor Tvætten
Af Liget var fuldbyrdet;
Den Mand sit Aasyn toede

I Kilden, som var bleven
Med Blod fra den berømte
Kong Olafs Vunder blandet.

24.

Af Drottens Blod, det rene,
Den Vandrer (from og dydig
Han været har) — det glemmes
Ej let — blev Synet givet.
I haardest Nød Guds Ridder
Vel Mennesker kan hjælpe;
Hvad gjævest Olaf ønsker,
Det Solens Herre skjænker.

25.

Tolv Maaneder, tre Nætter
Dertil, laae Guldets Yder,
Som Æren elsket havde,
Af tætte Sand bedækket,
Før vældigst Kongers Konge
Daadrigest Hæranførers
Ligkiste lod af Jordens
Vidtstrakte Skjød optage.

26.

Hvor skjønnest Legem hviler
Fik En igjen sit Mæle,
Som, da af Munden Tungen
Udskaaret var, han misted;
Vidt stridbar Agde-Konges
Roes for det Værk udbredes,
Hans Herlighed nu priser
Den hele danske Tunge.

27.

Ham, som til gode Magnus
Vor Fader, gjæve Kæmper!
Om Hjælp vi bede skulle;
Selv Ædle tit bedrøves.
I haardest Nød Guds Ridder
Vel Mennesker kan hjælpe;
Hvad gjævest Olaf ønsker,
Det Solens Herre skjænker.

28.

Sig for sin Søn i Drømme
Den Konning aabenbarte,
Og modig Helt i Striden
Sin Bistand mild forjætted;
Det var strax førend Magnus
Paa Lejrskovshede sloges
Med hedensk Hær; utallig
Den faldt som Ulvens Bytte.

29.

Der i navnkundig Træfning
Med yppig Føde glæded
Den kjekke Dannerkonge
Brunladen Flok af Ørne;
De rædde Vender fly'de
For blanke, skarpe Klinger,
Ulv over Aadslet gabte,
De Faldne Kvinder savned.

30.

Vor Frelsers Ven, det viser
Erfaringen, sin fromme

Søn gav den store Sejer,
Hans Stordaad jeg ophøjer.
I haardest Nød Guds Ridder
Vel Mennesker kan hjælpe;
Hvad gjævest Olaf ønsker,
Det Solens Herre skjænker.

31.

Guttorm, den Ven af Folket
Korsfæstet Billed, prydet
Med Guld og Sølv, oprejste
Til hellig Konges Ære;
Det til de Jærtegns Minde
I Kamp, som Helten frelste,
Her midt i Kristi Kirke
For alles Blik nu stander.

32.

Os Mænd, der Skaane kjende,
Har sagt, at der en Kvinde
Paa herlig Olafs Højtid,
Sig foretog at bage;
Da hun af Ovnen vilde
Det hede Brød udtage
De danske Gryn alt blevne
Var til graaladne Stene.

33.

Den tapre Krigers Højtid
(For vist fra Syd jeg hørte)
I hele Danmark siden
Er helligholdt med Rette.
I haardest Nød Guds Ridder

Vel Mennesker kan hjælpe;
Hvad gjævest Olaf ønsker,
Det Solens Herre skjænker.

34.

En ond, men fornem Kvinde
En Ungersvend, fortørnet
For ringe Sag, hans Tunge
Af Hovedet lod skjære;
Faa Ugers Tid derefter
Ham saae vi Maal berøvet
Paa Hlid, saa Stedet kaldes,
Derom ej Tvivl kan næres.

35.

Den samme Svend (jeg spurgte)
Med klippet Haar besøgte
Ham, som de Usle hjælper,
Der til hans Bolig færdes.
Der ham blev Tungen atter
Og færdigt Mæle givet —
Højt bør min Lovsang lyde
Om ham, der sligt udretter.

36.

Den store Hørde-Konge
Ved saadant Hæder vinder,
Snart over alle Lande
I Verden den udbredes.
I haardest Nød Guds Ridder
Vel Mennesker kan hjælpe;
Hvad gjævest Olaf ønsker,
Det Solens Herre skjænker.

37.

End andet Vnine Skalden
Besynger; Vender ginge
Til Søes; en fangen Sømand
De haardelig lemlæstet;
Af Vantros Aand besatte
I grusom Blodtørst skare
De ud af Halsen Tungen;
Elendig blev den Kjække!

38.

Den samme Sømand ty'de
Til Olafs Skrin, udsmykket
Med klarest Guld, ret meget
Jeg har med Ord at prise;
Da baade Maal og Hilsen
Igjen den tapre Kriger
Af hellig Drot blev givet,
Den Sag jeg nøje kjender.

39.

Nu han velsignet Konge,
Som hist med Engleskaren
Hos Verdens Dommer lever,
I værdig Ære holdes;
I haardest Nød Guds Ridder
Vel Mennesker kan hjælpe;
Hvad gjævest Olaf ønsker,
Det Solens Herre skjænker.

40.

Hørt jeg det har, at Olafs
Sværd, der i Vaabenbraget

Til Høgen med de blege
Kløer fored', nævntes Hveiter;
Det Romerriges Fyrste
Lod tynde Skjolde kløve
Paa Stiklestad, hvor skarpe
Staalklinger svungne bleve.

41.

Da konningbaaren Herster
Til Jorden faldt, og Slaget
Var endt, af Thrønderkongen
En Svensker tog det Værge;
Det Sværd, der fordum bares
Af ypperligste Kæmpe,
I Grækers Hær blev siden
Med Guld udsmykket fundet.

42.

Nu bringer Endrid Unge
En Ædling gjæv til Digtet,
Som Kongens Pris forkynder,
Et Æmne, nyt og herligt —
I haardest Nød Guds Ridder
Vel Mennesker kan hjælpe;
Hvad gjæveste Olaf ønsker,
Det Solens Herre skjænker.

43.

Om kjek og gavmild Fyrste
Et værdigt Digt at kvæde
For mig ej let kan falde,
Men Pligten nu det byder —
Et Tegn dog paa det andet

Udgaaer fra heldigst Læge;
Sligt Vidnesbyrd om Kongen
Af Himlens Styrer gives.

44.

En Aften sildig glæded
Sig dygtig Krigsmand over
Det Sværd, saa herlig hærdet,
Han havde faaet til Eje;
Til Søvn han gik paa Marken
Da klare Dag sig fjærned,
Og under aaben Himmel
Sig Leje maatte vælge.

45.

Da næste Morgen gry'de
Kamplysten Mand fra Skjoldes
Skjønt malte Borg med Sorrig
Hint skarpe Værge savned;
Dog snart paa jævne Fælled
Han øjned Sværdet ligge,
Men ingen Aarsag kunde
Til saadan Fart opdage.

46.

I Rad tre Nætter dette
Tegn samme Mand blev givet
Af Haralds gjæve Broder,
Som hele Folket gavner.
Indtil de kjække Kæmper
Det Jærtegn aabenbarte;
I alt den Konges Adfærd
Er skinnende og herlig.

47.

Den høje Kejser hørte
Det Stete, og for Sværdet
Som Olaf fordum ejed,
Lod rigest Gjengjeld yde;
Hin Kongers Overkonge
Det over Altret siden
Med Guld omsat lod sætte,
Hvor siden det mon stande.

48.

De Jærtegn, som i Striden
I Grækenland sig viste,
Er herlige; og Haralds
Søn allevegne hjælper;
Ej jeg, ej nogen anden
En større Konning finder;
Til Himlen Olafs Ære
Ophøjes nu med Rette.

49.

Da Slaget paa den vide
Petzina Slette holdtes,
Rovfuglen snart i Striden
Den svare Hunger stilled;
I Tusindtal der Folket
For Vaaben faldt, og Kampen
Snart vendtes saa, at Græker
Paa Flugt sig maatte give.

50.

Alt Miklegaards, den store
Stads Vælde og dens Lande,

Skjønt Hæren holdt sig tappert,
Nær Fjendens Bytte vare;
Hvis Væringerne ikke,
De Nordens Mænd, til Striden
Med Skjold og Vaaben blanke
For Riget havde draget.

51.

De tapre i den Træfning
Paa herligst Olaf kaldte,
Thi paa hans Bistand ene
Dens Udfald da bero'de,
Hvor midt i Pilehaglen
De stærke Skjolde revned,
Mod hver af Kongens Kæmper
Stod tredsindstyve Fjender.

52.

Og hog, i Spydes Iling,
Som heftig Folket rysted,
Saaes Hedninghærens Lykke,
Som knejsed' før, at styrte.
Halvfemtehundred Helte,
Af Nordmænd vel udsøgte,
Som i den Strid der stedtes,
Vandt hæderligste Sejer.

53.

Saa ædlest Drot beskytted
De Kæmper, snart med Glæde
Vognborgen ned de brøde,
Der Rovdyr Vaaben tærte.
Det frelste Folk, udsmykket

Med Byttets Guld, om saadan
Stordaad af kjækkest Kunning,
Som Verden baader, takte.

54.

I nyest Digt mig sømmer
Det Underværk at prise
For Folk, som Kongen senest,
Dog ej det mindste, gjorde.
Guds, Verdens Læges, Styrke
Som Drotten, vor Beskytter,
Med herligst Held velsigner,
Vi alle bør ophøje.

55.

En sorgfuld Kongens Tjener
Af koldest Avind ramtes;
Til Ondskab mangefoldig
Tit Folkets Sind vildledes.
Blandt gode Venner stundum
Af Løgn optændes Striden;
Og Freden blandt de Brave
Af Hævnens Kraft maa brydes.

56.

Det fjendtligt Had udretted,
En Præst at Voldsmænd grebe,
Itu hans Been paa Sanden
Med tunge Køller sloge;
Ej nok at saa lemlæstet
Han laae; men Øjne begge
For Elskovs-Blik beskyldte
De ud af Hoved slunge.

57.

En værdig Lærers Tunge
Med Knibtang de ourspændte,
Tre Gange Stykker skjare
Af den med Kniv, hel farlig;
Paa Stranden, saa behandlet
Af Grusomhed, laae Manden,
Ved mindre Smerte mangen
Har maattet Døden lide.

58.

Han roses højt, den Konning,
Som atter lod den Fromme
Af Fødder, Øjne, Tunge
Den bedste Nytte have;
Af hellig Olafs Hænder
Den hele Skade lægtes;
Hvo Ondt om Herrens Tjener
Tør mæle, straffet vorder.

59.

Det troe og ædle Vidne
Vist alskens Fylde nyder
Af Salighed, — ja, større
End nogens Tanke fatter.
Hver Fyrste, som vor Frelsers
Trofaste Ven paa Jorden
Seer sligt udrette, — synde
Ej meer; hans Redning vente.

60.

Ung blev den Konning heden
Fra store Sorger tagen,

Gud fleste Venner plejer
Med Kummer saa at prøve.
Han, som sit Folk helbreder,
I højest Fryd nu lever
Der, hvor man uden Ende
Kan Himlens Styrer skue.

61.

Hvo er vel her i Livet
Saa viis, at han den Glands, som
Solkongens Straale spreder
Om egen Grav, udsiger?
Hvor trofast Himmel-Konge
Sin Ven til Bistand kommer,
Et Skrin for Helligdommen
Skjønt prydet sees af Folket.

62.

Her Erkebispesædets
Magtrige Formænd samles,
Dem Solens Riges Herster
Med højest Kraft beskjærmer.
Af Herrens Kors nu helligt
Træ i vor Stad bevares;
„Al Verdens Overkonge!
Os frelse du!" vi bede.

63.

Af gjævest Olafs Mildhed
Vi nyde godt; al Verden
Til den maa trænge; Digtet
Forkynder Drottens Hæder.
Sig Landets Folk dog bøje

For Himlens største Konning;
I Modgang selv lyksalig
Er den, hans Gunst har vundet.

64.

Kun faa af meget mange
Fredsaligst Olafs Jærtegn
Fortaltes; tydelige
Fra Skaldens Stol de løde.
Vist hver, der slig en Fyrste
Kan værdigen berømme,
Af Solens Flammes Hersker,
Den Højeste, vil yndes.

65.

At Frelserens trofaste,
Berømte Ven forløser
Af Kval og Nød de Gode,
Som fast ved Troen holde;
De Mænd, der Kongen prise
Som Krists, den stærkes, Yndling
For hele Folket dette
Hans Æredigt forkynde!

66.

For Kongeslægten Olafs,
Den Helliges, Bedrifter
Jeg sang; og heldig Hjertets
Veltalenhed dem tolked'.
Hvis Kvadet Folk vil tækkes,
Os herligst Løn han giver:
Velsignelse fra Herren;
Den ædelt Digt beskytter.

67.

Vist denne Sang med gylden
Ring vilde lønnet blive,
Hvis nu den tapre Konning,
Hin ældre Sigurd, leved;
Hans Gavmildhed jeg kjendte,
Paa Guld han aldrig sparte —
Og derfor det mig sømmer
At hædre Drottens Minde.

68.

Din Bøn, kraftrige Fyrste!
Al Fyldest gjort jeg haver,
Og prist den høje Herster
Saa godt jeg digte kunde.
Siig, Ypperlige! Folket,
Om Held dertil mig undtes —
Skjønt Himmelkongens Hæder
Er Hjertet kjær — jeg tier.

Navne-Register paa Personer og Folkeslag.

Rettelser. S. 4, sidste L. læs: hvis ikke Jarlen var, eller hans Søn Endride. S. 42, L. 13. til Marker læs: til Skovbygderne. S. 151, L. 15. blive læs: blev. S. 199, L. 12. nedenfra læs: Steenvør. S. 243, L. 7. Udt læs: lidte. S. 313, L. 15. dele læs: hele. S. 316, L. 11. læs: Bristerne. S. 319, L. 27. forkynder læs: forkyndes. S. 319 sidste Linie, Tilhimmelsk læs: Til himmelsk. S. 324, L. 22. Forsandt er læs: Guds Yndling. S. 328, L. 4. vor læs: var. S. 329, L. 6. lemlæstet læs: lemlæsted. S. 330, L. 4, Romerriges læs: Rommeriges. S. 332, L. 10. siden læs: end det nu. — Nogen Forskjellighed er indløben i Egennavnenes Skrivemaade, hvilket Læseren bedes at undskylde. Ved Navneregisteret er kun een af disse Former beholdt. Det S. 46 af Tillæggene i Sagaen optagne Stykke turde maaskee rettere, efter Sammenhængen i det følgende, henføres til de senere Tillæg.

